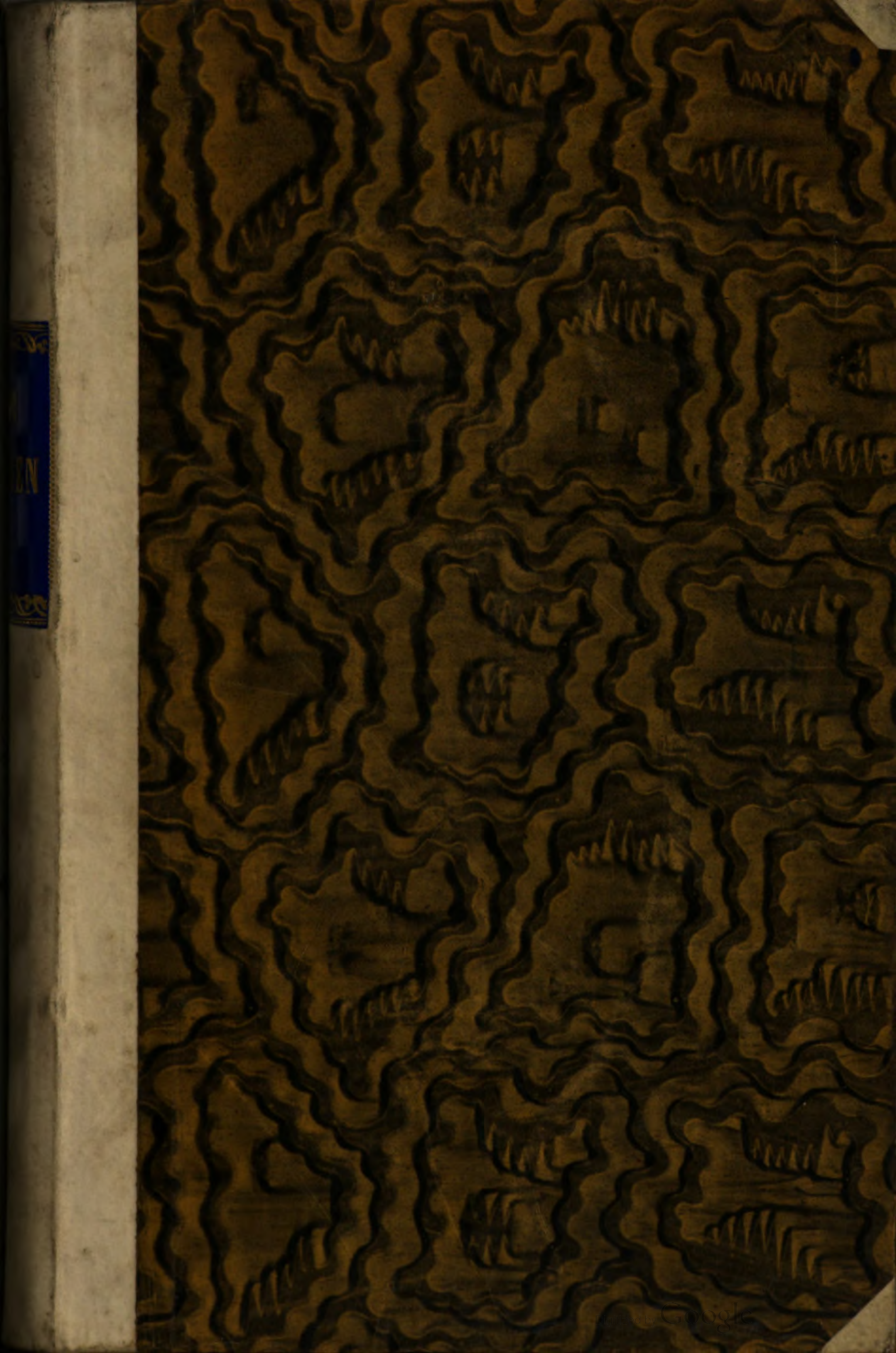
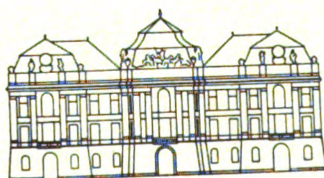

RAZGOVORI

PETRA VANNI

REDOVNIKA.

Varhu parvih dvih strana Nauka Karſtjanſkoga

tojeſt

VIRE, I UFANJA.

Prineſeni od

Italianſkoga u ,Slovinſki jezik

PO

FRANU VRIGNANINU

bivsemu Kanoniku ,Stolice ,Senjſke, Tomaçitelju Piſma ſvetoga, i ſada Plovanu Grixanſkomu

u

Okolisu Vinodola.

DIO PARVI.

U RICI 1831.

Pritiſkano ,Slovima Bratje Karletzky.

KAISERLICHE KOENIGLICHE
WIEN
HOFBIBLIOTHEK

Versionem hanc manuscriptam expositionis Doctrinae Christianae, stylo oratorio, per Clarissimum virum Franciscum Vrignanin olim egregium Exegeseos Sacrorum Librorum utriusque Testamenti in Seminario Dioecesano Segniae Professorem P. O. et Cathedralis Ecclesiae Nostrae Segniensis Canonicum, in praesentia vero zelosissimum Grixanensem Parochum, compilatam, et in tres tomos divisam, ac a Nobis diligenter perlectam, nihil continere, quod Fidei Catholicae, bonis moribus, et Supremae Authoritati, adversaretur, quin potius magnae utilitati cunctis illyricarum Ecclesiarum Sacris Curionibus futurum, censemus proin hanc ipsam Versionem, lucem publicam omnino mereri.

Datum Novi in Vinodol die 1ª Decembris 1824. Assumptionis vero Nostrae Tricesimo sexto.

JOANNES BAPTISTA m.p.
Episcopus Segniensis, et Modrussiensis seu Corbaviensis.

OPAZA GLEDE PRAVOPI,SA

ILITI

ORTOGRAPHIA.

Za pripriçiti ſvaku dvojnoſt, koja biſe u izgovaranju, i stivenju iſte knjige dogoditi mogla, ſlidi kratki uputak, kako ſlidecha oſobita ſlova, tojeſt: c, ch, ç, nj, lj, ,S, ſ, S, s, x, z, izgovarajuſe.

Ch, i ch imaju ſve jedan glaſ, i izgovarajuſe kako u riçih: viche, chutiti, vricha, moguch.

C, c, proſto imaſe razluçiti od Ç, ç, na doljni kraj u nutra zavarnutoga, iliti repatoga, i izgovaraſe ſlatko: kako: cina, ſvetac, Otac.

Ç, ç, ozdo zavarnuto, iliti repato ima glaſ ostar, iliti tvard, kako u riçih: çovik, çelo, poçeti, reçe, ſvidoçiti.

nj: kako njega, nju, njih, govorenje, pitanje.

lj, kako: polje, kraljeſtvo, Evanjelje, nauçitelj.

,S, ſ, valja razluçiti od S, s, kojaſe izgovaraju jednako, i to ſlatko, kako: ,Spaſitelj, ,Spaſen, ſlovo, ſlava.

S, s, izgovarajuſe jednako ostro, kako: Stenje, siba, poſvetiliste.

x, kako: xelja, xiv, Xudii.

z, kako: Zadar, zima, za, ſvezan.

Ovaj nadſlovak ^ zlamenuje podvojaçenje ſlova ſamoglaſnoga, ſvarhu kogaſe nahodi, kako pût, miſto puut, kuchâ, miſto kuchaa, Otacâ, miſto Otacaa, i tako dalje.

RAZGOVOR I.

Kakva çaſt jeſt biti Karſtjanin, i kakveſu iſtoga duxnoſti.

Ako vaſ ja upitam, – stoſte vi, odgovoritichetemi, daſte Karſtjani, iliti oni, koji iſpovidaju pravu Iſukarſta viru. Buduchi tome tako, izvidimo jedno malo, kolika viſokoſtje nasa, zato, daſmo Karſtjani; kakove imaju biti duxnoſti nase, i kakovo żlo naſ çeka, ako zlobno, i grisno voditi budemo xivljenje.

Viſe dakle ſlavite o poſlusaoci ſ-imenom ovim Karſtjanin? i imate pravo, ali pria, nego dokaxem ja vama viſokoſt ovoga imena, i iſtoga plemen, upitam ja vaſ jedno malo, jedalibiſte znali rechi meni, zasto vi, a ne tolici neizbrojeni druzi ſrichu zadobiſte ovu za poſtati Karſtjani? jedali poſtaviſte zaſluxenja kakva vecha od onoga na priliku Xudia, Turçina, Poganina, Krivovirnika? znati imate, da u çaſu onome, u kome ſtvorena bi dusa vasa, ſtvorene biahu mnoge joster druge duse, i akoprem ſve za tako rechi odredjene biahu ove za uliſti u tilo Turçina, Poganina, Xudia, oli Krivovirnika kakva, vasa paka odredjena bi za tilo, koje poroditi imaloſeje od karſtjanſkih roditeljà. Za mochi dakle ſpoznati to bolje çaſt ovu nasu, i miloſt priveliku od Boga udiljenu nama, da Karſtjani poſtaſmo, poſtavimo priliku jednu, poſtavimo velim, da

Kralj jedan imobi u tamnici Zloçince zatvorene mnoge, koji cicha zlobnosti kakve na smart osuditi imalibise: Kralj nistanemanje meju ovimi svimi odibraobi nikoje, koima nesamo darovati odrediobi xivljenje, da izvise uzeobi njih za sinove svoje, i bastinike uçinio svega svoga, i kraljestva istoga, ostavljajuchi ostale cviliti u onoj strasnoj tamnici, da odluku çekaju nemile smarti: koliko srichne zvati nebise imale doisto one oslóbodjene duse, i koliko zahvalne dokazati onome toliko darexljivome Kralju?

Ovako dogajase doisto i s-nama o Karstjani moji. Vas koliki narod çoviçanski cicha istoçnoga griha parvih roditeljâ nasih Adama, i Eve u smartnome rajasé grihu, i u suxanstvu paklenoga nalazise Vraga, dostojan vikovite smarti: sada sto uçini pridobri, i primilosardni Bog? Ostavivsi u nesrichnome stalisu vikóvita pogubljenja tolike puke, i narode, maknut od neizmirne prema nama ljubavi, bez ikakova zasluxenjâ nasega, izveduch nas od broja istìh uçini nas Karstjane, odibra za sinove svoje, i smarsi u istome vrimenu smarti vikovite odluku, na koju odsudjeni biahomo, ter odredi nas bastinike Kraljestva svoga. Kolika dakle spoznanost u nas prema Bogu nebi imala biti? koliko ljubiti nebismo imali njega u pogledu tolike nama milosche udiljene: *gratias agamus*, nagovara nas Pavao sveti, *Deo Patri, qui eripuit nos de potestate tenebrarum, et transtulit in Regnum dilectionis suæ:* hvalu dajmo Bogu Ocu, koi izvedio nasje od oblasti tminâ, i prinio u Kraljestvo ljubavi svoje.

Visokost paka milosche ove josterbolje spoznatise moxe, ako razmisliti budemo visokost, i plemen karstjanskoga stalisa. A jedali neznamo, da u onome çasu, u kome primismo Sakramenat od Karsta sveti, primismo novi xitak jedan, xivljenje Boxanstveno, ter po-

ſtaſmo Boxji ſinovi, kako govori Ivan ſveti. *Videte, qualem charitatem dedit nobis Pater, ut filii Dei nominemur, et simus.* Poglejte, govori on, kakovu ljubav udilioje nama Otac Nebeſki, da ſinovi Boxji zvalibiſmoſe, i da jeſmo. Izvise bratja Iſuſova, kakono i Iſuſ iſti naſ zove govorechi: *nuntiate fratribus meis*, dokaxte bratji mojoj. I na ſvarhi, kako ſvidoçi Pavao ſveti, poſtaſmo iſtoga Duha ſvetoga Carkva; *membra vestra, sunt templum Spiritus Sancti.*

Jedali dakle ne vidis, jedali nepoznavas viſokoſt, i plemen ſtalisa tvoga o Karſtjanine moj dragi? jedali nepoznavas sto rechiche biti Karſtjanin? i koliko zahvalan imobiſe dokazati Bogu zato, da Karſtjanin rodioſe jeſi? Kada ſtvoriti hotioje Bog çovika, ſluxioſeje ſamo ſ-dahnutjem jednim ſvemoguchnoſti ſvoje: kadi paka za naſ uçiniti Karſtjane, potribitobi njemu upûtitiſe, u ſiromaskoj roditiſe stalici, zla ſvaka podniti, i napokon puſtitiſe na drivu pribiti krixa. I nebivsi zadoſtna njemu ſva ova, za oçuvati u naſ xivot od milosche, odredi u Carkvi ſvetoj ſvojoj ſvete Sakramente, na ſvarhi (o neizmirna ljubavi!) hrana hoti poſtati duse nase u ſvetome oltarſkome Sakramentu. Biti dakle Karſtjanin, jeſt biti puk jedan odabran, çaſt, veſelje, i najlipse dilo upuutjenoga Iſuſa: jeſt biti plod miſli njegovih, njegove oſobite ſkarbi, njegovih trudâ, njegovih mukâ, i njegove ſmarti. Razmiſlite ſada, jedaliſe izmiſliti moxe plemenitiega stogod, i viſoçiega, stoje Karſtjanin biti, ako ime ovo çini naſ poſtati ſinove Boxje, bratju Iſuſovu, i Carkvu xivu Duha Svetoga. Koliko dakle plemenitii mi jeſmo od tolicih Kraljâ, i Ceſarâ, koje oſtaviti hoti Bog u poganſtva tminah? Ali ako tolikaje plemenschina ſtalisa nasega, koliko i veche duxnoſti neimaju biti nase? Sliditi imamo Iſuſa poglavicu nasega, i ſvarsni poſtati

u ſtalisu nasemu, kako nagovara naſ Iſuſ: *estote perfecti, sicut et Pater cœlestis perfectus est*, budite izvarsni, kakono i Otac nebeſki izvarsenje. Xivljenje nase priliçno biti ima Iſuſa xivljenju, jere ſvaki u Iſukarſtu karsten obukoje Iſuſa: *quicunque in Christo baptizati estis, Christum induistis*. Da biſte poſtavimo vidili vi redovnika jednoga ſvetima odivena haljima ſkakati po placi, i tancati, i nepostena çiniti dila, jedali ſmutilo nebiſe ſarce vase? videchi çiniti njega ſuprotivna ſvetoſti odichâ ſvetih onih, ſ-koima jeſt odiven? Ako dakle polak nauka Paula ſvetoga obukliſmo Iſuſa, *Christum induistis*, jedali neimaju biti dila nasa prikladna çiſtochi, i ſvetoſti Iſuſovoj? I vindar u kripoſti ſvega ovoga, sto uçiniſmo, i sto çinimo o Karſtjani za ſliditi njega? Na priliku, koliko neljubljase on nepriatelje ſvoje, za koje hoti proliti ſvu priſvetu karv ſvoju, a mi za najmanje uçinjeno uvridjenje nama ſmuchujemoſe odma, i istemo oſvetu. Bi on miran, tih, ſtarpljiv, i ſpravan ſvejer za dragovoljno podniti zlo ſvako, kadi paka u naſ tolikaje neſtarpljivoſt, da za ſuprotivnoſt ſvaku tuximoſe, pſujemo, i prokljinamo. Ter ovo zvati moxeſe ſliditi Iſuſa? Ter ovoje iſpuniti karſtjanſke duxnoſti, i priliçan poſtati Iſuſu.

Izvise biti Karſtjanin potribuje biti ſvarsen u ſtalisu ſvome, tojeſt, çiniti ſva ona dobra dila, koja ſobom ov ſtalis donasa; iſkoreniti imajuſe zloche, a kripoſti zadobiti ſvake. Iſpitajmo naſ jedno malo, ter izvidimo, kakovo do ſada uçiniſmo dobro: ſuprot kakovoj vojevaliſmo zlochi, i kakovu tarſiliſmoſe zadobiti kripoſt. Koliko i koliko vrimena o Karſtjani nepribiva u naſ ona nemila, i prokleta od pſovanja, prokljinanja, gnuſnoga, i neçiſtoga izgovaranja navada: koliko vrimena ne vlada u naſ od oſvete xelja, koliko nepriateljſtvo; koliko neçiſtocha; koliko zloglaſenje blixnjega nasega; i jedali tarſiliſmoſe do ſada od ſarca iſko-

reniti nasega ſve zloche ove, i druge oſtale? Idemo k-iſpovidi ſvetoj, ali vrachamoſe odma' na grihe parvanje. Kadije ſtarpljivoſt u trudu, ljubav prema blixnjemu, podloxenje volji Boxjoj, i odaleçenje od ſvita ovoga ſtvorenja? Riçju, govormo iſtinito, i recimo, da u naſ niti poçetak ſe nenalazi kripoſti kakove: ter ovo zvatiſe moxe karſtjanſko, i ſveto xivljenje? Ter za biti Karſtjanin zadoſtaje znatiſe zlamenovat, i biti karſten, xiviti paka, kakono xivu Pogani, i nevirnici?

I vindar, ako pravo govoritichemo, dila, koja çine Pogani, videſe i u Karſtjanih; u onih vlada nepravda, a jedali moxebiti takova ſe nevidi i u naſ? kolike privare u prodavanju i kupovini, kolike pravde nepravedne, i kolike tatbine pri naſ ſe ne çine? *Injusti sunt Barbari,* govori „Salviano, *et nos sumus.* „Skupiſu pogani, a meju nama neima moxebiti takovih, ſ-kolicimi nepriſtojnimi neſluximoſe naçini za poſtati bogati, za pokupiti zlato, i ſrebro, bez najmanju udiliti kadgod ſiromahom limozinu. *Cupidi sunt Barbari, et nos sumus.* Neçiſtocha, i blud u njih vlada, a jedali takova nevlada i u naſ? *Impudici sunt Barbari, et nos sumus.* Riçju, kakav grih, kakva zlocha molimvaſ nalaziſe pri njih, koja i pri naſ nalazilaſe nebi? sto dakle haſni nama zvatiſe Karſtjani, ako xivljenje nase razluçno nije od onoga; koga vode Krivovirnici, i Pogani? Ali sto! jedali nerazmisljate, da griſi nasi mnogo, i mnogoſu u ſebi vechi od Poganinâ grihovâ? i doiſto, jere buduchi mi poſtali ſinovi Boxji po ſvetome Karſtu, i puk odabran, grisechi priveliku, i neizmirnu za tako rechi nezahvalnoſt dokaxujemo prema „Stvoritelju nasemu. A jedali nerazmisljamo, da na ſvetome Karſtu ſ-priſehom obljubiſmo, da virni ſvejer bitichemo Bogu nasemu? poſlusni toliko dobrome goſpodaru, i ljubljeni iſtome kakono ljubeznivome Ocu? ter u iſtome odrekliſmoſe vrimenu nepriateljom njego-

là ſvetih učinjenabi. Imajuchi pochi Apoſtoli ſveti po zapovidi Boxjoj po ſvemu ſvita okolisu pripovidati, i rasiriti priſvetu Iſukarſta Viru, potribitobi njima pria nego ſe razluče meju ſobom, odrediti način jedan, polak koga ſvi u nauku imalibiſe ravnati, da ovako meju njima u iſtome nikakva nebi razluka bila, u virnih paka iſti jedan zakon, i jednaka vira, da ovako pravovirni od krivovirnikà razlučiti budeſe mogli.

Razdiljujeſe paka molitva ova najparvo u tri oſobite, i poglavite ſtranke. Parva govori od Oca, iliti parvoga Sobſtva priſvetoga Trojſtva, njegova Boxanſtva, ſvemoguchnoſti, ſtvorenja Neba, i Zemlje. Druga govori od Sina, iliti drugoga Sobſtva, odkupljenja njegova, upùtjenja, muke, i ſmarti, uſkarſnutja, i u Nebo njegova uzasaſtja, i napokon buduchega dosaſtja njegova na ſvit ov za ſuditi xive, i martve. Trecha paka ſtranka govori od Duha ſvetoga, koi početakje, i uzrok ſvetoſti nase, i tolicih darà, koje udilioje Carkvi ſvetoj. Varhu ovoga paka poglavitoga razdiljenja razdiljujeſe molitva ova na dvanaeſt dilà, iliti ſkljanà, ter u ſvakome takovih nalaziſe oſobita iſtina, koju mi virovati imamo.

Ova ovako buduchi izvidimo, sto u ſvakome dilu molitve ove ſe uzdarxi, ter uzmimo za danaſ riči one parve, *virujem u Boga.* Izgovarajuchi mi riči ove, dokaxujemo, da pravo, iſtinito, i temeljito virujemo ſva ona, koja u ovoj ſe uzdarxe molitvi, kakono ona, koja od Boga nama navistena biahu. Upitamja vaſ jedno malo, zasto velimo mi Virujem u Boga, a ne virujem Boga, oli virujem Bogu? jedali ſve ove nije ſtvar iſta? nije doiſto: pače velika jeſt meju ovimi izgovaranji razluka. Virovati Boga hoche rechi, virovati da Bog jeſt, i takovu viru, akoprem ne varhunaravſku imaju i Diavli pakleni. *Dæmones credunt, et*

contremiscunt. Virovati Bogu hoche rechi, darxati za istinito sve ono, sto Bog navistioje nama, ter viru takovu imaju grisnici, i zlobni Karstjani. Virovati paka u Boga jest virovati njega, i ljubitiga sa svim sarcem varhu svih stvari svita ovoga, i vech nego istoga sebe. A jedali jest takova u nas vira o Karstjani, koja po ljubavi sdruxilabi nas s-Bogom? Ali moxebiti zadostaje nama s-ustmi ispovidati da Bog jest, i da istinitasu sva ona, koja navistioje Bog nama?

Upitam ja vas o Karstjani, tko jest ovi Bog, u koga govorimo mi da virujemo? sto razumimo mi s-riçju ovom Bog? Vi stvar ovu xelite od mene znati, ja paka odgovoriti vama nemoxem drugo, nego ono, sto jedno vrime reçe ,Simonide veliki mudroznanac onim, koji upitasega, da iztomaçiobi njima stoje Bog. Potribovase on za odgovor dati njima najparvo tri dana, zatim joster druga tri, ter iznova tri, i napokon dokaza nemoguchnost svoju, i da u stalisu nije za dokazati ovo njima. U pogledu çesa, da istim Anjelom najplemenitiim miliun godistà dalibismo za misliti, i spoznati njega nigdar zadovoljno dokazatibi mogli nama, stoje Bog; buduchi da Bog ov, u koga mi virujemo, jest dobro jedno toliko neizmirno, da pridobiva moguchnost razuma nasega, i Anjelskoga. Sto dakle jest Bog? Ah nije drugo, nego Duh jedan preçisti, koi neima tilo, i zato s-tilesnima nemoxese viditi oçima, niti s-rukama taknuti; Bog jest parvi pocetak, i najparvi uzrok stvorenja svakoga; stogodir dakle lipoga, i dobroga u stvorenju ima, sve od Bogaje istome dano, i çuvano tako, da ako sami ças jedan nebi Bog çuvao, sva kolika stvorenja najlipsa, i najplemenitia, svi Anjeli, i Arkanjeli, svi Cesari, i Kralji svita ovoga obratilibise u nistare, od koga izlazise.

Izvise znati imamo, da Bogje bitje jedno prisvarsno, koje zatvara u samome sebi svu lipotu, svu dobrotu, sve izvarsnosti, koje do sada imahu, i koje imatiche sva ukup stvorenja, i bez mire vise, nego imaju ova. Poglejte dakle o Karstjani, koliko plemenit, koliko velikje Bog nas. Koliko drag, i koliko lip nebi bio on dragi kamen, koi imobi u sebi svitlost, i cinu svega dragoga kamenja, koi do sada mogoseje nachi, i koi nachi mochise bude do konca svita. Koliko lipa nebi bila rozica ona, koja imalabi u sebi sve lipote rozicâ svita. Koliko dakle neima biti lip, dobar, i izvarsen nas dobri Bog, u kome nahodese sve lipote, dobrote, i izvarsnosti stvorenja, i to nedospitnim naçinom.

Izvise on jest neizmiran, znateli vi, stoche rechi riç ova neizmiran? Hoche rechi, da Bog jest bitje jedno tako veliko, i bez mire, da napunjuje sobom sve koliko Nebo, i svu zemlju, da u svakomese nalazi mistu na toliko, da mista neima, kadi on nebi bio.

O kolikaje ovo za nas sricha o Karstjani moji, imati na priçu svagdi Boga nasega, nasega ljubljenoga Oca, nasega priatelja, i sve dobro nase: koliko hasnovito nije doisto ovo dusi nasoj; i vindar znajuchi mi ovo, postupljamose grisiti na oçi njega: ter ono, sto prid najmanjim çovikom uçiniti postupili nebismose, postupljamose çiniti prid Bogom nasim, i nezadovoljni, da uvridjujemo njega, hochemo daga prid oçima uvridimo njegovima: ter ovo zadosta uzdarxati imalobi nas od prokletoga griha, da Bog nas vidi: kada grisitichemo istemo tmine, i otajna mista, da nitko nas viditi nemoxe, ali misto nechemo nachi, kadi Boga nebi bilo, i nas on vidio nebi: ter jedali nije zlo veche, da Bog nas griseche vidi, nego da nas vidi takove vas koliki svit?

Bi, kako stiem u knjigah, glasovita oçitnica jedna imenom Taide, koja postupilase jest jedan dan mamiti na grih neçisti Redovnika jednoga dobroga xivljenja imenom Pafnuzia, ali za svoju doisto srichu, koi dokazajuchise, da privoljitiche, pojde s-njom u loxnicu nje, ter buduchi oba unutri, upita nju Pafnuzio, xeno, jedalismo sigurni, da nitko nas viditi nemoxe? odgovorimu ona nitko zvan samoga Boga. Ah xeno sto govoris: Bog dakle viditiche nas? ter mi postupiti moxemose ovako gardno sagrisiti prid njegovima oçima? koje riçi na toliko maknuse sarce nje, da pade na kolina svoja, gorke prolivase suze, i velika postase zatim pokornica. Ovo samo dakle, da Bog jest svagdi, da Bog nas vidi, maknutibi nas imalo, dase çuvamo prokletoga griha.

Prilipaje doisto izvarsnost ova u Bogu, koja neizmirnostse zove, i koja pripriçiti moxe, da tako lahko u grih neupademo. Nistanemanje upitamo mi vas o Oçe, jedali znalibiste rechi, i dokazati nama joster, stoje Bog, u koga govorimo, da virujemo? *Deus charitas est:* Bog jest ljubav, milosardje bez mire, i vikovito za nas. Karstjani moji, da Bog ovi, u koga virujemo, ljubio nas jest, i da onako nas ljubi, kakono samoga sebe istinita stvarje, i nedvojbena, i ljubav ova njegova prema nama bi od vika. *Charitate perpetua dilexi te;* jedali dakle nije neizmirna u njemu dobrota? jedali dakle dostojan nije svake ljubavi nase? A sto vise mogase on çiniti, nego uçini za dokazati ljubav svoju prema nesrichnome narodu nepriatelju svome? buduchi da za osloboditi njega od vikovitoga pogubljenja ne jednoga çovika, ne Kralja, ne Anjela, da svoga istoga ,Sina jedinoga hotioje dati, da smartju svojom udiliobi njemu spasenje vikovito, da s-neprocinjenom karvju oslobodi bi njega od pakle-

ne tamnice, i napunio ſvakojakimi dari milosche, i ſlave. *Sic Deus dilexit Mundum, ut filium suum unigenitum daret.* Ter jedali mogase udiliti vise nama o Karſtjani, kada hoti, da Sin jedini njegov ſmartju ſvojom otvoriobi nama Raj nebeſki, a zatvorio Pakao?

Poſtavimo o Karſtjani, da jedan od vaſ imobi jedinoga ſina, u kome toliko lipota, koliko dobrota vidilabiſe, ter ovak buduchi jakobibio od vaſ ljubljen, od druge paka ſtrane biobi jedan vas oſobiti priatelj, koi po neſrichi oſudjenbi bio na ſmart, ter poſtavimo, da ov priatelj iſti proſiobi tebe, da za ljubav onu, koju prema njemu dokazaoſi ſvejer, dopuſtiobi, da ſin on tvoj priljubljeni umrobi za njega, i onu ſmart podnio pritesku, na koju on jeſt oſudjen, i da ti napokon maknut u ſarcu tvome prema tvome priatelju uçiniobi toliko njemu, jedali nebi zadoſta dokazao priveliku tvoju prema iſtome ljubav? bi doiſto. A jedali neuçini ſva ova nama oni Bog, u koga virujemo; jedali nije on dao priljubljenoga i jedinoga Sina ſvoga, ter za koga? jedali za priatelje ſvoje, za ſvoje ljubitelje? ne ne, da za nepriatelje, i odmetnike, koji ſ-tolicimi njega nepriſtase uvriditi griſi. Jedali dakle nije neizmirna dobrota njegova? jedali nije doſtojan ſve ljubavi nase?

A vi o grisnici sto miſlite da jeſt Bog, u koga i vi velite, da virujete? On kako dokazah vama, jeſt jedno neizmirno dobro, jedno bitje bez mire izvarsno, koje uzdarxi u ſebi ſve, stoje lipo, i dobro na ovome ſvitu: a vi kome priſpodobiliſte njega? zapoſtaviſte njega ſtvorenju ſvakome, i najgnuſniome. Ah neſrichnaci! vi neizgovarate pravo, neizgovarate iſtinito, kada govorite, virujem u Boga: imali biſte rechi, virujem u oni intereſ, u ono naſladjenje, u oni krivi dobitak; ovoje moj Bog, Bog ſarca moga, i ſve

dobro moje. *Unusquisque quod cupit, quod veneratur*, govori Jerolim ſveti, *hoc illi Deus est:* stogodir çovik xeli, sto çaſti, onoje Bog njemu. Ali virujte vi meni, da do mala ſpoznatichete neſrichnu prominu vasu, zapoſtavljajuchi „Stvoritelja jednoga, jedno neizmirno dobro gnuſnome ſtvorenju. Ako paka virujete, da Bog jeſt miloſardje iſto, iſta dobrota, iſta ljubav, da on naſ neizmiruo ljubi, kako ikada biti moxe, da volju imati moxemo za njega najmanjim uvriditi grihom? Potribito dakle jeſt oli prominiti viru, oli xivljenje prominiti.

Govorimo napokon, virujem u Boga, jere virujemo, daje jedan jedini Bog, *videte, quod ego sim solus, et non est alius Deus præter me:* takoje o Karſtjani moji, nije, nego jedan ſam Bog, çeſa radi nemojmo razluçiti ſarce nase, ter ſve njegovo neka bude, ſve darujmo njemu. Koliko dakle tarſiti nebiſmoſe imali za neuvriditiga, i za neizgubiti ovoga jedinoga Boga. Majka jedna jedino imajuchi dite, eh koliko iſto çuva, ter ſ-kakovim ſtrahom xive, daga neizgubi. Ako po neſrichi izgubimo Boga nasega, za naſje ſvarsano; kadi paka ſuprotivnim naçinom, ako ljubiti budemo njega, priatelja imali nasega, nitkogaſe bojati nemoxemo, neka vojuje ſuprot nama vaſ koliki ſvit, vaſ Pakao, nama nauditi neche. *Si Deus pro nobis, quis contra nos?* Ako Bogje ſ-nama, t-koje ſuprot nama? Ali ako po ſmartnome grihu poſtati bude Bog ſuprot nama, gdi bitiche drugi Bog toliko moguch, i jak, koi pridobiti mochi bude njega? On ſam jeſt nas Goſpodin, on nas „Sudac, ter prid ſud ovoga od naſ toliko gardno uvridjena ſvi priſtupiti imamo. Ovoga dakle Boga, u koga velimo, da virujemo, ljubiti imamo iz ſvega ſarca nasega, jere nije drugi Bog, kome dopaſti biſmoſe imali: imamoſega bojati, jere onje, koi ſuditiche naſ, i pedepſati. Ter ovako mi çi-

nechi, dokazatichemo pravu viru nasu, kada izgovorimo, *virujem u Boga.*

RAZGOVOR III.

Oca ,Svemoguchega.

Dokazah vama u prosafnome govorenju mome, sto zlamenuju riçi one parve, *virujem u Boga:* ,Sada paka izvidimo, sto zlamenuju riçi one flideche *Oca ,Svemoguchega.* Za razumiti ftvar ovu, znat imate o Karftjani, da ovi Bog, u koga mi ifpovidamo, da virujemo, akoprem jedanje, i fam u naravi Boxanftvenoj, razluçujefe u tri ,Sobftva, od koih parvo zovefe Otac, drugo ,Sin, a trecho Duh fveti: i akoprem ,Sin izhaja od Oca, Duh fveti paka od Oca i ,Sina, nistanemanje fva tri ,Sobftva ovafu jedan Bog, jere u fvih trih jednaje, i ifta narav Boxanftvena, fva trifu od vika, u fvih trih jeft ifta fvemoguchnoft: nije dakle jedan od drugoga ftarii, oli mlaji. Ter ovoje ono priveliko, i najduboçie Otajftvo prifvetoga Trojftva, koje mi f-kratkim razumom nasim dofechi, i razumiti nemoxemo, ter zadoftaje nama virovati, jere Bog obznanioje nama.

Evo dakle ono, sto mi duxnifmo virovati, kada izgovaramo *virujem u Boga Oca:* f-koimi riçmi parvo razumimo ,Sobftvo Prifvetoga Trojftva, koje zovefe Otac: ter zovefe parvo ,Sobftvo, ne daje veche, oli ftarie od dvih oftalih ,Sina, i Duha fvetoga, da kakono poçetak, i vrilo, kako govori Aguftin fveti, fve Boxanftvenofti. *Pater est totius Divinitatis principium.* Ono paka, sto razvefeliti imalobi farce nase, jeft, da ovi Otac Ne-

beſki, u koga mi virujemo, ne ſamo jeſt Otac od vika jedinoga ,Sina ſvoga, da izvise Otacje ſvega kolikoga ſtvorenja, i naſ iſtih, jere on nama daoje bitje, on naſ vlada, on naſ çuva: ako dakleje on nas ljubezljivi Otac, kako dvoumiti moxemo da za naſ ſkarbiti neche, i u nasih naſ nezapuſtit potribah? Ter o kakovu krivicu nebiſmo uçinili njemu, ako ſudilibiſmo, da, poklam ſtvoreni biahomo od njega, hotiobi naſ zapuſtiti?

Ali akoprem, kako çuliſte, Bog Otacje opchiniti, ſvega kolikoga ſtvorenja, i ſvega naroda çoviçanſkoga; nas paka, buduchi mi Karſtjani, Otacje oſobitim naçinom, Otac mnogo ljubljenii, i plemenitii, buduchi da neſamo ſtvorio naſje, kako oſtalo ſtvorenje ſvako, da izvise odibra naſ po ſvetome karſtu za ſinove ſvoje, i ſ-iſtim Duhom ſvetim onim, po kome on zaçetbi u utrobi priſlavne Majke ſvoje, poſvetio, i priporodioje naſ k-xivljenju novome na iſtome karſtu: ſvi ſvi dakle, stogod naſje ovdi, ſvi velim imamo jednoga Boga za nasega Oca: ov iſti Bog toliko neizmirno dobar hoti dokazatiſe neſamo kako nas ,Stvoritelj, da i kakono Otac, i Otac ljubezljivii od ſvega oſtaloga çoviçanſkoga naroda. Ter imajuchi od vika jedinoga ,Sina ſvoga, koije Iſuſ ,Spaſitelj nas, hoti da poſtanemo bratja njegova, i dilnici bastine njegove: *quod si filii, et hæredes:* jedali dakle vise ljubiti naſ mogase o Karſtjani? sto reklibiſte molimvaſ, sto ſudili od kralja onoga, koi imajuchi jedinoga ſina puna lipote, dobrote i nauka, uzeobi dite kakovo tuje, i ſiromasko podloxnika ſvoga, ter odibrao za ſina ſvoga, i jednaka ſvome dobrome ucinio ſinu, i dilnika kraljeſtva ſvoga, jedali ſudilinebiſte, da neizmirno prema takovome on jeſt darexljiv? biſte doiſto.

A jedali neuçini ſ-nama ſtvar iſtu Bog nas pri-

dobri? Razmislite dakle sada o Karstjani moji priveliku, i neizmirnu njegovu prema nama ljubav: *videte qualem charitatem dedit nobis Pater, ut filii Dei nominemur, et simus.* Ova ovako buduchi, kakose mi ponasamo s-Bogom nasim, koi toliko ljubezljiv nas Otac hoti postati? jedali dila nasa pristojnasu pravome jednome sinu? kakovesu misli nase, kakovi razgovori? Da sin siromaskoga onoga podloxnika, koga zgor reçeni Kralj za svoga odibra sina, çiniobi nedostojne stvari, koima popria navadan biase, jedali nedostojanbi postao sriche, i çasti, na koju uzvisenje od Kralja, ter vridan za biti od njega otiran? bi doisto, i vindar ono, sto takov çiniti postupionebise, to çinimo mi o Karstjani moji s-Bogom nasim. On od sinovâ nesrichnih, koji biahomo parvoga Oca nasega Adama, uzvisioje nas po svetome Karstu na çast sinovâ svoih; i uçini nas bratjom istoga jedinoga ,Sina svoga, i vindar postupljamose nedostojna posve çiniti dila ovoga Boxanstvenoga sinovljenja, i suprotivna plemenschini Oca, koga imamo.

Jedali moxebiti nije istinito ovo o bratjo moja? Dokaxte molimvas, kakovesu misli nase? jedali nezabavljajuse ove oko stvarih himbenih, i praznih svita ovoga? za uçiniti on dobitak, i moxebiti nepravedni? za ispuniti onu prikorednu xelju? za osvetu uzeti od onoga nepriatelja? za ispuniti ono nasladjenje? ter jedali misli takove pristojnesu sinovom Boxjim, bratji Isusovoj? Idimo nadalje: kakvasu govorenja nasa? Olise psuje, i prokljina sin on, oli ono xivinçe, olise ozloglasi on iskarnji, olise krivo prisixe, ter u svidoçanstvo od laxi Bogse zaziva, koije ista istina, psujese njegovo prisveto ime, njegovo Tilo, njegova Karv, i bljujuse neçiste, i nepodobne riçi: ter jedali ovoje govoriti kakono Boxji sini, koji jesmo? kakono bratja Isusova? Napokon kakvasu dila nasa? stose çini od nas

od jutra do veçera? Uçemſe zabavljamo? Znateli u çem? U pianſtvu, u nepodnome razgovoru, zloglaſenju, tancu, igri, i evo dilà jednoga Boxjega ſina, jednoga Iſuſova brata. Radi çeſa imoje doiſto uzrok Bog tuxitiſe proti nama govorechi: *Filius honorat Patrem, si ergo Pater ego sum, ubi est honor meus?* „Sin çaſti, i postuje Oca ſvoga, ako dakle Otac ja jeſam, kadije postenje moje? Postujemo zemaljſkoga Oca nasega, i gledamo neuvriditi njega, a Boga, koi ljubljeni jeſt nas Otac, neſramujemoſe tako gardno uvriditi? „Spomenmoſe molim vaſ plemenschine, i viſokoſti pridragoga, i ljubezniva Oca nasega, ter tada, kada kakove nepriſtojne nama budu doſpile miſli, recimo ſami ſebi: miſao ova moja jedaliſe priſtoi onome, koi ima za Oca Boga, a Iſuſa za brata? Riçi ove, ovi govori jedali ſtoje dobro u uſtih jednoga Boxjega ſina? jedali govoriobi ovako Iſuſ, çigov brat ja jeſam? Napokon dila ova nedoſtojnaſu jednome Boxjemu ſinu. Vi dobro znate o ſini, koliko ſpravninebiſte vi bili za pritarpiti mnoga za zemaljſkoga Oca vasega, ter ſinovlja ljubav ſve teskoche, i tarpljenja ugodna çini. Ako na priliku Otac vas ſe razboli, vi njemu ſluxite po nochi, i po danu, vi njega çuvate, negledate na ſtroske, neka budu kakoveſe hoche, ſamo da ozdraviti on ſe moxe: i akobiſe reklo vama, zasto toliko truda, i ſkarbi, odgovorilibiſte, radiſe za oçuvati jednoga Oca. Na iſti naçin koliko ſmutilo nebiſe ſarce vase ſuprot onome, koi uvridiobi Oca vasega. odma oſvetu iſkalibiſte proti uvriditelju takovome, ter upitani zasto ſva ova, reklibiſte, daje vas Otac, i da uvridjenje njega vise na ſarcuje vama nego vaſ iſtih: izvise, ako vama Otac zapovi ſtvar kakovu tesku i muçnu, i ſuprotivnu naklonjenju vasemu, vi vindarſe tarſite iſpuniti takovu, jere on, koi nju nalaxe vama, Otacje vas. Na ſvarhi ako vaſ i pokara, ako i

udre, i akoprem pravіçni jeſte, podnasate ſtarpljeno, razmisljajuchi, da on, od koga prijimljete ova, Otacje vas. Ah çeſtiti, i blaxeni takovi, zvatiſe imaju ſini, ah ſrichan, i çeſtit Otac takov, koi takova moxe imati ſina.

Upitam vaſ ja ſada; Otac vas Nebeſki, koi Bog jeſt, jedali manje zaſluxioje od vaſ od zemaljſkoga Oca? jedali vridan nije ljubavi tolike barem, kolike ſtarii vasi? Bog ov zapovida vama ſtvari lahke, koje bez ſvakoga za tako rechi truda iſpunitiſe mogu: na priliku, nepſovati, neprokljinati, nebluditi, nezloglaſiti, nekraſti, ne çiniti krivo ſvidoçanſtvo, i tako na dalje; ter jedali teskeſu zapovidi ove? i vindar ovarsiti njih nechemo, akoprem znanaje nama privelika njegova oblaſt. On videchi naſ nepoſlusne, akoprem mogobiſe ſluxiti ſ-pravicom ſvojom, ter zauvik naſ pogubiti, nistanemanje kakono ljubeznivi Otac naſ pokara, naſ opominja ſada ſ-jednom, ſada ſ-drugom neſrichom, boleſtju, draginjom, i to za dovuchi naſ k-ſebi; a mi sto çinimo tada? neſtarpljivi dokaxujemoſe, pſujemo, prokljinamo iſto providjenje Boxje, ter ſe uzdixemo ſuprot iſtome Nebu. Eh uzdignimo jedno malo oçi nase prema Nebeſkoi visini, i razmiſlimo, da on, koi naſ pedepſuje, jeſt nas pridobri Otac Nebeſki, koi ſva ova çini za dobro nase: ter protiva takovome Ocu tolike pſoſti, tolike oſvete?

Najſkoli kakovo veſelje, kakovu ugodnoſt chutite toliko u vasih, koliko u tujih griſih? kakovu ugodnoſt obchutiti moxete videchi toliko uvridjena Boga vasega? Ter na miſto pripriçiti grih u druzih, istete, da i druzi uvride njega ſ-vasim nepodobnim govorom, i zalim izgledom. Vi vi o Oci, i Majke uzrokſte tolicih grihà dice vase, jere ſve zlo, koje oni çine, od vaſ nauçiliſuſe, ter eh kakav ſtrasni raçun

datichete Bogu u pogledu dice vase. Ter ovako ſe vladamo o Karſtjani ſ-Ocem nasim Nebeſkim? Ovako branimo pred ſvitom postenje njegovo? Ter ovo zaſluxioje on od naſ? sto dakle prudi nama iſpovidati, da virujemo u Boga Oca, ako çaſt nikakovu, nikakovu ljubav nedokaxujemo prema iſtome.

Ali sto! jedali miſlimo, da Otac ov nas Nebeſki ſlabje, i nejak, ter nemoguch za nama kakovo udiliti dobro? Paçe iſpovidamo ſvi kolici, da ſvemoguchje on, i zato govorimo, *virujem u Boga Oca, Svemoguchega.* Ali sto razumimo mi ſ-ovom riçju *Svemoguchega?* razumimo, i virujemo, da Bog Otac Nebeſki od naſ çiniti moxe, sto hoche, i takova, kakova mi ſ-razumom nasim doſechi nemoxemo: i kakono on ſtvorioje ſvit od nistare ov, koga vidimo, tako ſ-iſtom moguchſtvom ſtvoriti mogobi miliun takovih, i napokon ſva u parvo obratiti nistare. Karſtjani moji, koliko dakle ſrichni imali nebiſmoſe zvati ſluxiti, i virovati u takovoga Boga Kralja Neba, i zemlje. Mi poſlusniſe dokaxujemo Kraljem, i Poglavicam nasim, jere boimoſe pedepſe, ali upitam vaſ ja, sto najſkoli uçiniti ti takovi mogu nama? vrimenito mogu uzeti xivljenje: a neboimoſe Boga, koi neſamo xivljenje vrimenito uzeti moxe nama, da izvise dusu zauvik pogubiti nasu. Ako paka priatelja imati budemo Boga nasega, nitkogaſe nemoxemo bojati. Nu çujte stoſe dogodi Antunu ſvetome Opatu u puſtinji: prikazahuſe njemu jedan dan Diavli pakleni u velikome broju pod prilikah ſtrasnih za priſtrasitiga, koje, kada vidi Antun, reçejim, ako oblaſt ova danaje vama od Boga za nauditi meni, odvise vaſje, ter zadoſta jedanbi bio: da ako Bog nedopusta to vama, zamanſu trudi vasi: jereſe ja vaſ neboim, buduchi da Boga ſamnom imam. Evo dakle o Karſtjani, kogaſe bojati imamo, evo, ko-

ga ljubiti, evo kome ſluxiti Bogu Ocu ,Svemoguchemu, koi ſrichne naſ uçiniti moxe na ovome, a blaxene zauvik na drugome ſvitu.

RAZGOVOR IV.

,Stvoritelja Neba, i Zemlje.

Poklam izvidiſmo u poſlidnjome razgovoru, da Bog on, u koga virujemo, Otacje ſvoga jedinoga ,Sina, i ſvih naſ, i da on ſvemoguch jeſt, priſtoiſe, da izvidimo danaſ dilo oſobito ſvemoguchnoſti njegove, stoje ſtvorenje Neba, i zemlje, iſtomaçimo dakle riçi one *,Stvoritelja Neba, i Zemlje.*

Sto dakle rechiche riç ova ſtvoriti? Hoche rechi, od nistare uçiniti ſtvar kakovu: zasto dakle ſe ne veli, da Bog uçinioje Nebo, i zemlju, nego da ſtvorioje, jedali nije ovo ſtvar iſta? nije doiſto: buduchi da ſtvoriti jeſt od nistare stogod uçiniti, kadi paka uçiniti, oli ſlikovati ſtvar kakovu, jeſt od ſtvari jedne drugu napraviti, kakono na priliku od kamena ugraditi kuchu, od driva napraviti kip. Buduchi paka, da pria, nego ſva ova ſtvorena biahu, nistare nebiase, zato dakle pravoſe govori, da Bog ſtvorioje ſva ova, a ne uçinio: i to ſluxechiſe ſ-jednom riçju *Fiat*, neka bude. Ter jedalije tko na ovome ſvitu toliko moguch çovik, koi od nistare ſtvoritibi mogo jednoga mravunca ſamoga? nije doiſto. Kolika dakle ſvemoguchnoſt nije Boga nasega! i vindar o koliko malo boimoſe iſte, boimoſe poglavarâ ſvita ovoga, a neboimoſe Boga, koi od nistare ſtvorioje Nebo, i zemlju, koi ſtvoriti mogobi miliun druzih ſvitâ, i koi hotechi obratiti mogobi ſva ova u parvo nistare.

Kada dakle Bog ſtvorioje Nebo, i zemlju, izvidimo jedno malo, sto ſe uzdarxi pod onom riçju *Nebo*, a sto pod *Zemlju*. Govorechi mi, da Bog ſtvorioje Nebo, pod riçju ovom Nebo, razumimo najparvo Nebo ono, koje ſ-nasima tileſnima vidimo oçima, tojeſt ,Sunce, Miſec, i Zvizde. I buduchi da velikoſt tileſà ovih ſpoznati nemoxemo, dogajaſe, da ne razmisljamo ſputno velikoſt ſvemoguchnoſti njegove: a jedali neznamo, da zvizda ſvaka vecha jeſt od ſvita ovoga, kako dokaxuju zvizdoſlovci, seſdeſet i çetiri putà, nikoje paka pet jezer i vise putà, koliko dakle neima biti siroko Nebo, u kome ſva ova neizbrojena pribivaju tileſà, i koja od naſ ſe vide nis vecha od jednoga zerna: i vindar ſva ova ſtvorena biahu od Boga, ſveje dilo ſvemoguchnoſti njegove. Ah ſvemoguchnoſti privelike, i neizmirne! i ako vecha moguchnoſt potribujeſe za uçiniti od nistare ſamo jedno zerno od mela, nego od takova zerna uçiniti jedno ,Sunce: koliko dakle moguch neima biti Bog, koi od nistare znaoje izvaditi ne jedno kakovo zerno, da jedno toliko siroko Nebo. I vindar kako lahko uvridjujemo toliko ſvemoguchega Boga, i nehajemo mi nepriatelja imati njega.

I vindar ſva ova, akoprem privelika dila ſvemoguchnoſti njegove, koja dokaxuju ſlavu njegovu, kako govori okrunjeni Prorok: *Cœli enarant gloriam Dei*, nistare mogu ſe rechi u pogledu Neba onoga, koga napunioje Bog ſvakom lipotom, i dobrotom za darovati duse one, koje ſluxiti budu njemu, i njega ljubiti na ovome ſvitu. Eh ono ono Nebo o Karſtjani moxeſe doiſto zvati najlipse dilo ſvemoguchnoſti njegove: ondi ondi poſtavi on doiſto ſvemoguchnoſt ſvoju, i ſvu ſvoju ljubav za naresitiga, i lipa uciniti: sto razmisljajuchi Pavao ſveti, i hotechi govoriti od raſkoſà Nebeſkih, reçe, da oko çoviçanſko nije vidilo, niti na um koga upalo, sto Bog pripravioje ljubechim ſebe.

I doiſto, jere ako lipoje Nebo ovo, koga vidimo ſ-oçima, iliti ſunce, miſec, i zvizde, koja vindar ſluxe ne ſamo dobrim, i bogabojechim dusam, da i grisnikom, nevirnikom, i poganinom, koliko neizmirnim naçinom lipse ima biti ono Nebo, koje ſtvorenoje od Boga za plachu dobroga, i kripoſtnoga xivljenja nasega? U ovo dakle uliſtichemo ſinci moji, ako ſtarpljeno podniti budemo ſuprotivnoſti, progonſtva, nevolje, kojaſe dogajaju nama na ovome ſvitu: i ako virni dokazatiſe budemo Bogu nasemu. A jedaliſe ovo u naſ vidi? jedaliſe tarſimo uliſti u njega? kolikoſe netarſite, kolikoſe netrudite o Karſtjani za umnoxiti imitke vase, vase zemlje, vase kuche, za çiniti dobro ſtati druxinu vasu, a za zadobiti Nebo puno ſvake lipote od jutra do veçera, od poçetka do ſvarhe lita nista neçinimo, niti na um ovo nama nedolazi, koliko da Bog ſtvoriobi Nebo za druge, a ne za naſ, i da zadobiti iſto, oli nezadobiti iſtaje ſtvar u ſebi. Eh nemojmo vladatiſe ovako o Karſtjani moji, paçe ovako neka izgovara ſarce nase: ja ſtvoren niſam za ſvit ov, ter stoſe meni haje za bogaſtvo himbeno ſvita ovoga: ako ja ljubiti budem Boga moga, ako pritarpiti budem stogod za njega na ovome ſvitu, zadobiti, i uxivatichu na drugome ſvitu neizmirno, i neizreçeno dobro, kome priſpodobitiſe nemogu ſva dobra ſvita ovoga: koja razmisljajuchi Ignacio ſveti izgovarase vele putà: *quam sordet tellus, dum Cœlum aspicio;* koliko vonja meni ſvit, kada u Nebo pogledam.

Pod ovom riçju Nebo razumitiſe imaju takojer i Anjeli Nebeſki, oni prilipi, i plemeniti Duhi, nareseni od Boga ſvitloſtju, mudroſtju, i ſ-oſobitom lipotom, ſtvoreni od Boga, kakono parvi Ercegi Nebeſki, koji ſluxitibi imali prid priſtoljem Boxjim, od koih mnozi nehotechi ſpoznati dar ov prilipi uzese priliku za zoholitiſe, i podloxnoſt ſkratiti Stvoritelju ſvome,

ter jednake uçiniti sebe istome, koi grih buduchi uçinjen od plemenitoga toliko stvorenja toliko biase velik, da odma bez milosardja svakoga svi takovi, akoprem neizmiran za tako rechi bi broj njihov, i bez vrimena dati njima za skrusitise biahu hicheni od Boga u oganj vikoviti pakleni; ter od Anjelà, koji popria bise, Diavli postase pakleni. Razmislite dakle sada o Karstjani, koliko strasna nije pravica Boxja protiva prokletome grihu, buduchi da istim Duhom plemenitim Anjelom Nebeskim nehoti oprostiti, ter za sam grih jedan sve one pogubi. Koliko dakle bojati to vise imalibisinose mi o grisnici bratjo moja, koji stvorenje vindar toliko lipo, i plemenito nismo, kakovo biahu Anjeli oni nesrichni: oni za sam grih jedan, i to misljenja pogubljeni biahu, a mi koliko i koliko stotine putà, ne s-mislju samo, da i s-dilom Boga uvridismo nasega; i vindar nehotise one na pokoru çekati, kadi paka nas starpljeno çeka; o priveliko, i neizmirno Milosardje njegovo! u pogledu koga o da znalibiste, kako prokljinjaju Diavli oni pakleni pravicu Boxju zato, da njih odma za parvim uçinjenim grihom bacioje u one vikovite muke, a da s-nama toliko ima milosardje, koji nepristajemo uvriditi njega. Ali ako oni cicha nas psuju Boga, Stvoritelja svoga, blagoslivljajmo mi njega, i recimo, eh koliko milostiv nije Bog s-nama! neka xive u vik dobrota njegova, i njegovo milosardje.

Ali akoprem neizbrojeni broj od onih plemenitih Duhovà bi bacen u onu paklenu tamnicu cicha uçinjenoga griha, nistanemanje ostase priveliki broj istih u Nebu, koji oçuvase pravednost svoju, i to za dobro, i hasan nasu. Ovi, akoprem sluxe Bogu, kakono tolici sluxbenici njegovi, nistanemanje varhu ove sluxbe svoje sluxe i nama, buduchi da svakome od nas danje od Boga jedan takov Duh plemeniti, Anjeo

jedan, koi opaz imobi varhu naſ, i od ſvakoga oçuvaobi naſ griha. „Svaki dakle çovik na ovome ſvitu, neka bude najſiromasii za çuvara ima Anjela jednoga, jednoga toliko plemenita Duha, koi ſluxi Bogu prid priſtoljem njegovim. Takoje o Karſtjani; *Angelis suis mandavit de te, ut custodiant te:* Anjelom ſvoim zapovidaoje od tebe, da çuvaju tebe. Evo dakle kolikoje dobar Bog nama, koliku nedokaxuje ſkarb u pogledu ſpaſenja dusâ nasih. Upitam vaſ ja paka o Karſtjani, jeſteli ikada miſlili o ljubavi tolikoj Boga vasega? kako molim vaſ bolje mogase dokazati ſkarb ſvoju za ſpaſenje nase, nego dajuchi nama za çuvara Anjela jednoga ſvoga, i to tako, da kadigodir ſe nalazi çovik, to u Carkvi, to izvan Carkve, to u kuchi, to na ulici, to na polju, to na moru, ſvagdi ima pri ſebi dobroga çuvara ovoga, ovoga branitelja, koiſe neodaleçuje od tebe o Karſtjanine niti tada, kada ſmartno grisis, i vindar ti ne premisljavas ova o grisniçe, jere akobi miſlio na ovo, nije moguche da poſtupiobiſe ſtvar kakvu nepriſtojnu uçiniti na priçu jednoga toliko plemenitoga duha, toliko velikoga priatelja, i dobroçinitelja tvoga.

Oſtavimo na ſtran ſada ſtvorenje Neba, poklam izvidiliſmo, stoſe uzdarxi pod riçju Nebo, ter izvidimo ſada, sto rechiche riç ona druga, i *Zemlju.* Sto dakle razumimo ſ-ovom riçju*Zemlju?* Po riçi ovoj zemlja dolaze ſve ſtvari, koje na ovome vidimo ſvitu, zrak, oganj, more, vode, polja, planine, drage, riçju ſva ſtvorenja ſvita ovoga: i koja ſva neizmirna dobrota Boxja hoti ſtvoriti za haſan nasu, i da podloxna budu nama. *Omnia subjecisti sub pedibus ejus, et constituisti eum super opera manuum tuarum,* kako govori okrunjeni Prorok, ſva podloxioſi nogama njegovima, ter poſtavioſi njega varhu dilâ rukâ tvoih. Ter tko zadoſta ſpoznatibi mogo priveliku, i neizmirnu ljubav, ko-

ju ſvemogi, i miloſardni Bog dokaxuje varhu naſ: iz nistare ſtvoriti tolika razluçna ſtvorenja za providiti potribocham nasim. Akoje mraz nama, daje nam ſvakojako zvirje, koga koxa pokriti naſ moxe, i ugriat, zemlja daje lan, i ſvilu za obuchu: ako potribu imamo hrane, eto blaga ſvake varſti, ribe ſvakojake, vocha, xita, pticà, ſva ova ſtvorioje Bog za hranu nasu. Akoſmo nemochni, koliku kripoſt nije dao Bog rudam, travam, korenjem. Ter jedali naſ ne gane zadoſta ljubezniva ſkarb ova „Stvoritelja nasega na ljubav prema njemu? A mi o Karſtjani sto çinimo, kako odgovaramo tolikome dobru, i miloschi? jedali vrachamo ljubav za ljubav? jedali razmisljamo, i ſpoznavamo, da ſve dobro, koje od kakova mi primemo ſtvorenja, od Boga po onome nama dolazi ſtvorenju? Da on daoje ſtvorenju takovome kripoſt, da nama haſnovito bude: uzmi uzmi, govori tebi ſtvorenje takovo, uzmi dar, koga Bog ſalje tebi po meni: uzmi ovu hranu, uzmi odichu, uzmi ſvitloſt, ſva ova salje tebi Bog po meni: ovako çinte raçun, da ſtvorenja govore nama, buduchi da Bog jeſt, koi po ſtvorenju udiljuje nama, koliko dakle zahvalni nebiſmo imali biti tolikome dobrome, i darexljivome Bogu.

A mi sto çinimo? na miſto zahvalniſe dokazati, ſ-nezahvalnoſtju vech nego hudobnom ſ-iſtim ſluximoſe ſtvorenjem za vojevati proti „Stvoritelju nasemu, i koi vecha primioje od njega dobra, on to veche uvridjuje njega. Eh dabi govoriti znalo ſtvorenje takovo, ſ-koimſe ſluximo u prokletome, i nemilome grihu, na miſto poſlusno biti nama, ſuprotſtavilobiſe, i branilo „Stvoritelja ſvoga: ali akoje mutaſto ſada, dochiche vrime, kada ovo oſvetu iſkalo bude proti nama, buduchi da, kako govori Piſmo ſveto, oboruxjatiche Bog ſve koliko ſtvorenje za oſvetitiſe od nepria-

teljà ſvoih. *Armabit creaturam ad ultionem inimicorum.* I kolika bi ljubav njegova prema nama prie, tolika ſarditoſt njegova bitiche tada, koju mi obchutitichemo. O Boxe! sto bitiche od naſ tada, kada razlog imali budemo dati od tolika ſtvorenja, koja ſtvorioje Bog za naſ, i koriſt nasu, i ſ-koima mi vindar zlo ſluxiliſe jeſmo. Radi çeſà od dana danasnjega ſpoznajmo darexljivu Boxanſtvenu ruku, blagoſlivljajmo Boga, Stvoritelja nasega, koi hoti ſtvoriti zemlju ovu, i ſva kolika ſvita ovoga ſtvorenja za dobro, i haſan nasu, koi ſtvoriti hoti oni Raj Nebeſki za ſpaſiti duse nase, sto Bog neka udili nama po neizmirnome miloſardju ſvome.

RAZGOVOR V.

I Zemlje.

Kako u tomaçenju ſtvorenja Neba u prosaſnome govorenju mome razmisljaliſmo ſtvorenje Anjelà kakono dvoraninà kraljeſtva Nebeſkoga, onako u razmisljavanju ſtvorenja zemlje, poklam izvidiſmo toliko lipa ſtvorenja, koja nju napunjuju, razlog hoche o Karſtjani moji, da govorimo danaſ od ſtvorenja Çovika, koi meju ſvimi ſtvorenji ſvita ovoga ſtvorenje jeſt najlipse, i najplemenitie, i radi koga ſva oſtala ſtvorena bihu.

„Svemogi Bog, poklam ſtvoriobi ſva, i ſvaka, Nebo, i zemlju, ſtvori i Çovika, i ſtvori njega ſ-naçinom mnogo razluçnim, nego ſva oſtala. Za ſtvoriti ſve ſtvari druge, ſluxioſeje ſamom jednom riçju *Fiat*, budi, i ovo zadoſtabi za izveſti od nistare „Sunce, Miſec, Zvizde, More, Zemlju, i ſva kolika ſtvorenja:

ali kada hotiase ſtvoriti çovika, nije reko, *budi*, da ſva tri Boxanſtvena Sobſtva u kup ſpravna rekose, uçinmo çovika na priliku nasu. Lip doiſto bi naſ poçetak, lip, i plemenit naçin ſtvorenja nasega, buduchi da Otac Bog ſloxioſeje tada ſ-moguchnoſtju ſvojom, Sin Bog ſvojom mudroſtju, a Duh Sveti paka ſ-ljubavju, ter hotise uçiniti njega ſpodobna ſebi; *Faciamus hominem ad imaginem, et similitudinem nostram.* Çovik dakle jeſt kip, i prilika iſtoga Boga Stvoritelja ſvoga.

Stoſe vama vidi o Karſtjani? jeſteli ikada razmisljali ov priveliki dar Boxji, koga uçini nama u naſ ſtvorenju? Prie nego ſtvoreni biahomo, biahomo nistare, niti zaſluxenje poſtaviſmo kakovo, u pogledu koga imoje Bog ſtvoriti raje naſ, nego toliko hiljada druzih, ter na miſto ſtvoriti naſ, mogoje Bog ſtvoriti mnoge neizbrojene druge duse, nistanemanje privelika dobrota njegova ovo hotiase uçiniti nama, ter udiliti bitje; druge paka u ſtalisu od ſame oſtaviti moguchnoſti, i uçini naſ podobne ne Anjelom, oli Arkanjelom, da iſtome ſebi.

I vindar viſokoſt dara uçinjena çoviku u naçinu ſtvorenja njegova ſvaſe nenalazi, ter nalaziſe oſobito u ſvarhi, cicha koje od Boga bi on ſtvoren. Najparvo ſtvori Bog çovika za ſlavu ſvoju, i varhu toga za ſvarhu jednu plemenitu, i viſoku, kaje, da çovik ſpozna, i ljubi Boga Stvoritelja ſvoga na ovome ſvitu, a na drugome daga uxiva po ſvoj vikovitoſti. I vindar, ako upitam ja kogagod od vaſ, çoviçe zastoſi na ovome ſvitu? sto potribuje od tebe Bog zato, daje ſtvorio tebe? kakvaje oſobita ſkarb tvoja? odgovaritiche meni doiſto, na ſvitu jeſam za truditiſe, i poſlovati, za zadobiti hranu meni, i druxini mojoj. O vi ſiro-

masi, koji odgovarate ovak, ter ovakose vladate s-„Stvoriteljom vasim: a jedali neznate, niti ne poznivate visokost, i plemenitost svarhe, cicha koje stvoreni jeste? ter akoju neznate, rechichu vama, da postavniste na svit ov za sluxiti, i ljubiti Boga na ovome svitu za mochi ovako uxivatiga na drugome uvik. Ovaje jedina svarha, cicha koje postavioje vas Bog na ovi svit, a ne druga. Ter stose vidi vama od svarhe ove? svarhe, za koju stvoreni biahu Patriarki, i Proroci, Apostoli, Anjeli, Arkanjeli, i „Serafini, i ista prislavna Majka Maria. Ter jedali nachise, oli ismislitise moxe vechia svarha jedna, i plemenitia od ove? Vas, koji popria biste jedno nistare, manje od kapi vode, Bog stvorioje, ter zasto? za ljubitiga, koi jest neizmirno u sebi dobro, neizmirna ljubav, i za mochi uxivati njega.

Jedali dakle razveseliti nemoxe ovo sarce vase o siromasi, i zapusteni, razmisljajuchi, da akoprem zahichenişte, i za nistare darxani od naroda, nistanemanje rodilistese za Boga, i ovi Bog ima biti blaxenstvo vikovito vase. Vi paka, koji svakojaka tarpite progonstva, stose tugujete? Dokaxtemi, zadobitje Boga vasega, koije svarha jedina nasa, kakose imati moxe? jedali kroz novacà? Eh virujte vi meni, da blago, i bogastvo velika tome zaprika jesu, i koja lahko uçiniti mogu izgubiti Boga: jere oçitoje svidoçanstvo Isusa „Spasitelja nasega, koi govori u Vanjelju svetome, da bogaci teskose spase. Zasto dakle zalim gledati imamo okom u druzih bogastva, koja pripriçiti mogu njima zadobitje svarhe, cicha koje stvoreni jesmo, a ne ljubiti vise siromastvo nase, kakono put najuzdanii za zadobiti svarhu, koju iskati imamo: kakovo dakle dobro imaju u sebi çasti, bogastva na ovome svitu, koja, akose s-njima çovik sluxiti nezna, uzrok biti mogu vikovita pogubljenja. „Suprotivnim

paka naçinom, kako zvatiſe mogu zale neſriche, ſiromastvo, progonſtvo, ako ova vode çovika k-ſpaſenju vikovitome, i uxivanju ſvoga Boga, za koga ſtvoreni biahomo.

„Svi dakle, stogod naſ ima ovdi, ſvi velim, ſtvoreni biahomo k-jednoj ſvarhi, to jeſt za ljubiti Boga, i ſluxiti njemu na ovome ſvitu, za uxivatiga paka na drugome. Vi ſada upitatichete mene, kakve dakle duxnoſti ſdruxeneſu ſ-takovom ſvarhom; stoje potribito çiniti nama za nasu dokazati prema Bogu ljubav? znateli sto? u ſvih dilovanjih nasih iſkati imamo zadovoljiti priſvetoj volji njegovoj, iſkati ſvejer ſlavu njegovu, ter ſva, koja çinimo, na çaſt çiniti njegovu, çiniti zato, jere on od naſ potribuje ovo: ter ovoje poſlovati polak ſvarhe, za koju ſtvoreni biahomo, ovoje ljubiti Boga, i ſluxiti njemu: jere upitam ja vaſ o Karſtjani, çigovoje voche jednoga ſtabla, jedali nije goſpodara iſtoga, koi oko takova muçiſe, i trudiſe? jeſt doiſto. A jedali niſmo mi ſtablo jedno prilipo, i plemenito ſ-rukama uçinjeno iſtoga Boga, poſtavno u ſrid lipoga vartla Carkve ſvete, çuvano ſ neizbrojenimi dari, namoçeno ſ-neprocinjenom karvju Iſuſa „Spaſitelja nasega? çigovo dakle biti ima voche ſtabla onoga, iliti dobra dila nasa? akone Boxja, koi daoje ovome bitje, i çuvaga?

Da biſte, poſtavimo imali o Karſtjani, kakovoga ſlugu, koi od jedne ſtrane biobi vama viran, nebi krao, nebi odgovarao, ali od druge ſtrane, nista dobra uçinionebi vama, vase zapovidi oversionebi, i na miſto opraviti dilo ſvoje u kuchi, oli zvan kuche, gubiobi vrime po placah, i po ulicah u razgovoru, ter dabi vaſ ja upitao, jedalije dobar vas ſluga? vi odgovorilibiſte, nije. Ali zasto? jedali krade vama? ne doiſto: jedali odgovara? ne; kakovo zlo dakle çini?

nista dobra, kada neiſpunjuje vojlu ſvoih goſpodarà, koji plachaju njega, hrane i odivaju. Karſtjani moji, ovakoſe i ſ-nama dogaja. Bog pridobri poſtavio naſje na ovi ſvit, i poſtavio zato, da ſluximo njemu, i njega ljubimo: on neſamo bitje daoje nama, nego çuva naſ, i xivljenje nase, i çini, da nama ſluxe tolika ſtvorenja. Ako dakle dobri, i virni bitichemo ſluge, jedali potribito nije, da ſve, sto poſlujemo, poſlujemo za njega, i da miſlimo o njemu u ſvih dilih nasih? buduchi da ſuprotivnim naçinom mi çinechi, imatiche on uzrok za tuxitiſe proti nama, i ſluge malovridne zvati, i bezkoriſtne, ter doſtojne za baceni biti, kako govori Iſuſ u Vanjelju ſvetome u vanjſke tmine: *Servum inutilem projicite in tenebras exteriores.*

Da paka bezkoriſtni ſluge mi jeſmo o Karſtjani, upitam ja vaſ jedno malo, sto çinimo kroz ciloga dana, kroz chedna, kroz ciloga miſeca za Boga? od ſvih dilà nasih, od ſvih miſlì najmanji dio dajemo Bogu, a oſtalo ſve za naſ, i za koriſt nasu. Kakoſe uſtanes u jutro o Karſtjanine, najparva miſao tvoja jeſt pochi na poſao, na polje, na targoviste za ovako hranu priſkarbiti tebi, i druxini tvojoj, i budi dan velik, kolikocheſe, niti na um nedojde tebi izmoliti stogod na çaſt Boga, Dive Marie, oli odvetnika kakova: ter jedaliſe nedogaja ovako meju nama o Karſtjani? Ter jedali zvatiſe moxe ovo ſluxiti Bogu, i njega ljubiti, ter poſlovati polak ſvarhe, za koju ſtvoreni jeſmo?

Eh pravo, i iſtinito govoris o Duhovni Oçe, ter oçito çinis naſ ſpoznati falingu nasu: ali imas znati, da ako xivitichemo mi, i druxina nasa, cio dan imamoſe truditi, i muciti oko zemalj nasih, niti vrimena ne imamo za druge çiniti molitve kroz dana: radi ceſa blaxeniſu Redovnici, i koludri, koji zadoſta imaju vrimena za moliti, i ſluxiti Bogu, ſtati u Carkvi, i

ſlusati ſvete Miſe. Ja paka odgovaram vama, da blaxeniſte vi o texaci, buduchi da joster lakse ſluxiti moxete Bogu, nego mi druzi bez nikakova vasega truda napridujuch u vasome poſlu: jere imate znati, da za ſluxiti Bogu, i ſvetu njegovu ovarsiti volju potribitonije tolike izmoliti krunice, ſtati cilo jutro u Carkvi, ſlusati tolike ſvete Miſe, da potribujeſe, da ſva ona, koja çinite, dila, uçinilibiſte na çaſt, i ſlavu Boxju, i za çiniti njemu po volji, buduchi da on od vaſ potribuje ovo, daſe vi trudite, da ſkarbite, da poſlujete, ter eto vama lahka naçina u ſtalisu vasemu za ſluxiti Bogu: i ovako çinechi ſveti, i blaxeni moxete poſtati, i dragi Bogu joster moxebiti vise od tolicih Redovnikâ, koji velike çine pokore, i dneve trose u molitvah.

Potribnoje varhu toga od prokletoga çuvatiſe griha ter çiſtu oçuvati dusu, buduchi da ako dusa nasa oſmradjenaje ſ-kakovim grihom, nista pruditi nemogu çoviku dobra dila njegova, jere takova martvaſu, i nehaſnovita, i zadobiti nemogu nama ſpaſenje dusâ nasih na toliko, da ako buduchi mi u ſmartnome grihu, razdililibiſmo ubozim ſva dobra nasa, najostriu çinilibiſmo pokoru, ter u iſtome gorilibiſmo ognju, nista nebi prudilo nama, *Si charitatem autem non habuero, nihil mihi prodest*, govori Pavao ſveti, ako ljubav imati nebudem, nistare neprudi meni. Odkud ſpoznati moxete, kolikoje zlo biti u grihu. Izgubiſmo dakle ſva ona tolika dobra dila, koja uçiniſmo, nebuduchi mi u miloſti Boxjoj: koliko dakle kvarni niſmo o Karſtjani moji?

Za razumiti joste bolje ſtvar ovu o Karſtjani moji, poſtavimo, da ſluga jedan virno ſluxi goſpodinu ſvome, da ovarsuje marljivo zapovidi njegove, ter u nitkome uvriditiga neiste; da biſmo ſada upitali njega,

zasto toliko viran, i poſlusan dokaxujeſe, odgovoritiche on, da vridanje Goſpodar njegove pomnjve ſluxbe ove, damuje dobar, daga dobro placha. Ter ovaje ſama ſvarha virne ſluxbe tvoje o neſrichnaçe! A jedaliſe dogoditi nemoxe tebi ono, sto dogodiloſeje Dvoraninu jednome Françiſka Kralja Francuſkoga, koi k-zadnjoj doſpiysi uri xivljenja ſvoga, i razmisljajuchi, da nistare neuçini za Boga ſvoga cilo ſvoje xivljenje, reçe tada, napuniosſam vise hiljada liſtâ karte za xivota za iſpiſati liſte kralja moga, a vridan nebih potrosit liſt ſam jedan za iſpiſati grihe moje.

Poſtavimo ſada, da ſluga on odgovoriobi nama, viran, i poſlusan ja jeſam Goſpodinu mome, jere Bog ovo zapovida meni, ovo on od mene imati xeli, ja paka iſkati imam njegovu priſvetu iſpuniti volju, odgovoritiche tada, kako odgovoriti ima Karſtjanin jedan pravi, ter ovako ſluxbom ſvojom zadobitiche kraljeſtvo Nebeſko.

Evo dakle o Karſtjani ſvarhe, cicha koje ſtvoren bi çovik od Boga, da ſve, sto çini, i poſluje na ovome ſvitu, ſve za Boga, ſve za njegovu ljubav, i za njegovu ſvetu iſpuniti volju. Eh da biſmo mi bili do ſada çinili ovako, koliki kapital zaſlusenja ſpravilinebiſmo bili za vikovito ſpaſenje dusà nasih: kadi paka neuçinivsi ovo, buduchi za tako rechi na koncu xivljenja nasega, vidimoſe ſ-praſnimi rukami: ter o koliko ſmucheno poſtatineche ſarce nase, kada razmiſliti budemo, da ſ-onim iſtim naçinom xivljenja, koje vodiſmo, lahko mogliſmo zadobiti ono vikovito dobro, a niſmo hotili. U pogledu çeſa, ako do ſada toliko bezumni biahomo, çinmo od dana danasnjega ono, sto neuçiniſmo do ſada. To jeſt, çuvajmo dusu nasu od ſvakoga griha, i poſlujmo poſle nase; ali ſvejer ſpomenmoſe, da na ſvituſmo ovome za ugoditi Bogu, ova dakle neka

bude ſvarha nasa vazda, ugoditi Bogu, i njegovu ſvetu iſpuniti volju: sto çinechi mi na ovome ſvitu, doſpitichemo ſ-vrimenom u ono kraljeſtvo Nebeſko za uxivati njega uvik na drugome ſvitu.

RAZGOVOR VI.

I u Iſuſa Iſukarſta.

Vrimeje o Karſtjani, da izvidimo, stoſe uzdarxi u drugome dilu od Vire, koi govori: *i u Iſuſa Iſukarſta ,Sina njegovoga jedinoga Goſpodina nasega.* U prosaſnih razgovorih vidiſmo ljubav priveliku Oca Nebeſkoga u ſtvorenju naſ druzih, i kako od nistare izvadioje naſ, i ſva oſtala ſtvorenja za koriſt nasu: izviditichemo paka u ovome dilu, i u oſtalih duxnoſti, koje mi dokazati imamo prema Iſuſu za tolika dobra uçinjena nama: koje ſpoznajuchi, ſudim doiſto, da uxgatichese ſarce nase od ljubavi prema njemu, i da zahvalni iſtome dokazatiſe budemo.

Vi dakle o Karſtjani dokaxujete, da virujete ne ſamo u parvo ,Sobſtvo priſvetoga Trojſtva, koi jeſt Otac, da izvise i u drugo, to jeſt u Iſuſa ,Sina njegova Ali povijtemi jedno malo, jedalibiſte znali rechi, i dokazatimi, tkoje ov Iſuſ, u koga govorite, da virujete? I vindar o kolikojih neima meju Karſtjane, koji nepoznaju njega. Ter mi Paſtiri duhovni mochichemo gledati, bez plakati za tako rechi gorko, jednu neznanoſt u vaſ tako ſtrasnu? A jedalije moguche, da meju vama nachichese toliko nezahvalan, i zloban, da poznatineche onoga, od koga, i po kome ſvako dolazi dobro nama? Za çiniti vaſ dakle ſpoznati danaſ, koi jeſt ovi

Isus, u koga vi govorite, da virujete, potribitoje meni o Karstjani moji postaviti naparvo vama priveliku skodu, koju uçini nama parvi Otac nas Adam, ter tada to bolje spoznatichete dobro, koje uçini nama Isus oslobajajuchi nas od iste. Adam bi parvi, koga Bog stvori, i od istoga izlazi vas koliki narod, koi bi, jest, i bitiche do konca svita, i zato nas zovese Otac. Buduchi paka, da sve, sto stvorioje Bog, bi dobro, i izvarsno, tako i Adam Otac nas parvi stvorenbi od Boga pun izvarsnosti svake, koje uçiniti mogahu njega u dusi, i tilu srichna: buduchi da u pogledu tila on uçinjenbi od Boga gospodar svega kolikoga stvorenja, i to tako, da stvorenje svako poslusnobi bilo njemu, ptice, koje lete po zraku, ribe, koje plavaju u moru, Lavi, Vuci, Medvidi, i ostalo priljuto zvirje, koje u strasnih se planinah nalazi, i isti vitri. Izvise tilo njegovo buduchi s-rukama uçinjeno istoga Boga, bi jako, i posve zdravo, niti muçilobi bilo njega glad, xedja, ni zima, ni vruchina, niti kakova nemoch, i napokon smarti podloxan nebi bio bio, ter za srichnim xivljenjem u dusi, i tilu usdignutbi bio bio u onu Nebesku visinu za uxivati svoga dragoga Boga.

Ter stose vama vidi o Karstjani od darexljivosti ove? i vindar sve ovo dobro, koje uçinjeno, i danobi od Boga Adamu u pogledu tila nije za tako rechi nistare uspored darà onih osobitih, s-koima dusu darova njegovu tada, kada nju stvori. O koliko lipa, i bogata bi Adamova tada dusa, imase ona u sebi pravednost, imase miloschu, ter sve izvarsnosti one, i kriposti, koje mogahu uçiniti nju dragu Bogu, Stvoritelju svome. Ova paka pravednost nesamo uçini lipu njegovu dusu, da uçini joste istu postati dragovoljno podloxnu, Stvoritelju svome, i da s-velikom lahkochom svako bi çinila dobro, i nebi xelila drugo, nego svoga uxivati Boga uvik skup s-tilom svoim na drugome svitu.

O darexljivosti privelike! o ljubavi neizmirne Boga nasega u stvorenju parvoga Oca nasega Adama! o koliko blaxenobi njegovo xivljenje, ter o koliko srichni nebismo mi bili, ako takovobi bilo nase o Karstjani moji, i vindar znati imate, da sto darova, i uçini Bog Adamu, darovao, i uciniobi bio i nama, buduchi da volju nasu sdruxioje bio Bog s-onom od Adama, ter ovako u posluhu istoga darovao bi bio i nas sine njegove, koji od njega izlaziti imalismo: radi çesa, ako dobra izgubismo tolika, krivac onje zlu ovome nasome, koi na misto nas biti Otac, svakim razlogom nas uboica zvatise moxe. Paste, jeli istinitoje ovo. Adam, kako rekoh, stvorenje bio u srichnome stalisu jednome, uçinjen Gospodar stvorenja svega svita, postavljen u Raj zemaljski, kadi biahu sve lipote, ter dopustenobi njemu uxivati sve, sto lipoga, i dobroga bi u njemu.

Ali hotechi Bog dokazati varhu njega poglavarstvo svoje, kakono istoga ,Stvoritelj, jednu samu zapovid dade njemu, da nebi okusio voche. driva, koje bi u srid zemaljskoga Raja, i to tako, da u çasu, u kome prikarsiobi zapovid ovu, podloxan postatiche nemiloj smarti. Stose vidi vama o Karstjani, jedali bolje razborna mogase biti zapovid od ove? i vindar stose dogodi? Adam, akoprem tolikobi bogat s-miloschama za ne sagrisiti, i akoprem toliko lahka bi zapovid Boxja ova, nistanemanje za ne suprotivitise Evi drugarici svojoj, koja privarena bi od Vraga paklenoga, okusi zabranjeno sebi voche, ter ovako ruxno prikarsi zapovid Boxju: i sagrisechi izgubi istoçnu pravednost, i u istome çasu svuçen posta od svih darà onih, s-koima nareseno, i nadareno biase tilo, i dusa njegova.

Ali nije joste u ovome svarsila njegova pedepsa, da izvise toliko on,.koliko svi, koji dolaze od njega o-

tirani biahu od zemaljſkoga Raja, ter u iſtem podloxan poſta vrimenu ſmarti ne ſamo vrimenitoj, da i vikovitoj, ako napridovaobi bio u grihu. O kako xaloſtna, i tuxna bi promina u Adamu za uçinjenim grihom! razum poſta potamnjen, volja, koja bi goſpodarica, poſta ſluxbenica pohotjenja, duša napokon obchuti veliku prema dobru tegochu, i na zlo ſvako naklonjena poſta, tilo paka, koje bi popria ſrichno, poſta nevolji ſvakoj podloxno, koje na ovome chutimo ſvitu, od glada, xedje, zime, vruchine, nemochi ſvakovarſtne, i napokon iſtoj ſmarti, i da za ſmartju od nemilih çarvà izjideni imamo biti.

O ſiromaſki Adame, na sto poſtavioje tebe tvoj neposluh! Ali puſtimo na ſtran Adama o Karſtjani, i na miſto milovati njega, plaçimo varhu naſ iſtih. Ah mi neſrichni, koji buduchi njegovi ſini, obastiniliſmo toliko grih njegov, koliko i njegovu pedepſu, ter cicha njega poſtaſmo podloxni zlu ſvakome, i iſtoj ſmarti, i to neſamo vrimenitoj, da i vikovitoj na drugome ſvitu.

Ova ovako buduchi, tkoje bio o Karſtjani, koi od zla tolika, od vikovite ſmarti hoti naſ oſloboditi? Tko iſplatioje dug za naſ pravici Boxjoj? znateli tko? Iſuſ bi Spaſitelj nas, onbi, u koga, govorimo u ovome drugome dilu, da virujemo govorechi, *i u Iſuſa Iſukarſta Sina njegovoga.* Takoje o Karſtjani moji, drugo Sobſtvo priſvetoga Trojſtva Sin Boga Oca videchi od jedne ſtrane, da Pravica Boxja zadovoljenje potribuje, a od druge paka ſtrane, znajuchi, da vaſ koliki narod takovo nemoxe dati, i da ovako poginuti ima, maknut od miloſardja prema iſtome narodu, i nama grisnikom hoti za naſ zadovoljenje dati, ter uzamsi na ſe ſve kolike grihe nase, i nemoguchi tarpiti kako Bog, hoti poſtati Çovikom, za mochi ovako tarpiti, i umriti za naſ: i buduchi grih Adama neizvarsen, kakono uvridjenje

jednoga Boga, hoti i Bog ukup biti, za ovako moch dati neizvarsno zadovoljenje.

Koliko dakle dobar, koliko miloſtiv nije ov Iſuſ, u koga govorimo, da virujemo, koi za mochi utisiti ſarditoſt Boga Oca prema nama, tarpljenjem, i ſmartju ſvojom hoti u ſebi ſdruxiti dvi razluçne naravi Boxanſku, i çoviçanſku. Ter tko od naſ izmiſliti mogobi ſamo jednu toliku ljubav? Neſrichni çovik, i nistare jedno u ſebi uvridioje Boga ſvoga, i nemoguchi zadovoljiti; Bog iſti, koi uvridjen jeſt, poſtavsi çovikom, najde naçin za zadovoljiti na miſto njega, i od najſvetiega, koi jeſt, uzamsi naſe grihe nase, uçiniſe krivac, i to ſve za oſloboditi naſ od zla tolika, koga uzrokova grih nama Oca nasega Adama, i povratiti nama dobra ona, koja po iſtome izgubiſmo.

O dabi moguche bilo meni danaſ çiniti vaſ ſpoznati veliko dobro ono, koje udili Iſuſ nama, hotechi zadovoljiti za naſ, ſrichanbi ja bio, i ſrichni vi poſtalibiſte, ter o kakovu nebih ja uzbudio ljubav prema iſtome u ſarcu vasem, koliko lipa nebi poſtala vira vasa. Xeliteli znati kakovo dobro on uçini nama? Najparvo pomarsi ſmarti vikovite odluku, kojoj cicha griha podloxni biahomo, ter ako ſada pochinechemo goriti u oni oganj vikoviti pakleni; duxniſmo Iſuſu. Onje, koi ſ-neizmirnom ljubavju, za oſloboditi naſ od neſriche takove, hoti meju tolicima mukama nemilu ſmart podniti. Ter jedali mala çiniſe vama njegova darexljivoſt ova, i ova ljubav? koliko zahvalniſe ne dokaxujete Goſpodinu jednome, jednome Poglavaru, jednome priatelju tada, kada vaſ takov od pogibela oſlobodi kakova, koliko jednome Likaru, kada vaſ ozdravi: a Iſuſu, koi oſlobodioje vaſ ſ-mukom, i ſmartju ſvojom od pogibela ſtrasnoga vikovita pogubljenja nikakvu nedokaxujete ſpoznanoſt.

Izvise, Isus nesamo oslobodioje nas od Pakla, da joste otvori Raj nama, od koga otirani biahomo cicha prokletoga griha Oca nasega Adama: ako dakle toliko postati budemo srichni o grisnici bratjo moja, da ulisti budemo u ono Kraljestvo Nebesko, imamo znati, da Isus bi on koi otvori ovo smartju svojom, Isus bi on, koi s-neprocinjenom karvju svojom zadobi ovo nama. Ako dakle toliko spoznani imalibismo biti jednome zemaljskome kralju tada, kada bastinike uçiniobi nas kraljestva svoga, koliko spoznani nebismo imali biti Isusu, koi, poklam oslobodioje nas od vikovita pogubljenja, otvori nama ono Nebesko Kraljestvo, u kome pribivatichemo kakono tolici Ercegi po svoj vikovitosti.

Najskoli nebivsi zadosta ovo, da oslobodi nas od Pakla, i otvori Nebo, pomirioje nas s-Bogom Ocem svoim Nebeskim, ter zadobio nama miloschu posvechujuchu, po kojoj od nepriateljà, koji biahomo, ne samo mir Bog çini s-nama, i nam oprasta, da izvise sinovi postajemo njegovi, i njegovo veselje, dusa paka nasa s-ovom objaçena miloschom, koja prie cicha griha odurna, i marska bi njemu, po miloschi ovoj pristupi sva lipa, i draga prid njegove oçi. ,Sada, ako vi mnogo duxni postajete onome, koi zadobi vama miloschu raserdjenoga Gospodara, oli Poglavara vasega, koliko duxni nebismo imali biti Isusu, koi zasluxenjima svoima, svojom mukom, i smartju zadobi nama oprostenje, i miloschu Boga nasega, koi nasje s-njim pomirio, i od nepriateljà, koji biahomo, uçini priatelje, i ljubljene sine njegove. Riçju sve dobro, koje imamo sada, koje imati budemo toli vrimenito, koli vikovito, sve po Isusu dolazi nama: takoje o Karstjani moji, jere ako svemogi Bog gledaonebi nas u njemu, kakono istoga mlaju bratju, kakono njegova uda sdruxena s-njim po naravi çoviçanskoi, koju uze nase, bilibismo doisto siromasi, nedostojni, i nevoljni za nemilim uçinjenim grihom: u

pogledu çesa svako dobro, koje nam Bog daje, i çini, daje u pogledu ,Sinka jedinoga svoga Isusa, u kome nas razmislja, i koje on nama zasluxiti hoti s-mukom, i smartju svojom. Sto vise, ista prislavna Majka Maria, i svi ,Sveci, i ,Svetice Boxje, hotechi isprositi nama miloschu kakovu od Boga, mole po imenu Isusa, ter njegova naparvo postavljaju zasluxenja. Tko dakle dvoumiti moxe, da sve dobro, koje prijimljemo, i koje se usamo primiti toli na ovome, koli i na drugome svitu, sve velim po Isusu dolazi nama, niti drugoga neima pod Nebom imena, u kriposti koga spasitise moxemo, stoje ime prislatko Isusa: *non est aliud sub Cœlo nomen, in quo nos oporteat salvos fieri.*

Jedali spoznivate sada o Karstjani, koi jest Isus, u koga vi govorite, da virujete? Onje drugo ,Sobstvo prisvetoga Trojstva, jedini ,Sin Boga Oca, uçinjen çovikom cicha nas grisnikà. Onje nas ,Spasitelj, koi s-mukom, i smartju svojom isplatioje dug nas, ter pomirioje nas s-Bogom Ocem, napokon oslobodio od strasne one, i vikovite pedepse, koju podnili bilibismo cicha istoçnoga griha parvoga Oca Adama. On jednom riçju jest sve dobro nase. I vindar o kolikojih ima meju Karstjane, koji nepoznivaju joste njega: ter jedali nebi imalo smutiti ovo sarce nase, ter gorke nas çiniti prolivati suze, da poznatinechemo onoga, od koga sva dobra dolaze nama? Ah otvormo oçi vire nase, i ljubimo Isusa onoga, koi neizmirno nasje ljubio, i sada ljubi, da ovako vira nasa, koju dokaxujemo, izgovarajuchi riçi one, *i u Isusa Isukarsta ,Sina njegovoga,* bude plodovita, i koristna nama na ovome, i na drugome svitu.

RAZGOVOR VII.

Koi bi zaçet od Duha ,Svetoga.

Za ljubiti iz ſvega ſarca Iſuſa ,Spaſitelja nasega, u koga govorimo mi, da virujemo, zadoſtabi bilo, dvojbe nijè, poznatiga, kako rekoh u prosaſnome govorenju mome, tomaçech riçi one od drugoga dila, *i u Iſuſa Iſukarſta ,Sina njegovoga*, za ljubljenoga ,Spaſitelja nasega, za onoga, po kome, i od koga ſvako dolazi nama dobro; nistanemanje ſudim, da to veche probuditichеſe u naſ ljubav prema njemu u razmisljanju naçina, koga nasaoje on za toliko nama udiliti dobro, koi naçinſe uzdarxi u parvih riçih trechega dila: *koi bi zaçet od Duha ſvetoga:* i koje ja danaſ iſtomaçiti nakaniosam vama.

Ako ja upitam o Karſtjani, ne dite jedno, niti priproſtoga çovika kakova, da vechi dio od vaſ, da dokaxe meni, sto zlamenuju riçi ove, i sto iſpovidate, da virujete tada, kada izgovarate, *koi bi zaçet od Duha ſvetoga*, ſtalan ja jeſam, da gledatichete jedan drugoga, ter odgovoriti, da neznate. Zasto dakle izgovarate ovako, ako nerazumite? odgovoritichete, da moliti ovako ſtarii jeſu vaſ nauçili vasi, da ovako i druge moliti, i izgovarati çujete, akoprem nerazumite, sto izgovarate. Kadaje tome tako, znati imate o Karſtjani, da u riçih ovih, *koi bi zaçet od Duha ſvetoga*, uzdarxiſe Otajſtvo najljubljenie od ſvih oſtalih Otajſtvà, sto jeſt, upûtjenje jednoga ,Sina Boxjega: uzdarxiſe dilo jedno priveliko, koje uçini za naſ Iſuſ, i ovo vindar vi nerazumite! kako dakle bitiche moguche, da ſpoznanoſt, i ljubav Iſuſu dokazalibiſte, ako, iſpovidajuchiga, i izgovarajuchi, da on zaçet bi od Duha ,Svetoga, neznate, sto govorite. Iſtinaje o Oçe duhovni, da neznanoſt dila ovoga mnogo skodljivaje nama, i dusi nasoj, radi

çeſa xelimo ſtvar ovu znati, i od tebe tomaçenje çuti. Dokaxi dakle nam, sto rechiche riçi one; *koi bi zaçet od Duha ,Svetoga.* Riçi ove o Karſtjani zlamenuju, da ov Iſuſ, u koga virujemo, kako u drugome rekoſmo dilu, iliti drugo ,Sobſtvo priſvetoga Trojſtva, ,Sin jedini Oca Nebeſkoga buduchi Bog od vika, hotjase za ljubav nasu, i ſpaſenje nase tilo uzeti çoviçanſko, ter çovikom poſtati jednak, i ſpodoban nama, i zaçet biti u utrobi ſiromaske divojke jedne, i to ne po kripoſti çovika kakva, kakono oſtali ljudi, da po kripoſti Duha ,Svetoga; niti zato, da on poſta çovikom, priſta biti Bog, ter ſdruxech pod iſtim ,Sobſtvom, koje Bog jeſt, dvi naravi, Boxanſku, i çoviçanſku, oſta ſvejer Bog, kako od vika bi, ter u vrimenu iſtome bi Bog, i Çovik.

Ovi dakle Bog çovikom uçinjen za naſ, ovo Otajſtvo viſoko upùtjenoga Boxjega ,Sina u utrobi Divice Marie jeſt ono, sto uzdarxiſe u riçih ovih, *koi bi zaçet od Duha ,Svetoga.* Kolika dakle ljubav probuditi nebiſe imala u naſ tada, kada ove izgovaramo riçi: razmisljajuchi, da jedan jedini ,Sin ſvemoguchega Boga za ljubav nasu, za ſpaſenje nase na toliko hotiſe ponixiti, i poſtati jednak nama. Ali za mochi uzbuditi takovu u naſ ljubav, potribitobi bilo meni, da dokaxem vama, sto rechiche ovo Bog poſtati çovikom. Ali kako molim vaſ moxem ja dokazati vama, ako iſto doſechi nemogu ſvi Anjeli, i blaxeni duſi? Nistanemanje za ſpoznati, i razumiti ovo, koliko ſlabi nas razum doſechi moxe, premiſlimo, stoje Bog, i stoje Çovik u ſebi. Stoje dakle Bog? Bog, kako rekoh vama u parvome dilu, kada tomaçioſam riçi one, *virujem u Boga,* jeſt jedno parvo jednoſtrukno bitje, nitkome nepodloxno, kome paka ſva podloxna jeſu, koi poçetka neima, niti konca imatineche: onje parvi uzrok, i poſlidnja ſvarha ſtvorenja ſvega: ſva ſtvorenja bitje ſvoje od njega ſpoznaju, ſva

ſtvorena biahu za ſluxiti njemu. Onje bitje jedno neizmirno, koje u ſvakome nalaziſe miſtu, bitje jedno puno izvarſnoſti ſvake, i dobrote. On ne ſamo jeſt „Svemoguch, nego ſvemoguchnoſt iſta, koi ſ-jednom riçju ſtvori Nebo, i zemlju, i mogobi ſtvoriti miliun druzih mnogo vechih, i lipsih. Onje iſta mudroſt, koja u lipome redu uzdarxi ſva i ſvaka. Onje iſta lipota, dobrota, i blaxenſtvo ſvih blaxenih Duhova u Nebu. Ovo dakle rechiche biti Bog.

Izvidimo paka ſada, sto rechiche biti Çovik, a oſobito za uçinjenim grihom. Çovik u pogledu tila nije drugo, nego kup jedan praha, i blata, u koje poſtavioje Bog dusu: jedna poſuda gnilobe, i ſmrada, koja za çaſ umriti, i poginutiche, i poſtati çarvom nemilim hrana. Çovik bez Boga jeſt nistare jedno manje od mravunca jednoga, ter dokle xive, podloxanje ſvakoj nevolji, glada, xedje, zime, vruchine, truda, nemochi, i ſiromaſtva, ter da Bog uzdarxaonebi njega, niti çaſ jedan xivitibi mogo. Stoſe paka dotiçe duse iſtoga, o koliko neſrichanje çovika ſtalis, zadoſtaje rechi, da prie, negoſe raja. zaçetje u ſmartnome grihu. On po ſebi nikakovo nemoxe uçiniti dobro, koje ſpaſenje njegovojbi moglo zadobiti dusi, ter od iſte naravi naklonitje na zlo ſvako. Ovo dakle jeſt biti Çovik.

Ovo ovako buduchi, tko molimvaſ ſpoznati, i razumiti moxe ponixnoſt Iſuſovu poſtajuchi Çovikom? Bog poſtati Çovikom, hoche rechi, vikovito uçinitiſe vrimenito „Svemoguchnoſt poſtati ſlaba, Blaxenſtvo Blaxenih poſtati xaloſtna, i nemochna. Goſpodar poſtati ſluga, „Stvoritelj ſtvorenje, i xivljenje iſto ſmarti podloxno poſtati, i to tako, da uçinivsiſe Bog Çovikom, tarpi, xalujeſe, potiſe, trudiſe, muçiſe, i umira. Takoje o Karſtjani moji, oni Bog, koije ſvemoguch, neizmiran, pun ſvake izvarſnoſti ova ſva çini: ter jedali

izmisliti moxese umiljenstvo jedno veche od ove? I vindar sva ova uçini „Sin Boxji, i ovo zlamenuju riçi one, *koi bi zaçet od Duha ,Svetoga.*

Stiese u xivotu Françiska svetoga ,Serafika, da biase usmiljen toliko, da akobi bio vidio na putu çerva kakova, koi potlaçen mogobi biti od mimohodechega, svoima rukama uzeobi bio njega, ter u stalno postavio misto. Postavimo sada priliku jednu, postavimo velim, da svet on Çovik za oçuvati od pogibila malu takovu xivinu, dragovoljno u istu pustiobise bio obratiti, i postati ono malo xivinçe: sto nebise bilo reklo tada od velikoga milosardja njegova? Ono paka xivinçe oçuvano po njemu, da razumbi bilo imalo, koliko spoznano istome dokazalo nebise bilo, i koliko blagoslivljalo nebi bilo dobroçinitelja svoga. „Sada dokaxte vi meni o Karstjani moji, koja ponixnost jest vecha u sebi, jednoga Boga çinechise Çovikom, oli jednoga Françiska çarv postajuchi? A jedali neznamo, da meju çovikom, budi kralj najvechi svita ovoga, i çarvom spodobljenje nalazise kakovo, buduchi stvorenje jedan, i drugi, kadi paka meju Bogom, i çovikom takova neima, buduchi da svi ljudi, koji biahu, jesu, i bitiche na pricu Boga jesu, koliko da nebi bili. *Omnes gentes coram eo, quasi non sint.* I vindar ,Sin svemoguchega Boga posta Çovikom za nas, i to ne za uru jednu, za jedan dan, da po svoj vikovitosti. Kolika dakle ljubav uzbuditi u nas nebise imala prema neizmirnoj dobroti ovoj, ter izgovarati imalibismo s-Bernardom svetim, koliko ponixnii onje, toliko menije draxi. I vindar kako ljubismo njega do sada o Karstjani? sto dobra uçinismo na çast istoga? kako spoznasmo priveliko ono, i neizmirno dobro, koje uçini nama, kada Çovik on posta?

Ako Isus hotechise ponixiti ovako za spasiti nas, na

misto uzeti na se narav çoviçansku, uzeobi bio Anjelsku narav, ponixiobise bio i tada neizvarsnim naçinom, nistanemanje u rodu svome imobi bio one plemenite duhe, niti bratja njegova nebibila bila nedostojno ono, i nespoznano stvorenje, koje doisto mi jesmo. Ter o koliko blagoslivljali nebi bili oni njega po svoj vikovitosti, i koliku spoznanost nebi bili dokazali njemu za çast, koju primilibi bili, da bratja postase njegova, i vindar moguchi ovo uçiniti Isus, neuçini, ter hoti postati Çovikom, a ne Anjelom: *nusquam Angelos, sed semen Abrahæ apprehendit.* Hoti uzeti narav çoviçansku, koja ponixnaje, i neplemenita raje, nego Anjelsku plemenitu, i lipu, ter ovako çinechi uzdignu blato, i prah, narav nasu varhu Anjelske naravi. O çasti privelike, koju udili Bog naravi çoviçanskoj, buduchi da ovako postasmo Isusova bratja. Eh dabi mogucha nenavidost bila u onih plemenitih dusih Anjelih Nebeskih, nenavidilibi u nas doisto priveliku srichu ovu nasu Ali ako nenavidost takova, kako svidoçi Agustin sveti, biti nemoxe u onih, koji ostase u milosti Boxjoj, nalazise doisto takova u onih, koji cicha griha baceni biahu u oganj vikoviti pakleni, koji razmisljajuchi, da Isus raje hoti uzeti çoviçansku narav, nego njihovu, nepristaju psovati, i proklinati Isusa, i vas koliki narod çoviçanski: ali ako oni psuju njega, blagoslivljajmo mi Isusa, ter hvalumu dajmo priveliku: hiljada, i miliun putà neka bude blagoslovljen, koi za spasiti nas hoti jednak postati nama, i nasu na toliko uzvisiti narav, da dilnici postasmo iste naravi Boxanstvene. *Divinæ consortes naturæ.* Ljubimo dakle, i hvalu dajmo Isusu, koi nehoti Anjelom postati, da çovikom jednakim nama.

Upitam ja vas o Karstjani, zastose govori: *zaçet od Duha Svetoga?* jedali moxebiti nisu pristupila k-ovome osobitome dilu od upùtjenja sva tri Sobstva prisvetoga Trojstva? jesu doisto, ali, buduchi dilo ovo takovo, u

kome dokaxujeſe oſobitim naçinom ljubav Boxja, zato dakle dajeſe Duhu Svetome, na koga ſpada oſobito ljubav, kakono na Oca Moguchnoſt, i Mudroſt na Sina. Ali kako, i na koi naçin uçinjenobi ovo? Znateli kako? Duh Sveti ſvojom nedoſpitnom moguchnoſtju uçini od karvi priçiſte Mariine u nje utrobi tilo jedno malahnoga diticha, ter u vrimenu iſtome ſtvori plemenitu dusu jednu, koju u ono poſtavi tilo, i u onome çaſu Sin Boxji ſdruxioje dusu i tilo ono ſ-Boxanſtvenoſtju ſvojom, i ovako on, koi prie bi ſamo Bog od vika, poſta u vrimenu ſkupa i Çovik, i kakono kako Bog Oca imase bez Majke, takono kako Çovik imase Majku bez Oca.

Ono paka, sto joste vise naſ ſpoznati çini ljubav priveliku Iſuſa u poſtanju çovika, jeſt viditi, koliko pritarpioje za zaçetjem ſvoim u utrobi Majke ſvoje. Buduchi da znati imamo, da on ne kakono druga dica ſtase u utrobi cetvardeſet dana bez duse, i xivljenja, i do ſedmoga godista bez razbora razuma, da u iſtem çaſu zaçetja ſvoga, buduchi ſkupa i Bog, bi pun mudroſti, i znanja, i kako takov uzdarxaoſeje kakono u jednoj teſnoj, i tamnoj tamnici, u utrobi priſlavne Majke ſvoje, uzimljujuchi hranu od kapalj nje karvi.

O dobri Iſuſe, koi poçeoſi naſ ljubiti joste prie rodjenja tvoga, jedan Bog neizmiran, ſvemoguch, i nedoſpitni, zatvoren u utrobi teſnoj jedne xene. Jedan Bog, koi ſa ſvim vlada, i uzdarxi, kojaſu na Nebu, i na zemlji, uſiljen biti hranitiſe ſ-karvju priçiſtom Mariinom, i ove ne jedan dan, oli jedan miſec, da cilih miſecà devet Ter jedali vridan nije ljubavi privelike nase?

A stochu paka rechi od ljubavi one, koju dokaza on nama za porodjenjem ſvoim. Istom bi on zaçet u utrobi priſlavne Majke ſvoje, Otac njegov Nebeſki parvi dar, koga uçini njemu, bi, poſtavitimu naparvo ſve

muke one, i nevolje, koje za xivota pritarpiti imase, Isus paka spoznajuchi s-mudrostju svojom Boxanstvenom veliçinu mukà takovih, ne samo veselo, i dragovoljno primioje ovo, da imajuchi xelju veliku za tarpiti; prida prisveto Tilo svoje biçom, glavu tarnjom, oçi suzam, usta xucu, i octu, ruke, i noge priostrim çaulom: i svaku kap karvi svoje, koju chutioje u sebi rasti odredi za proliti nju za nas. O kolika bi dobrota njegova za nas, ter o kolikaje nespoznanost nasa o Karstjani prema tako dobrome Isusu. Isus joste rodio se nije, i vech dokaxuje svoju prema nama neizmirnu ljubav, a mi dospivsi na dobra vech lita joste poçelinismo ljubiti njega. Eh sto uçinismo sinci moji. I ako do sada ljubilinismo njega, poçmimo barem od danasnjega ljubitiga dneva: hvalu uzdajmo Isusu, koi za nas, i za spasenje dusà nasih hoti postati çovikom, tolike podniti muke, i pustitise na drivu pribiti krixa, ter recimo skupa Paulom svetim; proklet zauvik neka bude çovik on, koi ljubitineche Isusa.

RAZGOVOR VIII.

Rodjen od Marie Divice.

U Betlem, u Betlem pozivljam vas danas o Karstjani moji: *transeamus usque Betlehem, et videamus hoc verbum, quod factum est.* O neizmirnosti ljubavi ,Spasitelja nasega prema nama, koi prikaxujese nam, okom nasim, a joste vise sarcu nasemu u siromaskoj stalici pri Betlemu gradu u ovoj nochi. Viditichemo riç Boxju, drugo ,Sobstvo prisvetoga Trojstva, ne samo zaçeto, i ucinjeno covikom u utrobi Majke Marie, da izvise viditichemo isto u priliki maljacnoga diticha u siromaskoj rodjeno stalici za nas: i onoga, koi bi ,Sin jedini Oca

Nebeſkoga, viditichemo poſtati ,Sina ſiromaske jedne Divice. O priçudnovato, i priljubljeno jeſt doiſto Otajſtvo ovo, od koga ja danaſ govoriti nakanioſam vama. Jedan Bog u stalici jednoj! jedan Bog ditichem uçinjen! A tko od vaſ zadobiti mochi bude meni toliko ljubavi za doſtojnim mochi ovo dokazati naçinom? Priljubljeni, i pripraviçni moj ditichu, koi ſ-plaçom tvoim jedva rodjen uxgoſi ſarca priproſtih, i neumnih Paſtirâ, ter dozvao njih parve za klanjatiſe Veliçanſtvu tvome privelikome, udili i meni, koga odibra za Paſtira dusâ ovih, od jaſlaca onih, u koih lexechegate razmisljam, ter uxgi u meni ljubav tvoju, da ovako vise ſarcem nego jezikom mochi budem dokazati, koliko ugodne, i ſlakeſu riçi one za naſ: *Rodjen od Marie Divice,* i kolikutljubav dokaza prema nama ,Spaſitelj nas ſ-porodjenjem ſvoim, i sto od nase potribuje ſtrane za doſtojno ovoj neizmirnoj odgovoriti ljubavi.

Akoprem priblizaseſe vrime ſrichnoga porodjenja od Prorokâ navistena, u kome imoſeje roditi Iſuſ,Spaſitelj nas, nistanemanje Oſip, i Maria bez razmiſliti put priteski, i mraz vrimena u onoj dobi, ſpoznivajuchi volju Boxju, idu z-Nazareta, i put Betlema putuju, kadi odredjenbi popiſ. I priblixajuchiſe, ſpoznase, da çaſ porodjenja vech doſpi, ter marljivo iſkase, tkobi njih pod ſvoj krov primiti hotio: mole ſad ovoga, ſad onoga goſpodara, kucaju ſada na jedne, ſada na druge vrata, ali bez koriſti, kucheſu ſve pune, i za Divu Majku neima jedno malo miſta, gdi roditibi mogla ,Sina ljubljenoga ſvoga: na toliko, da uſiljeni biahu uliſti u ſpilju jednu, kadi paſtiri xivinu ſvoju po nochi darxati navadu imahu. O nevirni Betlemitanſki puçe! ter tkome dati imas ſtan, ako takov kratis ſvega ſvita Goſpodaru? O dabi ti ſpoznao, tkoje on, koi isteſe roditi u kuchi tvojoj, izlaziobi doiſto, za mochi iſtome dati miſto. Nima xivina miſto ima za podloxiti mlade

ſvoje, a Goſpodar ſvega ſvita, „Stvoritelj, i odkupitelj dolazi u kuchu ſvoju, ter oda ſvihje otiran; o çudo priveliko!

Odpravni ovako od Betlema Oſip, i Maria bez tuxitiſe ſuprot nedoſtojnim naçinom prietja puka onoga, znajuchi, da ovoje volja Boxja, dragovoljno ulizu u ſiromasku stalicu jednu od grada ne daleko, ter ondi, poklam oçiſtili bi bili nju od ſmrada, koliko bi moguche njima, uxgani u ljubavi, neſtarpljeno çekahu na ſvit dosaſtje mladoga kralja, i odkupitelja naroda. „Sada vruche moljahu Nebeſkoga Oca, da kaſnionebi toliko pokazati nama jedinoga „Sina ſvoga, ſada iſtoga Iſuſa, koi zatvorenbi u utrobi priſlavne Majke ſvoje, da izasobi od tesnobe one, i doso ſpaſiti ſvit nevoljni.

Sto paka omehçati imalobi ſarce nase o Karſtjani, jeſt, da Maria u vrimenu, u kome xeljase viditi „Sinka ſvoga, miſljase na me nevoljnoga grisnika, misljase i na vaſ; poſtavljase iſtome naparvo ſpaſenje moje, i ſpaſenje vase, ter pozivljajuchiga gorucha u ljubavi bez obchutiti najmanju muku, ſrichnoga rodi bez najmanje trohe divojaſtva ſvoga: i koi bi „Sin od vika Nebeſkoga Oca, hotiſe roditi u vrimenu, i poſtati „Sin Marie. O Otajſtvo priveliko!

Videchi ona priſlavna Majka prid ſobom porodjena Iſuſa, priſtrasena odma od privelikoga Veliçanſtva, koje od onoga, akoprem malahnoga diticha ſvitiseſe, proçaſtiga, i za pravoga ſpoznaga Boga; pridobita paka od Majkine ljubavi, uzmega u ruke ſvoje, ter ſtotine putâ poljubiga. „Sadſe veſeli, razmisljajuchi, da na krilu ſvome „Spaſitelja ima ſvita, za çaſ ſva ſmuchena, i priſtrasena poſtaje, znajuchi, da Majka poſta jednoga Boga; ſada ljubavi prema nama puna aldujega Nebeſkome Ocu za ſpaſenje nase; ſada puna ljubavi

prema zaruçniku ſvome Oſipu dajegà u ruke njegove, daga çaſti, i poljubi, ali odma uzimljega na trak, i pritiſkaga k-ſebi. Iſuſ paka, u kome, buduchi on Bog, i Çovik, znanoſt bi nedoſpitna, ſpoznajuchi veliçinu, i zaſluxenja Majke ſvoje, ka bi miloſti puna, ſpoznaju za Majku ſvoju: oçi priſvete ſvoje prema njoj obrati: ſ-gledanjem njoj govori, ſmihom njojſe veſeli, ter ugodno od iſte garlitiſe pusta.

„Svarsivsi priſlavna Majka Maria garliti, i poljubiti pridragoga „Sinka ſvoga, ſiromaskimi obaviga plençicami, i u jaſlacaga poloxi, neimajuchi ondi vridniega miſta. *Peperit filium suum primogenitum, et pannis eum involvit, et reclinavit eum in Præsepio, quia non erat ei locus in diversorio.* Ter ovo bi zlamenje, koje daoje Anjeo u onoj iſtoj nochi Paſtirom rekuchi njima. *Invenietis infantem pannis involutum, et positum in Præsepio:* nachichete diticha ſ-plençicami obavita, i u jaſlih poſtavna. Bog dakle „Stvoritelj Neba, i zemlje, prid kim trepetu ſvi Anjeli Nebeſki, lexi kakono dite malo, gladno, golo, i ledeno u jednoj ſiromaskoj stalici, i to cicha naſ, i ſpaſenja nasega? O ſtrahota, koja zaçudjene çini poſtati iſte „Serafine Nebeſke.

Ter evo, sto uçinjenobi u privelikome Otajſtvu dana ovoga, i sto iſpunjenobi u porodjenju jednoga Boga Çovika. *Si attendas, quis venit, vide, quanta Majestas, si ad quos descendit, vide quanta dignatio, si propter quos venit, vide quanta sit latitudo charitatis;* riçiſu Bernarda ſvetoga.

Xeliteli o virni moji ſpoznati veliçinu Otajſtva, komeſe klanjamo? razmiſlite jedno malo veliçanſtvo onoga, koi dolazi, uboſtvo, i nistare onoga, za koga dolazi, i uzrok dolazenja njegova. Koi dolazi na ſvit,

„Sinje jedini Nebeſkoga Oca, u ſvemu iſtome jednak. O veliko, i neizreçeno Veliçanſtvo! *Vide, quanta sit Majestas.* Ako razmiſlimo za koga dolazi, ſtvorenjeje, i to odmetno, i nevirno Bogu „Stvoritelju ſvome. najveche, i najſtrahovitie doſtojno pedepſe. O priveliko, i neizmirno miloſardje. *Vide quanta sit dignatio.* Ako napokon razmiſlimo uzrok dolazenja njegova, drugi nebi, nego za pridruxitiſe naravi nasoj, i uzvisiti na ſinovljenje nevoljne grisnike Oca ſvoga Nebeſkoga, koi po iſtoçnome grihu parvih roditeljà nasih poſtase ſuxnji paklenoga Vraga. O ljubavi neizgovorna! *Vide, quanta sit latitudo charitatis.*

Pavao ſveti piſuchi Timoteu, zvase upûtjenje, i porodjenje Iſuſovo ſvidoçanſtvo utvardjeno, zlamen vidjeni, i „Svetotajſtvo oçito ljubavi njegove, i dobrote. *Manifeste magnum est pietatis Sacramentum.* „Svetotajſtvo ljubavi, i dobrote, koje, kako govori on, prikazaloſeje oçito u pûti, koju uze na ſe Bog jedan: *quod manifestatum est in carne.* „Svetotajſtvo ljubavi, i dobrote, po kome pravda, i dobrota, koja biahu u Bogu, podanaſu nama: *justificatum est in Spiritu.* „Svetotajſtvo ljubavi, i dobrote, koga ſvidoci biahu Anjeli, koje pripovidano biase Poganinom, i koga vira po cilomebi razglaſena ſvitu. *Apparuit Angelis, prædicatum est Gentibus, creditum est in Mundo.*

A mi o Karſtjani jedali poznajemo neizmirnu veliçinu ove ljubavi njegove prema nama? ſarce nase sto çini? jedali moxe neljubitiga u takovome videchiga ſtalisu? Ah odurno, i tvardokorno ſarce nase, koje na takovu nemoxeſe omehçati ljubav! nima xivina ga ſpoznava za „Stvoritelja ſvoga: *cognovit Bos possessorem suum, et Asinus præsepe Domini sui:* za ſpaſiti koju vindar rodioſe nije, a mi toliko ſtudeni bitichemo, da za zlamen ſpoznanoſti nase prema njemu jednu ſamu od

mila prolitinechemo ſuzu? bacimoſe barem na grisna kolina nasa prid ſiromaskom ſtalicom onom, ter ſmucheni od privelikoga çuda, i neizmirne ljubavi njegove ſ-jednom dubokom tihochom poklonimoſe onome Boxanſtvenome ditichu, ufajuchiſe od njega ſvako dobro nase.

Poklam ſpoznaſmo, koliko moguche bi polak kratkoga razuma nasega priveliko, i neizreçeno Otajſtvo porodjenja Iſuſová, izvidimo ſada u kratko o Karſtjani, sto Iſuſ ponixen ovako potribuje od naſ. Xeliteli znati? Nu çujte Paula ſvetoga. *Apparuit gratia Dei omnibus hominibus, erudiens nos, ut abnegantes impietatem, et sæcularia desideria, sobrie, et juste, et pie vivamus in hoc sæculo.* Prikazaſe miloſt Boxja ſvim ljudem, uçechi naſ, da odvarxujuchi zlochu, i ſvitovne poxude, trizno, pravedno, i poboxno xiviti budemo.

Evo lipih kripoſtí, koje za zlamen ſpoznanoſti nase prema tolikome daru, i ljubavi iſpuniti imamo. Parva gleda naſ, druga iſkarnjega, trecha Boga. U pogledu naſ triznoſt ima biti u naſ, tojeſt, neimamo prikoredno ljubiti ſtvorenja, naſlade, bogaſtva, i ſladoſti himbenoga ſvita: ter upirajuchi mi oçi nase u Boga, koi jeſt nas Stvoritelj, nas Spaſitelj, i poſlidnja ſvarha nasa, ravnati imamo dila nasa cilo vrime xivljenja nasega tako, da nigdar ſuprot idu zakonu Boxjemu.

U pogledu iſkarnjega paka imamo biti pravedni, nikakvu iſtome neçiniti nepravdu toliko u blagu, koliko u postenju: izvise imamoga ljubiti; pomochi u potribi polak moguchnoſti nase; oproſtitimu uvridjenja uçinjena nama onako, kako Bog oproſti nama, i ne ſamo oproſti, da joste poſla na ſvit jedinoga Sina ſvoga, koi uze naſe duxnoſt za iſplatiti dug nas Nebeſkome Ocu.

U pogledu paka Boga, biti imamo poboxni; jere imajuchi mi od njega ſva kolika dobra, koja na ovome uxivamo ſvitu, xivot, bogaſtva, zdravlje, i oſtali dari toliko naravſki, koliko i varhunaravſki, ſpomenutibiſmoſe imali guſto putà od njega, datimu çaſt, i ſlavu, kojaſe priſtoji njega, kakono Goſpodara Neba, i Zemlje.

Dovarsimo dakle, i recimo ſ-Leonom Papom. „Spoznai, govori on, ſpoznaj o Karſtjanine veliçinu tvoju, ter poſtavsi dilnik naravi Boxje nemojſe vrachati na parvanja tvoja nedoſtojna dila. „Spomeniſe od koje glave, i koga tila ti udo poſta. Premiſli, da od tminâ ſtrasnih, u koi pribivoſi prie, odpeljanbi u ſvitloſt Nebeſkoga Kraljeſtva; radi çeſa, naſtoj, i dobro pazi, da neupades iznova u ſuxanſtvo Paklenoga Vraga, jere cina odkupljenja tvoga neprocinjena karvje Iſuſova.

Jeſteli razumili o Karſtjani? Ter ovako vi çinechi, dokazatichetеſe zahvalni Bogu, koi doſtojaoſeje upûtiti za ljubav nasu: doſtojni poſtatichete, da ditichac Boxanſtveni oni vaſ ſpozna, i bratjom vaſ zove, i napokon dilnici poſtatichete onoga mira, koga naviſtise, Anjeli Nebeſki u ovoj nochi ljudem, kakono zadavak vikovita mira u Nebu. *Et in terra pax hominibus bonæ voluntatis.*

RAZGOVOR IX.

Muçen pod Ponciom Pilatom.

Tkobi ikada rekao nama o Karſtjani, da, poklam vidiſmo u prosaſnome govorenju Iſuſa poſtana Çovikom, i rodjena za naſ, pochi imamo u jedan çaſ od Betlema

na Kalvariu, od xivljenja na ſmart, i vindarje tako. Onoga ljubljenoga Iſuſa, koi zaçet od Duha Svetoga, rodjenbi od Marie Divice, Carkva ſveta poſtavlja naparvo nama u tomaçenju dila ovoga u sirokome moru mukâ utopljena, i na drivu krixa viſecha, martva, i zakopana u grobu. *Passus sub Pontio Pilato, crucifixus, mortuus, et sepultus.* Muçen pod Ponciom Pilatom, raſpet, umro, i pokopan. Ajme kako vladatiſe bude moglo danaſ ſarce moje, i nepuknuti od mila, videchi, da toliko tarpi za naſ nas Iſuſ, koi jeſt nas Spaſitelj, nas Otac, nas brat, nas priatelj. Iſuſ, koije Blaxenſtvo nase, nase uſanje, i ſve dobro nase.

Za dati dakle poçetak xaloſtnome ovome govorenju mome danasnjome, poklam on opra noge Uçenikom ſvoim pri poſlidnjoj veçeri ſvojoj, poklam odredi ſveti od Priçestjenja Sakramenat, u kome za hranu duse nase daoje nama priſveto Tilo, i karv ſvoju pod prilikom kruha, i vina, uzamsi zadnje ſlovo od ljubljene Majke ſvoje, i ſvoih Uçenikâ, pojde u Vartal Getſemani, kadi poçetak bi primuçnih mukâ njegovih. Istom ulize u njega, ſarce njegovo uhvachenobi od xaloſti tolike, da trepechuchimu noge, i nemoguchi vladati ſ-tilom, pade nicice, i poçeſe ſ-karvavim potiti potom. *Factus est sudor ejus, sicut guttæ sanguinis decurentis in terram.* O çudo priveliko! Iſuſ, koi toliko xeljase umriti za ſpaſenje nase, u çaſu, u kome ſe priblixava ura ſmarti njegove, trepeche, ſe plasi, i ſ-karvju ſe poti! Znateli od kud ovo dolazi? sto obuzrokova toliko u njemu ſmuchenje, i xaloſt? Nebiſe ne muke, i ſmart, koju on podniti imase, da ſpoznanje maloga broja onih, koim haſnitiche ſmart njegova. Sto razmisljajuchi reçe: *quæ utilitas in sanguine meo*, kakvaje koriſt u karvi mojoj. Zaman muçitichuſe za vechi dio ſvita, *in vanum laboravi, sine causa fortitudinem meam consumpsi*, ako Vrag pakleni vechi broj dusâ poſvoitiche od onih, koje

ja ſ-karvju mojom odkupitichu: karv Abela oſvetu iſkase, i zadobi; ova paka karv moja neprocinjene cine vapi miloſardje, i ſpaſenje ſvega naroda; i vindar o koliko mal broj jeſt onih, koji zadobitiche ovo.

„Sada meju ſvima dusama, koje prid oçi priſtupise njegove o Karſtjani, bi moja, i ſvakoga od vaſ. Ter o koliku ne obchuti xaloſt tada Iſuſ, kada vidi u naſ onu priveliku nezahvalnoſt nasu, on mali, oli nikakav plod, koga primiſmo od njegove priſvete muke, onu malu ljubav nasu prema njemu, i napokon da mnozi od naſ zauvik pogubitiſe imamo, i ovo bi, sto od priſvetoga Tila njegova iztegnu pot karvavi. O dobri, i priljubljeni Iſuſe, koga vise muçi pogubljenje nase, nego ſve njegove muke. A mi sto çinimo za ſpaſiti dusu nasu? Vidimoſe na vratih iſtoga Pakla cicha nasih grihà, i vindar norujemo, kako da pogubljenje vikovito nistarnebi bilo u ſebi. Ja paka Paſtir vas duhovni bojechiſe, da mnozi od vaſ pogubiticheſe, akoſe karvavim ne potim potom kakono Iſuſ, zasto barem ne plaçem po danu, i po nochi u pogledu tolicih pogibilà, u koih xiviti vaſ vidim vikovita pogubljenja

Ali nemojmo puſtiti od oçiu nasih pridragoga Iſuſa. Videchi on, da volja jeſt Nebeſkoga Oca, da on tarpi, i umre za ſpaſenje nase, uzdigneſe na noge, pojde ſprotu izdavniku ſvome, koi, poklam proda njega, dojde u vartal on, kadi bi Iſuſ, za predatiga nepriateljom njegovim, koima reçe, *quemcunque osculatus fuero, ipse est, tenete eum.* Stoſe vama vidi o Karſtjani od izdajſtva toliko ſvetogardna, i prokleta? Iſuſ izdan, i prodan ne od nepriateljà ſvoih, ne od Poglavicà Popovſkih, da od jednoga Uçenika ſvoga, koga ljubljase, od Apoſtola jednoga, od Jude, kome malo pria opra noge ſvoima rukama, koga nahrani ſ-Tilom ſvoim, i neprocinjenom karvju napoji: ter prodan za ſamih trideſet ſre-

bernjakâ, kakono ſuxanj jedan, kako govori Aguſtin ſveti: *quasi vile mancipium.* O prokleti, i nemili izdavniçe, koi prodajes tvoga Boga, tvoga Mestra, i prodajesga za toliko!

Eh Karſtjani moji na miſto ſarditiſe ſuprot Judi, ſardimoſe proti nama. A jedali sto manje uçiniſmo od Jude? jedali ja niſam Redovnik on toliko od Iſuſa ljubljen, koi ſe ne ſtidi ſvaki dan u ruke dolaziti moje, i nahranitime ſ-Tilom, i ſ karvju ſvojom? A jedali niſte i vi drugi toliko dragi Iſuſu, od koga tolike neizbrojene primiſte milosche, i koje on toliko ſtarpljivo çeka na pokoru? i vindar sto dobra uçinih ja do ſada, sto i vi druzi? za koliko malo prodaſmo, i zahitaſmo njega, i miloschu njegovu, koja valja ſvu karv, i xivljenje Iſuſa; i to ne jedan put, nego toliko, i toliko puta: ter takovi mi buduchi ſarditi moxemoſe protiva Judi? ne ne, da ſuprot naſ iſtih ſarditoſt dokaxmo nasu.

Istom iſpunjenobi izdajſtvo nemilo, i prokleto, nemili, i zlobni vojnici, koji pridose ſ-Judom u vartal oni, kakono gladni vuci, koji prid janjetom ſe nalaze, ſ-velikom rupe ſarditoſtju na Iſuſa, zgrabega, ſ-tvardima vezuga konopima, i veſelja puni, daga u rukah imaju ſvoih, kakono xivinçe jedno vodega zvan vartla, ter duvajuchi i palicami mlatech priſveto Tilo ono, dopeljuga najparvo k-Ani, zaotim Kaifi Poglavici Popovſkome. O koliko ſmucheno nije imalo poſtati Iſuſovo ſarce, videchiſe poſtavljen prid onim nepravednim Sucem. Koga kako vidi on zlobni Sudac, çujuchi tuxbe, koje ſuprot Iſuſu çinjahu xudii, ſedechi na priſtolju ſvome, pun oholoſti pohvali one, koji privedose njega, spotaga, pritimu, i ſtrasiga: Iſuſ paka ſ-otkritom glavom, i prignutom, vaſ umiljen ſtase na nogah prid nedoſtojnim ſtvorenjem onim ſvoim za çuti odluku ſvoju, i biti ſudjen.

„Strahovito vidjenje biase ovo o Karſtjani. Iſuſ koi biti ima „Sudac xivih, i martvih, Iſuſ, koi jeſt kralj varhu ſvih kraljà; *Rex Regum, et Dominus Dominantium*, ſtati ima prid jednim nedoſtojnim Poglavicom Popovſkim, kakono krivac za opraviçitiſe u onih, koja ſuprot njemu govorahu nemili xudii: jedan Bog prid çovikom jednim: „Stvoritelj prid ſvoim ſtvorenjem: priveliki, i pravedni „Sudae prid ſiromahom za biti od njega ſudjen. I ſlisajuchi Poglavica ona, koja ſuprot Iſuſu govorahu oni, koji dopeljase njega, reçe Iſuſu, jedali neçujes, kakova ſuprot tebi dokaxuju ovi? sto na ova ſva odgovaras? kakavje tvoj nauk? I odgovarajuchi Iſuſ ſa ſvom ponixnoſtju, da upita one, koji ſlisase njega, kakav bi nauk njegov, jere da ſkrovito nista, da oçito, u ſkupschini pripovidase ſvejer, ſmakneſe jedan nemili ondi ſluga imenom Malkus, ter zeleznu imajuchi na ruki rukavicu, lupi tako nemilo Iſuſa po priſvetome obrazu njegovome, da obaliga na zemlju. O ſtrahoto privelika, o zlobnoſti vech nego hudobna! ſluga jedan, jedan vojnik, jedno ſtvorenje nemilo lupiti, ter koga, jednoga „Sina Boxjega, jednoga, koi biti ima blaxenſtvo, radoſt, i veſelje nase. A Iſuſ sto uçini tada? uſta, i milomu reçe, ako zlo govorih, daj uzrok oda zla, da akoli dobro zastome bies?

A jedaliſe ovako vladamo i mi o Karſtjani, jedali odgovaramo ovako onim, koji naſ uvride? ne ne, paçe ſve ſuprotivno u naſ ſe vidi, odma ſe uxixemo, istemo oruxje, pſujemo, prokljinamo, i oſvetu traximo: a jedaliſmo plemenitii moxebit od Iſuſa? Ter mi zvatiſe moxemo Karſtjani? Ter ovoje naſlidovati Iſuſa? A jedali nerazmisljamo, da ono, sto reçe Iſuſ onome, koi udari njega, ako dobro govorioſam, zastome bies, govorase tada i nama, ako dobro uçinih vama, zastome biete, zastome proganjate, ja za ljubav vasu, za ſpa-

ſenje vase primioſam zauſnicu, a vi za ljubav moju pritarpiti nemoxete najmanje uvridjenje?

Zaotim odpeljanbi Iſuſ ſprovodjen od puka, Redovnikà, plemenitih, i neplemenitih, bogatacà, i ubozih prid Pilata, koi bi ,Sudac godista onoga, kome tuxisega kakono Bogopſovnika, i ſmutljivca puka, ali videchi Pilat, da ſvidoçanſtva nieſu ſloxna njihova, da Iſuſ u ſvih ovih krivac nije, od druge paka ſtrane videchi ponixnoſt njegovu, i da na ſva ova nista neodgovara, oſudiga pravedna, i dokaxe puku, da uzrok ſmarti nenalazi u njemu, *nullam invenio in eo mortis causam*, i ovako ufaseſe oſloboditi njega. Ali kako nu çujte. Navada bi u Vazmu puſtiti ſlobodna zloçinca kakva, bi paka zatvoren u tamnici tada oſobiti zloçinac imenom Baraban ſmutljivac, i razbojnik, reçe dakle Pilat njima, kogachete, davam ſlobodna puſtim, Barabana, oli Iſuſa: *quem vultis vobis e duobus dimitti?* Kada eto, da nemili, i zlobni xudii hotise ſlobodna imati Barabana, a oſudjena Iſuſa: *Tolle hunc, et dimitte nobis Barabam.* Ter koji biahu oni, koji ovo xeljahu, i od Pilata iſkahu zadobiti? oni, koji tolike od Iſuſa primise milosche, ter nitko nachiſeje mogo, koi njega braniobi bio tada.

Vidim bratjo moja, daſe uxixete od ſarditoſti ſuprot zlobnome ,Sucu Pilatu, koi uſpored Barabana poſtavi Iſuſa, a joste vise ſuprot zalome puku, koi iſka, i xeli ſlobodna imati Barabana, a oſudjena na ſmart Iſuſa: imate pravo, ali recitemi jedno malo, jedali niſmo ſtvar iſtu i mi uçinili? jedali naſ neuçi Vira ſveta, da jednu oda dvih uçiniti imamo, oli izgubiti Iſuſa, i miloschu njegovu, oli on krivi dobitak, on interes, ono naſladjenje, buduchi da ova, i miloſt Boxja ukup u ſarcu nasem pribivati nemogu; a mi sto uçiniſmo?

odibrasmo raje grisno ono stvorenje, nego Isusa, i milost njegovu, ter ovako vapismo skup s-onim xidovskim pukom: neka umre Isus, neka pogine dusa nasa, a grih neka xive: ter o koliko svetogardni, i zlobni mi bismo, i to vise od xudià istih, buduchi da mi Isusa poznasmo, pravednost, i svetost njegovu, oni paka nepoznase njega, *si cognovissent, Dominum gloriæ nunquam crucifixissent.*

Sto dakle Pilat odluçuje na ovo potribovanje puka? On dobro spoznaje pravednost Isusa, ali u vrimenu istome boise izgubiti miloschu Cesarovu, çesa radi iste zadovoljiti puku, i pridaje Isusa da bude bien. Jedva doçuoje puk on nemili odluku nemilostivu Suca, odvede Isusa u dvor, svuçega do naga s-velikom sramotju njegovom prid pukom, ter k-stupu jednome privexega tvardo. Sto videchi on, i svakako oruxje, konope, i sibe, koja pripravna biahu za biçovati prisveto Tilo svoje, nesamo xalost ne obchuti kakovu u sarcu svome, da to vise xeljno çekase udarce, i bienje, ter nudise veselo Tilo, i meso svoje biçom. *Quoniam ego in flagella paratus sum* I eto karvnici nemili oni tako strahovito poçese biçovati prisveto Tilo ono, da od sviu stranà tekose potoki od karvi, niti nebiase misto na onome prisvetome Tilu, koje nebi bilo ranjeno, i s-karvju oblito: *a planta pedis usque ad verticem capitis non est in eo sanitas.*

O prilipi Isuse! o priljubljeni Nazaranine! o najlipsi meju sinovi çoviçanskimi na stosi dospio, da spodoban nisi çoviku? O grihu prokleti, i nemili, sto uçini od jednoga Boxjega Sina? sada sada premisli o Puçe moj pridragi veliçinu prokletoga griha, i koliko strasna ima biti njegova pedepsa, ako cicha istoga toliko imoje podniti pridragi nas Spasitelj, koi bi Bog i Çovik; *propter scelus populi mei percussi eum.* Ako dakle Nebeski Otac tako strasno pedepsuje istoga Sina svoga ne-

izmirno ljubljena, akoprem poznava pravednost, i svetost njegovu, samo zato, da uze nase grihe nase, koliko veche pedepsati neche nas o grisnici bratjo, kojismo stvorenje njegovo nedostojno, i nezahvalno: ako ne oprosti „Sinu, kako oprostitiche suxnju? koliko dakle zlo ima biti grih u sebi, ako cicha njega vidimo Isusa pri stupu vezana, i nemilo biçovana. Ter na misto plakati varhu njega, plaçimo varhu nas istih, i grihâ nasih. *Nolite flere super me, sed super vos ipsas flete.* Eh plaçimo plaçimo o Karstjani grihe nase, koji uzrok biahu prolivanja prisvete karvi njegove, i poklam plakali budemo, skruseni u sarcu skupitichemose iznova dan drugi za çuti svarhu prisvete njegove muke, kojase uzdarxi u riçih onih, *raspet, umro, pokopan.*

RAZGOVOR X.

Raspet, umro, pokopan.

Evo nas iznova ukup spravnih o Karstjani moji danas za razmisljati muku propetoga Isusa. Ostavismo njega u poslidnjem govorenju mome u dvoru Pilata biena, i sibana na toliko, da spodoban nebiase çoviku. Sto kadabi svarsano, sudiobih bio, da nemili uboice oni videchiga u stalisu onome, siti i zadovoljni imalibi bili biti, i pustitiga slobodna: ali ne, neuçinise ovo oni, da spomenuvsise, da biase reko, da kralj jest xudivski, iznova zavezase njega, i obuçechga u staru, i razderpanu haljinu, a tarstiku dajuchimu u ruku, uçinise, i spletose krunu od privelikih, i priostrih tarnjâ, postavisemuju na glavu, i pocese po njoj nemilo udarati s palicami, i sabljami na toliko, da tarnja ona dospise tja do moxjanâ njegovih. O koliko strasnu nije podnio

tada muku pridobri nas ,Spasitelj! I evo o Karstjani moji, koliku muku nisu zadali Isusu grisna misljenja nasa, koja toliko lahko rajajuse u nas: takoje o Karstjani, ,Spasitelj nas hoti zadovoljiti Bogu Ocu za tolike misli nase od necistoche, od osvete, od oholosti, od nepriateljstva, i vindar mi od misli takovih najmanji raçun çinimo. i daobi Bog, da i na Ispovidi svetoj nebismo zatajali takove.

Poklambi bili okrunili njega, poçese s-njim norovati, i za priprostoga darxatiga kralja, govorechimu, zdravo o kralju Xidovski. Jedni uzese iz ruk njegovih tarst, i s-istim udarisega po glavi, druzi zatvorise oçi njegove, i udarajuchiga rekosemu, zgodi, koiteje udario, jedan potezasega za bradu, drugi za vlasi, riçju jedan bolje od drugoga tarsise muçiti njega. *Dabant ei alapas, et percutiebant caput ejus arundine, et conspuebant eum.* Stose vama vidi o Karstjani moji od tolike sramote, koja Isususe çini? Bog od Veliçanstva ,Sin jedini Nebeskoga Oca, on, prid koim trepechu Anjeli, i Arkanjeli, postati igra najzlobniega jednoga puka, i to za nas, i za spasenje nase? A mi kako odgovaramo ljubavi takovoj? a jedali nenapridujemo i mi njega za norca imati, kakono i xidovi imahu? posmihavatise, i razgovaratise u Carkvi svetoj prid svetim Oltarskim ,Sakramentom, prid Bogom xivim, jedali nije njega za priprostoga, i neistinitoga darxati kralja? ona lahkocha u grisenju, kojase vidi u nas, jedali nedokaxuje dase njegove neboimo pravice, da sudimo, i darximo njega za slaba, nemogucha, i siromaska kralja?

Ali nemojmo od oçiu gubiti dragoga Isusa. Videchi Pilat u kakav postavise stalis Isusa oni tolici neizbrojeni biçi, sudjase, da osloboditiche njega od smarti, ako takova dokaxe puku, i çiniga viditi: çesa radi uzamsiga na visoko Polaçe svoje misto, i pokazausiga puku sva ranjena, i karvju oblita, reçejim; Evo Çovik.

Jesteli zadovoljni sada o xidovi? Evo vam onoga, koi diçioseje za ,Sina Boxjega, koi vas kralj hotjase postati, koi vukose za sobom puke i narode, jedali nevidite u kakav stalis postavih ja njega? ,Sve kraljestvo njegovo uzdarxise u ovoj razdertoj suknji, i u ovome tarstu u ruki: Vi o Poglavice, vi o Redovnici jedalise moxete bojati sada, da Çovik ov kralj vas postati moxe? jesteli zadovoljni? Poglejtega, koliko siromahje sada. *Ecce Homo.* Eh tko ikada razumiti, i spoznati moxe muku, i xalost, koju obchuti tada Isus.

Duse pravedne, u vrimenu, u kome Pilat kaxega puku, poglejmoga i mi jedno malo. Evo Çovika: evo dobroga nasega Isusa, i Boga nasega. Evo çovika onoga, koi akoprem Bog biase, posta çovik za biti to bolje jednak, i spodoban nama: poglejte ovoga Boga Çovika, ovoga toliko lipa Mariina ,Sina, ovoga nasega ,Spasitelja, na sto postavi njega ljubav prema nama; ove otvorene rane za nas jesu, ova tarnja, ove udarce primioje za nas. Jedali mogase nas ljubiti vise, i vise uçiniti za nas, nego uçini? jedalije dakle zasluxio od nas biti ljubljen? Poglejte Çovika onoga, koga Pilat puku kaxe u nevoljnome i suza dostojnome stalisu, da maknuti imobi na smilovanje kamenje isto. A vi o grisnici bratjo moja sto odgovarate? poglejtega i vi skup samnom, *Ecce Homo*; razmislite, sto moji, i vasi od njega uçinise grisi, jesteli zadovoljni? jestelise nasitili griha? ali odluçujete s-novimi njega proganjati grisi? nakanili joste niste u sarcu vasem za ljubav njega nepriatelju oprostiti, zapustiti bludno, koje do sada vodiste, xivljenje, tuju povratiti muku, neozloglasiti blixnjega, ne psovati, ne prokljinati; riçju nismo joste zadovoljni s-onimi mukami, koje on pridobri Isus pritarpioje za nas, da joste odluçujemo grisiti, imati hochemo njega martva, i na drivu krixa pribita? O tvardokornosti, o zlobnosti privelike, i neizreçene nase! ako dakle xeli-

tega martva, nedvojte ne, imatichete takovo, koje xelite, veſelje, ne dvojte, umritiche Iſuſ, i ovako iſpunitichese prokleta, i nemila xelja vasa.

Ovo bas jeſt, sto iſkase, i uçinise xudii. Oni videchi Iſuſa ſvega ranjena, i karvava razljucheni to vise, i xedni njegove karvi, na vaſ glaſ vikoſe govorechi, da zadovoljni niſu, i da martva hotega imati, i na drivu krixa pribita; neka umre, neka pogine: na krix, na krix, propni propni njega, govorahu oni. Pilat paka za zadovoljiti puku, i nezamiritiſe Ceſaru pridaga Xudiom, i oſudiga na ſmart. *Jesum vero tradidit voluntati eorum.* Iſuſ dakle umriti ima, umriti ima nas dobri Otac, nas priatelj, i ſve dobro nase. Ja pako Namiſtnik, i Redovnik njegov odurnoga toliko bitichu ſarca, da u dokazanju ſmarti njegove jednu neohu od mila proliti ſuzu? O zlobni xudii, o zlobni, i nepravedni Suçe! Ne ne o Karſtjani, reçimo raje, o prokleti griſi nasi, koji iſkase ſmart nemilu Iſuſa, koi podvezaoſeje platiti duge nase Nebeſkome Ocu. Mi mi dakle biſmo, koji ſ-nasimi potribovaſmo griſi ſmart Iſuſovu. Ali kakovo uçini on zlo nama, da na ſmart oſuditi imaſmo njega? *Popule meus, quid feci tibi, aut quid molestus fui, aut in quo contristavi te?*

Çujuchi nemilu odluku, i nepravednu xudii uboice Boga ſvoga, negube vrimena, ter uhvate krix odma priveliki, i pridſtavega Iſuſu: a Iſuſ sto uçini u vidjenju iſtoga? Ogerliga, poljubiga, i veſelo poſtaviga na plecha priſveta ſvoja, i bez razmiſliti trudni ſvoj xivot, dug put, texinu iſtoga prema gori od Kalvarie putuje. Ajme kako vaſ pribien, bez karvi u xilah, i bez duha ſe poti, i cvili pod teskim krixa brimenom, vladati vech nemoxe xivotom ſvoim, pomankuje, i upade na zemlju. I eto nemili vojnici na miſto uſmilitiſe prema njemu tada, pocese duvatiga ſ-nogami, i palicami. O dabi

moguche bilo bilo tada priſtupiti k-Iſuſu miloj Majki njegovoj, koliko tarſila nebiſe bila ona za uzdignuti njega, i njegove poviti rane, ali ne, to njoj dopusteno nebi od nemilih Xudià. Ter nebuduchi, koi uzdignuobi njega, ſam uſta, i poçe put ſvoj napridovati ſprovodjen od velikoga broja Vojnikà, i puka, koji prid njegovima oçima orudje noſahu njegove ſmarti, Çavle, mlatac, ſtubu, kopje, spugu, xuç, oct, konop, i ſve, sto potribno bi za umoriti njega. Sto vi ſada odgovarate o mehke duse, kojeſe tuxite ſ-krixom vasim? od one nemochi, od onoga ſiromaſtva, od ſmarti vasega rodjaka? Poſtavte krix vas uſpored krixa Iſuſova, ter izvidite, koije texi: i vindar poglejte, kako Iſuſ krix ſvoj veſelo noſi, jere noſi za ljubav nasu, za ſpaſenje nase; a vi tolikoſe tuxite u pogledu vasega krixa: ter jedali nije ovo oçito dokazati, da neljubimo Iſuſa?

Doſpivsi Iſuſ na ſtrasnu onu od Kalvarie goru, i poſtavsi na zemlju krix ſvoj, komanj dopuſtemu poljubiti njega, ter odma ſvukosega do naga prid ſvim kolikim pukom, ter naga ovako ſ-velikom ſramotom njegovom bacisega ſva ranjena na drivo krixa, i pruxech on dragovoljno ruku priſvetu ſvoju, i darxechi nju jedan, drugi priostrim drivu pribi nju çaulom, zaotim drugu, i noge; ter o koliko ſtrasnu nije on tada imo podniti muku! zaotim uzdvignut prikazaſe viſechi meju dvimi Razbojnici kakono zloçinac najvechi ſvita ovoga: *et cum iniquis reputatus est.*

Viſechi ovako na krixu tri cele ure, i videchi, da iſpunioje dilo ſpaſenja nasega, poklam moliobi bio Oca ſvoga Nebeſkoga za one, koji pribise njega, i za ſve grisnike oſtale. *Pater ignósce illis.* Pogledajuchi ſ-milim okom pridragu Majku ſvoju, izruçech nju Ivanu, koga ljubljase, a Ivana Majki, poklam priporuçiobi bio Dusu ſvoju, prignuvsi priſvetu glavu ſvoju, iſpuſti Duh.

Expiravit. Takoje o Karſtjani, umroje nas Iſuſ, i ſve dobro nase. I evo odma potreſa ciloga ſvita, ſunce ſakriva zrake ſvoje, puca kamenje, grobiſe otvaraju, martviſe uzdixu, od Xidovâ paka mnozi videchi çudeſa ova, udarajuchi parſa ſvoja prignutom glavom vrachaſeſe od Kalvarie gore.

Tkoche ſada meni dati u ruke priliku ljubavi moje, moga Iſuſa, da pokaxemga ovome puku mome? Ah poglejtega jedno malo, jedaliga poznate? Ov, koga vidite martva, i na ovome pribita krixu, jeſt on Iſuſ, u koga govorite, da virujete, koi poklam ſeje rodio hoti umriti, i propet biti: *Passus sub Pontio Pilato, crucifixus, mortuus, et sepultus.* Biase vindar Bog, pravedan, i ſvet, a ſada martav za naſ. Pridobiliſte o nemili grisnici, eto ploda vasih grihâ, eto na sto poſtavise Iſuſa zlobe nase: mi mi vise od Xidovâ zadaſmo ſmart njemu, jednome Boxjemu Sinu: *manus istæ, manus istæ,* ove ruke nase, iliti grisna dila nasa prolise onu karv priſvetu: *manus istæ effuderunt sanguinem istum:* i poklam uçiniſmo ſtrasno ovo Bogubojſtvo, joste ſpoznati nechemo koliko zlo jeſt grih prokleti? A zasto kajatiſe nechemo ſada, kakono i Xidovi uçinise? Idimo idimo o grisnici bratjo stogod naſ ima ovdi, ter poſtavimoſe prid noge propetoga Iſuſa ſvi ſ-kruſenim ſarcem, i buduchi, da od ranâ ſvoih proliva karv ſvoju, priſtupimo k-martvome Iſuſu, da ovako kap priſvete karvi njegove varhu naſbi mogla upaſti, ter grisnu oprati dusu nasu: operimo u karvi ovoj neprocinjenoj ſarce nase, utopimo u njoj ſve kolike grihe nase. K-ovome drivu pribi njega ljubav njegova prema nama: ove prosupljene ruke od çavalâ jeſu zvizde one, koje naſ darovase toliko, i ſvejer biahu miloſti pune za naſ; ove priſvete noge, koje pribite gledate, one jeſu, koje tolike uçinise pute za ſpaſenje nase, koje marljivo, i ſkarbljvo naſ iſkase, kada izgubljeni biahomo: ſarce ovo pro-

podjeno, i otvoreno ſ-kopjem jeſt ono, koje gori od ljubavi za naſ. Sto dakle vidiſe vama o Karſtjani od ovoga Iſuſa? jedalije vaſ zadoſta ljubio? jedali nije dobri jedan, i ljubeznivi Bog nama? Kada vidiloje mnoxtvo plakati Iſuſa varhu martvoga Lazara, reçe meju ſobom, evo, kako ljubljasega; *ecce quomodo amabat eum:* a mi sto rechichemo videchi Boga jednoga biçovana, Boga okrunjena ſ-tarnovom krunom, Boga ranjena, Boga na drivu viſechega za naſ ſtvorenje njegovo? jedali naſ neljubljase? Sto vise mogase uçiniti nama, nego uçini? *quid debui ultro facere vineæ meæ, et non feci?* a mi kako odgovaramo tolikoj ljubavi? Dabi bio podnio za naſ toliko najmanji ſuxanj jedan od ovoga ſvita, jedali nebiſmo ljubili njega? zasto dakle neljubimo Iſuſa, koi toliko uçini za naſ. O dobri, i priſlatki moj Iſuſe, evo naſ ſvih ſada ſpravnih za ljubiti tebe ſa ſvim ſarcem nasim: ljubitichemo tebe, ali nije zadoſta ovo, ljubitichemo tebe cilo xivljenje nase: i josteje ovo malo, ljubitichemo tebe po ſvoj vikovitoſti; takoje o Iſuſe, po ſvoj vikovitoſti, i koi neljubi Iſuſa, kako govori Pavao ſveti, proklet budi. *Qui non amat Dominum Jesum Christum, anathema sit.*

Poklam iſpuſti Duh Iſuſ Spaſitelj nas, puk paka otide od gore Kalvarie, oſtase plaçuchi martvoga Iſuſa pri Krixu xaloſtna Majka njegova, ljubljeni Ivan ſveti, i druga Maria, i evo da dva Uçenika njegova Oſip, i Nicodemo zadobech od Pilata Iſuſovo Tilo, pridose na goru Kalvarie, i izvadech od Krixa priſveto Tilo ono, poklam puſtilibi bili xaloſtnoj Majki poljubitiga zavisega u bilo platno, i u grob novi poloxise. *Crucifixus, mortuus, et sepultus,* raſpet, umro, i pokopan.

I eto u kratko tomaçeno vama o Karſtjani, stoſe nalazi u riçih ovih *muçen pod Ponciom Pilatom, raſpet, um-*

ro, i pokopan: i u iſtome vrimenu dokazane muke, i ſmart njegovoga. Ali upitam ja ſada, kakav plod izvadio ja jeſam od ovoga govorenja moga? kakovu moxebiti ſuzu od oçiu vasih. Ali sto jeſt ovo uſpored one neprocinjene Iſuſove Karvi? sto haſni nama muku, i ſmart plakati njegovu, a za nistare darxati ſiromasku dusu ſvoju, za koju on toliko hoti podniti. U pogledu çeſa, kada vidimo, da napaſtuje naſ Vrag pakleni, napaſtuje ſvit, i na grih napeljuje, razmiſlimo odma, koliko nepritarpi za iſti grih Iſuſ, kolikaje njegova prema nama ljubav, koga mi uvriditi istemo, i ovako çinechi çuvatichemoſe nemiloga griha, zadobitichemo plod priſvete njegove muke, i ljubechi mi njega na ovome ſvitu, uxivatichemoga ſ-vrimenom u vik na drugome.

RAZGOVOR XI.

Zajde nad Pakal, trechi dan uſkarſne od martvih.

Pravednoje i razborito veſelje, koje u vaſ vidim danaſ o Karſtjani, buduchi, da neljubljeno dokazalibiſmo prema Iſuſu Spaſitelju ſarce, ako, poklam plakaſmo njega u prosaſnih razgovorih u privelikome utopljena moru priteskih mukà, nebiſmoſe veſelili ſada, kada Carkva ſveta poſtavljaga nama danaſ u ovome dilu na jedno novo uſkarſnuta xivljenje, xivljenje priſlavno, i neumirajuche. Veſelmoſe dakle o Karſtjani, ali veſelje ovo nase neka bude iſtinito, i duhovno: dobri nas Iſuſ, nas Spaſitelj, nasa ljubav, i ſve dobro nase nije vise martav, u grobu ne lexi, da zajduchi nad Pakao, trechi dan uſkarſnu od martvih. Ter ovoje, sto ja danaſ dokazati odluçih vama.

Sto dakle zlamenuju riçi one, *zajde nad Pakao?* ja dobro znam, da niti na um nedolazi vama misliti, da Isus, koi pravedan bi, i prisvet, poklam ispunioje volju Oca svoga Nebeskoga tja do smarti svoje, da velim osudjenbi bio za goriti s-ostalimi grisnici u Paklu po svoj vikovitosti. Nitko toliko zlobno mogobi misliti, i suditi. Kakav dakle Pakao bi on, u koga ulize Isus? Bi Karstjani moji Limbo, iliti misto, u kome uzderxavasese Duse svih onih pravednih, koji od poçela svita do Isusove smarti porodisese, i koima do onoga vremena zatvorenbi Raj Nebeski, çekajuchi sveti oni Oci u onome tamnome mistu xeljno dosastje Isusa osloboditelja svoga. U ovo dakle misto pojde Isusova Dusa u vrimenu, u kome prisveto njegovo Tilo u grobu joste lexase, i to za otvoriti vrata limba onoga, ter sobom odpeljati sve one blaxene duse u Kraljestvo svoje. Premislite sada priveliku Isusovu ljubav: mogase poslati u misto ono Anjela svoga za one osloboditi duse: mogase çekati uskarsnutje Tila svoga, ter tada pochi k-njima, i vindar nehoti, da odma, kakobi umro, pojde k-njima, vruche xelechi njihovo oslobodjenje, i zadobitje slave one, koju toliko çekase vrimena. O dobri Isuse, koliku skarb imosi za razveseliti onih, koji tebe xeljahu viditi.

„Sada tko ispisati, i dokazati moxe veselje dusâ onih pravednih u vidjenju „Spasitelja, i osloboditelja svoga, videchise pochi tada od tamnice na slobod, od usanja na uxivanje, od tminâ na priveliku svitlost: kolika blagoslivljanja, kolike ne davahu hvale Isusu oni tada, koi toliko hitro spomenuoseje od njih, i da sam u tamno ono hoti dochi misto „S-kakovom ljubavju negledahu oni tada prisveti Duh on pridobitelj smarti, videchiga sdruxena s-Boxanstvenostju; s-kakovim sarca veseljem radovali nisuse onome smarti pridobitelju, i pridobitelju Pakla! Isus paka o koliko dragovoljno uz-

darxavaoſe nije ſ-blaxenima Ocima onima, koji tako virno ſluxise njemu za xivota, i koje gledaše kakono najparvi plod muke ſvoje, ter o kakva garlenja neuçinise Iſuſu tada pravedne one duse, i Iſuſ njima.

Poklam bi priſveta ova njegova Dusa oſlobodilabila Duse one od tamnice, eto daſe vracha k-grobu ſvome za k-Tilu druxitiſe ſvome, koje akoprem u vrimenu onem bi bez Duse, nebi vindar razluçeno od Boxanſtvenoſti, ter ovako druxechiſe k-ſvome ona Tilu, Iſuſ uſkarſnuoje po ſebi iſtome, i po kripoſti Boxanſtvenoj ſvojoj u Tilu, i u Dusi, pravi Bog i Çovik, pun ſlave, netarpljiv, i neumarli. O đabi bilo bilo moguche nama o Karſtjani moji lipotu viditi uſkarſnuta Iſuſa! O koliko bi lip on u Dusi, i Tilu! nevidiseſe tada u Tilu onome ni udarci, ni rane, ni zlamenja ſmarti, ſveje lipota, ſve ſlava, ſve blaxenſtvo, i ſve ſvitloſt. Vikoviti Nebeſki Otac darova njega ſ-tolikom lipotom, da ova biti ima blaxenſtvo ſvih blaxenih dusâ u Nebu po ſvoj vikovitoſti. Grisnici bratjo moja, koji toliku obchutite xaloſt u pogledu grihâ vasih, ſ-koima ſmart zadaliſte njemu, veſeltese, i radujteſe danaſ, ter znajte, da Iſuſ nije vech martav, da pridobioje grih, i ſlavno uſkarſnuo za vech nikada umriti: *mors illi ultra non dominabitur.* I koliko veche biahu njegove muke, toliko vechu zadobi on ſlavu od ſvoga Nebeſkoga Oca u onoj visini Nebeſkoj.

Duse bogabojeche, i pravedne, koje xalovaleſte Iſuſa Spaſitelja vasega ranjena, i martva, navistuje vama danaſ Anjeo Nebeſki ono, sto reçe poboxnim xenam onim ka grobu hodechim za pomazati Iſuſovo Tilo: *Jesus, quem quæritis, surrexit, non est hic:* Iſuſ, koga istete, uſkarſnuoje, niega ovdi. Ne ne, nije vech martav, nelexi u tminah, paçe, akoprem ſtraxeſu, koje çuvaju grob njegov, ſ-kripoſtju boxanſtvenom ſvojom

uſkarſnuoje bez grob ſvoj otvoriti, uſkarſnuoje lipſi, i ſvitlii od ſunca. ‚Sada kakovo ne çini maknutje u vaſ o pravedne duse jedna toliko lipa, i mnogo ſrichna novica? kakovo podniti neima ſarce vase veſelje? I ono sto vise razveſeliti ima ſarce nase, jeſt, da Iſuſ nije uſkarſnuo ſamo cicha ſamoga ſebe, da i za naſ, uſkarſnuoje, da ovako u njemu i mi uſkarſnulibiſmo, buduchi da uſkarſnutje njegovo uzrokje nasega uſkarſnutja. *Per hominem mors, et per hominem resurectio mortuorum,* govori Pavao ſveti: po çoviku jednome ſmart doſpi, i po çoviku doſpi uſkarſnutje martvih. I kako govori Aguſtin ſveti, Iſuſ ſ-mukom ſvojom dokaza nama, sto pritarpiti imamo, a ſ-uſkarſnutjem paka ſvoim, sto ufatiſe imamo: *in passione docuit, quid toleremus, in resurectione ostendit, quid speremus.* ‚Siromaski vi o texaci, koji muçite tilo vase ſ-teskim trudom, i dilom po mrazu, i vruchini, jaſe uſmilujem vama, ali znati imate, da ako umrete u miloſti Boxjoj, Iſuſ ſ-uſkarſnutjem ſvoim uçiniticbe, da i tila vasa uſkarſnuti imala budu ſ-oſobitom nadarena ſvitloſtju, bez ſtraha za nikada vech tarpiti vise, ni umriti: uſkarſnutiche lipa, i ſlave puna, kakoje uſkarſnuo Iſuſ. *Reformabit corpus humilitatis nostræ configuratum corpori claritatis suæ.* Napokon radujemſe i vama o duse pokorne u pogledu pokore, i poſtovâ, ſ-koima trapite tilo vase, jere kakono muke, i teskoche, koje na ſvome tilu podnioje Iſuſ, obratiseſe u uſkarſnutju njegovome u to vechu ſvitloſt, i lipotu, ovako u kripoſti njegova uſkarſnutja i tila nasa uſkarſnutiche toliko lipsa, i ſvitlia, koliko veche zla na ovome podnila budu ſvitu za ljubav Boga ſvoga.

Evo o Karſtjani koriſti privelike, koju uçini nam Iſuſovo uſkarſnutje; kako uſkarſnuoje nas Poglavica Iſuſ, onako i uſkarſnuti michemo, kojiſmo njegova uda. ‚Svi stogod naſje ovdi, ako umremo u miloſti Boxjoj, uſkarſnutichemo ſ-jednakom lipotom od Iſuſa, lipote, uſkar-

ſnutichemo ſ-iſtimi onimi dari ſvitloſti, i neumarloſti, ſ-koima i Iſuſ. Uzbudimo dakle ufanje u naſ, i uſrid trudih, tarpljenja, i pokore nase, razveſelimo tila nasa, ter izgovarajmo ſ-Jobom ſvetim: ja virujem, da ,Spaſitelj moj xive, i da ja na iſti naçin u poſlidnjem imam uſkarſnuti dnevu, i da ſ-ovima oçima moima viditichu Boga moga. Ter jedali ne miçe naſ ovo zadoſta na podnasanje teskochâ ſvakih, da jedan put tilo ovo nase uſkarſnuti ima?

Ako xelimo o Karſtjani na koncu ſvita ſlavni uſkarſnuti ſ-Iſuſom Poglavicom nasim, potribitoje nama uſkarſnuti ſada duhovnim na miloschu naçinom. Uſkarſnutje Iſuſovo naçin ima biti, i prilika uſkarſnutja duhovnoga nasega: ter kako Iſuſ uſkarſnu od ſmarti, onako i mi uſkarſnuti imamo od griha, kako naſ nagovara Apoſto Pavao ſveti: *quomodo Christus surrexit a mortuis per gloriam Patris, ita et nos in novitate vitæ ambulemus.* Kakono Iſuſ uſkarſnu od ſmarti na xivot, onako i mi putovati imamo ſ-novim jednim xivljenjem: ne veli on na on naçin, na koi uſkarſnu Lazar, oli ſin udove, i tolici druzi, koji malo zatim iznova umriſe; da kako uſkarſnu Iſuſ, koi nikada vech umriti neche, ovako i mi na miloschu Boxju uſkarſnuti imamo, za vech nikada izgubiti iſtu. *Quomodo Christus resurexit, ita et nos.* I akoje tome tako, kako i jeſt doiſto, nije zadoſta o Karſtjani moji za uſkarſnuti ſ-Iſuſom zapuſtiti grih za dan jedan, za jedan chedan, jedan miſec, ter iznova na grih ſe povrachati navadni. Ovoje uſkarſnuti kako Lazar, koi do malo vrimena iznovaje umro. Potribnoje iſkoreniti zalu navadu onu, ter na iſtuſe nepovratiti ikada, kakono ni Iſuſ za uſkarſnutjem povratioſe nije na umiranje: *mors illi ultra non dominabitur.* Izviſe uſkarſnutje nase duhovno neima nalazitiſe ſamo u poçetoj kakovoj poboxnoſti novoj, u pohajanju kakove oſobite Carkve, u molitvi kakovoj, jere ako ſliditi xe-

limo uſkarſnutje Iſuſa, potribitoje, kako govori Pavao ſveti, ponoviti xivljenje nase, nov çovik poſtati, i novo ſtvorenje. *Novus homo, nova creatura in Christo:* xivljenje nase ima biti çiſto, i priliçno xivljenju Iſuſovem, jere drugako çinechi mi ſ-Iſuſom uſkarſnulinismo.

Izvidimo ſada jedno malo, kakovoje uſkarſnutje nase duhovno, ter poznatichemo, ako ſmo, oli niſmo ſ-Iſuſom uſkarſnuli. Apoſto Pavao ſ. govorechi od uſkarſnutja Iſuſova, veli, da akoprem Iſuſ uſkarſnuvsi uzeoje ono iſto Tilo, koje poprie imase, ſlava nistanemanje uſkarſnutja uçini iſto toliko ſvitlo, plemenito, i lipo, da oni, koji popria poznahu njega, za uſkarſnutjem poznatiga ne mogahu. *Cognovimus secundum carnem Christum, sed nunc jam non novimus.* Ter ovoje, sto i od naſ imalobiſe rechi, i od uſkarſnutja duhovnoga nasega, koje uçiniſmo za iſpovidju grihâ nasih. Na priliku Otac on obitili, poklam iſpovidaoſeje, iſtu imade druxinu, iſto ſiromastvo, iſta progonſtva, koja prid iſpovidju imase, i vindar o kakova promina ſe nevidi u njemu? Tkobi ſada poznao njega? Poprie toliko lahak u pſoſti, i prokljinanju, u ſarditoſti, i ozloglaſenju, a ſada, poklam oçisti dusu ſvoju po pravoj, i ſkrusenoj iſpovidi, prime ſ-dobrim ſarcem zlo, i dobro od rukâ Boxjih, ponixan, i tih ſe dokaxuje uvriditeljom ſvoim, gotov za izgubiti ſva, i ſvaka prie, nego uvriditi Boga ſvoga: koliko lipi izgled dici daje, i druxini ſvojoj: o kakva u iſtome promina! nije vech on, koi biase. *Cognovimus quidem secundum carnem, sed nunc jam non novimus.* On mladich, ona divojka imaju i ſada, poklam iſpovidaliſuſe, iſte za grisiti prilike, Otac, i Majka ſlobod daju njima, kako prie, pochi kamoje drago njima: mladiſu, i zdravi, kako prie, i vindar tko njih ſpoznati moxe ſada, poklam iſpovidaliſe jeſu? kolikaje u njih razluka! Oni, koji poprie biahu ſlobodni, i bezſramni u govoru, nepoboxni u Carkvi, neposlusni ſvoim ſtariim,

bez ſtraha Boxjega, ſada za iſpovidju ſvetom videſe ponixni, umiljeni, poſlusni, bogabojechi, ſvitt dobar davati druzim, nagovarati na poboxnoſt iſkarnjega ſvoga; riçju nepoznajuſe vise za one, koji poprie biahu. *Cognovimus quidem secundum carnem, sed nunc jam non novimus.* Ter ovako od ſvakoga imalobiſe rechi, koi uſkarſnu duhovnim naçinom ſ-Iſuſom. Ali tkoje od naſ o Karſtjani, koi takovu u ſebi obchuti prominu lipu? A ne moxebit ſuprotivno vidiſe, i dogajaſe: buduchi da u naſ drugo ſe nevidi, nego uſkarſnuti od griha na miloschu, a od milosche na grih povratitiſe. Jedva nikoliko dana xivemo, ter idemo umriti. Ter ovako xivuchi moxemoſe ufati, da uſkarſnutje nase duhovno pruditiche nama, i da poſtati moxe zadavak ſlavnoga uſkarſnutja onoga, koga zadobiti ufamoſe na koncu ſvita na naçin Iſuſova uſkarſnutja.

Sto dakle jeſmo çinechi o Karſtjani moji za duhovnim uſkarſnuti naçinom na miloschu Boxju? Znateli sto? ono sto u vrimenu uſkarſnutja one poboxne uçinise xene, koje idose k-grobu za martvoga nachi Iſuſa, meju koima bi i Maria Mandalena, ter o kakav lipi izgled dade nama ova ſveta dusa od pravoga duhovnoga uſkarſnutja. Çekase ona nemirno zoru, ter prie nego dan bi poçeo, *cum adhuc tenebræ essent*, bez miſliti na ſtraxu, da uzdarxati nju moxe, ſ-velikom ide hitrochom k-grobu za Iſuſovo pomazati tilo; *ut venientes ungerent Jesum.* I eto priprave parve za duhovnim uſkarſnuti naçinom, to jeſt, poklam po neſrichnome izgubiſmo grihu miloſt Boxju, imamo probuditi u naſ vruchu xelju za takovu nachi, i priatelji poſtati Boga nasega. A jedaliſe ovo vidi u naſ? koji toliko dana, chednov, i miſeca u ſmartnome pribivamo grihu, çekajuchi za oçiſtiti dusu kakav oſobiti blagdan, kakovo prostenje, oli zapovid Vazmene iſpovidi, i daobi Bog, da i ovu iſpunilibiſmo: ter jedali nije ovo zlamenje oçito,

da nepoznamo, kakovoje zlo izgubiti miloſt Boxju, i nepriatelj njegov biti.

Zadovoljna ne biase Mandalena toliko iſkati marljivo dragoga Meſtra ſvoga, jere doſpivsi k-grobu, i nenaſausi njega, neuçini kakono oſtale, koje projdose tada: *abierunt apud semetipsas*; da nevirujuchi za tako rechi ſamoj ſebi, povratiſe iznova iſkati njega, prigneſe, i razgleduje marljivo, *inclinavit se, et prospexit*, i nevidechiga, poçme plakati gorko izgubljenoga ſvoga Iſuſa: *stabat ad monumentum foris plorans*: ter upitana od dvih Anjela u bilih odichah obuçenih, zasto plaçe? *Mulier quid ploras?* ſva xaloſtna odgovori, jere ukradosemi moga Boga, moga Goſpodina, i ſve dobro moje: *tulerunt Dominum meum, et nescio, ubi posuerunt eum*, i neznam kadi poſtavise njega. Ovako doiſto ſvaki çinitibi mogo, koi od griha uſkarſnuti xeli, imobi u ſvome ſarcu obchutiti xaloſt, i ſ-Mandalenom plakati cicha izgubljene milosche po ſmartnome grihu. Ah sto uçinih ja nevoljni! imobi takov rechi, sto uçinih! za zadovoljiti tilu mome, za prikorednu iſpuniti xelju od naſladjenja htioſam izgubiti priateljſtvo Boga moga, miloschu njegovu, i ſve dobro moje: niti ſtalan ja jeſam za nachi njega, niti neznam, akoli Sakramenat od pokore cicha male priprave povratiga meni, *et nescio, ubi posuerunt eum*. O dabiſmo tada, kada k-iſpovidi priſtupimo ſvetoj, kakovu u naſ obchutili xaloſt, i ſkup ſ-Mandalenom plakali skodu priveliku zadanu nama po izgubitju Milosche Boxje, o kakovobi poſtalo u naſ uſkarſnutje duhovno.

Ali nezadovoljna tome Mandalena, da plakase Iſuſa, koga nemogase nachi, hoche poſvema daga ima. Ter evo, sto istome Iſuſu reçe ſtojechemu prid ſobom, koga nepoznase, ter za vartlara darxase jednoga: Go-

ſpodine reçe ona njemu, ako odnioſi njega, dokaximi, gdiſiga poſtavio, i ja pochichu uzeti njega. *Domine, si tu sustulisti eum, dicito, ubi posuisti, et ego eum tollam.* Niti nemoj gledati, da ja ſama jeſam, da xenaſam, i ſlaba bez nikakove pomochi, jere za odkupiti Iſuſa mога ſva moxem; ſtraxeſe neboim, koje çuvaju njega, ne xidovâ, da priuzetiche njega meni, dokaxi ſamo ti meni, kadije on, i puſti ti na me: *et ego eum tollam;* neka idu ſva, i ſvaka, i iſto xivljenje moje, ſamo da nachi moxem dobro moje, *et ego eum tollam* O lipi doiſto izgled, koga daje nama Mandalena od ljubavi, od jakoſti, od xelje za nachi Iſuſa, Spaſitelja nasega, koga po grihu izgubiſmo.

O Karſtjani moji, ako u naſ tolika bude ljubav prema uvridnjenome Iſuſu, tolika xelja za njega nachi, i priatelji poſtati Boga nasega, o kako dragovoljno iſpunitichemo odma ſva ona, na koja nagovarao naſje iſpovidnik na ſvetoj iſpovidi; tarſitichemoſe povratiti blixnjemu njegova dobra, dobro ime, i postenje uzeto. Pſoſti, i prokljinjanja dalekoche od naſ biti, bixatichemo od prigodâ, koje uzrok biahu griha nama: paçe proſitichemo iſpovidnika, da neka naloxi nama ſve sto hoche, ſamo da zadobiti moxemo miloschu izgubljenu, i nasega Iſuſa. Ter ovako mi çineçhi, uſkarſnutje nase priliçnoche biti Iſuſovome uſkarſnutju, i uſkarſnuvsi mi ovako duhovnim naçinom na ovome ſvitu, uſkarſnutichemo ſlavni na koncu ſvita ſ-Iſuſom za pochi uxivatiga u' onu diku Nebeſku po ſvoj vikovitoſti.

RAZGOVOR XII.

Uzide na Nebeſa, ſidi ob deſnu Oca.

Ako toliko dokazaſte veſelje o Karſtjani moji tada, kada u iſtomaçenju petoga dila çuliſte, da Iſuſ uſkarſnuoje na jedno novo xivljenje, xivljenje neumarlo, koliko vise dokazati ovo imate danaſ, buduchi da u ovome dilu Carkva ſveta prid oçi nase poſtavlja Iſuſa, Spaſitelja nasega, koi pun ſlave, pridobitelj ſmarti vrachaſe u Nebo, od kogaje doso za okrunjen biti ſ-krunom ſlave, za zadobiti plachu u pogledu tolika tarpljenja, i za ſiditi na Priſtolju ſ-Nebeſkim Ocem ſvoim, ter ondi çaſchen biti od ſvih Anjelà, Serafinà, i blaxenih duhà. Imamo dakle uzrok ſvi kolici za razveſelitiſe, ter ovoje, sto i Iſuſ reçe Apoſtolom ſvoim: *si diligeretis me, gauderetis utique, quia vado ad Patrem.* Ako ljubilibiſte mene, veſelilibiſteſe, jere idem k-Ocu. Ako dakle jeſt koi meju vama danaſ, koi ſe ne veſeli u dokazanju pridobitja Iſuſova, koi uzvisenje na Nebo, oçitoje zlamenje, da neljubi Iſuſa, niti za njega nehaje.

Poklam Iſuſ dovarsioje dilo odkupljenja nasega, ter iſpunio ſve zapovidi Oca ſvoga Nebeſkoga ſebi dane, iſpunio ſva Proroçanſtva, koja od njega biahu, poklam çetvardeſet danà, stobi na zemlji za uſkarſnutjem ſvoim, utvardio bi bio iſtinitoſt uſkarſnutja ſvoga, i razveſelio ſ-guſtim prikazanjem ſvoim Uçenike ſvoje, neimajuchi sto çiniti vise na ovome ſvitu, pojde ſ-Apoſtolimi ſvoimi na Uliçnu goru za uzdignutiſe ondi u Nebeſko kraljeſtvo ſvoje. O dabi bilo bilo moguche nama nachiſe ondi tada, ter ona lipa çuti govorenja, one nauke, koje Iſuſ davase Apoſtolom ſvoim, prie nego raſtaoſeje od njih! Tko paka zadoſta dokazati moxe nama, sto uçi-

nise xaloſtni Uçenici videchi odlaziti ſvoga dragoga Meſtra, ljubljenoga Oca, dobroçinitelja, i ſve dobro ſvoje: kakova xaloſt ſkup i veſelje neobchutiſe oni tada u ſarcu ſvome: veſelje velim, jere znajuchi, da ſvit ov ſiromaski doſtojno, i prikladno nije pribivaliste priſlavnoga Tila onoga, radovaseſe, da Iſuſ kakono pridobitelj ſmarti, i griha odlazi, i ide k-Ocu ſvome Nebeſkome: ali buduchi neizmirno lip Iſuſ za uſkarſnutjem ſvoim, u odlazenju njegovim priveliku, i neizreçenu obchutise xaloſt: i akoprem tisiobi njih Iſuſ govorechi, da ide u Nebo za otvoriti vrata njima, i da branitelj bitiche njihov pri Ocu ſvome, ſladoſt govorenja njegova, milo gledanje oçiu, na miſto utisiti Apoſtole, joste vise uçinise ſmuchene na toliko, da padsi na kolina ſvoja, hotjahu uzdarxati njega, i nepriſtase poljubiti one priſvete ruke, i noge njegove.

Iſuſ paka uzdixuch priſvetu ruku ſvoju, i dajuchi blagoſlov ſveti njima, malo po malo uzdigati poçeſe od zemlje, i prema Nebu prohajati, ter doſpivsi bili oblak jedan, ſakriga prid njihovima oçima, ali ne prid njihovim ſarcem. *Et nubes suscepit eum ab oculis eorum.* I evo za mal çaſ prikazaseſe dva Anjela u biloj odichi, i koji rekose njima: *quid statis aspicientes in Cœlum?* sto gledate u Nebo? ovi Iſuſ, koga vidiſte odlaziti, dochiche ſ-vrimenom, kakono ſada vidiſte odlaziti njega. *Hic Jesus, qui assumptus est a vobis in Cœlum, sic veniet, quemadmodum vidistis eum euntem in Cœlum.* Ova ovako buduchi, uzdignimoſe i mi o Karſtjani moji ſ-miſlju nasom do one Nebeſke visine za viditi veſelje, koje uçinise ondi u doſaſtju ,Spaſitelja nasega ſvi grajani Nebeſki.

Istom uſize u Nebo ,Spaſitelj nas, eto da ſvi Anjeli, i Arkanjeli, Kerubini, i ,Serafini, i ſvi blaxeni duſi uzdigoseſe od ſtolicâ ſvoih, i priſtupise prid njega krune imajuchi u rukah ſvoih za primiti njega, i pi-

vajuchi radovasese pridobitelju griha, smarti, i Pakla. *Dominus fortis, et potens, Dominus potens in prælio.* Isus paka meju pivanjem, i veseljem svih blaxenih ovih Duhovâ dospi na pristolje svoje, i poklonise Ocu svome Nebeskome. „Sada, ako grisnik jedan, koi, poklam svakojakimi grisi uvridioje Boga svoga, padajuchi na kolina svoja, skrusen u sarcu oprostenje prosi grihâ svoih, zaprietje pri Bogu, ter sve koliko istomese veseli Nebo: *gaudium erit super uno peccatore pœnitentiam agente:* koliku neimase dokazati ljubav Nebeski Otac Isusu, Sinu svome, koi pun ranâ govorasemu tada: priljubljeni moj Oçe, evo ispunih dilo, koje naloxiosi meni odkupljenja naroda çoviçanskoga. Pravica tvoja ispunjenaje varhu mire, smartje zatlaçena, grihje umoren, a Vrag pridobljen pakleni. *Opus consumavi, quod dedisti mihi, ut facerem.* Posao biase texak, priteske biahu muke, koje imosam podniti, nistanemanje svebi uçinjeno, sve ispunjeno. Dokaxuju istinu ovu ove moje rane, ova otvorena parsa, ove prosupljene ruke, i noge. Takoje Oçe moj priljubljeni, ti hoti da umrem na drivu krixa, i ja uçinih ovo, da proliem svu karv moju, i ja nju prolih, potribovaosi, da s-cinom xivota moga, moga postenja çinim spoznati tebe svemu svitu za onoga velikoga Boga, koi jesi. *Manifestavi nomen tuum hominibus:* riçju ispunih sva, koja naloxiosi meni; *opus consumavi, quod dedisti mihi, ut facerem.*

Karstjani moji, o koliko lip bi pristup ov Isusa prid Oca svoga Nebeskoga. Imate znati sada, da i ja, i vi pristupitichemo s-vrimenom prid noge pridobroga Nebeskoga Oca nasega, ali hochemoli moch rechi njemu ono, sto reçe Isus? *Opus consumavi, quod dedisti mihi, ut facerem,* uçinih, dovarsih sva ona, ka potribovaosi od mene. Ah ja nevoljni, hochuli ja moch rechi. Dobri moj Oçe, ti odibra mene za Pastira puka ovoga, hoti da s-naukom, i dobrim izgledom spasenje zadobim

dusâ njihovih, da objaçimga ſuprot nepriatelju paklenome Vragu po ſvetih ‚Sakramentih, ſva uçinih ova, niti ſtidioſamſe truda, ni pota, mamioſam njih ſ-ufanjem dara, plasio ſ-vikovitom pedepſom, ter uçinih ſve, sto moguche bi meni: *opus consumavi, quod dedisti mihi.* Ah ne ne doiſto, paçe vaſ ſmuchen, i xaloſtan ſtatichu prid onim Nebeſkim Ocem, ter nemarnoſt priveliku iſpovidati moju, koju dokazah u ſluxbi mojoj. Vi paka o Oci, i Majke, stochete rechi tada: evo Bog poſtavioje vaſ na ſvit ovi za zadobiti dici vasoj neſamo hranu, i odichu, da to vise ſpaſenje dusâ njihovih ſ-dobrim naukom, i izgledom, da odaleçili njih biſte od ſvake zle prigode: a vi jeſteli iſpunili ova? Hocheteli moch rechi prid Priſtoljem Boxjim: *opus consumavi, quod dedisti mihi*, iſpunih poſo, koi naloxioſi meni. O koliko ſmucheni poſtatichemo tada o Karſtjani moji, razmisljajuchi, da mnogo, i mnogo manje potribovase Bog od naſ, nego od Iſuſa, ov vindar iſpuni ſvaka, a mi doiſto nista, oli po ſve malo.

Sto dakle uçini Nebeſki Otac, kada vidi prid priſtoljem ſvoim ſtojechega Iſuſa, koi ſa xivotom ſvoim, i ſ-karvju naviſtioje ime priſveto njegovo ſvemu kolikome narodu? sto uçini? Poklam dokaza njega ſvim blaxenim duhom, kakono jedinoga ‚Sina ſvoga, koga prie ſvih vika porodi? zapovi ſvim Anjelom, ‚Serafinom, ſvim Ercegom Nebeſkoga Dvora, daga çaſte, i postuju kakono Goſpodina ſvoga, daga ſpoznaju za Nebeſkoga kralja, Goſpodara Pakla, koga zatvorioje, i zemlje, koju poſvetioje: *ut in nomine Jesu omne genu flectatur Cœlestium, terestrium, et infernorum.* I nezadovoljan joste k-tome, çini ſiditi njega ob deſnu ſvoju, to jeſt, dade njemu çaſt, ſlavu, i oblaſt jednaku ſebi.

Eh tkobi ikada reko, da ova çoviçanſka narav nasa, ovi prah, ovo blato druxeno k-‚Sobſtvu Iſuſovome u

vrimenu uzasaſtja njegova uzviseno biti ima toliko, da njoj klanjatiſe imaju Anjeli, i ſvi blaxeni duſi, da bojatiſe imaju njega ſvi Diavli Pakleni, i çaſcheno da biti ima od ſvih narodâ, i ſtvorenjâ. Ah prilipa placha, koju daoje Nebeſki Otac Iſuſu, Sinu ſvome: ali u iſtome vrimenu eh velike caſti, koju primi tada u Iſuſovome, Sobſtvu çoviçanſka narav.

Ali na kakav naçin, po kakovome putu zadobi Iſuſ caſt takovu, i toliku plachu od Nebeſkoga Oca ſvoga? znateli kako? Evo sto govori Vanjelje ſveto: *oportuit Christum pati, et ita intrare in gloriam suam.* On uzvisen bi u Nebo po putu od tarpljenja, umiljenſtva, i krixa. Karſtjani moji, ako xelimo i mi u Nebo dochi, ter uxivati ondi neizmirno dobro ono, potribitoje nama po iſtome putovati putu: *dispono vobis Regnum, sicut disposuit mihi Pater;* odredih vama, govori Iſuſ nama, kraljeſtvo Nebeſko onako, kako odredi Otac meni. Ali kakva molimvaſ zaſluxenjaſu u naſ? koliko ſe trudimo za ljubav Boga, da vridni imalibiſmoſe zvati takove plache? Mi ſudimo, da za zadobiti vikovito ono dobro zadoſtaje nama od velikih kakovih çuvatiſe gribâ: da zadoſtaje zlo neçiniti kakovo, koje çine oſtali, vodimo paka xivljenje jedno bezkoriſno, i prazno ſvakoga kripoſna, i dobra dila, bez ukrotiti grisna pohotjenja nasa, i najmanju dokazati kripoſt. Ter akoje tome tako, kako molim vaſ zvatiſe moxe kraljeſtvo Nebeſko kraljeſtvo zadobitja, koje ſ-velikom cinom zadobitiſe ima, kakono zadobi njega Iſuſ? jedali dakle neimamo uzrok za tugovatiſe, i plakati gorko, razmisljajuchi bezkoriſno xivljenje nase, koje, akoſe nepromini u naſ, zadobiti nikada nechemo kraljeſtvo Nebeſko.

Ako dakle zadobivaſe Nebo, kako ti govoris o Oçe ſ-trudom, i mukom, mi ſiromaſi, i texaci ufatiſe moxemo, da onoje nase bez ſumnje ſvake, jere tko na ſvi-

tu trudiſe vise, i muçi od naſ? xivljenje nase moxeſe doiſto rechi trud jedan bez priſtanka. Odgovarate pravo, i doiſto moxem rechi vama, da vasi trudi ovi zadavak jeſu ſlave one, koja vaſ u Nebu çeka. Takoje, blaxeni vi jeſte o ſiromaſi, i jao vam o bogaci, i velikasi ſvita ovoga. *Beati pauperes.* Blaxeni, koi plaçete: *beati qui lugent.* Blaxeni, koji podnasate ſvakojaka progonſtva: *beati, qui persecutionem patiuntur;* jere vaseje kraljeſtvo Nebeſko. Kadi paka zove Iſuſ neſrichne bogace, i obilate: *væ vobis divitibus, væ vobis, qui ridetis, væ qui saturati estis:* blaxeni dakleſte vi, govorim iznova vama o ſiromaſi, i texaci, ter eh koliko zahvalni dokazati nebiſteſe imali Bogu, da u takav vaſ poſtavioje ſtalis.

U pogledu çeſa, trudi, muke, progonſtva, i oſtale teskoche vase ſpoznati imalibiſte, kakono oſobiti zlamen privelike prema vama ljubavi Boxje, i kakono najlipsu priliku za ſpaſiti dusu vasu. Ali sto! tarpiſe, iſtinaje, i tarpiſe bez priſtanka, ali ſe ne tarpi za zadobiti Nebo, i hotiobi Bog, da tarpiloſe nebi za zadobiti Pakao: Eh nemojteſe varati o Karſtjani moji, jere ako tarpiti ſamo, i muçitiſe zadoſtnobi bilo za Raj zadobiti, Pakao nebi bio Pakao, buduchi da nigdi toliko ſe ne tarpi, koliko u njemu. Ako xelimo dakle, da tarpljenja nasa Nebo zaſluxe nama, potribnoje tarpiti cicha pravde, *qui persecutionem patiuntur propter justitiam,* ali o koliko mal broj ima takovih meju nama. Na priliku Otac on obitili muçiſe, i trudiſe oko zemalj ſvoih, ter nedaje poçinka ſebi po mrazu, i vruchini: upitajmoga ſada, zastoſe toliko muçi, odgovoritiche nama, za pomochi druxinu, i domachinu ſvoju, za bolje ſtati od druzih, za obilatu oſtaviti dicu ſvoju. O neſrichnace! Ovi trudi tvoji neotvaraju Nebo tebi, da Pakao. Onome drugome potuklaje ſve krupa, ſuſedga proganja, obitilje velika, a neima zadoſtne hrane; i

evo lipe prilike, koju daje Bog njemu za zadobiti Nebo; a on kako s-takovima se sluxi teskochama? On tarpi, istinaje, ali u istome se sardi vrimenu, psuje, kune, i hotiobi osvetu uzeti od onoga, koi uzrokje nesriche njegove, i blaxene zove, koji zlu kakovome podloxni nisu. O nevoljni ti takovi! tarpljenje njihovo neprudi njima za zadobiti Nebo, tarpe oni ovdi, i daobi Bog, da tarpili nebi i na drugome svitu.

Xeliteli dakle znati, stose potribuje za tarpiti dobro, i korisno? Eto onamo Oca obitili, on kako vidimo, trudise, i muçise, nesriche svakojake pohajaju njega, neima s-çim nahraniti sebe, i druxinu svoju, nistanemanje sva ova dragovoljno podnasa, znajuchi, da od ljubeznivih ruka Boxjih dolaze ova njemu, ispovida, da sve jest dobro, sto çini Bog, hvali njega, i blagoslivlja, jere zna, da ovako priliku dajemu za zadovoljiti Pravici njegovoj za grihe svoje. Ovo ovo jest tarpiti korisno, ter tarpljenje ovakovo Nebo otvara çoviku.

Veselmose dakle, veselmose, da Neboje otvoreno nama. Isus ulizoje u njega u ime sviu nas. On ob desnu sidi Oca svoga za biti nas branitelj, za spasenje zadobiti nama. U pogledu çesa bacimose na grisna kolina nasa prid pristolje od Milosardja, uzbudimo u nas ufanje, i budimo stalni, da ako slidovati budemo Isusa na ovome svitu po svetome, i kriposnome xivljenju, pochichemo uxivatiga u onu diku Nebesku po svoj vikovitosti.

RAZGOVOR XIII.

Od kud ima dochi ſuditi xive, i martve.

„Strasne, i ſtrahovite ſu doiſto riçi, koje u ovome nalazeſe dilu, i koje za danaſ iztomaçiti nakanioſam vama o Karſtjani moji, *od kud ima dochi ſuditi xive, i martve.* Grisne duse priſtupite naparvo danaſ, ter imate znati, da ako poſtupiliſteſe uvriditi, i proganjati Iſuſa jednoga uçinjena çovikom, rodjena u ſiromaskoj stalici jednoj, na drivu krixa pribita, uſkarſnuta, i uzvisena na Nebo za vaſ, znati imate velim, da ov iſti Iſuſ poſtati ima vas „Sudac, i da na koncu ſvita dochiche pun ſtrahote, i Veliçanſtva.za oſvetitiſe za nepravde tolike uçinjene ſebi, i za darovati dobre, a zle pedepſati. Ter ovoje ono, sto u ovome uzdarxiſe dilu, i sto Carkva ſveta naſ virovati çini.

Takoje o Karſtjani moji, bitiche na koncu ſvita ſud opcheni, na komeche Bog, da vaſ ſvit, ſve Nebo, i vaſ Pakao ſpozna oçito pravdu njegovu ſuprot grisnikom, i miloſardje njegovo prema pravednim. O veliki, i ſtrahoviti danu za nevoljne, i neſrichne grisnike! „Svi u jedno Proroci zovu dan oni dan xukak, i ſarditoſti, dan od muke, i pedepſe, pun magle, trublje, i ſkripanja. Ah veliki danu! ſtvorenje ſvako bitiche zatareno, ſunceche potamniti, zvizde od Neba upaſti, miſec izgubitiche ſvitloſt, i ſva treſticheſe Nebeſa: *virtutes Cœlorum commovebuntur.* Upaſtiche ſtrasni tada iz Neba oganj, ter obratiti u pepeo kuche, gore, planine, gradove, polja, i u nistare obratitiche ſve, sto od Boga biase ſtvoreno. Evo na sto doſpitiche ſvit ov himbeni toliko od naſ ljubljen, za çaſ bitiche martvo tilo, kup pepela, i praha, i vindar toliko ljubimo njega? Ali zaſto ſtvorenja neumna, kakono ſunce, miſec, zvizde,

gradovi, planine, kuche, i oſtala obchutiti najparvo imaju tada Pravicu Boxju? Znateli zasto? jere, kako govori Gergur ſveti, ſtvorenja ova ſluxilaſu grisnikom, ter kakono pravica ſvitovna u pedepſanju zlochâ nezadovoljna da pedepſa zloçinca, upaliti çini vele puta kuche njegove. i ſtane, ovako i Pravica Boxja u onome danu hotechiſe oſvetiti, poçetiche uzeti oſvetu od ſvakoga ſtvorenja, koja, akoprem pravedna u ſebi, biahu vindar orudje, i pomoch grisnikom za grih çiniti.

Poklam u prah, i pepeo obrachena ſva kolika budu, dochiche Arkanjel, i zatrubitiche trublju ſvoju ſtrahovitu, ter ſve pozvati duse, da priſtupe ſ-tilom ſvoim za ſudjene biti. *Surgite mortui*, zavapitiche on tada, *et venite ad juditium*: uzdigniteſe martvi, i dohodite na ſud. Neche rechi ne on tada, uzdigniteſe Kralji, i Ceſari, plemeniti, i Redovnici, ne ne, buduchi da u grobih izgubljene biſe ſve çaſti takove, ter nista ne oſta, nego martvo, i ſmardljivo tilo. I poklam çule budu duse one pozivanje ovo od Anjela uçinjeno, uzetiche tilo ſvaka ſvoje, ter ovako ſtraha pune pochiche u ſtrasnu dolinu za çuti odluku ſvaka ſvoju: i u onome iſtem çaſu priſtupitiche Anjeli Nebeſki, koji razluçech zle od dobrih, na ſtran deſnu poſtavitiche dobre, a zlobne na livu: *exibunt Angeli, et separabunt malos de medio justorum*.

Ah xaloſno, i tuxno razluçenje bitiche ovo o Karſtjani moji. Anjeli oni za bolje dati miſto dobrim, i pravednim, neche gledati ni na çaſti, ni na plemen, da ſamo na dobra njihova dila, oli zala; ter ovako dogoditicheſe, da od obitili jedne, jedan cicha kripoſnoga xivljenja poſtavljenche biti na deſnu, a drugi radi zlobnoga na livu: *unus assumetur, et alter relinquetur*. Od dvih brata, od dvih ſeſtara, jedan oſtatiche u ſkup-

schini grisnikâ, a drugi poſtavljen che biti meju odabrane: kchi razluçena bitiche od Majke, diak od nauçitelja, podloxnik od poglavara, ter jedan meju priatelje Boxje, a drugi ſtatiche meju proklete. *Unus assumetnr, et alter relinquetur.* Sto rechiche tada Majka ona, on brat, on drug, on priatelj, kada vidiliſe budu na livoj poſtavni ſtrani? *Nos insensati*, rechiche tada, akoprem kaſno, *vitam illorum æstimabamus insaniam*, mi bez pameti ſudili, i darxaliſmo xivljenje njihovo priproſto, jere oſvetu nehotise od nepriatelja uzeti, oprastahu nepravde uçinjene ſebi, ſtahu daleko od zalih drugâ, od bluda, pianſtva, i zlochâ oſtalih; i evo, da ſada vidimojih na deſnu poſtavnih, mi paka neſrichni oſtaſmo na livu. Eh ja ja, rechiche oni tada, ja bih on ſlip, on neuman, koi ſagrisih bez imati vech vrimena za kakovu zadobiti pomoch: *ergo a via veritatis erravimus;* onje na deſnu, a ja oſtah na livu.

Ali nemojmo vrimena gubiti u ſlisanju ſdvojenja njihova, pſoſtî tada, i proklinanja. Istom razluçeni zli od dobrih prikazatichese ſtrasni, i pravedni ,Sudac okoljen od neizbrojena broja Anjelâ Nebeſkih. *Et omnes Angeli ejus cumeo;* ter pun ſarditoſti, i veliçanſtva priſtupitiche, *cum potestate magna, et Majestate;* ah vidjenje ſtrasno bitiche ovo grisnikom nemilim tada. Xelitiche oni, da gore, i planine varhu njih upadu, i ſakriu, da oganj najſtrahovitii u pepeo, i nistare njih obrati za obraz neviditi onoga ſtrasnoga ,Suca: i vindar zadobiti neche mochi ovo, ter uſiljeniche biti priſtupiti na ſud, i viditi lice ſarditoga ,Suca toliko uvridjena od ſebe. *Videbunt, in quem transfixerunt.* Tada tada ſpoznatichete, koliko ſtrahovitje oni Bog, koga toliko malo postovaliſte: tada ſpoznatichete, kolike doſtojan nebiase ljubavi oni Iſuſ, koga priſveto pſovaliſte ime: *cognoscetur Dominus judicia faciens.* Viditichete ,Svemoguchnoſt onu, koje bojali niſteſe, ono Veliçan-

ſtvo ne proçascheno od vaſ, onu pravicu, za koju hajali niſte, ter velikom grisili lahkochom, ono priveliko, i neizmirno Miloſardje, ſ-kojom zlo ſluxiliſteſe: riçju viditichete onoga Iſuſa od vaſ ranjena, spotana, i muçena: *videbunt, in quem transfixerunt.*

Ako Iſuſ tada, kada u vartlu Getſemani reçe onim, koji pridose za vezati njega, ja jeſam, upaſti njih uçini na zemlju, i omartviti, sto bitiche molimvaſ, kada viditi budemoga kakono ‚Suca u Veliçanſtvu ſvome? *Cum venerit filius hominis in Majestate sua.* Tko od naſ poduiti bude mochi vidjenje jedno ſtrasno toliko? *Quis stabit ad videndum eum?*

Dosausi on pravedni ‚Sudac, otvoriticheſe knjige, u kih upiſani nalazeſe ſvi kolici naroda griſi, ter ovi koliko veli, toliko i mali prid oçi grisnika poſtavniche biti, i oda ſviu tanak razlog hocheſe dati. O kakva bitiche grisniku ſramota, kada oçita budu ſvemu ſvitu ſva kolika prigrisenja njegova, i one neçiſtoche, i ona priljubovſtva, i one ſvetogardnoſti, i one pſoſti, i one kletve, i one tatbine, i one oſvete, i ona ozloglaſenja; riçju ſve njegove zloche, i to vise ſmucheni poſtatiche oni, kada viditi budu oçitovane zlobnoſti ſvoje ſvim blaxenim, i ſvim Anjelom nebeſkim, koji toliko na grih marzahu.

Çinte bludnici ſada, stoje drago vama za pokriti, i otajne darxati neçiſtoche vase, istite tmine, istite ſamoche, ali Iſuſ pravedni ‚Sudac çeka vaſ u onome ſtrasnome danu, ter govori vama po uſtih Jeremie Proroka, da odkritiche tada prid ſvimi ſve zlobnoſti vase. *Nudabo fœmora tua, et apparebit ignominia tua, adulterium tuum, et scelus fornicationis tuæ.* Ti o neſrichna mladoſti, ka cicha ſrama zatajalaſi grihe, i neçiſtoche tvoje iſpovidniku, ter ovako novi, i ſtrasan od ſvetogard-

nosti uçinila grih, sto rechiches molimte tada, kada grisi ovi tvoji oçiti postali budu nesamo ispovidniku jednome, da cilome svitu, svim blaxenim, i prokletim dusam, Ocu, Majki, brachi, sestram, rodbini, priateljom, i nepriateljom. O koliko xalovati nechesse tada, da grih on za xivota neodkri ispovidniku, koi pomilovaobi bio tebe. O dabih bio ispovidao, rechiches tada o grisniçe, o dabih bio bio ispovidao grih moj za xivota, blaxen, i srichanbih bio sada. O kolike ja vidim ovdi sada duse, koje akoprem grisnie od mene biahu, nistanemanje, buduchi da istinito ispovidase grihe svoje, i za iste pokoru uçinise, çiste, i lipesu sada, ja paka suprotivnim naçinom cicha samoga griha jednoga zatajana na svetoj ispovidi zauvik proklet biti imam.

Na pokon, kada Isus pravedni, Sudac osramljene uçiniti bude postati nesrichne grisnike oçitujuchi od strane jedne sve zlobnosti njihove, od druge paka postavljajuchi prid oçi njihove one tolike neizbrojene milosche, udiljene njima, s-koima zvasejih na pokoru, i pobolsanje xivljenja, a od njih zahichene ruxno, svi kolici blaxeni, koji oudi tadache biti, çujuchi ova. na misto smilovatise njima, i prositi njim od Boga milost, i oprostenje, kakono branitelji slave Gospodina svoga, bitiche parvi za uzdignuti glas, i osvetu iskati suprot njima govorechi: *justus es Domine, et rectum judicium tuum* Paçe ne samo pravedni, da i isti Oci, sinovi, priatelji, ispovidnici, koji na desnoj tada statiche strani, suci postatiche njihovi, i vikati osvetu protiva sinom, kcheram, Ocem, Materam, priateljom, i u istome veselitichese oni vrimenu u njihovome pogubljenju: *lætabitur justus, cum viderit vindictam:* grisite, grisite slobodno Oci, i Majke za zadovoljiti prikorednoj xelji dice vase, ali imate znati, da na onome strasnome sudu parvi bitiche ovi suci vasi, ter osvetu iskati.

I poklam ſva ova dogodilaſe budu, çutichese odluka, koja izlazitiche od uſt pravednoga ‚Suca. O koliko ſtrasna bitiche odluka ona. Okrenut Iſuſ prema grisnikom na livoj ſtojechim ſtrani, glaſom, koi çinitiche treſti Nebom, i zamljom, odſtupite, rechiche njima, prokleti, i u vikoviti odlazite oganj: *discedite a me maledicti in ignem æternum:* odſtupite od mene, *discedite a me,* koiſam vas poçetak, i poſljidnja ſvarha, vaſ Bog, vas Odkupitelj: daleko daleko od mene po ſvoj vikoviтоſti, daleko od moih priateljâ, daleko od priſlavne Majke moje. *Discedite a me.* Ah xuhke, i xaloſne riçi, odſtupite od mene: xaloſt obchuti priatelj u razluçenju kratkome priatelja ſvoga, Otac ſina, drug drugarice, koliku dakle obchutiti neche grisnici, videchiſe razluçeni zauvik od Boga ſvoga? *Discedite a me,* odſtupite od mene prokleti u dusi i tilu, u razumu, i volji, prokleti od mene, i od Oca moga; *discedite maledicti,* odſtupite proklete, i neſrichne duse, odlazite, i to ne za veſelo voditi xivljenje, ter prikorednu, i neçiſtu iſpuniti volju vasu, da u oganj; *in ignem;* u oganj vi o bludnici ljubitelji tila vasega, nepriatelji krixa moga, za biti zakopani u pechi ſtrasnoga ognja: u oganj vi o oſvetnici, koji za ljubav mene nehotiſte ljubiti nepriatelje vase: u oganj vi o tolvaji, i lupexi, koji tuju uzexte muku: u oganj vi o ozloglaſnici, koji nemilo kidaſte postenje, i dobro ime blixnjega vasega. *Discedite maledicti in ignem æternum.* I eto, jedva odluka izuſtjena od pravednoga ‚Suca, otvoritichese zemlja, i neſrichni grisnici rulech, i vapech utonutiche u onu ſtrasnu paklenu tamnicu.

Zatim okrenutichese Iſuſ k-pravednim dusam onim na deſnu ſtojechim, ter ſ-obrazom ljubavi punim rechiche njima: *venite benedicti,* amo amo o blaxeni, o ſinci, i priatelji moji, koji virni biſte meni do ſvarhe xivota, i za ljubav moju ſuprotivschine, i ſvakojaka

podniſte progonſtva: u Nebo u Nebo vaſ ſada pozivljam za mochi uxivati neizmirno dobro ono, koje ſ-vasim zaſluxiliſte xivljenjem: blagoſlovljeni vi od mene, i od Oca moga, u Nebo u Nebo; ter viditi, i ſpoznatichete, koliki daritelj jeſt Bog oni, kome ſluxili jeſte, kakono popunoma, i varhu mire iſplachuje ſvi kolici drudi vasi, i dobra vasa dila. Idimo idimo ſvi u kup: *venite benedicti.* Na koje pozivanje veſelo, i radoſno, garlechiſe meju ſobom ſve one pravedne duse, blagoſlivljajuchi ſvi trudi ſvoji, i pokore uçinjene, uzdignutichefe u onu Nebeſku visinu za uxivati dragoga Boga ſvoga, koga toliko za xivota ljubljahu: *ibunt hi in vitam æternam.*

Karſtjani moji ſtvarje iſtinita, i nedvojbena, da bitiche ſtrasni ſud ovi, i da ondi ſvi kolici nachiſe imamo: *omnes nos*, gevori Pavao ſveti, *manifestare oportet ante Tribunal Christi, omnes, omnes.* Ti paka o dobri, i premiloſtivi Boxe raſvitli ſ-miloſtju tvojom ſviu grisnikâ razum, umehçaj njihova ſarca, buduchi da ja nevoljni grisnik to u njih uçiniti nemoxem. Tebe dakle proſim o Boxe, i molim za jednu barem dusu, i to molimte za priſvetu karv onu tvoju, ku na drivu krixa proliosi za naſ. O koliko biobih ſrichan, ako danaſ taki uçiniobi dobitak! Ali tka bitiche oda ovih poſlusiteljâ dusa takva? Ti ti o xeno, koja toliko vech vrimena u priljuboſtvu xives: ti o mladichu, koi odkriti ſe ſramujes na iſpovidi ſvetoj neçiſtoche tvoje: ti odurnoga ſarca grisniçe, kòi toliko godista xives u nepriateljſtvu ſ-iſkarnjim tvoim. Jednu jednu ſamu molimte dusu o Boxe, i to najpogibelniu. Stomi odgovaras o Goſpodine? jedali takvu ſkratitiches miloschu meni? Eh nepravdu priveliku uçiniobih tebi, ako ſudiobih toliko, paçe ufamſe ne jednu ſamu, da mnoge, ako ne i ſve ove, koje ſlisajume, zadobiti danaſ duse. Çini dakle o dobri Boxe, da ſvi mi, kojiſmo ovdi, na ſtrasno-

me sudu onome na ſtran deſnu poſtavni çuti budemo mochi ſlatke, i ugodne riçi, koje izlazitiche od uſta tvoih Boxanſtvenih: *venite benedicti Patris mei, et possidete paratum vobis Regnum a constitutione Mundi:* dojdite blaxeni Oca moga, i uxivajte pripravno kraljeſtvo vama od poçela ſvita.

RAZGOVOR XIV.

Virujem u Duha Svetoga.

Boimſe o Karſtjani moji, da ako upitam vaſ, tkoje on Duh ſveti, u koga govorite u ovome dilu, da virujete, kakova uçini on dobra vama. i kakveſu duxnoſti prema iſtome vase, boimſe velim jako, da vechi dio od vaſ odgovoritiche meni ono, sto Efeziauci odgovorise Apoſtolu Paulu tada, kada upita njih, ako primiliſu Duha ſvetoga, kome odgovorise oni, niti neznamo, niti çuliſmo da Duh ſveti ſe nalazi. *Sed neque si Spiritus S est, audivimus.* One znanoſti privelike, i nedoſtojne Karſtjanina jednoga. Maloſe pozna Otac, manje Sin, a najmanje Duh ſveti. Xeliobih zaiſto, da u ſpoznanje doſpilibiſte danaſ, koi jeſt Duh ſveti, i kakovo po njemu dohaja dobro nama. Ali kako ſpoznatichemo njega, ako on naſ raſvitlio nebude. Tebi dakle ſe obracham o Duse ſveti, koi dariteljſi ſvakoga dobra, ſvitloſt ſvakoga razuma; plamen ljubeznivi ſviu ſardacâ, ti raſvitli nas razum, uxgi nasu volju, ter çini, da ſpoznajuchi mi danaſ tvoju Boxanſvenu viſokoſt, i veliçinu uçinjenih darâ nama zahvalni dokazalibiſmoſe, i od danasnjega dneva ſ-virom uxganom jednom od ljubavi virovalibiſmo u tvoje Boxanſtveno Sobſtvo, tada, kada izgovaramo riçi one, *virujem u Duha Svetoga.*

Sto razumite dakle o Karſtjani, i stochete rechi tada, kada u ovome izgovarate dilu, *virujem u Duha ſvetoga?* Znam dobro, dachete rechi, da na on iſti naçin, na koi virujete u parvo ,Sobſtvo, iliti Oca, i u drugo, iliti ,Sina, virujete takaj i u treche, koje zoveſe Duh ſveti, koje Bog iſti ſ-Ocem, i ,Sinom. Vi velite dobro, ali jedalibiſte znali meni rechi, koi jeſt ov Duh ſveti, u kova vi virujete? Od koga on ima poçetak? jedali i onbi rodjen od Boga Oca, kakono ,Sin, oli drugo ,Sobſtvo? ako neznate, dokazatichu vama danaſ. Imate dakle znati, i virovati, da Duh ſveti nebiaſe rodjen, niti ne iſhaja od ſamoga Oca, oli od ſamoga ,Sina, da od Oca ukup i ,Sina, kakono od jednoga iſtoga poçetka. Jere znati imamo, da Nebeſki Otac od vika neizmirno ljubljase jedinoga ,Sina ſvoga, ,Sin na iſti naçin Oca ſvoga, ter od ove ljubavi meju njima izhodi Duh ſveti, iliti treche ,Sobſtvo priſvetoga Trojſtva. Kakva ſtvar dakle nachiſe moxe o Karſtjani draxa, i ljubljenia, ter doſtojnia ljubavi nase od Duha ſvetoga ovoga, koi jeſt ſvarha neizmirne ljubavi meju Ocem, i ,Sinom.

Imate paka znati o Karſtjani, da Duh ſveti, akoprem trecheje ,Sobſtvo priſvetoga Trojſtva razluçno od oſtalih dvih Oca, i ,Sina, iſtu vindar ima Boxanſtvenu narav, koju Otac, i ,Sin, ter iſti Bog jeſt ſ-Ocem, i ,Sinom: u pogledu çeſe Duh ſveti kako Otac, i ,Sin ſvemoguch jeſt, od vika, nedoſpitan, i neizmiran. Radi çeſa daje Carkva ſveta ſlavu iſtu Ocu, ,Sinu, i Duhu ſvetomu, i na iſti naſ podvexuje naçin virovati u njega, kako u Oca, i ,Sina. Evo dakle o Karſtjani, koliko velik, i plemenitje Duh ſveti, iſti Bog jeſt ſ-Ocem, i ,Sinom, iſtu ima Boxanſtvenu narav, i ſve one izvarſnoſti nalazeſe u njemu, kojeſu u Ocu, i ,Sinu; riçju toliko moguchje Otac, koliko Duh ſveti, toliko mudar, lip, i dobar ,Sin Boxji, koliko Duh ſveti, tako ſtvorio naſje Otac, kako i Duh ſveti, tako odkupio naſje

„Sin, kako i Duh ſveti, ako kakono Boga razmisljamo njega: riçju ſve dobro, koje uçini Otac, i „Sin nama, uçini i Duh ſveti. Sto vise, za çiniti vaſ ſpoznati dusnoſti nase, kôje prema Duhu ſvetomu dokazati imamo, imate znati, da ſve milosche, i ſvi dari, koje do ſada mi primiſmo, i bez priſtanka udiljuju nama Otac, i „Sin, i koji dolaze od neizmirne ljubavi Boxje, ſve pripisujeſe priſvetome Duhu: kakova dakle zahvalnoſt nebiſe imala u naſ viditi o Karſtjani prema njemu, koi daritelj jeſt ſvaka dobra.

Meju neizbrojenimi, i oſobitimi dari, koji prijimljemo bez priſtanka od Duha ſvetoga, dviſu oſobiti, koji ſe pripisuju priſvetome Duhu, ſ-koimi, kako nadario, i napunioje Apoſtole ſvete tada, kada u priliki tolicih goruchih jezikà upade varhu njih, ovako ſvaki dan napunjuje dusu, i ſarce ſvakoga, koi ſpravanje za primiti njega. Parvi od darà ovih jeſt, raſvitliti pamet, i razum u naſ, ter çiniti naſ ſpoznati, i lahke za iſpuniti iſtine vire ſvete varhunaravſke. Drugi paka dar ſvetoga Duha jeſt uxgati ſarce nase u ljubavi Boxjoj. Ter ovo iſto dokazati hoti nam tada, kada prikazaſe Apoſtolom u priliki ognja, koi raſvitljuje, i uxixe. Izvidimo jedno malo iſtinu ovu u Apoſtolih iſtih. Ovi prie, nego primise dar Duha ſvetoga, zadoſta neumni biahu u ſtvarih Vire ſvete, koliko nije njih uçio Iſuſ, kolike lipe izglede nedavase njim od umiljenſtva, i zaniçovanja ſvita ovoga, koliko puta nereçe njim, da ſtarpljivi budu, gotovi ſvejer za krix noſiti, i koi parvi jeſt, neka poſtane poſlidnji, varhu toga ſva ova çiniti vidjahu Iſuſa Meſtra ſvoga, i vindar koliko ne biahu ſlabi oni za iſpuniti ova! Ter bez govoriti ovdi od izdajſtva nemiloga Jude, zatajenja Petra Apoſtola, bixanja, i zapustenja ſvih Apoſtolà tada, kada uzet, i vezanbi Iſuſ u vartlu od nepriateljà ſvoih. Stochu paka rechi

od prigovaranja finovâ Zebedeovih, koji u kraljeſtvu njegovome ſiditi potribovase na livu jedan, a na deſnu drugi njega: sto od ſvih oſtalih Apoſtolâ, koji poklam nahranjeni biahu ſ-Tilom, i karvju Iſuſovim u vrimenu poſlidnje veçere, poçeseſe pravdati meju ſobom, tko od njih vechi poſtati ima. Koliko dakle ſlaba bi njihova tada vira! koliko marzla ljubav prema Meſtru ſvome! koliko tesko ufanje! ſvi ſtase priſtraseni, i bigunci poſtase, kada Iſuſ bi uhvachen, jedni otidose od Jeruſolima miſlechi, da uſkarſnuti neche. Ter evo maloga ploda nauka, koga davase Iſuſ njima, eto teskoche za virovati iſtine od Iſuſa dokazane njima, i za takove u dilo poſtaviti.

Poglejmo paka ſada iſte Apoſtole ove, poklam primise Duha ſvetoga, kakva vidilaſe nije u njih promina tada. Nu poglejte, kakono oni, koji poprie ſtrasljivi biahu, ſakriveni, i bigunci, izlaze ſada, ter ſarçenoſti puni, i bezſramnoſti uzdiguju glaſ ſvoj, i iſpovidaju oçito ſlave propetoga Iſuſa, i to neſamo na priçu Nauçitelja nikojih, da prid obrazom ſviu nepriateljâ imena njegova, Piſcev, i „Svestenikov, Farizeov, i „Sucev, Poganov, i ſviu pukova, i naroda, koji u Jeruſolim pridose: *Ex omni natione, quæ sub Cælo est.* Poglejmo paka oſobitim naçinom Petra ſvetoga, koi poklam zatajaoje dragoga Meſtra ſvoga na upitanje ſlusbenice jedne, priamsi dar Duha ſvetoga parvi glaſ ſvoj dixe: *levavit vocem suam,* i bez gledati na Poglavice popovſke, koji mogahu na ſmart oſuditi njega, spota njih, i priveliki, koga uçinise, grih, kada pravednoga „Sina Boxjega pogubise ruxno, naparvo poſtavlja. *Auctorem vitæ interfecistis;* ter takova bi jakoſt govorenja njegova, i uzrokâ, koje poſtavljase naparvo, da na parvo govorenje, i pripovidanje njegovo tri hiljada dusâ karſtiti hotjahuſe, i ſvetu primiti Iſukarſta Viru. „Sarca ona toliko tvardokorna, koja tri cila godista na pripovidanje,

i nauk Isusov obratiti nemogahuse, pridobljeni se dokaxuju na Petrovo jedno govorenje. O kriposti privelike Duha svetoga! kakovu neraja prominu u sarcu Apostolà svetih! Oni, koji prie parva iskase mista, i çasti, oni velim sada sva ova zaniçuju sarceno, i to tako, da za çast, i slavu darxe biti zaniçovani, progonjeni, tepeni, i spotani, za mochi ovako sliditi Isusa Mestra svoga. Sto vise! pridstavljajuse sami prid samosilnike za moch pogubljeni biti, i koliko strahovitie njihove biahu muke, koje imahu podniti, toliko veche obchutihu u svome sarcu veselje: *ibant Apostoli gaudentes a conspectu Concilii: quoniam digni habiti sunt pro nomine Jesu contumeliam pati.*

Ispitajmo sada jedno malo nas istih, ter izvidimo, ako i mi, kakono Apostoli primismo Duha svetoga, i sistim njegove dare. Nu çujte o Karstjani moji, istinaje vire svete, da svaka dusa, koja u smartnome se nalazi grihu, u svakome çasu utonuti moxe u Paklenu tamnicu: istinaje vire svete, da stogod nasje ovdi, çeka nas na drugome svitu oli spasenje vikovito, oli vikovito pogubljenje, i dokle na ovome pribivamo svitu, stalni nemoxemo biti, jedali spaseni, oli pogubljeni bitichemo zauvik. Istinaje vire svete, da zla nije vechega od prokletoga griha, buduchi da postati nas çini nepriatelje Boxje, çini nas njegovo izgubiti priateljstvo, i u njegovu upasti nemilostivost: napokon znati imate, da najvechi nas poso imobi biti prilipu spasiti dusu nasu, i da nista neprudi nama vas koliki svit zadobiti, ako nasu izgubimo dusu. „Sva ova nas uçi Vira sveta, i sva ova vi stalno virujete. Ali o kolika, i kakova razluka u pogledu svega ovoga u vas se nevidi, i raja. Na priliku vidim, da ona dobra divojka sva smuchena, i poplasena postaje, kada samo çuje, da izgubiti moxe priateljstvo Boxje, i da stalna nije spasenja, oli pogubljenja svoga: on dobri starac vas trepeche, kada çuje

ſebi rechi, dabi mogo baceu biti u oganj vikoviti Pakleni cicha kakva griha ſvoga: obleduje on mladich, kada prid ſvoima vidi oçima poſtavnu vikovitoſt ſtrasnu onu, koja naſ çeka na drugome ſvitu: imas doiſto pravo, jere tko nebiſe bojao, kada razmislja nedvojbenu iſtinu ovu: ondi çeka mene oli vikovitoſt dobra, oli neſrichna, i zala.

Ali u vrimenu iſtome vidim ſuprotivnim nazinom, da na ove velike, i ſtrahovite iſtine vechi dio vaſ drugih dokaxujeſe bez chuchenja, i ſtraha, ter ſlisate o-va, koliko da na vaſ ſpadale nebi. O koliko bezumni vi doiſto jeſte, kada uplasiti vaſ nemogu iſtine one, kojeh bojaliſuſe ſveci najvechi ſvita ovoga. O çudo priveliko! ſvake male ſtvari ſe boite, i plasite, jere ako vam reçem da izgubitichete pravdu vasu, onu vasu zemlju, onoga dobroga Oca, onoga priatelja, onoga Goſpodara, miloschu vasega Poglavara, onoga Vola, oli kakovo xivinçe drugo, odmaſe ſmuchujete, i ſtrah ne mali vaſ obaſtri: riçju ſvaka mala ſkoda, oli neſricha vaſ ſmutiti hoche. Od kuda dakle dolazi, da toliko malo maknuti vaſ mogu iſtine Vire ſvete, koje miçu toliko divojku onu, onoga ſtarca, onoga mladicha? Iſtineſu iſte, Redovnik, koi takove tomaçuje, jednako govori ſvima, kako vam, tako i njima? Od kud dakle dolazi razluka ova? znateli od kuda? rechichu vam, jere primise oni Duha ſvetoga, i ſ-njim njegove dare, ſ-koima on njih raſvitljuje, i na ſvitlo poſtavlja njima iſtine Vire ſvete, ter çini njih ſpoznata iſte, kakoveſu one u ſebi: kadi paka u vaſ, buduchi da primili njega niſte, niti iſtoga raſvitljenje, oſtaju iſtine takove zakopane u vaſ bez ſvake jakoſti za maknuti ſarca vasa. Koliku dakle neimate vi potribu za zazivati Duha ſvetoga, ter u red poſtaviti dusu vasu, buduchi krivinja u vaſ, da neprimiſte njega, ter zaprike poſtaviſte njegovome ulizenju.

Izvise za ſpoznati, jedali pribiva u naſ Duh ſveti, Iſuſ ,Spaſitelj nas u Vanjelju ſvetome naſ uçi, i nagovara, da ſvaki neka ſtarpljeno krix ſvoj noſi, ter ovako ſliduje njega, da oproſti nepriatelju ſvome, da progonſtva ſtarpljeno podnoſi, da dobro ſe neka çini onim, koji zlo çine nama, da koi vise ljubi Oca ſvoga, ſvoju Majku, ſvoju dicu, nego njega, doſtojan njega nije. A mi jedali iſpunjujemo ſva ova o Karſtjani moji? Ter ufati ſe moxemo, da Duh ſveti pribiva u naſ? Ah nemojmoſe varati o Karſtjani, jere dochiche vrime, i to do mala, u kome ſpoznatichemo priveliku ſlipoſt nasu, otvoritichemo oçi, ali bez koriſti. Tarſimoſe dakle, dokleſmo u vrimenu po pravome, i kripoſtnome xivljenju ſarca otvoriti nasa za primiti mochi daritelja ſvetoga Duha, i dare njegove, ſ-koima objaçeni çuvalibiſmoſe griha na ovome ſvitu, za mochiga uxivati u vik na drugome.

RAZGOVOR XV.

,Svetu Carkvu katoliçenſku, ,Svetih opchinu.

Iſtomaçiſmo u prosaſnih razgovorih o Karſtjani ſkljeni, koji dotiçu tri ,Sobſtva priſvetoga Trojſtva, u koja iſpovidamo, da virujemo. Oſtaje nama ſada, da, poklam govoriſmo od Duha ſvetoga u prosaſnome razgovoru, koi poſvechuje, i ravna Carkvu ſvetu, izvidimo, stoje Carkva ova ſveta, i sto virovati imamo, kada izgovaramo u ovome dilu *,Svetu Carkvu katoliçanſku, ,Svetih opchinu.*

Po riçi ovoj Carkva, u koju velimo, da virujemo, nerazumiſe Carkva zidana kakova na çaſt Boxju, oli kakva ſveca, kakono na prilikuje ova nasa, u kojoj ſe

nalazimo ſada, da pod imenom ovim dolazi ſkupſpravische ſviu virnih Karſtjanâ, koji po cilome ſe nalaze ſvitu, i u koju ulizemo ſvi kolici po ſvetome karſtu. Carkva ovaje jedna, i ſama, i zato ſveta veliſe Carkva, jere jedanje poglavica nje nevidjeni, iliti Iſuſ, jedan paka vidjeni, iliti ſveti Otac Papa. Jedan ſamje u njoj Goſpodin, jedna ſama Vira, i jedan Karſt ſami, ter ſvi, koji u njoj ſe nalaze, ciljaju prema jednome iſtome kraljeſtvu: çeſa radi zvanaje od Boga u ſvetome piſmu, jedna njegova golubica, jedna zaruçnica njegova. Carkva ova jeſt i ſveta, jere, akoprem u njoj ima i zlobnih Karſtjanâ, nemogu vindar ovi njoj nauditi, niti nje potamniti ſvetoſt, jere ſveta jeſt ona cicha ſvetoſti poglavice ſvoga, koi jeſt Iſuſ, cicha ſvetoſti Duha ſvetoga, koi oſta za oxiviti Carkvu ovu, cicha tolicih pravovirnih Karſtjanâ oſobitih radi kripoſnoga xivljenja njihova, cicha ſvetoſti zakona, Vire, i „Sakramenatâ, koja u njoj ſe nalaze. Napokon Carkva ova jeſt opchinita, jereje raſirena na cilome ſirokome ſvitu, nitije ona, kakono druge krivovirnikâ Carkve oſobitoga kraljeſtva, oli naroda kakova, da od ſvih koja na ovome ſe nalaze ſvitu, buduchi da za biti ſinovi Carkve ſvete ove zadoſtaje virovati pravi, i ſveti Iſukarſta zakon, i Viru iſpovidati njegovu. *Redemisti nos ex omni tribu, et populo, et natione.* Zoveſe joſte opchinita, jere ſvi ljudi, koji do ſada ſpaſiliſuſe, i koji ſpaſiticheſe, uda ſu ove Carkve ſvete, i nitko izvan ove buduchi ſpaſitiſe ne moxe, kakono u vrimenu potopa ſami oni ſpaſeni biahu, koji u korablji biſe.

„Sada u ovoj Carkvi ſvetoj, i opchinitoj mi ſvi kolici jeſmo, ſvi mi, kojiſmo ovdi, imamo za majku naſu Carkvu ovu ſvetu; udaſmo tila ovoga, i ovce ſtada ovoga. Ali kako? jedali po kakovome oſobitome zaſluxenju naſome, oli zadobiſe ovo nama ſtarii naſi? A jedali neznamo, da zadobiſmo ovo po velikome miloſar-

dju Boxjemu, i da po ſvetome karſtu dozvao naſje on u Carkvu ſvetu ſvoju, mnoge pako neizbrojene akoprem u vechoj çaſti poſtavne izvan oſtavioje. Karſtjani moji, ja znam dobro, da u drugoj priliki dokazah vama veliçinu dara, i ljubavi, koju dokaza nama Bog, çinechi naſ Karſtjane, nistanemanje hotechi ja i ſada dokazati ovo iſto vama, zadoſta govorio nebih za mochi dokazati pravo dragocinu tolika dara. Za to bolje razumiti iſtinu ovu, imate znati da vaſ ſvit nas ov ima u ſebi hiljad miliuna ljudi; ſto miliuna nalazeſe u Europi, dviſto u Afriki: u Azii ſamoj imajih petſto miliuna, a dviſto u Ameriki: ſada, ako vam ja reçem o Karſtjani, da od hiljada miliuna, kojiſe na ſvitu nalaze, vise od devetſto miliuna jeſu izvan Carkve ove ſvete, i ne Karſtjani, sto biſte rekli, i sto ſudili molim vaſ? I vindarje tako, jedva deſeti dio ſvega kolikoga naroda ſvita ovoga nalaziſe u ovoj Carkvi ſvetoj, i ſpaſiti moxeſe: koliko dakle zahvalni dokazati nebiſmoſe imali toliko darexljivome Bogu, da udili nama dar jedan priveliki, koga ne udili tolicim neizbrojenim druzim, da hoti naſ uçiniti ſinove toliko dobre Majke! A paka, dajte hvalu Bogu, i reçite iſtinu, jeſteli ikada razmisljali ovi dar priveliki? jeſteli ikada cicha takova dali hvalu Bogu? Eh ako do ſada neuçiniſmo toliko, uçinmo barem ſada o Karſtjani: takoje u ovome çaſu, u kome ja govorim vama, blagoſlivljajmo u ſarcu nasem, ſlavimo, i zahvalmo Goſpodinu Bogu nasemu, jere daoje nama za Majku Carkvu ovu ſvetu ſvoju. O kolikaje ovo ſricha nasa! O kolika ljubav Boga nasega prema nama? tolike i tolike neizbrojene duse izvan Carkve ove, i ſve takove poginuti imaju, a ja, i vi nalaziti imamoſe u ovoj Carkvi ſvetoj, u kojoj ſamoj ſpaſenje zadobitiſe moxe.

Ali kakovu ljubav, kakovo uſmiljenje prema do-

broj ovoj Majki dokaxujemo nasoj, iliti Carkvi ſvetój, kada vidimo nju nemilo kidati, i proganjati od nepriateljà ſvoih? jedali kakono pravi, i ljubeznivi ſini prema majki ſvojoj prolivamo tada kakvu od mila ſuzu? jedali ſvaki dan u molitvah nasih nju priporuçujemo Bogu, da hotiobi nju rasiriti ſve to vise? i napokon, buduchi Carkva ova nasa toliko ſveta u ſebi, jedaliſe tarſimo i mi ſveti poſtati, za biti ovako vridni, i doſtojni takove Majke ſini? a ne moxebit ſuprotivnim naçinom z-opakim, koje vodimo xivljenjem, uzrokſmo, da ona nemilo progonjenaje od nepriateljà ſvoih, meju koima najljutiiſu doiſto iſti nje ſini tada, kada po ſvome opakome xivljenju neodgovaraju ſvetoſti, koju ime potribuje Karſtjanina jednoga: ter buduchi mi takovi, stobi haſnilo nama takovu imati Majku?

Izvidimo ſada jedno malo ona, koja u ovoj Carkvi ſvetoj, od koje mi ſinovi jeſmo, nalazeſe dobra. Meju takovíma iſpovidamo, i virujemo oſobitim naçinom „Svetih opchinu, stoje druga ſtran dila ovoga. Sto dakle razumimo mi o Karſtjani, kada velimo, da u Carkvi ſvetoj jeſt opchina ſvetih? razumiti imamo, da kakono meju udima tila nasega takovo nalaziſe ſdruxenje, da udo jedno dilnik poſtaje drugoga uda dilovanja, ovako na iſti naçin ſvi virni Karſtjani, koji u ovoj ſe nalaze Carkvi imaju po ljubavi ſdruxeni biti tako, da ſvako dobro dilo jednoga ima poſtati koriſtno drugome: u ovomu dakle nalaziſe opchina ſvetih, da dila nasa dobra ſkupna poſtanu, ter koriſtna neſamo nama, koji takova uçiniſmo, da i druzim. Radi çeſa pridobra ova Majka nasa, kako vidimo, nemoli za ſvakoga zoſeb, nego za ſvih opchinito, i za ſvih opravlja, kako govori Aguſtin ſveti, *in commune orat, in commune operatur.* Iſti Iſuſ „Spaſitelj uçechi naſ, kakono moliti imamo ſmolitvom od Oçenasa, hoti, da molimo, i proſimo neſamo ſvak za ſe, da za ſviu naſ govorechi Oçe nas, a

ne Oçe moj, dajnam danaſ, a ne dajmi danaſ, neuvedinaſ u napaſt, a ne neuvedime u napaſt: i da molechi mi ovako, lakse zadobitichemo miloschu, za koju molimo, buduchi da molitve takove nase ſdruxenu imatiche ljubav prema iſkarnjemu nasemu.

Koliko dakle nezablude oni, koji nemarech za opchinſku takovu ljubav, mole ſamo zaſe, i miſle o ſvome ſamo duhovnome dobru, oli ſvitovnome, miſlechi moxebit, da ako u iſtome biſe i za druge molilo vrimenu, malo bi oſtalo ploda njima molitve takove, ter ſude ti takovi, da dari Nebeſki ſu kakono zemaljſki, koji ako meju mnozima ſe razdile, malo ſvakoga zapade: a jedali nerazmisljaju, da ovoje jedna duhovna ſkupoſt, i da, neimajuchi molitva takova njihova ſdruxenu ljubav, poſtatiche bezkoriſtna, nitiche zadobiti miloschu njima, za koju mole. Radi çeſa nemojmo mi takovi biti o Karſtjani moji, ter u vrimenu molitve nase raširujmo ſarca nasa ſ-ljubavju, molmo ne ſamo za naſ ſamih, da za ſvu oſtalu bratju nasu, veſelmoſe u vrimenu iſtome, da ono malo dobro, koje uçiniſmo prudiloje i druzim, i budimo ſtalni, da ako ovi ploda dila takovoga nasega dilnici poſtali budu, joste vechi dio takova primitichemo.

A jedali ſudite, da malo koriſtna poſtaje nama opchina ova ſvetih? a stobi bilo od naſ molim vaſ, ako druzih dobra dila nebi prudila i nama? jedali niſmo mi ſiromaſi od ſtrane nase u pogledu kripoſti? koliko çinimo za Boga? jedali poſtimo? jedali molimo? riçju toliko malaje u naſ poboxnoſt, da, ako bratja oſtala nasa dilnike çinila nebi naſ poſtov ſvoih, i pokore, vele tesko ſpaſiti biſmoſe mogli, jedali nevidite dakle, koliko haſnovito ovo poſtaje nama? A jedali niſmo mi oni nemili grisnici, koji ſtotine, i hiljada puta nasoga

uvridiſmo Boga? Ter kako takovi ſ-kakovim obrazom molim vaſ utechiſe moxemo k-njemu u potribah nasih? i evo, da opchina ova ſvetih ufati naſ çini za moch zadobiti miloschu takovu, buduchi da Carkva ſveta nasa ljubezniva Majka molbam nasim druxi molbe tolicih dusâ pravednih, i bogabojechih, koji ukup ſ-nama vape miloſardje, i koliko dabi i oni bili krivci ſ-kup ſ-nama, ſ-nama proſe oprostenje, proſe miloſt, i ovako zadobuju nama od zla izbavljenje, i buduchi oni drazi Bogu, radi njih i naſ uſlisa, ter udili miloschu nam, koju ſami proſechi mi, zadobili nebiſmo doiſto bili.

Tko dakle ne ſpoznava koriſt priveliku, koju imamo od opchine ove ſvetih, ali ako dilnici xelimo takove poſtati, ter da dobra dila pravednih, i bogabojechih pruditi budu nama, prokletoga çuvajmoſe griha, jere dokle u prokletome pribivamo grihu, nista nehaſne nama poſti, molitve, pokore, i ſvakaka dobra druzih dila, buduchi da, akoprem udaſmo Carkve ſvete, nistanemanje bez milosche buduchi mi Boxje, udaſmo gnjila, i martva, koja neimaju zdravlja, niti takova od druzih zadobiti mogu: u pogledu çeſa, akoſe nalazis u grihu o Karſtjanine, ſve dobro, koje çinis, ſveje martvo, ſve nevaljano, ſve bezkoriſno, niti najmanje dobro dilo blixnjega tvoga haſnitiche tebi. Ter jedali nije ovo skoda privelika tebi o grisnice? Hocheteli moxebit rechi meni, sto dakle haſne grisnikom pravedne duse, ako, buduchi u grihu oni, dilnici poſtati nemogu njihovih dobrih dilâ? Vindar çuliſmo toliko puta rechi, jao grisnikom, ako nebi bilo dobrih na ſvitu, i pravednih, iſtinaje, ali znateli u çem haſnovitiſu njima? Uzrokſu, da Bog pridobri vele puta uzkrati pedepſu proti zlobnim u pogledu dobrih. Eto oproſtiobi bio Bog, kako govori piſmo ſveto, Gradovom, Sodomi, i Gomori, ako deſet ſamih pravednih nasaobi bio u njih: oproſtio i Jeruſolimubi bio, da ſamoga jednoga

dobroga, i pravedna nasaobi bio.

A od koliko vech vrimena molimvaſ o grisnici bratjo moja u paklenoj onoj gorili nebiſte tamnici, ako dobri, i pravedni, koji u opchini, i druxini vasoj ſe nalaze, ſ-molbami ſvoimi uzdarxali nebi bili deſnicu Boxju, da vaſ ne udari? jedali ſe vele putâ neçudite ſami, kako Bog podnasati moxe opchinu onu, oni puk, onu druxinu tako zlobnu, i grisnu; ali znateli zasto tolikaje u njemu ſtarpljivoſt? jere u onome puku, u onoj opchini, u onoj obitili çeljade kakovo nalaziſe dobro, kakova ſiromaska ſtarica od ſvih progonjena, kakov dobar, i priproſt paſtir zahichen od ſvakoga, ter u pogledu ovih, i takovih ſtarpljivje Bog, i zaſluxene uzdarxuje prema vama o grisnici pedepſe. Nitije ſamo dobro ovo, koje çine vama o grisnici pravedne duse one, ter izvise ſ-molbami ſvoimi, ſvoimi pokorami zadobe od Boga grisniku miloſt od ſkrusenja, i obratjenja njegova. Koliko dakle zahvalni nebiſte imali biti o grisnici dobrim, i pravednim dusam? buduchi da toliko vama udiljuju dobro, i koje vi vindar proganjate, i zloglaſite.

Na ſvarhu paka radujemſe vama o pravedne, i bogabojeche duse, koje virno toliko ſluxite Bogu. Blaxene vi jeſte, jere sto vise dobra çinite ſami, toliko vech dilnici dobrih dila poſtajete bratje vase; kako ſvidoçi Iſuſ u Vanjelju ſvetome, *habenti dabitur, et abundabit.* Sto zadoſta maknutibi imalo Karſtjanina ſvakoga za çiniti dobro, za umnoxiti pokore, molitve, poſte, govorechi ſam ſebi, evo ja neſamo zadobujem dobro ono, koje ſam uçinih, da izvise Bog pridobri u pogledu truda moga k-dilu druxuje ovome mome tolika dobra dila od virnih uçinjena na ovome ſvitu. Eh koliko dakle dobro, koliko koriſnoje tako dobrome ſluxiti Bogu; ſluximo dakle o Karſtjani moji Bogu nasemu po dobro-

me, i kripofnome xivljenju na ovome fvitu, za uxivatiga na drugome po fvoj vikovitofti.

RAZGOVOR XVI.

Grihâ Oproştenje.

Dabih mogo Diavlom paklenim ono naviftiti danaf, sto naviftiti budem vama o Karftjani u tomaçenju dila ovoga, *grihâ oprostenje*, ftalan biobih doifto, da pfofti njihove obratilebife odma u blagoflivljanja prema milofardnome Bogu, Stvoritelju fvome, nitibi za tako rechi chütili paklene muke cicha privelikoga, koga obchutilibi tada, vefelja; ali ovoje ono, sto njih bljuvati çini bez priftanka najftrahovitie pfofti fuprot Bogu fvome, i pravici njegovoj, da za jednim famim, koga uçinise, grihom uvik muçitife imaju, ter takova nigdar zadobiti oprostenje, a da za naf druzih, koji manjifmo od njih, i koji toliko puta gardno uvridifmo Boga nasega, Bog udilioje oblaft ljudem za odrisiti naf od grihâ toliko krat, koliko krat fkruseni povratiti budemofe Bogu nasemu. U vrimenu dakle, u kome pfuju oni prokleti dufi pravicu Boxanftvenu, hvalimo mi bez priftanka neizmirno milofardje njegovo, ter izvidimo, koliko fpoznani biti imamo Bogu, i kolikoje dobro ono, koje udili nama tada, kada daoje oblaft Carkvi fvetoj fvojoj za oproftiti grihe nama.

Za dokazati pravo, i fputno veliçinu milosche ove udiljene nama, potribnobi bilo meni dokazati zlochu priveliku griha, i kolika f-iftim çinife krivica Bogu od grisnika, i tada fpoznalabife privelika dobrota Boxja u iftoga oprostenju. Ali buduchi da zlochu takovu griha

u prigodi drugoj, i razgovoru dokazatichu vama, zadosta bitiche meni rechi vam ſada, da nije za tako rechi moguche iſpiſati iſtu, neiſvarsna buduchi u ſebi ona. Zadoſtaje rechi, da grih prokleti uvridjenjeje jedno, jedna ſramota, koja ſe çini Bogu jednome ,Stvoritelju Neba, i zemlje; ſ-koim kratiſe, i uzimljeſe njemu postenje, kako govori Pavao ſveti. *Per prævaricationem legis Deum inhonoras* Ter jedali nije zadoſta ovo za çiniti vaſ ſpoznati veliçinu griha, i da takov doiſto nije vridan oprostenja? Nitije zadoſta znati, da grihje uvridjenje jednoga Boga, nego stoje gore, razmiſliti tkoje on, koi iſtome takovu çini ſramotu. Jedali moxebit takav Bog drugi jedan jednak iſtome u dobroti, çaſti, i moguchnoſti? ne ne o Karſtjani moji, da ſiromaſko ſtvorenje njegovo, koje nista neimade ſvoga, i ſve, sto uxiva, uxiva po blagodarju, i dobroti Boga, koga ſvoim opakim proganja xivljenjem, po ſebi jeſt nistare jedno, nista nezna, nista nemoxe, i ovo nistare uzdigujeſe ſuprot toliko velikome, i ſvemoguchome Bogu, koi ſ-jednom riçju ſtvori Nebo, i zemlju, prid Veliçanſtvom koga ſvi Anjeli trepetju Nebeſki, kome ſluxe, i klanjajuſe ſva neumna ſtvorenja, ter jedno nistare takovome rechi moxe, akone ſ-jezikom, ſ-iſtim dilom: *non serviam*, ne ne ſluxitinechu tebi. Ti zapovidas meni, da ja takovu ſtvar uçinim, a ja uçiniti nechu, tiches, da ja ovo oſtavim dilo, a ja bas uçinitichuga, i to ne otajno, da oçito prid tvoima oçima, hochu da ti ſam o Boxe ſvidok budes ſramote, koju ja çinim tebi. Ovoche rechi grisiti o Karſtjani moji. Ter ſve ovo çini grisnik u griha vrimenu: jedali dakle nachi, oli izmiſliti moxeſe zlobnoſt od one vecha, koja u prokletome nalaziſe grihu? Jedan ſvemoguchi Bog spotan, i progonjen od ſmardljivoga çarva na zemlji plazucha, i porugan za nistare jedno prid obrazom ſvoim? Ter da grisnik takav, koi ſuprot ſvome uzdixeſe Bogu, tlaçi zakon priſveti njegov, zapoſtavlja njega najmanjemu

ſvakome ſtvorenju, da takav velim grisnik neima biti pedepſan, i da oprostenje za takova zadobitiſe moxe, vaſ iſte za ſuce danaſ poſtavljam.

I vindar, o priveliko, i neizreçeno miloſardje Boxje, on grih, koije uvridjenje tolikoga Boga, i koi pedepſan imobi biti paklenſkim vikovitim ognjem, Bog nama oprasta, i to po oblaſti, koju dade Carkvi ſvetoj za odrisiti grihe nase: udilioje Bog oblaſt ovu Apoſtolom ſvetim, i u njihovem kipu iſtu ovu daoje ſvim Redovnikom; *quorum remiseritis peccata, remittuntur eis.* Ter ovako hoti Bog ne ſamo ſam po ſebi oproſtiti grihe nama, da i dopuſtiti, da i ljudi jednaki nama, iſtoj podloxni ſlaboſti, od iſtoga blata, kakono i mi, uçinjeni, u ime njegovo ove nama oproſte.

Stoſe vama vidi o Karſtjani molim vaſ od privelikoga ovoga Boxjega miloſardja? jedali ovako çine poglavice zemaljſke? jedali uçini ovako Bog ſ-Anjelima, kada ſagrisise oni? jedali vi jeſte tako lahki za oproſtiti blixnjemu uvridjenja uçinjena vama? kadi paka Bog ov neizmirni, i ſvemoguch za umiritiſe ſ grisnikom oblaſt dade çoviku jednome, jednome Redovniku, i to ne ſamome poglavici, sto vindar velikabi miloscha bila, da ſvim kolicim Redovnikom za takova odrisiti grisnika, i umiritiga ſ-Bogom ſvoim, i to ne ſamo za koigod grih, da za ſve kolike, koje uçiniti moxe, grihe, niti jedan put kroz godista, da ſvako vrime, i u ſvakome miſtu. A paka, jedali za takove oproſtiti nama grihe potribuje stogod velikoga, i teskoga od naſ? nista drugo, nego ſkruseno ſarce. Mogaseli dakle miloſtivii dokazatiſe nama, negoſe dokaza? povijtemi molim vaſ.

I za bolje priveliko ovo, i neizmirno ſpoznati miloſardje Boxje u oprostenju grihâ nasih, i oblaſti veli-

çinu, koju daoje Bog Redovnikom ſvoim za odriſiti takove, i odpuſtiti. nu çujte pripechenje ovo. Bi jedno vrime mladich jedan, koi izgubivsi u igri mnogo novacâ, upade u takovu ſuprot Bogu ſarditoſt, da za oſvetu uzeti od njega, odluci uvriditiga na ſvake nemile, i iſmisljene naçine: radi çeſa iſkaše ſvakojake knjige, od koih izvaditi mogobi naçine za uvriditi njega, hotechi, da nebi na ſvitu bilo griha, koi nebi bio u njemu. I znajuchi, da iſpovidajuchiſe nedoſtojnim naçinom gardnobi uvridio njega, odluçi uçiniti i ovo. Priſtupi dakle prid noge pametnoga Redovnika jednoga, prid koim nikoje ſamo poçe iſpovidati grihe, ali iſpovidnik videchiga ſvega ſmuchena, i xaloſtna, ſudech, i iſtinito, da ſramujeſe iſpovidati grih kakov, poçega nagovarati, i miloſardje priveliko Boxje prid oçima ſtavljatimu, koje ſpravnoje ſvejer za oproſtiti çoviku grihe, ako ſkrusenim ſarcem k-njemu priſtupa. Toliko reçe, i toliko nagovori neſrichnoga onoga mladicha Redovnik on, da omehçati poçeſe ſarce njegovo, proplaçe, i napokon iſpovidniku reçe. Daobi Bog, dabi to tako bilo, i da ti od Boga toliku imobi oblaſt za zadobiti oprostenje meni. A kakone ſinko, odgovorimu Redovnik, ter dabi ti donio ne ſamo grihe ove tvoje, kojeſi iſpovidao meni, da grihe ſvega kolikoga ſvita, i buduchi ti ſkrusen u ſarcu tvome, mogobih odrisiti tebe, i oda ſviu zadobiti oprostenje. Çujuchi mladich ova, i taknut u iſtome çaſu ſ-miloſtju od Boga, iſpovi iſtinito ſve ſvoje opako xivljenje, ulize u kloſtar za pokoru çiniti grihâ ſvoih, i ſveto do konca xivota vodiſe xivljenje.

Od kud belodano ſe vidi, da neima na ſvitu griha, koi nemoxe nam biti oprosten, i akobi u vaſ bili griſi ſviu duhâ prokletih, ſviu Vragâ paklenih, oblaſtje pri naſ Redovnikov za moch odrisiti iſte. Ali tkoje on molim vaſ, koi naçin ov toliko lahak za zadobiti oproste-

nje grihà nasih, zadobi nama? Isus Isus o Karstjani moji, on onbi, koi s-neprocinjenom karvju svojom odredi sveti od pokore „Sakramenat, u kome po kriposti, i zasluxenju muke, i smarti njegove grisi oprastaduse nama. Eh koliko dakle neimamo biti zahvalni njemu za njegovu toliku prema nama ljubav, istinita stvarje, da s-lahkochom velikom takovose zadobuje oprostenje, ali da premislilibismo, koliko valjaju Isusa riçi one, koje Redovnik verhu grisnika izgovara u odrisenja vrìmenu; *ego te absolvo*, jate odrisujem, valjaju njega progonstva, trudi, i muke, koja podnioje za xivota na ovome svitu buduchi; ove same riçi uçinis umriti njega na drivu krixa, ter svu svoju proliti karv prisvetu, s-kojom i ziprati hoti sve kolike grihe nase, i nama zadobiti oprostenje. Kolika dakle neizmirna nebi njegova prema nam ljubav, i dobrota? grisi biahu nasi, mi dakle za iste imalismo podniti pedepsu; kada eto; da on uze na se sve kolike grihe nase, i za iste Ocu svome Nebeskome zadovoljiti hoti.

Ajde dakle o grisnici draga bratjo, koji uplaseni moxebit od strahote, i mnoxine grihà vasih dvoumite zadobiti istih oprostenje, pristupite kupalischu karvi prisvete Isusa „Spasitelja nasega s-pravom sarca ponixnostju, i skrusenim sarcem, i odma oprosteniche biti grisi vasi, odma oprata, i çista postatiche dusa vasa. *Patet fons*, nagovara nas Gergur sveti Papa, *curramus, et lavemur*, gotovoje vrilo, tarçimo, i operimose. Idimo idimo dakle o grisnici bratjo oprati, i oçistiti dusu nasu, dokle imamo vrimena, jere imamo znati, da akoprem oblast ova za oprastati grihe danaje od Boga Carkvi svetoj, ova nistanemanje hasniti moxe nama samo za xivota, a nista vise neprudi na drugome svitu, i grih on, koi s-tolikom oprostenbi bio lahkochom na ovome svitu, sve muke paklene smarsiti nemogu njega.

I za bolje iſtinu razumiti ovu, za çaſ mali jedan k-vratom priſtupimo paklene tamnice, ter jednu od prokletih onih upitajmo dusu, koliko vrimena ima, da ti o neſrichna duso u tome pribivas ſtrasnome ognju? ſto godista, dvi ſto godista, oli vise odgovoritiche ona: a jedalije moguche, da tolika, i od toliko vrimena muka oçiſtiti nemogase tebe? da grih tvoj u toliko ſtrasnem ognju joster xive? tako jeſt, odgovoritiche ona nama, grih moj josterje cio u meni. Barem za miliun godista ſmarſenche biti? ne (odgovara neſrichnak) grih moj xivitiche u meni u vik, niti ikada oprostenche biti, i ov iſti xivache darxati mene u vik u ovome ſtrasnome ognju. O koliko munjen, i bezuman nebiah! mogoſam xivuchi oprostenje zadobiti ſ-velikom lahkochom, zadoſtnabi bila bila meni jedna ſuza, jedno iz pravoga ſarca pokajanje, jedna uzdiha, riç jedna ſagrisioſam: Iſuſ ſ-cinom priſvete karvi ſvoje naredioje naçin mnogo lahak za ſmarſiti grihe moje, stoje ,Sakramenat od pokore; toliko, i toliko puta ſ-nutarnjim pozivaoje nadahnutjem mene na pokoru, nudio oprostenje po ſvoih Miſnikâ, a ja nehotih primiti, gluh ſe dokazah, ter govorah ſam ſobom, joster ima vrimena, i evo ſada u ovome ſtrasnome gorim ognju, u kome toliko ſtotine lita oprostenje proſim griha moga, i zadobitiga nemoxem, niti ikadachuga zadobiti. Çuje Bog vik moj, moje rulenje, moj plaç, i vindar gluh ſe çini, i neſamo gluh, da, sto goreje, veſeliſe u pogledu neſriche, i pogubljenja moga, i oprostenje ono, koje za xivota udiliobi bio meni ſ-velikom lahkochom, oçitujeſe ſada, da udilitiga neche, ako ſve paklene muke muçilebi mene: i da nikada ſamnom umiritiſe neche. Ah sto ja uçinih neſrichnak, sto uçinih, da oprostenje takovo za xivota moga od Boga neproſih!

Puçe moj ljubljeni bez da ja tebi govorim vise,

govorase zadoſta tebi neſrichna ova, i prokleta dusa, ter ako iſte govor na pokoru zadoſta tebe maknuti nemoxe, i pobolſanje xivljenja ſada, dokle u vrimenu jeſi, jostermanje maknutiche tebe nagovaranje moje.

Eh kadaje tome tako, ter toliko lahko na ovome zadobitiſe moxe ſvitu grihâ oprostenje, çujem govoriti nikoje, budimo veſeli, i nemojmoſe toliko bojati griha, napridujmo u nasome, koje do ſada vodiſmo, xivljenju, jere ſpravanje Bog ſvejer za nama oproſtiti grihe. Ah neſrichne duse, koje govorite ovako: zato dakle, da Bog-je dobar, miloſtiv, i lahak za oproſtiti, i da odma nepedepſuje, nego çeka ſtarpljeno na pokoru, zato dakle josterveche uvriditi imamo njega? ſtvar ſvaku, ako dobraje, ljubimo, ljubiſe ſluga, kadaje viran, i poſlusan, i dobra dajemuſe placha, ljubiſe iſta xivina, akoje mirna, ljubiſe paſçe, akoje dobro, ſam Bog buduchi neizmirno dobar uvriditiſe ima, i proganjati?

Ah dobri, i miloſtivni Boxe, na sto doſpi zlobnoſt ſtvorenja tvoga, hvalete, i çaſte Anjeli na Nebu: *laudate eum omnes Angeli ejus:* hvali tebe ſvako priljuto zvirje, koje u ſtrahovitih nalaziſe planinah; *Dracones, et omnes abyssi;* hvali tebe neumno ſvako ſtvorenje, vode, more, gore, i driva; *montes, et omnes colles, ligna fructifera, et omnes cedri:* ſam çovik neſrichni, najlipse, i najplemenitie ſtvorenje tvoje, za koga toliko uçini dobrota tvoja, ne ſamo hvalitite neche, da izvise ſ-prokletimi boche date proganja griſi, i to vise, jere dobarſi njemu. Ah otvori oçi vire tvoje o grisniçe braco, ter poſtavi u ſarce tvoje ovo danasnje govorenje moje; baciſe na grisna kolina tvoja, i ſkrusenim reçi ſarcem. Boxe priveliki, evo prid tobom nedoſtojnoga ſtvorenja tvoga, koi cicha grihâ ſvoih toliko, i toliko ſtotine puta zaſluxioje muke paklene, koga vindar neizmirna dobrota tvoja çekase na pokoru ſtarplje-

no, nehotechi pogubljenje grisnika, nego dafe povrati, i da xive : *nolo mortem peccatoris, sed ut convertatur, et vivat.* Kajemfe ja fada, i fkrusenim kajemfe farcem za fve grihe moje, i to famo zato, jere uvridih tebe Boga moga, jedino dobro moje, i u iftome obljubim vrimenu, da vechte nikada uvriditi nechu: fluxiti pakachu famome tebi, tebe ljubiti famoga na ovome fvitu, za mochi te uxivati u vik na drugome.

RAZGOVOR XVII.

Tila Ufkarfnutje.

Dopuftite vi meni o Karftjani, da poklam toliko puta u prosafnih razgovorih razgovoriofamfe fvama, danaf razgovoritife budem f-martvima u grobih, za dati glaf njima od nemaloga vefelja. Nekafe otvore dakle za çaf prid oçima nasima rakve ove, i vi o fuhe kofti, koje flisafte jedno vrime Proroka, çujte i mene fada. *Ossa arida audite verbum Domini.* Dobri glafi o martva tila, dajem na znanje vama od ftrane Boga, da pribivati uvik nechete u grobih vasih meju çarve lexechi, ter dofpitiche dan, koi moxebit daleko nije, u kome parvauji xivot primitichete, i duse, koje razluçisefe od vaf, fdruxitichefe f-vama, i çiniti vaf xiviti, i xiviti bez nikada fmarti vech biti podloxni. Ter ovoje ono, sto u ovome uzdarxife dilu. *Tila ufkarfnutje*, koga ja danaf iftomaçiti nakaniofam vama. Virovaofam doifto, da na navistenje moje ovo fuhe kofti one od vefelja, i radofti micatichefe, kada eto, da vidimjih protivnim naçinom u tminah onih punih tuge, i xalofti zato ifto, da ufkarfnuti imaju. Znaju, znaju nefrichni, da ufkarfnuti imaju, ali u iftome znaju vrimenu od njih mnozi, da

uſkarſnutje takovo umnoxitiche muke njihove, buduchi da tada u dusi, i tilu oſudjeniche biti u vikoviti oganj pakleni. Nebuduchi dakle u oblaſti njihovoj uſkarſnuti zlo, oli dobro, k-ſpaſenju, oli pogubljenju, oſtavimo martve pri miru, zatvormo grobe, i razgovormoſe meju nama: ter izvidimo iſtinu ovu, to jeſt, da za ſmartju ſvi uſkarſnuti imamo, i u iſtome izvidimo vrimenu razluku, koja bitiche meju uſkarſnutjem dobrih, i meju onim, koje obchutitiche zlobni grisnici.

Za çiniti vaſ ſpoznati, koliko veſeliti imalobiſe ſarce nase u pogledu uſkarſnutja, i koliko koriſtno ovo poſtatiche nama, potribnoje meni dopeljati vaſ k-poſtilji umirajuchega jednoga, na kome meſo vech gnjiliti poçme. Eto vam dakle ondi na poſtilji lexecha onoga toliko jaka, i zdrava mladicha, ter o kakva promina nevidiſe ſada u njemu! Evo kako priblizajuchiſe k-ſmarti, otislaje na njegovome licu lipota, otislo rumenilo, priobledilo lice, nagnuta glava, mokri od pota martvaskoga vlaſi, noſ ſtuden, zubi otvoreni, i cerni, tilo protegnuto, i otvarnuto. Ah vidjenje ſtrasno! ſvaki, koi njega vidi, ſmuchen odlazi. I jedva razluçena dusa od tila, ovo odma gnjiliti poçme, i vonjati tako, da za neokuxiti loxnicu, potribnoje otvoriti okna, i vrata. Najdraxi priatelji njegovi, domachi, rodjaci, drugarica, i dica uſiljeniſu poſlatiga zvan kuche, i poſtaviti u zemlju. Evoti tila onoga o çoviçe toliko ljubljena, i çaſtjena poprie.

Ali nije ovo zadoſta joster, niti vidiſmo ſve, sto viditi imamo: radi çeſa ſlidujmo martvo tilo ono ſ-misljju nasom do groba za viditi iſtoga konac. O koliko iſtinitoje, sto ſvoje vrime reçe Job ſveti. *Putredini dixi, Pater meus es, Mater mea, et Soror mea vermibus.* Gnjilobi rekoh Otacſi moj, çarvom paka, majka, i ſeſtra moja. Istom baceno tilo u zemlju, prominiſe od-

ma farba na njemu, ter od glave do nog ſve carno poſtane, i pliſnivo: uda malo po malo razluçujeſe meju ſobom, od iſtoga tila rájajuſe çarvi, ſ-iſtim hraneſe meſom, od koga izlazise, jedni od parſih izlaze otvorenih tada, druzi izjidaju oçi, jedni plaze po uſtih, po obrazu druzi, od glave razluçujuſe vlaſi, i pada na falate meſo, uſnice, noſ, çelo izjidenoje, ter nista neoſtaje, nego ſame bez meſa koſti, koje ſ-vrimenom u prah, i zemlju obrateſe.

Karſtjani moji, evo kamo ſvarsiti ide ovo nase tilo od naſ toliko ljubljeno: ovo nase tilo o Goſpoje, o Goſpodo, o mladoſti, o duse, koje toliko ſe gubite za ovim varljivim, i himbenim ſvitom, do çaſa bitiche pasa nemilih carvâ. U grob u grob uprite oçi vase vi o poglavice u opchinah, ter viditichete, kamo ide ſvarsiti oholoſt vasa. Vi o bludnici, ter viditichete, kakovo bitiche za mal çaſ tilo vase ovo razbludjeno. Eh drugo viditi nechete, nego ſame odkrite koſti, gnjilo meſo, i çarvivo. Eh kakav lipi nauk davaju grobi nama danaſ. O koliko znaju govoriti tmine one, oni çarvi, ona gnjilotina. Govorte govorte ſlobodno na miſto mene, ter çinte ſpoznati puku ovome, koi me ſlusa ſlipoſt, i neumnoſt priveliku tada kada tolikoſe tarſi za zadovoljiti tilu ſvome, ne premisljajuchi, da koliko bolje nahranilo, i gledalo budeſe za xivota, toliku vechu çarvom pasu datiche u grobu. *Gravius fetent*, govori Ambroſ ſveti, *divitum corpora luxuria distenta*, vise ſmarde tila bogatacâ, i bludnikâ.

Vidim, i ſpoznavam o Karſtjani, da vech tesko, i muçno poſtaje vama govorenje ovo moje danasnje, i çujem, da izgovarate ſami ſobom, dakle neſamo umriti imamo, i od ovoga nasega razluçitiſe tila, koga toliko ljubimo ſada, da izvise tilo ovo nase baceno biti ima u jamu, i hrana poſtati nemilih carvâ; ter ovako ſvar-

siti ima toliko gospodina tilo, koliko i siromaha? Onako gospodara, kako i sluge? onako trapljeno postom, i pokorom, kako koje sluxise bludu? Nijedna dakle razlukache biti? sto dakle hasni nama trapiti tilo ovo nase postom, i pokorom, ako istu imatiche svarhu u zemlji, koju svi ostali? O kolikaje ovo nesricha za nas, kojismo texaci, ter po vruchini, i mrazu muçimo ovo nase siromasko tilo, bez dati njemu ikada poçinak, ako za plachu truda nasega tilo postati ima nase hrana nemilih çarvà.

Ali pristanite tuxitise molim vas, jere dobre, i radostne datichu vama glase. Znati imate, da tilo ovo nase, koje sgnjilitiche u zemlji, ima jedan put uskarsnuti za vech nikada umriti, istinaje ovo, i skljan svete vire nase. *Oportet corruptibile hoc induere incorruptionem*, svidoçi Pavao sveti, potribnoje, da tilo ovo svarhi podloxno, i smarti, neumarlost obuçe. U vrimenu uskarsnutja ovo isto obuchichemo tilo, koje imamo sada, i koje sadaje umirajuche, postatiche tada neumirajuche. O koliko dakle neimase veseliti sarce nase, znajuchi da tilo nase ovo stvoreno nije od Boga za biti hrana svejer nemilih çarvà, i za uvik pribivati u grobu, ter da po naredbi Boxjoj sdruxitise ima po vrimenu s dusom svojom, koju poprie imase, i s-njom u kup uxivati ono vikovito dobro u Nebeskoj visini, uxivati Stvoritelja svoga, puno postati svitlosti, i xiviti u vik.

Pridobar, i primilostivje Bog nas o Karstjani moji, koi toliko hoti nama udiliti dobro, i nasome tilu, isto hoti uçiniti neumirajuche, hoti, da uskarsne lipse, i svitlie istoga sunca. Stoje dakle zato nama, da umirajuchi mi ovo tilo ostavljamo nase, i da ovo od çarvova u grobu izjideno ima biti, ako u vrimenu uskarsnutja iznova chemoga uzeti bez zapustiti ikada. O kakova bitiche tada lipota njegova! O koliko spoznati-

chese u onome danu nesamo dobrota, da i svemoguchnost Boga nasega, kada na glas trublje sva tila uzdignutichese, i sdruxiti s-dusom svojom: viditise budu tada suhe kosti bez mesa jedna iskati drugu za sdruxitise mochi, ruke prilomljene, i razluçene sdruxitise meju sobom, tilo akoprem gnjilo i çarvivo, obuchise s-mesom, noge odma pristupiti k-tilu za mochi uzdarxati isto; oçi smuchene, i pogasene svitlie postati od prie; karv iznova po xilah pochi: sto vise? sami vlas jedan bitineche izgubljen, i ako stranka koja posalise za xivota na tilu, po svemoguchnosti Boxjoj istome takova povrachena, i danache biti, ter tilu çovika nista posalitineche.

Ono paka, sto lipse uçiniti bude uskarsnutje takovo, bitiche, da nesamo uskarsnutiche tila nasa cila sa svima udima svoima, da izvise uskarsnutiche izvarsna bez najmanje kaplje na sebi, bez svake rugote. *In virum perfectum*, kako govori Pavao sveti. Ako dakle za xivota tilo kakovu imase rugotu na sebi, izgubitiche ovu tada, slip koi biase, viditiche, hrom hoditi, gluh çuti: riçju Bog nadomistitiche sve, sto falilo bude, i koje tilo od posta, pokore, truda, i nemochi oslabljeno, i osuseno bude, tada zdravo, i jakoche biti.

„Svi dakle o Karstjani moji, svi velim u uskarsnutju uzetichemo tilo nase cilo, i izvarsno za vech nikada neumriti. *Mors ultra non erit.* Ali eh koliko razluçno bitiche uskarsnutje pravednih od zalih grisnikà uskarsnutja. *Præcedent, qui bona egerunt in resurectionem vitæ, qui vero mala, in resurectionem judicii.* Vi jurve dobro znate o Karstjani, da uskarsnuti imaju tila nasa osobito zato, jere Bog hoche, da tilo, koje sluxiloje dusi kakono orudje za çiniti zlo kakovo, oli dobro na ovome svitu, ima s-istom darovano, oli pedep-

ſano biti na drugome: jere nepravdabi bila za tako rechi tilu, ako ovo, poklam toliko muçiseſe, i trudiseſe za toliko zadobiti dobro dusi, imalobi ſvarsiti u jednome grobu, na iſti naçin, ako iſto tilo hoti ſluxiti bludu i nepravdi ſvakoj, vridnoje, da neſamo dusa, da i tilo iſto pedepſano bude.

Ova ovako buduchi, znati imamo o Karſtjani moji, da tila pravednih uſkarſnutiche ſ-lipim netarpljenja darom, tojeſt, da nigdar vech obchutiti neche oni najmanju kakovu teskochu, oli xaloſt. *Neque dolor erit ultra.* Varku ovoga dara, imatiche dar od ſvitloſti, ter ſvititiche koli ſunce: kakono iſti Iſuſ ſvidoçi: *fulgebunt justi sicut Sol.* Napokon imatiche tilo nase, ako pravedni budemo, hitrochu, i tançinu tako, da kakono ſvaki drugi duh u maknutju oka pochi od miſta jednoga u najdalje drugoche mochi, i uliſti kamomuje drago, kakono ulize Iſuſ u kuchu ſa zatvorenimi vratmi, gdi ſkupiseſe Apoſtoli ſveti.

A jedali niſu lipi dari ovi, ſ-koima bitiche darovano pravednoga ſvakoga tilo u uſkarſnutja vrimenu? kup jedan zemlje, praha, i blata, ovo nevoljno tilo nase tolicim podloxno nevoljam poſtati ima jedno vrime netarpljivo, ſvitlo kakono ſunce, lahko, i tanko, kakono duh jedan? jedali dakle nekoriſtne bitiche one pokore nase, oni poſti, ona tarpljenja, koja ſada na ovome podnasamo ſvitu? Ako ova toliko ſrichno uçinitiche tilo nase po ſvoj vikovitoſti? zlobni paka griſnici, kako, i na koi naçin uſkarſnutiche?

Ah neſrichno uſkarſnutje nemilih grisnikâ! Netarpljivi uſkarſnutineche oni, paçe uſkarſnutiche za tarpiti uvik, i tarpiti u ſvih udih ſvoih, i zato prokleti ſvaki uzetiche i ono iſto cilo tilo ſvoje, akoprem za xìvota kakova moxebit falilamuje ſtranka, i to za vechu

joste obchutiti muku. O koliko rada nefrichnak takav pustiobi u grobu tada i one oci, po koih ulize grih u njega, i one ruke, koje pruxilefuse na nedostojne stvari, i nepravedne, i one noge, koje vodisega u nedostojna mista, i on jezik, s-koim toliko puta ranioje u postenju iskarnjega svoga, i svetogardne izprigovorio riçi, i psosti: bi bi doisto uçinio rada on ovo, jere ovako skratiobi muke svoje na tilu, a osobito u takovih udih, koja buduchi sluxise grihu, joste vechu obchutiche muku. Ali pravica Boxja ovo nedopusta njemu, nego hoche, da kako grisioje sa svim tilom, i uskarsnuti ima za biti u svemu tilu pedepsan po svoj vikovitosti. Ter jedali nije ovo privelika nesricha, i neizgovorna grisnika jednoga! imati uskarsnuti, ali samo za tarpiti: svitlosti imatineche, ter kakono pogasene glavnje bitiche oni: lahki, i tanki biti neche, nego teski, i kamo baceni jedan put budu, ostatiche uvik od strasnoga obstriti paklenoga ognja; na svake nemile muçeni naçine od Diavolâ paklenih.

A mi o Karstjani, kako uskarsnutichemo? Hochemoli uzeti tada tila nasa vefelo, i radostno, a ne moxebiti sardito, i xalostno? O s-kakovim veseljem primitiche pravedne duse ona svoja tila, koja muçilasuse s-postom, i pokorom, s-kolikom radostju poljubitiche njih one, ter u dio pozvati onoga neizmirnoga dobra, koje svarhe imati ikada neche: isto paka tilo, koje toliko lipo uskarsnutiche tada, zahvalitiche tada dusi svojoj u sdruxenju zato, da oçuva nju od oskvarnutja, i toliko srichan zadobi njoj stalis, koi svarhe imatineche: ter tko ispisati moxe hvale one, oni blagoslovi, koji çutise budu tada meju dusom, i tilom u sdruxenja vrimenu.

Tko paka ispisati moxe, i dokazati sarditost, i xalost, koju obchutitiche duse nemilih grisnikâ, kada k-

tilu ſvome druxitiſe budu imale! ſ-kakovim jadom primiti necke bludnik gnuſno tilo ſvoje, koje za iſpuniti neçiſtu volju ſvoju, izgubiti hoti vikovito dobro, i goriti odibra u vikovitome ognju. Stoche rechi dusa mladicha onoga ſdruxechiſe ſ-tilom onim ſvoim, koga toliko gladilaje, videchi, da cicha njega pribivati ima u onoj ſtrasnoj muki. Ah oçi izdaice, rechiche tada, vi vi poçetak biſte griha moga: ah nemile ruke, koje zatvoriſte vrata meni Nebeſkoga Raja: ah prokleti moj jeziçe neçiſti, i ſvetogardni! O koliko hotiobi grisnik tada, da u nistare ſe obrati tilo njegovo, koje uzrok bi zla, i neſriche njegove: ali videchi, da zadobiti toliko nemoxe, pſovatí, i proklinatiche tilo dusu, a dusa tilo, i pſujuchiſe meju ſobom utonutiche ſdruxeni u onu ſtrasnu paklenu tamnicu. Xivimo dakle dobro, i pravedno o Karſtjani moji na ovome ſvitu, za mochi veſelo, i radoſtno ſdruxitiſe u vrimenu uſkarſnutja ſ-tilom ovim nasim, ter ſ-iſtim uxivati Boga nasega zauvik u onoj diki Nebeſkoj.

RAZGOVOR XVIII.

Xivot viçni.

Evo naſ o Karſtjani moji u tomaçenju poſlidnjega dila Vire ove ſvete Apoſtolſke, *xivot viçni.* Dio ovi, kako vidite, dvi ſame ima riçi; *xivot viçni;* ali uzdarxi u ſebi iſtinu takovu, da za çiniti nju pravo ſpoznati, i ſputno, ne pol ure, nego dani, miſeci, i lita potribnabi bila meni. A kako molimvaſ moxem u toliko kratkome govoriti vrimenu od viçnoga xivota. koi çeka naſ u Raju, oli onoga, koga obchutitiche zlobni u Paklu? Radi çeſa dopuſtite vi meni, da dokaxem ja danaſ va-

ma ostrochu mukâ paklenih, u drugome paka razgovoru vikovitoſt iſtih, na pokon paka u trechome veliçinu darâ Nebeſkih. Kakono paka pravica çoviçanſka poſtavlja vele puta na opchinſke pute glave, i tila oſudjenih, da ovako ſe daje izgled druzim: *pœna ad paucos, exemplum ad multos*, i vise puta one, koje oſuditi neche na ſmart, çini njih priſtupiti k-miſtu od pedepſe, da ovako vidjenje mukâ, koje druzi podnasaju njihovi, maknutibi njih imalo na prominjenje xivljenja ſvoga: ovako dopuſtite i vi meni o Karſtjani, da vaſ dopeljem danaſ xive k-vratom one paklene tamnice, za çiniti vaſ viditi, kakove ſtrasne muke ſu one, koje muçe one proklete, i neſrichne duse, i koje i vaſ çekaju, ako po neſrichi umrete u grihu. Pojmo dakle za pol ure u ono ſtrasno miſto, kako naſ nagovara Prorok David; *descendant in infernum viventes*, za ne utonuti za ſmartju nasom. *ne descendant morientes*, kako govori Ambroſ ſveti, ter izvidimo, sto razume grisnici, kada govore, *virujem xivot viçni.*

Sto dakle jeſt Pakao on, u kome xivitiche ſvaki, koi umriti bude u ſmartnome grihu? Pakaoje miſto od ſvih mukâ, i u kome nikakove ſe nenalazi najmanje dobro. *Locus tormentorum*, miſto, kadi pravica od oſvete Boxanſtvena ſkupilaje ſve muke, i pedepſe za proklete one muçiti duse: *Congregabo super eos mala.* Stoſe vidi vama odma u poçelu o Karſtjani od Pakla? jedva ulize neſrichna u njega dusa, naſkoçe nju ſva zla, i muke ſtrahovite, i neizreçene: *omnis dolor iruet super eum*, takoje *omnis dolor.* Na ovome ſvitu, nemoxemo çovika nachi, u kome druxene mogle bi biti ſve kolike muke, kojeſe izmiſliti mogu, buduchi da od ſtrane jedne mnogeſu meju ſobom ſuprotivne, ter ukup ſtati nemogu, a od druge paka ſtrane muke, ſ-koima pedepſuje Bog grisnika na ovome ſvitu, kapljeſu ſamo ſarxbe, i pedepſe njegove. *Stilabit furor meus super populum istum.*

I u iſtome ſarxbe, i pedepſe vrimenu nezaboravljaſe on privelikoga miloſardja ſvoga: *propter misericordiam indulgens est etiam, dum irascitur*. Kadi paka u Paklu miſto imatiche ſarxba ſama njegova, koju dokazatiche ſuprot onim prokletim dusam Bog pravedni, niti ſamo kapati, da izlivatiche varhu njih ovu na naçin mora, oli potopa: ako dakle ſada muçneſu nama, kako govori Jerolim ſveti, pedepſe Boxje, kada kapaju ſamo, sto bitiche molimvaſ, kada daxdile budu ove? *Si tanta est stilla, quid erit de totis imbribus.* Ako parſt ſami njegov udarajuchi toliku zadaje ranu, sto bitiche, kada udariti bude cila deſnica njegova? kako govori Petar ſveti Damian. *Tota Divinitatis dextera percutiet.*

Dvoje varſti muke nalazeſe u Paklu, jedna zoveſe muka od ſkode, a druga od chuchenja: izvidimo malo jednu, i drugu. O kolika, i neizreçenaje o Karſtjani ona, ka zoveſe od ſkode, i koja muçi one neſrichne duse, to jeſt, da ſvoga izgubise one Boga, koga priſveto lice nikada viditi neche. Ni ti puk moj, rechiche njima Bog, niti Bog tvoj bitichu ja ikada: *vos non populus meus, et ego non ero vester.* Ja znam dobro, da ni vi, ni ja u ſtalisu nismo za ſpoznati, sto rechiche izgubiti Boga, malo buduchi u naſ ſpoznanje, a joste manja ljubav prema njemu. Kakovo zlo napokon je u ſebi, rechiche nikoji, izgubiti Boga, ter njegovo neviditi lice? Izgubiti kakva dobra priatelja, ljubezniva Oca, dobra druga, oli goſpodara, jedno veſelo, i ugodno druxtvo, lipu, i bogatu bastinu, oſobitu çaſt, ovi oviſu gubitki, koji moglibi ſmutiti ſarce nase, izgubiti paka Boga, stoje u ſebi? Grisnici draga bratjo, virujte vi meni, nebude ſvejer ovako; otvoriticheſe oçi vase, ter drugako, nego ſada, akoprem kaſno, i bez koriſti divanitichete. I akoprem ſada vechim dilom neumniſte, i bez nauka, ſpoznatichete vindar tada, stoje Bog, i to bolje od najmudriega Bogoſlovca ſvita ovo-

ga: buduchi da Bog za vise nesrichnu, i prokletu onu muçiti dusu, prie nego nju osudi, s-bliskom jednim svitlosti çinitiche nju spoznati, kakovo, i kolikoje dobro, koje gubi, ter videchi, da neizmirnoje, i neizreçeno; *Omne bonum*, u kakvu tugu, i xalost upastineche tada? A tko molim vas dokazati moxe sarditost, plaç, rulenje proklete jedne duse, videchi ona, da Bog on, koi imobi biti blaxenstvo nje, i veselje, posta toliko nemil, i nje naivecha pedepsa? Da on Bog toliko dobar, toliko milostiv prema svakome najmanjemu çarvu posta za nju ljutost, sarxba, i pravica ista: da posta nje nepriatelj, i sto najgoreje, bez ufanja za mochi ikadase s-njim umiriti: i da na pokon ov isti Bog norujese, i posmihavase, veselise, i radujese varhu nesrichnoga nje stalisa. O ljubljeni moi „Spasitelju, hocheli dakle istinito biti, da ako po nesrichi u Pakao utonemo, toliko ostar dokazatichesse nama? Ti, koi ljubiosi nas toliko, da za hranu duså nasih hotiosi nama udiliti Tilo, i neprocinjenu karv tvoju: koi otvorena darxaosi parsa za primiti nas, i ruke za ogarliti, ter od sebe tada nasches zagnati? Niti ikada dopustiti, da prid tebe stupimo? Rechiches nama, kako reçe jedno vrime Kralj David Absalonu nedostojnome sinu svome; *faciem meam non videat?* Karstjani moji, kako mochichemo molim vas xiviti bez ufanja za ikadą Isusa viditi? Absalon, kada zabranjeno biase njemu viditi Oca svoga, i prid njega stupiti, toliku obchutioje xalost, da prosase od Oca milost za viditiga, ako odma zatim imobi umriti: *obsecro, ut videam faciem Regis, quod si memor est iniquitatis meæ, interficiat me:* kadi paka mi, ne smart jednu, da hiljada prositi, i xelitichemo tada samo za mochi viditi Isusa, i vindar milost ovu zadobiti ikada nechemo. *Non videat faciem meam.* O Pakao Pakao koliko strahovit ti u sebi jesi, ako u tebi nikada viditinechu Boga moga, „Stvoritelja, „Spasitelja, i sve dobro moje. Ter ovako muka, neviditi Boga, i ufanje nei-

mati za ikada viditi moch njega, kako govori Ivan ſveti Zlatouſtnik, bitiche vecha od ognja deſet hiljada Pakovà. I ovoje muka ona, kaſe zove od skode, i ka muçi one proklete duse u Paklu.

Izvidimo ſada muku drugu dusà nemilih onih, i kojaſe zove od chuchenja. Prokleta dakle dusa varhu izgubljenja Boga ſvoga, tarpiti, i muçitichеſe u ſviu mochih ſvoih, u razumu, u pameti, i u volji. „Spomenutichеſe razum kratkoche vrimena, koje tarpise neçiſta ona, i grisna naſladjenja, koima za privoljiti vidiſe ſada u Paklu. *Gustavi paululum mellis, et ecce morior*, rechiche ona, pokusioſam malo meda, i evo umriti imam. Sto haſni meni ſada on krivi dobitak, ona tuja muka, dica moja uxivaju ſada ſtvar takovu, koju nepravednim ja zadobih naçinom, a ja paka muçimſe ovdi. Eh ja neſrichni, kolike lipe neimah prilike za ſpaſitiſe, i ſluxiti nehotihſe ſ-iſtimi. Opomenuseme Redovnici toliko puta, da onu zalu zaoſtavim prigodu, da povratim tuje, i ono uzeto iſkarnjemu postenje: dusevnoſt bez priſtanka poſtavljase prid oçi moje ove paklene muke: oplasime prodika: zvaseme Bog k-ſebi ſada kroz one neſriche, ſada kroz one nemochi, a ja gluh dokazahſe ſvejer. Poklam paka ruxno ſagrisih, jedali neimah Redovnike za odrisiti mene? jedali ſtvar bi muçna meni jednu od tuge proliti tada ſuzu? xivih seſtdeſet, i ſedamdeſet godista, a paka kakovo cilo vrime ono uçinih dobro dilo? za koje çiniti kolike lipe neprimih pomochi od Boga? i vindar u pogledu ſvega ovoga hotihſe pogubiti. O dabi bilo moguche meni ſada jednu ſamu ſlobodnu imati uru za çiniti pokoru, sto nebih reko, sto uçinio nebih! *Si daretur hora, si daretur hora!*

Jeſteli çuli, jeſteli razumili o Karſtjani, sto neſrichna prokleta dusa tarpi u razumu? Ali o koliko vi-

se ne tarpi ona u pameti. Tkobi reko o Karſtjani moji, da u Paklu, kadi ſtrasneſu tmine, grisnici otvoritiche oçi ſvoje, i dobro viditi? i vindar iſtinitoje ovo. *Tunc aperientur oculi, tunc auferetur velamen.* Tada tada bitiche vrime, kada grisnik ſpoznatiche gubitje priveliko ſvoje, izgubivsi on Raj prilipi Nebeſki. „Spoznatiche, da ſtvorenbi od Boga za ſpaſen biti, da ſpaſenje takovo zadobimu Iſuſ ſ-neprocinjenom karvju ſvojom, i da zadoſta malo potribno biase od njegove ſtrane za zadobiti takovo, i da vindar izgubi ſlipo, i zauvik. O koliko miſao muçitiche takova njega, rada zahitiobi nju od ſebe, ali nebudemu moguche, jere Bog za vise muçiti njega, takovu u njegovu poſtavitiche pamet, da ovako prid oçima ſvoima imati bude ſvejer Nebo, sto vechu od iſtoga pakla datiche muku njemu, kako govori Ivan ſveti Zlatouſtnik; *Plus Cœlo torquentur, quam gehenna.* Izgubih Nebo, vapitiche prokleta dusa u Paklu, izgubih Nebo toliko lipo, i izgubih za malo, za gnuſno jedno privoljenje, i na miſto pribivati u njemu, pribivam ſada u Paklu. Pochiche hiljada godistà, ſto hiljada, i miliun, a ja joste bitichu u njemu, i bitichu uvik O vikovitoſti vikovitoſti! o ſtrasne, i ſtrahovite riçi. Kadiſte tamne pechine, daſe zatvorim u vaſ, i da nevidim ikada zrake ſunçene, ter bez priſtanka plakati, i vapitichu u vaſ o vikovitoſti vikovitoſti! dokle ſpoznam, sto rechiche muka, i tarpljenje jedno, koje nikada ſvarsiti neche. A koliko paka neſrichni on grisnik tarpitineche u volji, razmisljajuchi, da lipoga, i pridobroga izgubi Boga, i znajuchi, da uxivatiga vech ikada neche, xelitiche ſkonçanje njegovo, i nemoguchi zadobiti ovo, ſdruxitichese ſ-paklenimi Vrazi za pſovati, i proklinatiga kakono nepravedna, i nemila: joste paka vise marzitiche na Iſuſa ovoga, proklinati karv priſvetu njegovu, njegove rane, i ſmart, koja na miſto ſluxiti ſpaſenju njego-

vome, poveksatiche njegove muke. Takoje o Karſtjani moji, ſtvar jeſt nedvojbena, vise marzitichemo na ove priſvete rane, na karv njegovu, i na muku iſtoga tada, nego na ſve Diavle paklene, koji naſ muçitiche tada: proklinatichemo uvik Iſuſa, proklinati utrobu priſlavne njegove Majke, stalicu, u kojoj ſeje rodio, krix, na kome iſpuſtioje duh ſvoj za ſpaſenje nase, karv njegovu priſvetu, i njegove rane. Ah, rechichemo, zasto prolioje on karv ſvoju, ako ne za umnoxiti muke nase, i plamen, koi naſ uxixe; zasto odibra naſ za ſinove ſvoje po ſvetome karſtu, ter nahrani naſ ſ-Tilom, i karvju ſvojom, ako zato iſto, da biahomo Karſtjani, to vele veche muçeniſmo ſada. Ah prokleta vira, ku iſpovidaſmo, prokleto Vanjelje, koje virovaſmo, prokleti ,Sakramenti, koje primiſmo, proklet Otac, prokleta Majka, koji odhraniſe naſ, i uçiniſe Karſtjane, prokleta nasa dusa, proklet Iſuſ, prokleta Majka njegova. Eh vidim, da ſvi kolici obledujete na ovo govorenje moje, i gotoviſte za odlaziti od ovoga ſvetoga miſta za neçuti pſoſti takove: i viudar ſtvarje nedvojbena, da ako po neſrichi utonuli budemo u onu paklenu tamnicu, ovako, i joste gore izgovaratichemo. Ter ovoſu one ſtraſne muke, koje podnasa grisnik ſvaki u dusi na drugome ſvitu: izvidimo paka ſada, kakovo bitiche tarpljenje u Paklu na tilu, kada ovo u vrimenu opchenoga ſuda ſ-dusom ſdruxitiſe bude.

Dokaxte vi meni o Karſtjani jedno malo, stoſe vidi vama od Pakla, i od njegovih mukâ? za rechi iſtinu zadoſta malo ſmuchene vaſ vidim, i priſtrasene. Pakao dakle nije zlo toliko, kolikoſe pripovida, stone? Eh kadaje tome tako, izvidimo ſada u kratko, sto tarpitiche prokleti u tilu, poklam ovo druxeno bude k-dusi, ter moxebiti ovo vechu imatiche jakoſt za ſarce maknuti vase: za ſpoznati paka na koigod naçin polak ſlaba razuma nasega muke, koje obchutiti budu tila grisni-

kà u onoj paklenoj tamnici, ulizmo jedno malo ſ-misljju nasom u priſtaliste jedno nemochnikà, u kome ſvakovarſtni nalazeſe bolnici. I eto vidimo ondi jednoga ſiromaha u ſkljanih bolezna, nu kako viçe, i vapie, i boiſe dagaſe koi ne dotakne, ter cicha ſtrasne muke ſmart od Boga proſi. Eto onamo drugoga, koi od ſtrasne muke miſta nemoxe ſebi nachi, ſada lexe, ſada uſtane, ſada na jedan, ſada na drugi bok ſe obracha, ter uſiljen pſuje, proklina, kada vidi rezati ſebi ſtran kakovu tila ſvoga. I vindar ſvi ovi imaju oko ſebe priatelje, i rodjake, koji njima ſluxe, lik, i likare, koji pomaxu njima. Ali ako po neſrichi doſpite u Pakao o grisnici bratjo moja, ovo biti neche, nitiche biti ondi jedna ſamo ova, oli ona nemoch, da ſve kolike ſadruxitichеſe u vaſ, ter o koliko ſtrahovitie, nego na ovome ſvitu, uxgane buduchi od ſardite pravice Boxje. Nitiche biti ondi priatelji, oli znanci, ne likari, oli likarie za pomoch udiliti kakovu, da neizbrojeni Vrazi pakleni, koji nemilim bez priſtanka naçinom muçitiche vaſ. Bitiche ondi oganj toliko xeſtok, i ſtrahovit, da uſpored njega nas ov çiniſe namalan: nitiſeje sto çuditi tome, buduchi da oganj ov nas izasaoje od dobrote Boxje za koriſt nasu, kadi paka pakleni od Boga bi ſtvoren ſamo za proklete muçiti u Paklu: i buduchi orudje oſvete pravice Boxje, goritiche bez priſtanka, i nigdar ſe ne pogaſiti. *Dominus dabit ignem in carnes, ut urantur, et sentiant in sempiternum.* Ah ſtrasni ognju, plavatiche u tebi prokleti, kakono riba u vodi, ti u njih, ti oko njih, ti izvan njih bitiches, ti njima ſluxitiches za hranu, ti za odichu, ti za pichu, ti za ſtan, ti uliztiches u koſti, ti u xile, ti u moxjane; jednom riçju oganj vaſ u prokletomu, vaſ proklet u ognju che biti. *Pones eos, ut clibanum ignis.*

Tko ima xelju ſada, dokaxtemi, tko ima xelju za

iſkuſiti nemile paklene muke? *quis ex vobis poterit habitare cum igne devorante?* O ſlipoſti, i neumnoſti privelike nase o grisnici bratjo moja! virujeſe dakle Pakao, i vindarſe grisi. A kolikojih neima ovdi u ſmartnome grihu, i koji u ovome iſtome çaſu utonuti mogu u on ſtrasni oganj, i vindar zapuſtiti oni neche opako xivljenje ſvoje. *Ah inteligite insipientes in populo, et stulti aliquando sapite.* I akoje takav meju nama çovik, neka odlazi od ove Carkve ſvete, od ovoga ſvetoga miſta: mi paka oſtali bacimoſe na grisna kolina nasa, i ſkrusenim recimo ſarcem. O Boxe priveliki, iſtinaje, da ſagrisiſmo, i ruxno uvridiſmo tebe. *impie egimus in omnibus injustitiis nostris,* nitiſmo vridni, da nam oproſtis: *redde retributionem superbis.* Pedepſui, pedepſui naſ ſlobodno, ali na ovome ſvitu, salji kugu, salji glad, salji voiſku, ſamo da na drugome nam oproſtis ſvitu: *hic ure, hic seca, dumodo in æternum parcas*

RAZGOVOR XIX.

Xivot viçni.

Vaſ ſtravljen, i priuzet u pameti poſtajem, kada razmisljam ono, sto danaſ govoriti nakanioſam vama, ter ako ſmucheno ſarce u pogledu iſtine takove nemogaſe puſtiti mene uſnuti noch ovu, kako molim vaſ puſtitiche mene izprigovoriti riç jednu. Dogajaſe meni doiſto ono, sto govoraſe ſvoje vrime okrunjeni Prorok. *Anticipaverunt vigilias oculi mei, turbatus sum, et non sum locutus.* Xelite uzrok znati? evo vamga: *Cogitavi dies antiquos, et annos æternos in mente habui.* Znaoſam, da govoritichu vama o Karſtjani danaſ od nedoſpitne, privelike, i ſtrahovite vikovitosti paklene: *Credo vitam*

æternam, virujem xivot viçni, çeſa radi miſlechi kako, i na kakav naçin imobih od takove beſiditi vama, toliko ſmuchen poſtah, da hotiobih raje plakati, nego govoriti. Ah ſtrahoto privelika, ah privelika miſao! govori Aguſtin ſveti: *Magna cogitatio*. Vikovitoſt vikovitoſt! Vazda, i nikada! Eh plaçimo plaçimo o Karſtjani, jere prikladnieje vrime ovo za plakati, nego za razgovoritiſe: *Luctuum tempus præsens, non sermonum, tempus gemituum, et non verborum; tempus deprecationis, non concionis*, plakati velim razmisljajuchi onu ſtrasnu vikovitoſt mukâ paklenih, ſtrasno ono vazda, i ſtrahovito nikada: *tempus gemituum, et non verborum*.

Nista dakle niſi nakanio o Oçe govoriti nama danaſ od ſtrahovite vikovitoſti takove mukâ paklenih? imamo dakle pogutnuti riçi one *vazda*, *i nikada* bez dabi bile od koga iztomaçene nama? Znanoje dobro tebi, koliko neumni, i priproſti mi jeſmo, kako hoches dakle, da mi ſami po ſebi doſpiemo na ſpoznanje, sto rechiche riçi ove, *vazda, i nikada?* i da Pakao ima tarpiti vazda i neima ſvarsiti nikada. Karſtjani moji hotechiſe mi razgovoriti od vikovitoſti, iſtinito rechichu vama, da toliko ja ſ-razumom doſixem moim, koliko vi ſvi oſtali, ter ako upitate mene, da dokaxem vama stoche rechi riç ova vikovitoſt, toliko od iſte moxem rechi vama, koliko govoriti moxe, i ſuditi ſlip jedan çovik od lipote kakove, oli farbe: i recimo sto hochemo, kako govori Agustin ſveti, malo, oli nistare rechichemo od ſtrasne vikovitosti: *quidquid de æternitate dicis, minus dicis*. Riç ova vikovitoſt u çaſu jednome ſe izgovara, ali miliun godistâ zadoſta nije za razumiti nju. Vikovitoſt vikovitoſt, tko doſechite moxe, tko razumiti?

Ako na priliku reçem vama, da vikovitoſt mukâ paklenih, koje proklete podnasaju duse, uzdarxi u ſebi vechi broj godistâ, negoje zernâ u peſku, oli ka-

palj u vodi na ovome ſvitu, viditichete, da neizbrojeni broj godistà uzdarxati u ſebi ona ima. A tko molim vaſ izbrojiti moxe zerna, koja u ſvemu kolikome ſe nalaze peſku, tko kaplje ſvih vod, i ſvega kolikoga ſirokoga mora? i vindar ſve ovo nije nista uſpored vikovitoſti ſtrasne one. *Quidquid de æternitate dicis, minus dicis.* Ali poſtavimo, da muke one tarpitiche toliko vrimena, koliko potribovaobi tich jedan za oſusiti ſve koliko more, i ſve vode, iſpiuchi ſvakih ſto hiljada litâ ſamu jednu kaplju, priſtraseni vapilibismo, ah koliko vrimena tarpitiche Pakao! i vindar rechi imam ſ-Aguſtinom ſvetim, da ſve ovo za tako rechi neizvarsano vrime uſpored vikovitoſti one ſami jedan çaſ ſuditiſe moxe. *Omnium sæculorum spatia, si æternitati comparentur, non sunt æstimanda exigua, sed nulla.* Buduchi da ſva godista ona, akoprem neizbrojena ſvarhubi jedan put zadobila, doſpiobi napokon tich on, da uzdigne poſlidnjo zerno od peſka, i poſlidnju mora kaplju; kadi paka u Paklu bitichеſe ſvejer u poçelu, goritichеſe vazda, i nikada muke one ſvarhu imati neche. Bitiche Bog ſardit bez priſtanka prema onim dusam neſrichnim: ſmilovatiſe njima neche, niti oproſtiti ikada: *Non miserebor, et non parcet oculus meus.* Ah dobri Boxe, jedali moguche, da ti, koiſi Otac od miloſardja, i ljubavi, oproſtitineches onim neſrichnim dusam, poklam muçile ſe budu u onoj ſtrasnoj tamnici toliko miliun godistà? *Non miserebor, et non parcet oculus meus.* Hochesli da neſrichnak on plaçe u pogledu grihà ſvoih? plakatiche gorko, ter kada ſuzama ſvoima toliko uçinio bude more, koliko na ovome ſe nalazi ſvitu, hochesli zadovoljan poſtati, ter uzmilitiſe varhu njega? *Non miserebor, et non parcet oculus meus*, ne ne neima vise mira, neima oprostenja: tarpiti ima vazda, goriti ima ſvejer bez ufanja za ikada izlaziti van, ja ſe gubim, ja ſe ſmuchujem, ja neznam gdiſe nalazim, nikada nikada! ſvejer ſvejer! tarpitichеſe vazda, go-

ritichese vazda! Pakao nikada svarsiti neche: *non miserebor, et non parcet oculus meus.* „Sada ako samo premisljavanje vikovitosti one, ako ono vazda, i nikada toliko nas smutiti sada moxe, sto bitiche o Karstjani, ako po nesrichi dospili budemo u onu strasnu paklenu tamnicu, kadi ne samo misliti, i premisljavati, da i podniti imali budemo strasne one vikovite muke?

Eh koliko muçitiche prokletu dusu u Paklu ovo vazda, i ono nikada! Vi jurve dobro znate o Karstjani, da muke, tarpljenja, i xalosti na ovome svitu, neka budu velike, i strasne kolikose hoche, imaju u sebi pokripljenje ovo, da uvik tarpiti neche, i da jedan put svarsitiche, i koliko vise vrimena podnasamo takova, toliko manje joste podniti imamo. Na priliku osudjen kakav na Galiu muçise, istinaje, i tarpi mnogo, ali vindar kripi njega ono, da dospitiche svarha osude njegove, i da slobod parvanju zadobitiche. Kadi paka prokleta dusa u Paklu utisenje takovo imati neche, ne ne neche njemu ikada zora dospiti novoga dana, niti svarha osude njegove. I ne samo ovo, da izvise ovo vazda, i ono nikada zabitichese jako u pameti njegovoj. ovo vazda, i ono nikada utvoreno postatiche u razumu, i ovo vazda, i ono nikada posvojatiche njegovu volju tako, da niti za mali ças jedan odbiti neche od sebe mochi misao strasne vikovitosti one; paçe isti svemogi, i pravedni Bog za njih muçiti bolje postaviti, i zabiljixitiche u pameti njihovoj misao ovu nemilu, vazda vazda, nikada nikada. Çesa radi tko molimvas dokazati moxe strahovite psosti, zdvojenja, skripanje zubi, rulenja, i plaç prokletih u Paklu u pogledu premisljavanja ovoga, vazda, i nikada. Besnitiche oni suprot samim sebi, ter çiniti sva i svaka za skonçatise, i unistiti sebe. Razkidatiche oni svoje na falate meso; bacitichese u najstrahovitii plamen: molitiche Vrage paklene, da nemiliim joste njih naçinom muçe, riçju is-

katiche oni ſmart ſebi, ali nachi nju neche. *Quærent mortem, et non invenient.*

A jedali virujete o Karſtjani, da vikovitoſt takova ſe nalazi mukâ paklenih? Ter ako virujete, dokaxtemi molim vaſ, kakov plod raja ova u ſarcu vasemu? Premisljavanje takove dohodeche vikovitoſti napuni ſvoje vrime ſ-puſtinjacimi cile planine, i puſtose, napuni ſ-divicami Monaſtire, maknu tolike plemenite i bogate ljude, da zapuſtivsi çaſti, i bogaſtva ogarlise xivljenje jedno ponixnoſti puno, i pokore, i to za izbignuti mochi dohodechu neſrichnu vikovitoſt. Uçini ova tolike neizbrojene Muçenike karv ſvoju proliti, i ſtrasne pritarpiti muke, koje mogase iſmiſliti nemili karvoloci, i to za ne obchutiti vikovitoſt mukâ paklenih; mi paka ſuprotivnim naçinom znajuchi dobro, da ako po neſrichi utonuli budemo u onu paklenu tamnicu, goritichemo ſvejer, i da nikada muke nase ſvarsiti neche, jeſmo vazda oni, koji prie biahomo, ter u parvanje ſ-iſtom lahkochom vrachamoſe grihe; i takovi mi buduchi, rechi moxemo, da viraje u naſ? Eh da virovalibiſmo, kako molim vaſ ſam jedan grih ſmartni uciniIibiſmo, znajuchi da za ſobom takov vodi neſrichnu vikovitoſt? Ako ono na priliku priljuboſtvo, ona tatbina, ona oſveta, ono zloglaſenje vodilobi za ſobom oganj od ſto, od hiljada, od miliun godistâ, jedali nebi bila privelika neumnoſt, i zlobnoſt hotiti ſ-takovom kupiti mukom naſladjenje jednoga maloga, i kratkoga çaſa? i vindar takova podniti biſe joste mogla, jere bi imala napokon ſvarhu: kadi paka virovati da za grih ſmartni jedan gotovje Pakao, koi konca nikada imati neche, i vindar nepriſtati grisiti, sto drugo zlamenuje o Karſtjani, nego da nevirujemo vikovitoſt takovu.

Ne o Karſtjani, ponavljam iznova, nevirujeſe od naſ takova; i za to bolje utvarditi vaſ u iſtini ovoj, po-

ſtavimo na priliku, da u ovoj Carkvi ſvetoj nalazilabiſe pech gorucha jedna: ſada upitam ja tebe o Karſtjanine, koliko xelis imati zlata, i ſrebra, koje çaſti, i naſladjenja, i to za goriti xiv ſam jedan dan u onome ognju; istite stoje drago vama, i zadobitichete, ako ſamo za kratko takovo vrime u onoj goruchoj goritichete pechi: sto odgovarate na obechanje, i nudjenje takovo? çujem da mi odgovarate, da za vaſ ſiroki ſvit ne jedan dan, da ſamu uru jednu pribivati u onome nebiſte hotili ognju. Ah Karſtjani kadaje tome tako, vratimoſe k-nama, kadije molim vaſ vira nasa! Za ſve dakle çaſti za ſva bogaſtva, za ſva naſladjenja ovoga ſvita maknuti nebiſmoſe mogli za u onu pech goruchu uliſti za ſami çaſ jedan, a za privoljiti volji prikorednoj nasoj, za jednu oſvetu, za jedno naſladjenje, za krivi, i gnuſni dobitak volju imamo za uliſti u on ſtrasni, i vikoviti oganj pakleni; a paka velimo, da virujemo? Ne ne o Karſtiani, ne viruješe od naſ vikovitoſt, i akoſe viruje, imam doiſto rechi, da ſlipi, i doſtojni verugà jeſmo vodechi toliko opako xivljenje. Na tancu, na prikazi, na najugodniome veſelju pribivati nebiſmo mogli, ako cilo godiste tarpitibi imalo ovo, kako dakle mochichemo podniti Pakao jedan vikovit, muku jednu, koja ſvarhe ikada imati neche.

Mi virujemo, odgovarate vi meni, vikovitoſt takovu, i ſvaki put, kada izgovaramo riçi ove u viri Apoſtolſkoj, *virujem xivot viçni*, iſpovidamo, da za xivljenjem ovim vrimenitim dohodi vikovito na drugome ſvitu: ali zlo jedino, i falinga nasaje ova, da ſputno iſtinu ne premisljavamo takovu, kakono imalibiſmo. Ne premisljavate? a jedali ſlipoſt vecha, i neumnoſt nachi, i izmiſlitiſe moxe od takove na ovome ſvitu? jeſteli Karſtjani, a na vikovitoſt nemiſlite? Ako upitam ja tebe o Karſtjaninu, zastoſe toliko trudis, i muçis po

nochi, i po danu, jurve imas od kuda xiviti moxes, u-xivaj dakle u miru, i poçinku sto udilioje Bog tebi, i za naparvo nemoj ſkarbiti toliko: ti odma odgovoritiches meni: potribnoje miſliti o ſtaroſti, ter ſada, dokle jakoſti ſluxe joster ſpraviti potribna xivotu u vrimenu onome, u kome jakoſt poſaliti bude, i dilati ſe nebude moglo. Ali upitam vaſ ja, jeſteli ſtalni, da mnogo vrimena joste xivitichete? Poſtavimo dakle da xivitichete joste dvadeſet, trideſet, oli çetvardeſet vise godistà, ter za ovi broj mal zadoſta imamoſe ſkarbljivi dokazati toliko. kadi paka protivnim naçinom ſtalni nemoxemo biti niti jedan ſami dan xiviti joste, a joste manje k-ſtaroſti doſpiti. Ali kolikoje neſtalna ſtaroſt takova nama, koju uſamoſe doſtignuti, toliko ſtalno, i iſtinitoje, da za takovom çekaju naſ na drugome ſvitu ne ſto, ne hiljada, ne miliun godistà ſamo, da xivot viçni oli ſrichan, i ugodan u Nebeſkoj visini, oli neſrichan, i muçan u paklenoj tamnici. A mi sto çinimo, i sto uçiniſmo do ſada za uvike ſtati dobro, i blaxeni biti, ter odbignuti zlo vikovito u Paklu? Vi odgovarate da o tem do ſada maloſte miſlili: ter jedaliſe çini vama odgovor takav doſtojan Karſtjana jednoga, jedali ſe rechi moxe ovo xiviti ne velim kakono Karſtjanin, da kakono çovik ſamo razumni, koi iſkati imobi dobro i koriſt ſvoju, a od zla bixati paka? O ſlipoſti, ponavljam iznova rechi, o ſlipoſti, o neumnoſti privelike! i da malo, oli za tako rechi nista ne miſlimo o vikovitoſti, iſpitajmo naſ iſtih jedno malo, i poſtavljajuchi ruke na parſa, ja od mene, a vi od vaſ govorte ovako, xivim na ovome ſvitu vech pedeſet godistà, a paka kakovo uçinih dobro u pogledu dohodeche vikovitoſti, koliko puta o takovoj misljah? Da toliko miſlilibiſmo o koriſti kuche, i obitili nase, ob intereſu, koliko miſlimo o vikovitoſti, stobiſe od naſ reklo, sto ſudilobiſe? i vindar sto ima u ſebi kucha, obitili, ſinovi, i intereſ ſvaki uſpored privelike vikovitoſti nase? i vin-

dar razbiamose glavu, i nedajemose mira noch i dan za obogatiti nas, i druxinu nasu, a na vikovitost najmanje se misli. *Punctum est, de quo litigant, æternum est, de quo non curant*, ter jedalise moxe nachi slipost, i bezumnost vecha od ove?

A na sto molim vas imobi misliti Karstjanin svaki, ako misliti neche na dohodechu vikovitost, koju ispovida, da viruje? nu çujte, sto veli Agustin sveti, znati imate bratjo moja, govori on, da zato Karstjani jeste, jere misliti imate svejer o vikovitosti. *Scire ergo debetis Fratres, quod ideo Christiani sumus, ut semper de futuro sæculo, et de æterno præmio cogitemus.* Takoje o Karstjani moji, Karstjanin jedan svejer prid oçima svoima imobi imati vikovitost, koja çeka njegà na drugome svitu: çesa radi iduchi uveçer u postilju, imobi rechi, sto bitiche od mene po svoj vikovitosti? hochulise spasiti, oli zauvik pogubiti? ovo isto izgovarati imobi, kada se ustane o zori, ovo kadaje u druxtvu, ter puni straha gledajuchi jedan drugoga, imalibismo rechi, bratjo draga, sto bitiche od nas na drugome svitu, sto u onoj vikovitosti strahovitoj? hochemolise spasiti, hochemolise pogubiti? nemojmo ufanje postaviti nase u ono malo, koje uçinismo, dobro, buduchi da na koncu xivljenja nasega dogoditi se moxe, da jednome samome smartnome privoljimo grihu, i eto gotova odma vikovita pogubljenja nasegą.

Ovo o Karstjani imalobi biti ogled osobiti nasega razgovora, ovo nasih misal, nasih xeljà. nasega straha, riçju govoriti, i misliti o takovoj nedvojbenoj istini imalibismo svejer, i vindar neima stvari na svitu, na koju vise mislili nebismo, nego na ovu. Eh puçe moj priljubljeni dopustimi molimte da odstupim od ovoga od istine mista, da izlazim od ove Carkve svete, i da va-

piuch idem po ulicah, po poljih, po ſtaçunih, po kuchah, govorechi, vikovitoſt, vikovitoſt! Texaci sto çinite na poljih vasih? Vikovitoſt vikovitoſt! Triba misſliti za poſiati, i pobirati za dohodecha vikovita lita, kojaſe çekaju, a ne za ova, koja hitro, i za çaſ ſvarsuju. Vikovitoſt, vikovitoſt! o Rukotvorci, ja vaſ vidim ſve trudne, i potne cicha velikoga dila, i to za mali dobitak, eh potribnoje truditiſe i muçitiſe za dobitak neizreçeni on, koi vaſ çeka na drugome ſvitu, i koi ſvarhe imati neche. Vikovitoſt, vikovitoſt! O Targovci, sto haſni vama kupiti blago i bogaſtvo, ako izgubite vikovito dobro, koje naſ ceka? Vikovitoſt, vikovitoſt! O plemeniti, o Goſpodo, o Goſpoje, sto hasſni vama, da uxivate ſvakojaka dobra, ugodnoſti, naſladjenja na ovome ſvitu, ako paka na drugome zauvik pogubitichetеſe, i goriti u onome ſtrasnome paklenome ognju? Eh uçinte na moj naçin, tojeſt, ako toliko ljubite ugodnoſti, istite, i ljubite prave, koriſtne, i iſtinite, tojeſt vikovite. Na pokon dopuſtite da idem u puſtinje, i monaſtire vapiuch govorechi, vikovitoſt, vikovitoſt! O Puſtinjaci, i Koludri, veſelo çinim vam navistenje, da ſuze vase, i pokora vasa za kratkoche tarpiti vrime, a vikovitu vama zadobiti plachu. *Momentaneum, quod cruciat, æternum quod delectat.*

Ali sto hotiobi ti o Oçe, çujem dami odgovarate, da mi çinimo za u ſtalnoſt poſtaviti vikovitoſt ſrichnu nasu? jedali zapuſtiti imamo dicu, druxinu, rodbinu, i ſve priatelje nase, ter zakopatiſe xivi u puſtinju kakovu za vech nikada meju ljude dochi? jedali imamo prodati ſva nasa dobra, ter biti uſiljeni od vrat do vrat proſiti? Takoje o Karſtjani moji, ſva ova çiniti imate ako drugako ſpaſenje vikovito zadobiti nemoxete, paçe za uzbignuti vikoviti pakleni oganj ſva ova koja rekoſte mala jeſu u ſebi. A sto molim vaſ jeſu trideſet, çetvardeſet, i ſedamdeſet godine dana u puſtinji uſpored

miliun godistà paklenoga ognja? stobi hafnilo vama, da drugarica vasa, vasa dica, i druxina dobro ftoi, a da vi gorite u paklu? Eh Karftjani moji, vikovitoft, vikovitoft, ovoje sto na farcu nasome uvik imalobi ftati; ufpored ove fva dobra fvita ovoga nistare nifu u febi; fva i fvaka dakle uçiniti, i fva pritarpiti imalibifmo dragovoljno za mochi zadobiti famo onu vikovitu flavu.

Ti dobro divanis o Oçe, govoremi nikoji, ali da ti reçemo iftinu neimamo toliko darexljivo farce za mochi tolika çiniti, sto dakle potribujefe od naf za takovu nefrichnu izbignuti vikovitoft? znateli sto imate çiniti? Ono sto fvoje vrime navadan biase çiniti Aloizio fveti. Ov u prigodi kakove ugodnofti buduchi fuprotivne Boxjemū zakonu, mifljase odma na vikovitoft, i fam fobom ovako govorase: *Quid hæc ad pœnam æternam!* Aloizio, stofu u febi fve kolike ugodnofti, fvi dobitki, fva vefelja fvita ovoga ufpored vikovite paklene muke, koje te çekaju, ako ovima privoljis? *quid hæc ad pœnam æternam?* fuprotivnim paka naçinom, imajuchi pritarpiti on fuprotivnoft kakovu, oli nemoch za neuvriditi Boga f-netarpljvoftju kakovom razmisljavase vikovitoft, i izgovarase: *quid hæc ad vitam æternam?* Aloizio, f-tarpljenjem takovim ti zadobivas tebi fpafenje vikovito na Nebu, jedali dakle nije koriftno pritarpiti za kratko vrime fuprotivna na ovome fvitu, za mochi paka vefelitife zauvik na drugome? Evo dakle o Karftjanine lahka naçina za nefrichnu takovu izbignuti vikovitoft; ter ovako mi çinechi, i prid oçima darxechi vikovita dohodecha lita u fvakome poflu nasome, virujte vi meni, da nebifmo ikada kakovo nepriftojno uçinili dilo, koje otiralobi naf od Nebefkoga Raja; sto neka udili Miloftivi Bog meni, i vami.

RAZGOVOR XX.

Xivot viçni.

Oterite ſuze vase o Karſtjani, ter otirajte od ſarca vasega xaloſt, koju obuzrokova prosaſno govorenje moje. Iſtinita ſtvarje, da pod ovimi riçmi *xivot viçni,* uzdarxiſe Pakao, i neſrichna vikovitoſt mukâ njegovih, ali ov xivot viçni nije ſpravan za vaſ, da ſpravanje za pogane, nevirnike, nepriatelje Boxje, proklinavce, i zlobne grisnike: ali vi, koji ſinovi Boxji jeſte, koji xiviti, i umritichete u miloschi njegovoj, znateli, sto razumiti imate po ovih riçih, *xivot viçni?* razumiti imate Nebo: takoje o Karſtjani moji. Ak ſlatkoga imena, ah lipa, i ljubljena ſpomena, ah lipa i ljubljena ſkljana nase ſvete vire! za naſ dakle ſtvorioje Bog Nebo, ako xiviti budemo polak njegove ſvete volje: veſelmoſe dakle, i radujmoſe, ter u iſtome izvidimo vrimenu veliçinu dobra onoga, koje pripravioje nama u onoj Nebeſkoj visini.

Stoje dakle Nebo o Karſtjani moji? Eh virujtemi, da hotechi govoriti od iſtoga vama, priſpodobitichuſe çoviku onome, koi hotechi prodati jednu plemenitu kuchu ſvoju, izvadiobi od iſte kamen jedan, i iſtoga kakono priliku kazaobi nje lipote: sto videchi ſvaki rugaobiſe, i poſmihavao, i za budalu darxao njega. Nistanemanje, akoprem nemogucheje nami lipotu i dobrotu doſechi Nebeſkoga Raja, izvidimo vindar onako, kako razum ſlab nas moxe doſechi. Radi çeſa imamo znati o Karſtjani najparvo, da Neboje miſto ono, u kome nikada izgubitiſe nemoxe miloscha, i priateljſtvo Boxje, niti moguche bitiche nama najmanji grih uçiniti. Dokle na ovome pribivamo ſvitu, ſvejer prokletome podloxniſmo grihu, pribivamo meju grisnike, xive-

mo u mistu, kadi od svake strane grih vlada nemili: pokvarena narav nasa, zlobna pohotjenja, nepriatelji nasi nutarnji, i vanjski na grih pozivlju nas bez pristanka na toliko, da vazda vojevati imamo, i branitise bez biti ikada u miru, i pokoju. Ali ako nas dostigne sricha, da dospimo u Nebo, sva zla ova pristatiche: xivitichemo s-Blaxenima, ljubiti bez pristanka Boga nasega, i svetu njegovu ispuniti volju, ter najmanji tada nemir u nas obchutiti nechemo.

„Sada, akoprem samo, i jedino ovo, da u onoj Neboskoj visini bojatise neima dusa izgubiti ikada Boga svoga po kakovome grihu, koga uçiniti nemoxe, nistanemanje, buduchi da dobro takovo maknuti moxe same pravedne, i bogabojeche duse, izvidimo naparvo joste, stoje Nebo: Neboje misto, u kome biti neche tuge, muke, siromastva, progonstva, i zla ostala, koja usiljenismo obchutiti u ovome svitu. Veseltese dakle, i radujtese vi o siromasi, koji tolike podnasate nevolje sada, u Nebu svega toga biti neche, ne glad, ne xedja, ne mraz, ne nemoch, ne ubostvo. Dokle na ovome putujemo svitu, nepomankuju nezgode, onoga sused progaņja, muçi gospodar ovoga, grozise vama virovatelj, kadamu dug neplachate: muçe vas vasa dica prosechi vas kruha, a takova neima pri kuchi: cio dan se muçite, i trudite, oli kopajuchi zemlju po najvechoj vruchini, oli dilujuchi tesko u rukotvoru svome: a paka na svarhu za svim trudom ovim neimate vele puta s-çim nahraniti, i oditi sebe, i dicu svoju. Jedali nije stvar istinita ovo o Karstjani? Ali ako ulizete u Nebo, stalni moxete biti, da zla sva ova, i ostala odstupitiche od vas, niti najmanju ondi obchutitinechete xalost *Neque luctus, neque clamor, neque dolor erit ultra.* Jedali dakle nije lipo Nebo? jedali nemeche raçun nama pod kojugod cinu kupiti, i zadobiti njega? Ako svit ov nevoljni, akoprem pun teskochâ svakih, i koi polak nau-

ka Gergura ſvetoga imobiſe ſvati ſmart nepriſtalna : *quid est aliud, quam quædam prolixitas mortis?* tolikoje drag nami, da zapuſtiti nebiſmo hotili njega ikada, koliko vise xeliti nebiſmo imali dochi u onu Nebeſku visinu, kadi zlo nikakovo, dobro paka ſvako biti, i pribivatiche. Kakovo paka dobro bitiche ondi, upitajte Paula ſvetoga, i on dokazatiche vam: ter evo sto govori. *Nec oculus vidit, nec auris audivit, nec in cor hominis ascendit, quæ, et quanta Deus præparavit diligentibus se.* Niti oko vidiloje çoviçanſko, niti çuloje uho, niti u ſarce doſpiloje çoviçanſko, sto pripravioje Bog ljubechim ſebe. Kadaje tome tako, stoſu lipote, sto bogaſtva, koja videſe u Kraljevſkih dvorih uſpored dobra, i lipote, koja naſ u Nebu çeka. Zadoſtaje rechi, da dobro ono bitiche takovo, da, kako govori Aguſtin ſveti, ako kap jedan dobrote, i lipote one Nebeſke upaobi u Pakao meju one proklete duse, Pakao priſtaobi biti Pakao, i kapljica takova zadoſtnabi bila za pogaſiti vaſ oganj pakleni, i obratiti miſto ono od mukâ u miſto radoſti, i veſelja: *totam damnatorum amaritudinem dulcoraret.*

I vindar stoſe çini o Karſtjani moji za mochi takovo zadobiti Nebo? Trudimoſe, i muçimoſe za mali kakav dobitak, za obogatiti kuchu, za on zadobiti vinograd, ono polje, onu ſinokosu: nedajemoſe mira po nochi, i po danu za zadobiti onu çaſt, onu ſluxbu, a za zadobiti Nebo stoſe çini? znamo, i virujemo, da naſ ondi çeka neizmirno dobro, i vindar teskoje nama za zadobiti takovo ſuprotivnoſt najmanju podniti; koliko da ſtvar iſtabi bila biti, oli nebiti u njemu. A koliko molim vaſ neima takovih meju nama, koji ſpravnibi bili odgovoritiſe iſtome, ako ſamo moguchebi bilo njima uvik na ovome pribivati ſvitu, ter njegova uxivati dobra, akoprem punje on ſvake xuhkoche. O ſlipoſti, i neumnoſti privelike takovih grisnikâ. O ljudi

bez vire! ter jedali nisu spodobni takovi xivinçetu jednome u dvoru jedne na priliku kraljevske kuche vezanome u vrimenu kakova osobitoga veselja, i gostenja, koje, akoprem vidi nositi svakake jestvine, nistanemanje vise ljubi ono sieno, i zob, sto prid sobom ima, nego sva ostala? jesu doisto, jere çujuchi po ustih duhovnih Pastirâ, koliko neizmirnoje dobro ono, koje nas u Nebu çeka, toliko marzli dokaxujuse, da veche darxe zemaljski svaki, i gnusni dobitak, nego Nebo, i neizmirno njegovo dobro.

Xelite moxebit znati stogod vise od Neba? Imate znati, da Neboje misto, u kome svemoguchi Bog hoche, da daruje virne svoje, i to kakono Bog, koije privelik, i neizmirno bogat, i bez mire darexljiv Kada kralj kakov zemaljski osobitim darovatiche naçinom podloxnika svoga, dajemu dar pristojni veliçanstvu svome, tojest, dar biti ima kraljevski. „Sada govorechi mi od Raja, nemojmo çekati ondi zlato, oli biser, oli drago kamenje, buduchi da sva ova nistare nisu u sebi, i za koja darovati svaki kralj dospiti moxe, kadi paka Nebo mistoje od veselja, i takove lipote, kakovu sam Bog izmisliti moxe. I ako Bog obogatioje svit ov s-tolikom lipotom, koi uspored Neba tamnica zvatise jedna moxe; koliko vechma nakititi imoje kraljevsku stolicu svoju? *Si hæc in carcere, quid in palatio?* Ako tolika udiljuje dobra Bog na ovome svitu grisnikom nepriateljom svoim, koji prisveto psuju njegovo ime, proganjaju viru prisvetu njegovu, njegovo postenje, i karv neprocinjenu, koliko veche darovati neche virne, i zaruçnice svoje, one tolike muçenike, koji za ljubav njegovu dalisu xivot, i karv svoju, one tolike divice, koje aldovasemu çistochu svoju, one tolike pustinjake, koji muçno, i trudno za ljubav njegovu vodise xivljenje.

A znateli paka, kakva bitiche placha, koju Bog pridobri takovim udilitiche u kraljeſtvu ſvome? *Ego ero merces tua:* ja ja bitichu, govori Bog njima, placha tvoja, na toliko doſpitiche neizmirna Boga nasega dobrota, da virnim ſvoim neſamo udilitiche neizmirna, i neizreçena dobra, nego hoche da ſam blaxenſtvo poſtane njihovo. Ali kako, i na kakav naçin bitiche ovo? Najparvo viditichemo Boga nasega onako, kakovje on u ſebi, da jedali nebi zadoſta bilo nam ovo, mochi onu neizmirnu viditi lipotu Boxju koju ſvi Kerubini, Serafini, i ſvi kori Anjelſki zaçudjeni gledaju: *in quem desiderant Angeli prospicere?* izvise viditichemo u iſtome privelike kripoſti njegove, i izvarſnoſti; i onu neizmirnu dobrotu, ſ-kojom naſje ſtvorio: i onu Mudroſt, ſ-kojom lipe odredioje naçine za ſpaſiti naſ: i onu ljubav, ſ-kojom potegnuojé naſ k-ſebi za uxivatiga: ſpoznatichemo njegovu ſvemoguchnoſt, neizmirnoſt, miloſt, i pravicu. Ter jedaliſe neveſeli ſarce nase o ſpaſenju duse nase, znajuchi, da Bog iſti Nebo ima biti nase? Da u iſtome ſvejer, i bez priſtanka viditi, ſpoznati, i ljubitichemo njega? I vindar u tem joste ne ſvarsuje Nebo: buduchi da Blaxeni duhovi oni ne ſamo viditi, ſpoznati, i ljubitiche Boga u Nebu, da iſti Bog nedoſpitnim naçinom ſdruxitiſe hoche ſ-njima tako, da blaxen poſtatiche ſpodoban Bogu; *similes ei erimus.*

Na pokon upitam ja vaſ o Karſtjani, koliko vrimena tarpitiche ovo neizmirno dobro, koje uxivatiche blaxeni u Nebu? Uvik uvik, i bez ſvarhe, dokle bude Bog: otitiche miliun, i miliun godistâ, i oni istom poçetiche. Koliko nebi oholi poſtali zemaljſki kralji, ako vladanje njihovo vikovito poſtatibi moglo. Iſti Diavô pakleni podniobi rada ſve kolike paklene muke, akobi mogo ſami çaſ jedan viditi lice Boxje: sto dakle bitiche viditi Boga, uxivati Boga, poſvojati Boga, i to ne za vrime, da uvik bez ſvarhe.

Evo vama dakle o Karstjani moji oni xivot viçni, koga ispovidamo, i virujemo u ovome zadnjome dilu, to jest jedan Pakao vikoviti, i vikovito Nebo, u vas paka stoi odibrati stochete. Hocheteli Nebo, oli Pakao? Sto odluçujete? Vise jako çudite na ovo upitanje moje, terchete rechi, a tko meju nama tolikoje nepriatelj sebi, da moguchi on imati jedno neizmirno dobro, i vikovito, koje dokazaosi nama danas, i koje nas u Nebu çeka, hotioga nebi, da odibraobi raje zlo jedno vikovito, stoje Pakao? „Svi, stogod nasje ovdi, svi ufamose zadobiti Nebo, svi u njega ulisti. „Svi dakle hochete Nebo? ali kakochete da ja virujem toliko vama, ako grisechi bez pristanka s-hitrim putujete korakom put Pakla, a nistare takova se nevidi u vas, stobi vas vodilo u onu Nebesku visinu: koi ufase zadobiti Nebo, znateli sto radi, tarsise svet postati po dobrih dilih, po kripostnome xivljenju: *omnis, qui habet hanc spem, sanctificat se, sicut et ille sanctus est;* govori Ivan sveti. „Sada upitam ja vas, sto uçiniste za sveti postati? kakovu do sada zadobiste kripost? kakova u vas pridobiste nasladjenja? kakovu zalu iskorenist navadu? Aho Duh sveti obljubiobi Nebo onima, koji u svaçemu svome zadovolje tilu, koji pianççuju, blude, zloglasuju, kradu, i ovako naparvo zla çine dila, stalne doisto uçiniobih vas, da Neboje vase, ali Duh sveti potribuje u nas svetost, i kripost; kako dakle vodechi mi o bratjo opako, i grisno xivljenje ufatise moxemo u njega ulisti? A kadi molim vas ufalibistese siditi u onoj Nebeskoj visini, kadi dokaxtemi? jedali meju Apostole? Vi koji na misto obratiti na pravi put spasenja duse, ukraliste njih Bogu s-izgledom zalim vasim? Jedali meju Muçenike? vi, koji najmanju suprotivnost, najmanje uvridjenje hotili niste podniti za Boga, a joste manje karv, i xivot dati za njega, kakono dadose oni. Jedali meju Pokornike? a jesteli ikada kakovu prolili od xalosti suzu, da

uvridiſte Boga? Jedali meju Divice? Dokaxuje zadoſta bludno, i neçiſto xivljenje vase. Ne ne nije Nebo za lupexe, za bludnike, za ozloglaſnike, oſvetnike, prokljinavce, jedovite, kako govori Pavao ſveti. *Nec avari, nec adulteri, nec fures, nec latrones, nec maledici Regnum Dei posidebunt.*

Ali neka ne bude iſtinito, da ja u danu danasnjem, u komu hotioſam govoriti od jednoga toliko lipoga Neba, vidiobih puk ov moj, koi ſlisaoje mene ſtarpljivo, povratitiſe xaloſtan ka kuchi ſvojoj. Ako govoriti imaobih bio bogacem, i u velikoj poſtavnim çaſti, za rechi vam iſtinu, ſmuchen ne malobih bio, jere poklambih bio dokazao priveliko dobro, i lipotu Nebeſkoga Raja, uſiljenbih bio rechi njima, boimſe vele jako, da Nebo ovo za vaſ nije, buduchi da iſti Bog govori, da lakse ſtrasni jedan debeli konop navreſtiſe moxe u malu iglu jednu, nego da bogatac ulize u kraljeſtvo Nebeſko. Jao vama, rechi imobih ja njima, jao vama o bogaci, koji u veſelju ſada vase vodite xivljenje. *Væ vobis divitibus, qui habetis consolationem vestram:* jao vama, koji naſichenite, *væ vobis, qui saturati estis:* jao jao velim vama, ako ſve dobro vase, vase blaxenſtvo u bogaſtvu poſtavljate; jere tada nije za vaſ Nebo. Ali buduchi da takovim ne govorim danaſ, paçe ſiromahom, texakom, koji ſ-trudom, i mukom hranu ſe zadobe ſvoju. *Evangelizare pauperibus misit me.* Zato ſtalne vaſ çiniti moxem, da Neboje vase, takoje o Karſtjani, Neboje vase, buduchi da i iſti Bog to obechiva vama, kada govori, da blaxeni ubozi, jere njihovoje kraljeſtvo Nebeſko: Veſele dakle budite o pravedne duse, koje progonſtva, ſiromastvo, i ſvake podnasate ovdi nevolje, jere znati imate, da ako ſtarpljeno podniti takova budete za ljubav ſvoga Boga, za çaſ xaloſt vasa ova u neizmirno obratitichеſe veſelje: *Tristitia vestra convertetur in gaudium.*

RAZGOVOR XXI.

Varhu Vire.

Dobroje znano vama o Karſtjani, da vira ſveta ne ſamo poçetakje i temelj Karſtjanſkoga bitja, da izvise nemoxe biti Karſtjanin, ako neima ovu od vire kripoſt. Çeſa radi razgovormoſe za kratak çaſ od takove vire ſvete nase, ter izvidimo, sto u ſebi ona ima, i stoſe potribuje od ſtrane nase da moxe takova ſpaſiti dusu nasu.

Ako upitam od vaſ mnoge: imateli vi viru? odgovoritichete ſvi ujedno, da imate nju: ali ako vaſ upitam, kako vi imate nju? Tko vamjuje dao? jeſteli nju moxebit zadobili ſ-trudom, oli poerbovali od ſtariih vasih? biſtelimi znali rechi barem, stoje ona u ſebi, i sto u nasoj opravlja dusi? sto na takova odgovorilibiſmo, neznamo doiſto, znamo da imamo viru, i ovoje zadoſta nama. Sto? zadoſta vama; a jedali neznate, daſe radi o kripoſti jednoj najpotribnijoj Karſtjana jednoga: o kripoſti, bez koje nista neprude ſva oſtala: o kripoſti, koja privelikaje miloscha nam udiljena od Boga; a vi velite da neznate stoje ona? i da ſ-takovom zadovoljniſte neznanoſtju? A jedaliſe moxe nachi, oli izmiſliti neznanoſt veche doſtojna ſuzâ, i plaça od takove? A jedali môguche nachi Karſtjanâ takovih, koji znali nebi niti stoje vira? Da dakle nebiſte vi bili od broja takovih, imate najparvo znati, da vira jeſt dar neprecinjeni jedan, koga dade Bog nama po ſvojoj neizmirnoj dobroti, bez nasega zaſluxenja kakva, a ſkratioje tolicim neizbrojenim druzim, koje u tminah zapuſtioje nevirnoſti, i poganſtva, i takav dar udili on nama na ſvetome karſtu: tada bi, kada po zaſluxenjih Iſuſa, Spaſitelja nasega Bog Nebeſki Otac ulioje u dusu nasu ovu od vire odichu, da ovako nadarena, raſvit-

ljena, i objaçena ſ-takovim darom, moglabi ſtalno virovati, i kakono iſtinite, i nedvojbene primiti iſtine one, koje on po uſtih ſvoih, oli kroz Carkve ſvete ſvoje za virovati poſtavioje nama. Evo o Karſtjani moji pridragi, stoje vira, onaje dar jedan oſobiti, i varhunaravſki zadobit nama po karvi neprocinjenoj Iſuſa Spaſitelja, i udiljen nama na ſvetome karſtu. Nezadobiſmo nju ne, kakono moxebit ſudite, od Oca, oli Majke, oli ſtariih nasih: nezadobiſmo nju ne ſ-trudom kakovim nasim, da Bog pridobri darova nju nama. Evo dakle sto opravlja u naſ kripoſt, i dar vire ſvete: kakono ſunce odkriva, i çini naſ viditi ſtvari, kojeſu na zemlji; tako ſvitloſt vire ſvete odkriva, i na vidilo poſtavlja iſtine one, koje obznanioje Bog nama; ter izvise objaçi naſ, i pomoch daje nama za takove mochi virovati iſtine, koje po jakoſti naravſkoj nasoj ſpoznati, i virovati nebiſmo ikada mogli.

Ali kojeſu iſtine takove, o Oçe, koje po ſvitloſti vire ſvete mi virovati imamo? jedali nije zadoſta virovati ſve ono, sto viruje Carkva ſveta? Mi Bogoſlovci niſmo, da tolika imalibiſmo znati; izvise zabavniſmo ſ-kuchnim poſlom, i vainſkim, ter neima za tako rechi, çaſa za u pamet takove poſtaviti iſtine. O çudne doiſto ſtvari o Karſtjani moji! kadaſe radi o koriſti duse nase, ſvejer odgovarate jedno iſto, i iſto poſtavljate naparvo ogovorenje od poſla, i dobitka; a ja paka govorim vam, da ako koi Karſtjanin znati nebude po nemarnoſti ſvojoj otajſtva vire ſvete, i ona, koja duxanje znati, i virovati, ſa ſvom virom, koju govori takov, da ima, ſpaſitiſe ikada neche. Karſtjani moji, iſtnaje, sto vi govorite, da nije potribno vama biti Bogoſlovci, ali iſtinitoje i ono, sto ja velim, da Karſtjanin ſpaſitiſe nemoxe, ako oſobita nezna otajſtva vire ſvete; to jeſt, koi nezna daje jedan Bog u trih Sobſtvih Boxanſtvenih, kojaſe xovu Otac, i Sin, i Duh ſveti, i akoprem ſvako

od ovih Bogje, nieſu vindar tri Boga, da jedan ſam Bog: koi nezna, da drugo Sobſtvo priſvetoga Trojſtva, iliti Sin Boxji, buduchi Bog, uçiniſe çovikom u priblaxenoj utrobi Divice Marie, i umroje na drivu krixa za ſpaſiti naſ, i odkupiti od ſuxanſtva paklenoga Vraga: i napokon koi nezna, da Bog dobre dariva, a zle pedepſuje: koi nezna, ponavljam rechi, ova Otajſtva oçito, ſpaſitiſe ikada neche: i toje toliko iſtinito, da ako Karſtjanin koi cilo xivljenje ſvoje ſmartno ſagrisionebi, ſva ſvoja dobra udilio bi ubozim, poſtom trapio bi tilo ſvoje, pogubiti vindar hocheſe za ſamu nemarnoſt ovu, da nehoti znati, i ſputno razumiti tri ova Otajſtva ſveta: paçe dokler u takovoj neznanoſti ſe nalazi, odrisen od redovnika biti nemoxe na iſpovidi ſvetoj, i ako odrisenje, nistamu neprudi.

I vindar kolikojih neima meju vama, o Karſtjani, koji takova neznaju Otajſtva, oli barem onako, kakobi imali? Ako takova upitam, na priliku jednoga kuchnoga goſpodara, Oca obitili, odgovoritichemi, da jedno vrime njihje znao, ali da ſada drugo ima po glavi, to jeſt priſkarbiti potribna ſebi, i druxini ſvojoj: ako drugoga koga, rechiche, da znaojihje ſvoih dani, iliti u mladoſti ſvojoj, ali da ſada buduchi ſtar, i nevoljan takovihſe vech neſpominja. Karſtjani moji, govorim vam iznova, i potvardjujem, da nemogucha ſtvarje, da ſe ſpaſite: neima ſtvari, koja u tem ogovorene vaſ uçiniti moxe, znati imate Otajſtva takova, iſta razumiti dobro, i nikadaſe ne zaboraviti.

A paka jedalije zadoſta vama znati tri zgor reçena ſamo Otajſtva, ne ne o Karſtjani, potribujeſe izvise, kako uçe Bogoſlovci znati, i virovati ſva ona, koja u viri uzdarxeſe Apoſtolſkoj: nije dakle zadoſta znati moliti viru takovu, akopremjih ima meju vama, koi niti çiſto bez falinge znaju nju izgovarati, ter izvise ſe

potribuje razumiti ona, koja u njoj ſe nalaze. Deh priſtupite naparvo molimvaſ, ter dokaxtemi, sto zlamenuju riçi one u viri, *koibi zacet od Duha ſvetoga, rodjen od Marie Divice:* sto ono drugo: *uzide u Nebo, ſidi ob deſnu Oca;* Od koga govori? sto po ovih riçih virujemo? Ah ſramujemſe doiſto rechi, komanj pet od ſto vaſ razumi ono, sto izgovara, ako paka ne razume iſtine takove, kako rechi, i iſpovidati mogu, da takove viruju, i vindar ne razmisljaju neharni Karſtjani takovi, da u takovoj buduchi neznanoſti, ſpaſitiſe oni ikada neche.

Vimi odgovarate, da Bog dobro pozna vasu neuteſnoſt, i nemoguchnoſt, i da cicha dobnih litih vasih u ſtalisu niſte, za takova u glavu poſtaviti. Ako ſtvar u ſebi nemoguchaje, govorite pravo, ogovorenichete biti, ako ſva neznate, koja znati imalibiſte, ter zadovoljan bitiche Bog pridobri, koi nemogucha nepotribuje od naſ, da znate oſobita Otajſtva vire ſvete; ali za dokazati nemoguchnoſt takovu potribnoje da od ſtrane vase çinite ſva ona, kojaſe potribuju za pridobiti nemoguchnoſt takovu vasu, i da ſa ſvim takovim trudom vasim doſpiti na znanje nemoxete: drugako ſtvar nemogucha zvatiſe nemoxe, koja ſ-trudom, i marljivoſtju pridobitiſe moxe: A vi sto çinite, ſ-kakovimi ſe ſluxite naçini za razumiti, i u glavu poſtaviti Otajſtva, koja u viri nalazeſe Apoſtolſkoj? jedali dolazite u Carkvu ſvetu, kada takovaſe tomace od Paſtirâ vasih duhovnih? jedali istete takove, koji buduchi u takovih izuçeni, znali bi iſtomaçiti, i dokazati vama? jedali moxebiti izuçeni ponavljatejih za nezaboravitiſe? Ah ne ne o Karſtjani, ne vidiſe toliko u vaſ, buduchi da niti korak jedan potrudili nebiſteſe za nachi çovika takova: ter velite, daje nemoguche vama takova znati, i nauçitiſe: a jedali ſe ponasate ovako u ſtvarih, koje dotiçu tilo vase, na priliku radiſe za zadobiti kakvu

pravdu, za omuxiti kcher ſvoju, za zadobiti lipu bastinu, ter jedali u prigodi takovoj ſe dokaxujete priprosti, i neumni, ne ne, paçe bolje bolje govoriti znate tada, nego koigod Bogoſlovac, nijednu neoſtavljate priliku, nijednome neoprastate trudu za ſtvar takovu zadobiti mochi: ſamo tada neumni, i priprosti çinitese viditi, kada ſe radi za nauçitiſe priſvete vire nase Otajſtva. Eh koliko plasi mene neznanoſt ova vasa o Karſtjani, koja na miſto ogovorene uçiniti vaſ, oſuditiche vaſ prid Priſtoljem Boxjim.

Da paka vira ova nasa prudi nama, i ſpaſenju nasemu, nije zadoſta ſamo virovati oſobita vire ſvete Otajſtva, da potribujeſe izviſe, da virovanje ovo nase bude ſtalno, i bez ſvake ſumnje, da virujemo takova bolje, nego ona koja ſ-nasima vidimo oçima: uzrok paka, i temelj jeſt virovanja takova, jere iſtine, koje od vire ſvete jeſu, virujemo ne zato, da rodiliſmoſe u krilu Carkve ſvete, da ovako nasi viruju ſtarii, da ova virovati izuçiliſu naſ Paſtiri nasi duhovni, nego ſamo i jedino zato, jere Bog obznanioje takove. *Verbum ejus tota ratio est.* Vira dakle nasa, kako vidite, utemeljujeſe ſva kolika u oblaſti Boxjoj, koi iſtine, i otajſtva takova obznanioje nama. *Hæc dicit Dominus:* ter jedali moxeſe nachi, oli izmiſliti temelj bolji, i uzdanii za maknuti naſ na virovanje? virujemo vele puta bez ſumnje ſvake çoviku kakvome, i to zato, jere poznanaje nama iſtinitoſt njegova, virujemo poglavaru, mudrome çoviku, Prokuraturu, Likaru, kada ſtvar kakovu kaxu nama, akoprem ſ-razlogima takovu neutvardjuju, koliko vise uzdani imamo biti, da privareni biti nechemo u virovanju ſtvarih onih, koje jeſu od vire ſvete nase, znajuchi mi dobro, da izlazise od uſta Boga jednoga, koi niti privariti, niti privaren biti nemoxe: virovatichemo dakle ljudem, a virovati nechemo Bogu

niti tada, kada ſ-priſegom potvardjuje iſtinu nama. *Deo etiam juranti non creditur?*

Lipi nauk u pogledu iſtine ove, i virovanja, koje u naſ imalobi biti, daoje nama ſvoje vrime Ludoviko ſveti kralj Francuſki: pozvan on jedan dan za viditi Iſuſa, koi vidjenim prikazaoſeje naçinom u poſvechenoj oſtii u priliki malahnoga diticha; neka ide, odgovori on, viditiga on, koi dvoumi, ako jeſt, oli nije, jere sto ſe dotiçe mene, vecheſam ſtalan, jere Bog obznanioje meni; nego da ſ-moima vidiobih oçima: i reçe pravo, buduchi da oçi privariti naſ mogu, i mnogo puta privare, kadi paka Bog privariti ikada neche, niti nemoxe. Upitam vaſ ja ſada o Karſtjani, kakono virovaſte do ſada otajſtva, i iſtine Vire ſvete? jedali njih virovahote ſamo zato, da od Boga biahu obznanjene? A kolikojih neima molim vaſ meju nama, koi cilo moxebit godiste neizmoli dio od vire, ufanja, i ljubavi! dolazite, iſtinaje u Carkvu u danu blagdana, i virujete, daje kucha Boxja, ali dolazite ſamo, jere dolaziti vidite druge. Çinite kroz dana moxebit kakovu molitvu, oli poklonjenje, jere druge vidite çiniti ovo. Dolazite k-ſvetoj iſpovidi, prijimljete Iſuſa u ſvetoj oſtii, i virujete da ondi nalaziſe Iſuſ, ali zato, jere çuliſte ovo od vasih ſtariih, od ſkolnika, od duhovnoga Paſtira. Virovati ovako ſamo, o Karſtjani, nije zadoſta, vira ova nije prava, virujem, jere i oſtali viruju, vira takova zoveſe, *Fides temporum, non Evangeliorum*, kako govori Ilario ſveti, vira ſadasnjega vrimena, nepaka Vanjelja ſvetoga. Ako dakle xelite virovati kakoſe ima, temelj, i uzrok vire vase ſam ov ima biti, jere Bog obznanioje takova.

Dragoje nama, odgovarate vi meni, o Oçe, da izuçioſi naſ, kako virovati imamo to jeſt, da virovati imamo Otajſtva vire ſvete nase jedino zato, jere Bog

takova obznanioje nama, hocheli barem vira takova zadoſtna biti nama za ſpaſitiſe? Ne ne, nije zadoſta ovo, potribujeſe joste vise: potribujeſe, da vira u naſ takova xiva, i dilujucha bude; riçju daſe xive polak onoga, stoſe viruje, da dila nasa odgovaraju viri, koju iſpovidamo, jere drugako, kako govori Jakov ſveti, mi çinechi i ne ſdruxuchi ſ-virom dila nasa, poſtatiche martva, i neplodna takova vira nasa. *Fides sine operibus mortua est.* Dokaxtemi ſada o Karſtjani, jedalije vira kakono ima biti, xiva u naſ iſtih, i dilujucha. *Ostende ex operibus fidem tuam.* Izvidimo, jedali dila nasa odgovaraju viri. Na priliku, vira naſ uçi, i çini ſtalne, da u priſvetome Oltarſkome Sakramentu nalaziſe pravi, i xivi Bog, i çovik ſkup, iliti Iſuſ Spaſitelj nas toliko velik, toliko moguch, kolikoje on na Nebu: vi ovo virujete, vi u tem neſumnjite, a paka kakoga poſtujete, kakoſe klanjate onome, prid koim trepetju ſvi Anjeli Nebeſki; ter jedali vira vasa zvatiſe moxe vira prava, vira iſtinita?

Idimo naparvo; vira ova ſveta naſ uçi, da najveche zlo na ſvitu ovome jeſt grih, jere ov çini naſ izgubiti miloſt Boxju, i njegove çini naſ nepriatelje poſtati, ter paklenih mukâ doſtojne: i vindar ſ-kolikom ſe grisi lahkochom o Karſtjani, i za nistaſe darxi nepriateljſtvo jednoga Boga: ter ovoche rechi, virovati, da grih najveche zloje ſvita ovoga? Izvise, vira ſveta naſ uçi, da meju ſvimi poſli nasimi najoſobitii biti ima ſpaſiti dusu nasu, i ſtrasne izbignuti muke paklene; *Porro unum est necessarium,* ſvi druzi poſli uſpored ovoga nistareſu u ſebi; *quid enim prodest homini, si Mundum universum lucretur, animœ vero suœ detrimentum patiatur:* sto haſni, govori Bog u ſvetome piſmu, sto haſni çoviku, da vaſ ſvit zadobi, ako dusu pogubi ſvoju. A vi nistanemanje poſao takav ſvakome drugome zapo-

ſtavljate vrimenitome poſlu, ter najmanje o njem miſlite po nochi, i po danu; a velite paka, da virujete? Eh da virovali biſte, koliko ſuprotivno, i razluçno vodilibiſte xivljenje od onoga, koga vodite ſada: ter koliko nebiſteſe tarſili, da ovo odgovara viri, koju iſpovidate.

Poſtavimo priliku jedne prave, i iſtinite vire. Poſtavimo velim, da jedan od vaſ biobi veliki, i moguchi targovac, i koi ſve ſvoje imobi u targovini jedne ſame varſti; poſtavimo ſada, da targovac takav doçuobi od çovika u oblaſti poſtavna, i kome bez ſumnje virovati ima, da do malo dana targovina takova zabranjenache biti; miſlite vi, da doçujuchi on ovo, lexatiche u karçmi, setati po placah, oli gubiti vrime u razgovorih; ah ne ne, paçe ni jeſti, ni ſpavati neche mochi, dokle targovinu ſvoju u vrimenu neodpravi: i ako kupca nebi mogao nachi za onu cinu za koju bi xelio, ponudiobi za manju, i ſ-gubitkom ne malim, ſamo da odlazi od rukà njegovih, i njegovih ſhranà. Ovoche rechi pravo, i iſtinito virovati, kada polak vire ſe diluje, i çini. Vratimoſe ſada k-nama, i kakono upitah vaſ malo pria, da od dilih vasih dokaxalibiſtemi viru vasu. *Ostende ex operibus fidem tuam.* Kako molim vaſ virovati ja moxem, da vi virujete, ako tako zlo xivete, ako çinite ſuprotivna ſva kolika iſtinam onim, koje virujete? ako xivete na naçin onih, koji neimaju vire.

A paka çinechi, i dilujuchi vi ovako o Karſtjani ſuprotivno viri onoj, koju iſpovidate, dogoditicheſe ono, sto govori Gergur ſveti, to jeſt, da Bog ſ-otajnom, i ſtrahovitom pravicom ſvojom dopuſtitiche, da i iſtu izgubite viru: *Divino judicio sæpe contingit, ut per hoc, quod nequitur vivunt, et illud perdant, quod salubriter credunt:* i Bogbi dao, da takova nebibilo meju nama çovika, koga, ako polak dila njegovih ſuditi imali biſmo, rechi moxemo da izgubi viru, i nije od nevirnika ma-

nji. Nu pazite, jedali govorim pravo; za izgubiti viru nije potribno zatajati ſva kolika vire ſvete Otajſtva, i ſve kolike iſtine, ter zadoſtaje zatajati jednu ſamu iſtinu, akoprem oſtale ſve virovaneſu. Na priliku, poſtavimo da ti o Karſtjaninu virujes ſva kolika Otajſtva, virovati ſamo hotionebi Purgatorij, oli uſkarſnutje tila, biobi krivovirnik, i izgubiobi ti viru. Ova ovako poſtavna znati imate, da vira ſveta dvoje varſti iſtine poſtavlja naparvo nama za virovati: jedne zovuſe razmisljajuche, kakono na priliku Otajſtvo priſvetoga Trojſtva, Upûtjenje ,Sina Boxjega, i druga ovim ſpodobna, koja virovati ſamoje potribno: druge paka zovuſe dilujuche, koje gledaju naçin xivljenja, i kaxu, kakono Karſtjanin xiviti ima na ovome ſvitu, ako ſpaſitiſe xeli, kako na priliku jeſt ona, koja veli, da ljubimo nepriatelje nase, da çinimo pokoru, i ovako naparvo. ,Sada stoſe dotice parvih, ſvaki lahko nje viruje, jere u virovanju, takovome neobchuti teskoche kakve, na priliku ſ-takovom lahkochom virujemo da tri ,Sobſtva nalazeſe u priſvetome Trojſtvu, ſ-kakovom virovalibiſmo da ſe nalaze çetiri, ako tolikobi njih bilo: ali u pogledu druzih, iliti dilujuchih iſtinâ, eh koliku neobchutimo u virovanju teskochu, i u prietju takovih u ſarce nase! i akoprem dilovati ſuprotivno takovim rechiſe nemoxe, da zatajenaje vira, ſumnjiti vindar, i bojatiſe moxemo od vire çovika takova.

Nu pazite, ako iſtinito govorim vama: oni iſti Bog, koi u ſvetome oltarſkome ,Sakramentu govori: moja pûtje picha prava, i moja karvje pravo pitje, i koi veli, da bez ſvetoga karſta ſpaſenja neima; *nisi quis renatus fuerit ex aqua, non intrabit in Regnum Cælorum*: on iſti velim, Bogje, koi u ſvetome nama govori Vanjelju, da za dochi u kraljeſtvo Nebeſko potribitoje poſtati nama malahnim ditichem. *Nisi efficiamini, sicut parvuli, non intrabitis in Regnum Cælorum.* da potribnaje pokora

nama, bez koje gotovoje pogubljenje: *Nisi pœnitentiam egeritis, omnes simul peribitis.* Da ukupſe nemoxe ljubiti Bog, i ſvit: *Si quis diligit Mundum, charitas Patris non est in eo.* Da vele teskoje bogacu daſe ſpaſi. *Facilius est camelum per foramen acus transire, quam divitem intrare in Regnum Cœlorum.* A mi vindar sto çinimo u pogledu ſvih iſtinà ovih? virujemojih, iſtinaje, ali virujemo z-uſtmi ſamo, dila paka nasa dalekoſu od njih: a jedali nije iſtinito ovo o Karſtjani moji, i vindar xivuchi mi ovako ſuprotivno viri ſvetoj, uſamoſe ſpaſiti, i doſpiti u kraljeſtvo Nebeſko. Ter jedali zvatiſe moxe vira takova nasa vira prava, i iſtinita, vira Vanjelja ſvetoga, a ne moxebit za bolje rechi, vira vrimen ſadasnjih pokvarenih, i opakih? ti takovi Karſtjani, kako govori Tertuliano, razdiljuju na po Iſuſa iſtoga. *Quare dimidiatis Christum?* jere iſtine razmisljajuche prijimju, a dilujuche odhitavaju od ſebe.

Jedali dakle neimam uzrok o Karſtjani, videchi, kakono mnozi xivu, za plakati akone nevirnoſt, barem martvu viru tolicih Karſtjanâ, koji ſa ſvoim opakim xivljenjem daju oçito, za tako rech, ſpoznati, da ne viruju ſve kolike iſtine vire ſvete? Imobihſe razveſeliti ſ-vama u pogledu dara, koga primiſte na ſvetome karſtu, stoje vira ſveta, i rechi ono vama, sto reçe jedno vrime Iſuſ Kananejſkoj xeni: *Fides tua te salvam fecit;* ali boimſe vele jako, da vira takova na miſto ſpaſiti, pogubitiche vaſ, virujuchi vi dobro, a zlo dilujuchi: *Ex verbis tuis condemnaberis.* Ako xelite dakle, da vira vaſ ſpaſi vasa, tarſiteſe najparvo znati ſva potribna Otajſtva, a zatim iſpunite ona, koja vira ova potribuje od vaſ: i tada vira vasa bitiche prava, i iſtinita, i koriſtna, od koje mochicheſe rechi: *Fides tua te salvum fecit,* vira tvoja ſpaſena uçini tebe.

RAZGOVOR XXII.

Varhu Ufanja.

Vidifmo do fada o Karftjani, sto, i kako virovati imamo; buduchi paka za fpafitife potribno ne famo virovati, da i ufatife, razgovoritichemofe danaf od kripofti od ufanja: izviditichemo stoje u febi lipa ova kripoft; kojafu dobra ona, kojafe imamo ufati, i napokon od koga takova çekati imamo dobra, i kako fuprot takovoj grisitife moxe kripofti.

Ako vaf ja upitam najparvo; stoje ufanje? jedali takovo imafte ikada? Poftavljateliju kadgod u dilo? uzdanfam, da odgovoritimi neznate: malo znate sto virovati imate, a joste manje ona, koja imatefe ufati. Çujteme dakle, i flisajteme pomnjivo danaf. Imate znati o Karftjani, da ufanje jeft kripoft jedna, i jedan dar Boxji varhunaravfki, koga primifmo na fvetome karftu, i po kome ufamofe ftalno zadobiti od Boga na drugome fvitu fpafenje vikovito nase, na ovome paka, fva dobra toliko duhovna, koliko vrimenita, i tilefna, koja potribnafu nama za doftignuti takovo. Takoje o Karftjani: fvi, stogod naf ovdi ima, firomafi, i bogaci, plemeniti, i neplemeniti, mudri, i neumni, fvi velim imamofe ufati Nebo zadobiti, i fva ona, koja za zadobitje takovo potribnafu nama. Ah lipe kripofti, stoje ova od ufanja: a tko molim vaf od naf, buduchi mi grisnici, poftupiti moxefe ufatife toliko, da dofpitiche u onu Nebefku visinu, da uxivatiche ona neizmirna ondi dobra, kraljevati f-Bogom, uxivati prilipo druxtvo Blaxenih, i Anjelà Nebefkih; i vindarje tako: i nefamo ufatife moxemo zadobiti Boga, da izvise Bogche, i zapovida ostro, dagafe ufati imamo: i kako nevirnikbi poftao, i fpafiti nebife mogo, koi virovao ne-

bi kakvu iſtinu vire ſvete, tako na iſti naçin ſpaſionebiſe ikada, akoſe nebi ufao zadobiti Nebo, i ſva ona od Boga, koja takovome potribnaſu zadobitju, jere grisiobi ſuprot kripoſti ovoj od ufanja. Ajde dakle o grisnici, o ſiromaſi, o texaci, o rukotvorci: Nebo nije ſamo uçinjeno za bogace, za plemenite, i za pravedne, da i za naſ: takoje o Karſtjani, i mi za ovim xivljenjem nasim ufatiſe imamo uliſti u njega, ter Bog kratitineche nama milosche k-tome potribne.

Varhu çeſa, upitatichete vi mene, u çem utemeljiti imamo ovo toliko ſtalno ufanje nase? Ter evo mene gotova za dokazati vama koliko jakiſu uzroki, koji çine naſ ufati. Vi najparvo znati imate, da Bogje „Stvoritelj nas, nas Goſpodar, i nas ljubljeni Otac, koi ſ-lubavju neizmirnom naſ ljubi, i naklonjenje ſvejer za udiliti dobra nama vecha, nego nijedan zemaljſki nas Otac, kako govori mudri Tertulian: *tam pius nemo, tam Pater nemo:* ſada ſtoje Rukotvorac on, koi poklam ſ-trudom velikim, i mukom kakovo uçiniobi dilo, zapuſtiobi takovo, bez nikada miſliti o njemu? *quis deserit,* govori Ambroz ſveti, *quod condendum putavit?* Tkoje Otac toliko nemiloſtiv prema dici ſvojoj, da priſkarbiti neche njima potribna xivljenju, koje dade njima? ſam dakle imobi biti Bog, koi, poklam naſ ſtvorioje, dao nama bitje, i za ovu ſamu ſtvorio naſ ſvarhu daga ljubimo na ovome, za mochiga uxivati na drugome ſvitu, kratiobi nama potribne pomochi, i milosche za takovu mochi doſtignuti ſvarhu? A tko molim vaſ tako ſlipo, i bezumno od njega ſuditibi mogo? Nu, çujte, sto govori ſam on nama po uſtih Izaie Proroka: *Ego feci, et Ego feram,* ja vaſ ſtvorih, i ja vladatichu vaſ, pomochi, i uzdarxati: *et Ego feram.* Izvise nije ſamo Bog nas „Stvoritelj, i Otac, da i „Spaſitelj ljubljeni: ako dakle, govori Aguſtin ſveti, daje ufanje nama on veliko zato, da diloſmo rukà njegovih, i na njegovu ſtvoreni prili-

ku, koliko veche dati neche nama, buduchi mi od njega odkupljeni, i buduchi duse nase cina prisvete njegove karvi? *Nolite timere*, ponavlja govoriti nama on po Proroku istome: nebojtese, nedvoumite: *Ego redemi te:* ja dobro znam, koliko drage dolaze meni duse vase, kako, za odkupiti nje, i çinitijih moje potrosiosam karv, xivot, postenje, i mene svega: *Ego redemi te:* i zato vas gledam, i çuvam kakono zenicu oka moga. *Qui tetigerit vos, tangit pupillam oculi mei:* jedali mogase rechi vise, nego reçe za dokazati skarb priveliku, koju ima za spasiti nas? sto odgovarate na to, jedalise bojati imamo u pogledu spasenja nasega, ako takovo çekati imamo od Oca jednoga toliko dobra, od toliko dobra Stvoritelja, a joste veche od ljubljenoga Spasitelja nasega?

I vindar nisu joste zadostni uzroki ovi zgor reçeni, cicha koih ufatise imamo zadobiti xivot vikoviti, i sva ona, kojasu zadobitju takovu potribna: zadobiti ufamose takovo izvise zato, da Bog nesamoje nas Otac, i nas odkupitelj, nego i svemoguch u sebi, ter çiniti, i udiliti moxe svako, kojeche on dobro. Ter koliko razveseliti neima ovo sarce nase o Karstjani, da Svemoguch Bog jest! A jedali nije istinito, da koliko vise moguchje vas Gospodar o sluge, vas kralj o Dvorani, vas Poglavar o podloxnici, toliko veche od istoga ufatese zadobiti dobro? i ako na priliku progauja vas sused, plasi vas koigod Gospodin, razmisljajuchi, da toliko moguchega imate Gospodara, poglavara, oli kralja, negubite sarce, i strah vas bacate od sebe, znajuchi, da on braniche vas: jedali nije istinito ovo? sada, ako najdete, kako govori Bernardo sveti, stogod oli tesko, oli nemoguche u Bogu za udiliti vama, zadovoljan jesam, da vise virujete u svakoga drugoga, nego u njega; *Si quid illi impossibile, si quid vel difficile est, quœre aliud in quo*

speres. Imate zaſe „Svemoguchega Boga jednoga, i neufatiſe ſvako od njega dobro! Xeliteli ſpoznati, koliko çiniti moxe u çoviku xivo ufanje jedno u „Svemoguchnoſt Boxju? Nu poglejte tri mladicha xidovſka u Babilonii, od koih govori piſmo ſveto pri Danielu Proroku. Tuxeni biahu oni kralju, da ovarsitineche zapovidi njegove, nitiſe klanjati njegovome kipu: kralj ſardit priti njima, da ako tvardokorni budu, u pech ognjenu baciti che njih, i da od rukâ njegovih izbignuti oni neche: a oni sto uçinise tada, i sto na takove pritnje odgovorise kralju? Goſpodine, i kralju, neka bude moguchnoſt tvoja kolikaſe hoche, ſarditoſt kolika tije drago, mi ſtalni jeſmo, da Bog nas neizmirno moguchniije od tebe, i da oſloboditi naſ moxe od ruka tvoih, i braniti, da oganj tvoj nenaudi nama, sto i ako nehotiti bude uçiniti, znaj, da Bogove krive tvoje çaſtiti nechemo. *Ecce Deus noster, quem colimus, potest nos eripere de camino ignis ardentis, et de manibus tuis, o Rex, liberare, quod si noluerit, notum tibi sit Rex, quod Deos tuos non colimus, et statuam auream, quam erexisti, non adoramus.* Ter ovako puni ufanja u „Svemoguchnoſt Boxju, puſtiseſe baciti xive u oganj: Bog paka darova ſtalno ovo, i kripko ufanje njihovo, oçuvajuchi xive, i zdrave, i uçini, da plamen ognjeni nenaudi njima, koji u ſrid plamena onoga ſtrasnoga pivahu, i davahu hvalu Bogu.

Poglejte o Karſtjani ſada, i razmiſlite lipu priliku u ovih trih mladichih privelikoga, i hrabrenoga ufanja u „Svemoguchnoſt Boxju. Zasto dakle toliko ſtrasivi, i maloga ſarcaſte ljudi, buduchi Bog „Svemoguch za vaſ, kakonobi i za mladiche one? Eh razumim, sto hochete odgovoriti meni; vi, iſtinaje, ne dvoumite, da Bog moxe çiniti vam ſvako dobro, ali tko ſtalne naſ uçiniti moxe, da Bog toliko dobar bitiche i nama? A jedali neznas, da ſumnjech ti ovako, veliku njemu çi-

nis nepravdu: ſiromaſi vi jeſte doiſto, ako tolikoje u vaſ ſpoznanje dobrote, i miloſtivoſti Boxje: paçe, nu çujteme, ova iſta dobrota, ovo iſto Miloſardje Boga nasega, ima biti ſve ufanje nase; takoje o Karſtjani, zato iſto bas ufatiſe imamo zadobiti od Boga ſpaſenje dusâ nasih, jere onje neizmirno dobar, i neizmirno miloſtiv. I ovoje ono, sto pun ufanja Aguſtin ſveti govorase prema Bogu: tvoje miloſardje moj Boxe, jedinoje ufanje moje, i ſve ono, sto uzdana uçiniti moxe mene obechanjih tvoih: *una spes, una fiducia, una firma promissio, misericordia tua.* I govorase pravo, i iſtinito, buduchi da Bog, ako pogledam piſmo ſveto, vise ſlavioſeje ſ-Miloſardjem ſvoim, nego ſ-izvarſnoſtimi oſtalimi ſvoimi: *miserationes ejus super omnia opera ejus.* Hoche, da ſpoznan bude, i çaſtjen od naſ kako Otac od Miloſardja: *Pater misericordiarum:* Çini znati ſvakoga, daje pun dobrote i miloſti varhu onih, kojiſe utiçu k-njemu. *Deus, qui dives est in Misericordia, dives in omnes, qui invocant illum,* i da zlobnoſt nasa nemoxeſe jednaçiti ſ-njegovim miloſardjem, i ſtarpljenjem: *quia benignus, et misericors, patiens, et multœ misericordiœ, et prœstabilis super malitia tua.*

Nitije zadovoljan joste ſ-izgovaranjimi toliko lipimi, i ljubeznivimi, ter izvise hoti po prilikah dokazati nama miloſardje priveliko ſvoje prema nama, i xelju, ku ima ſpaſenja nasega, ſada paſtira jednoga, koi oſtavivsi devedeſet i devet ovacâ, ide po gorah, i planinah iſkati onu, koju izgubi, ovcu, i kada nju najde, poſtaviju na plecha ſvoja, i doſavsi ka kuchi ſvojoj, pozove priatelje, i ſuſede ſvoje, za daſe ſ-njim razveſele cicha najdene ovce: ſada jedne xene, koja izgubivsi dragi biſer, istega po ciloj kuchi, i naſausiga veſelja puna, pozove ſuſede ſvoje daſe ſ-njom razveſele: ſada napokon Sina raſipnoga, koi poklam raſipa, i

potrosi ſvoj dio vaſ, u povrachenju, koje uçini vaſ nag, i ubog k-Ocu ſvome, bacechſe na kolina ſvoja, primi od njega ljubezljivie priçekanje ſina drugoga, koi bi pri kuchi, i pravednii od njega.

Jedali mogase vise uçiniti, i rechi za dokazati xelju priveliku ſvoju ſpaſenja nasega, nego kada po takovih lipih, i ljubljenih prilikah dokaza, da ſpaſenje nase jeſt veſelje jedino njegovo, i da ſve koliko Nebo ſe veſeli, kada vidi grisnika jednoga po pokori povrátitiſe k-Bogu ſvome: *Gaudium erit in Cælo super uno peccatore pœnitentiam agente.* Ter moxeli biti o Karſtjani, da od Boga toliko dobra, i ljubljena, koi toliko xeli dobro, i ſpaſenje nase, neimateſe ufati ſvako dobro? ja, o Karſtjani moji, govorim, i utvardjujem vama, da od moje ſtrane toliku. njemu nikada uçiniti nechu nepravdu, paçe ſkup ſ-Davidom kraljem rechichumu ſvejer: *Ego autem semper sperabo,* i ovo bitiche hvala najvecha, koju dati budem Bogu mome, tojeſt ſve veche u njegovo ufatiſe Miloſardje: *et adjiciam super omnem laudem tuam:* paçe iſpovidam vama, da razmisljajuchi priveliko miloſardje njegovo, uzbujujem toliko u meni ufanje, da çinimiſe vech biti u poſvojanju, i uxivanju neizmirnoga dobra onoga, koga ufamſe na drugome uxivati ſvitu: ter ſ-ufanjem kripkim takovim u ſrid nevoljâ moih mirno, i veſelo chutim ſarce moje, kakono obchuti ſvoje vrime Pavao Apoſto ſveti govorechi: *superabundo gaudio in omni tribulatione:* i u pogledu dara privelikoga, koga çekam, i zadobitiſe ufam, izgovaram ſkup ſvetim Franciſkom: tolikoje dobro, koje ja çekam da ſvaka muka raſkoşa miſe çini. A vi o Karſtjani moji, znajuchi, da ſpaſenje nase viſi od jednoga Boga toliko dobra, koije nas Otac, nas Odkupitelj, i u kome tolikaje moguchnoſt, i miloſtivoſt varhu nevoljnih nas grisnikâ, nemoxete u ſarcu vasem uzbuditi veſelje, i ufanje za ſvako od njega zadobiti dobro? Eh uzbudite uzbudite molim vaſ u-

ſanje u ſarcu vasem, i meju nevoljah, i peçalih, trudih, i mukah razveſelteſe, i recite ſami ſebi: do mala pribivatichu ſ-blaxenima u Nebu: moj Bog tolikoje ſamnom dobar, i miloſtiv, da u pogledu maloga truda moga darovatiche mene ſ-kraljeſtvom Nebeſkim: eh koliko dakle dobroje, i koriſtno takovome ſluxiti Bogu, i za ljubav njega stogod na ovome podniti ſvitu, od koga ufatiſe imamo blaxenſtvo vikovito, i Raj vikoviti! I ako Diavol pakleni, za na grih vaſ napeljati, nudio bude vama kakovo himbeno dobro ſvita ovoga, otirajtega hrabreno, i odgovortemu onako, kako jedno vrime odgovori Tomaſo Moro Aloiſii majki ſvojoj tada, kadaga moljase, da zapuſti Boga, i poſlusan dokazaobiſe kralju ſvome, i to za odkupiti, i natrak zadobiti dobra ſvoja uzetamu, i ſluxbu: kojoj odgovori on vridno, i posteno; eh budalaſta targovçica doiſto ti jeſi, kada potribujes od mene, da za dvadeſet na priliku godistà, sto uxivati mogobih dobra ſvita ovoga, izgubiti hotio, bih blaxenſtvo vikovito, koje zadobiti ufamſe od moga Boga: ufamſe zadobiti Raj Nebeſki, dobro neizmirno, i vikovito, ter zahitititichu takovo za ſamih dvadeſet godistà? eh molimte odſtupi, i odlazi od mene ſvitovanjem budalaſtim tvoim.

Karſtjani moji, akoprem vidiſmo jako utemeljeno ufanje, koje imamo za zadobiti vikovito ſpaſenje, nemojte vindar ſuditi, i miſliti, da ſtalni u pogledu ſpaſenja xiviti imate tako, kako da u rukah bilobi vech vasih, ter prazno ovako voditi xivljenje: paçe znati imate, da ſ-takovim tvardim ufanjem ſdruxiti imamo ſvejer ſtrah jedan ſveti, i pravedni, koi çini naſ bditi, i dilovati, kako naſ uçi Pavao Apoſto; *cum timore, et tremore vestram salutem operamini.* I potribu takovu, koju mi imamo za ſdruxiti ſtrah ſ-ufanjem, dokaxuje nama i Toma ſveti: jere za ſpaſitiſe, govori on, dviſu potribne ſtvari, jedna od ſtrane Boga, tojeſt, da ſpaſiti-

che naſ, i da daje nam potribne k-tome pomochi, à druga od ſtrane nase, to jeſt, da çinimo ona, koja on potribuje od naſ, buduchi da bez nasega dilovanja, i truda on naſ ſpaſiti neche: jere, akoprem, kako veli Aguſtin ſveti, ſpravanje vazda za ſvakoga izliçiti nemochnika, izliçiti ſilom vindarga neche: *sanat omnem languidum, sed non sanat invitum: opus est, ut sanari velit.* „Sada, stoſe dotiçe Boga, ufanje naseje, ſtalno, i iſtinito, jere „Svemoguchje on, dobar, i viran u obechanjih ſvoih: ali stoſe dotiçe naſ iſtih, ili nasih dilovanjâ, eh koliko bojatiſe imamo o Karſtjani! koliko naſ plasiti nebi imala linoſt privelika nasa, neſtalnoſt, lahkocha, i na grih naklonjena narav nasa! i to tako, da koliko uſamoſe u Boga, i u priveliko Miloſardje njegovo, toliko u naſ neuzdati imamoſe, ter ovako ſtrah ſdruxiti ſ-ufanjem: ſtrah takov bitiche on, koi branitiche naſ, i dati jakoſt za çuvatiſe prokletoga griha, kako govorase okrunjeni Prorok: *posuisti firmamentum ejus formidinem;* uçinitiche naſ ufanje takovo jake, kripke, i za tako rechi blaxene na ovome joste ſvitu, kako govori Duh ſveti u ſvetome piſmu: *qui sperat in Domino, beatus est,* ter ovako ufajuchiſe mi, i bojechiſe, ſpaſiti bez ſumnjechemoſe.

Buduchi paka Bog Goſpodar neſamo duhovnih dobarâ, i darâ od milosche, da i vrimenitih, i tileſnih, imamo zato iſto i takova ufatiſe od njega ſamo. Eh kolika ſlipoſt, kolika nije bezumnoſt mnozih Karſtjanâ! zadoſtaje çuti njih, kako izgovarati znaju: ja na ſvitu neimam drugo, govore oni, nego Boga: Eh ſiromaſi! sto razumite molim vaſ izgovarajuchi ovako? jeſuli zato moxebit zlo utemeljeni dobitki vasi, i vasa ufanja? ako Boga imate ſ-vami, jedali neimate onoga, koi Goſpodarje ſvega ſtvorenja? od kojega rukah dolaziti ima dobro ſvako, koje imaju, oli imati mogu ſva kolika ſtvorenja? jedali njegova niſu ſva kraljeſtva ſvita, ſva bo-

gaſtva njegova, i ſva dobra ſvita ovoga? *Tuum Domine Regnum, tuæ divitiæ, tua est gloria, tua sunt omnia.* Stoche to rechi: neimam drugo na ſvitu, nego Boga? A jedali nije ovo derxati njega, ne za onoga Prevelikoga, Svemoguchega, i neizmirnoga, koije u ſebi, da za Boga jednoga, koi neima toliko dobra, i pomochi, kolikoſe potribuje za udiliti nama, i potribochi nasoj, za Boga nemogucha, i popuznuta; *otiosum, inexpertum, et ut ita dicam, neminem*, riçiſu mudroga Tertuliana?

Ter evo uzroka, cicha koga za ſvim trudom vasim ſtvari neidu vam pravo, jere u ſvako vise ufateſe ſtvorenje, nego u Boga: ako Bog, kako rekoſmo toliko puta, ljubljenije nas Otac, zasto ufatiſe nechemo od njega ſva ona, kaſu nama potribna i u pogledu tila nasega? kada imate vi ovdi na zemlji Oca jednoga dobro ſtojecha, i bogata, i koi vaſ ljubi jako, neboiteſe, dache sto vama poſaliti toliko u pogledu hrane, koliko odiche, jere znanoje vam dobro, da on ſkarbitiche za vaſ: paçe ako razgovoritiſe ſ-njim biſtehtili od naçina za umnoxiti vasa dobra, za zadobiti mochi ſluxbu kakovu, sto odgovoriobi vam? pazite, rekobi vama, na nauk, napridujte u kripoſtih, tarſiteſe poſtati ljudi, a za oſtala puſtite na me, koi poſaliti nechu u dobrome vaſ oſtaviti ſtalisu. Ovako, ali mnogo joste vise çini ſ-nama on Otac Nebeſki. On od naſ potribuje, da xivemo kakono pravi Karſtjani, i doſtojni ſinovi jednoga toliko velikoga Oca, da ſlikujemo, i ſlidujemo brata ſtariega nasega Iſuſa; stoſe paka dotice hrane nase, i potribochâ nasih tileſnih daſe ufamo u njega, i ſvu ſkarb puſtimo na njega: *jacta super Dominum curam tuam, et ipse te enutriet. Omnem vestram solicitudinem projicientes in eum* riçiſu Petra ſvetoga, *quoniam ipsi est cura de nobis.* A mi, koliko daſe neuzvirujemo u njega, i u njegova obechanja, çinimo ſve ſuprotivno: jere na miſto poſlusni dokazatiſe zapovidam njegovim, i zakonu, na

misto iskati najparvo postenje njegovo, i njegovu slavu, na misto zadobiti nama prilipe, i potribne kriposti, na drugo nemislimo, nego na ovi svit nevoljni, i himbeni, na korist tila nasega, poveksanje dobarâ nasih, na umnoxenje bogastva; ter ovako çinechi mi, i neispunjujuchi od strane nase ona, koja potribuje od nas Bog pridobri, i nehotechi poçivati u njemu, i pustiti skarb na njega potribochâ nasih, uzroksmo, da i on od strane svoje ne çini ono, sto za uçiniti spravanbi bio, niti ne udili nama dobra vrimenita ona, kojabi udilio, ako ufalibismose u njega, kako imalibismo: sva dakle krivinja jest u nas, ako zadobiti vele puta nemoxemo takova.

Ako dakle imamo, kako ti velis o Oçe, skarb, i misao svu pustiti na Boga u pogledu potribochâ nasih tilesnih, neche vise potribno biti nama truditise oko zemalj nasih u onome staçunu, u onome rukotvoru za zadobiti falat kruha za nas, i druxinu nasu, moxemo u miru poçivati, i pokoju, i zadosta bitiche nama ufati, i çekati od ruka Boxjih potribna nama. Ne o Karstjani, nije tome tako: Bogche, da ufamose od njega zadobiti dobra vrimenita, i tilesna, ali hoche izvise, dase sluximo s-naçini onimi, koje pripisaoje nama Providjenje njegovo za takova sebi priskarbiti dobra, i pomochi potribi nasoj: çesa radi potribnoje dilovati, i truditise: ali u vrimenu istem nije triba ufanje postaviti svoje u nastojanje vase, i vase trude, da u samoga Boga, i sva dobra vasa spoznati kakono dar njegov: jere akoprem potribuje on od vas, za udiliti vam takova nastojanje, trud, i pasku, udiljuje vindar takova, jere udilitiche, jereje Gospodar, jere vas neizmirno ljubi: a da nebi dao moçu on stablom, i zemlji, jedali sa svimi vasimi trudi dalabi zemlja vama plod potribni? *Neque qui plantat, neque qui rigat, sed, qui incrementum dat Deus.* Çinmo dakle mi od strane nase, sto çiniti imamo, trudimose, i poslujmo, i nemojmose bojati da Bog uçiniti neche

ono, sto na njega ſpada: jere ako hrani ptice u'zraku, koje nista neposluju, koliko veche providitiche nama, koji ſmo ſini njegovi, videchi da ſe trudimo, i u njega ufamo: jere negovori on u Vanjelju ſvetome; *nolite laborare dicentes, quid manducabimus, aut quid bibemus;* nemojte poslovati, govorechi, stochemo blagovati, oli sto piti, ne ne, da govori, *nolite soliciti esse:* nemojte ſkarbiti jako, i plasitiſe, ter od çeſa? od ploda trudà vasih, kako govori Toma ſveti, *de eventu laboris:* jere Bog od ſtrane ſvoje poſaliti neche, ako iſpunili budemo mi ſtran nasu.

Ali od kuda dolazi, velite vi meni, da mnozi od naſ u takovoj nalazimoſe potribi, i nevolji, da gotoviſmo poginuti ſa ſvom druxinom nasom? znateli od kuda? jere ſe neuſate, kakono biſte imali. Eh Karſtjani moji, kolika nebiſmo mi zadobili od Boga dobra, ako kripko bi u naſ ufanje bilo: ja netaim, da Bog kadgod nepuſti i pravedne duse u velikoj potribi, i nevolji, ali çini ovo ſ-neizmirnom mudroſtju ſvojom, za iſpoznati, kakovoje u njih ufanje, za to vise okruniti ſtarpljivoſt njihovu, za providjenje dokazati ſvoje. Mogoje Bog zabraniti na priliku, da tri mladichi u Babilonii baceni nebudu; i vindar dopuſti, i hoti daſe bace, i to za zadobiti zaſluxenja njima, i za dokazati „Svemoguchnoſt ſvoju, çinechi, da plamen nenaudi njima. Mogoje uçiniti Bog, da Daniel Prorok bacen nebude u jezero od Lavova, i vindar dopuſti, i uçini pribivatiga ſ-priljutim zvirjem onim seſt cilih danà, i na ſvarhi seſtoga dana providiga ſ-hranom, i to ſ-velikim çudom, çinechimu obet doniti po Habakuku Proroku po zraku od Anjela noſenome.

Nemojteſe dakle mutiti, ni xaloſtiti o pravedne duse tada, kada vaſ nevolje taru, buduchi tada najbo-

lje vrime za uzbuditi ufanje u vas, tada tada ufatise imate u Boga, buduchi, da u takovih on prilikah iste dokazati Providjenje svoje izvodech vas od nevoljâ vasih; i hoche, da, nemoguchi vi pripisati oslobodjenje vase od zla priateljom, oli trudom vasim, spoznalibiste takovo od njegovih darexljivih rukâ. Poso imamo s-Bogom jednim; koi, kako govori Aposto sveti, viranje, zna dobro on miriti zla, i nevolje nase, i primirati sa slabochom jakostî nasih: zna tegochu, koju nositi moxemo, ter ovako i zna, kada pomoch udiliti ima, da neupademo pod brimenom nevoljâ nasih: *Fidelis Deus, qui non patietur vos tentari supra id, quod potestis.* Istimo dakle najparvo po volji çiniti njegovoj, i zakon ispuniti njegov, i stalni budimo, da on u riçi svojoj, i obechanju posaliti neche, i udilitiche nama potribna xivljenju nasemu: *quœrite primum Regnum Dei, et justitiam ejus; et hæc omnia adjicientur vobis.* Ako ovako çinili budemo, ako ufanje bude takovo nase, budimo stalni, da zadobitichemo od Boga sva potribna dusi, i tilu nasemu na ovome svitu, a na drugome paka vikovito spasenje, koje neka nam udili Bog.

RAZGOVOR XXIII.

Od Milosardja Boxjega prema grisnikom.

Na dva naçina grisitise moxe o Karstjani moji suprot kriposti od ufanja, od koje govorih vama u prosasnome govorenju mome; to jest, oli neufajuchise, oli ufajuchise odvise, oli za bolje rechi uzdajuchise odvise na Milosardje Boxje. Imajih Karstianâ, koji ufajuse odvise u milosardje Boxje, jere grisechi oni bez pristanka, ufajuse zadobiti vindar oprostenje zato jedino, jere Bog-

je dobar: od grisnikâ takovih u dojduchome govoritichemo razgovoru. Drugi paka jesu, koji, poklam sagrisise, akoprem xaloſt obchute cicha uvridjenja Boxjega, ter xelju imaju pravu za prominiti xivljenje ſvoje, razmisljajuch vindar veliçinu grihâ ſvoih, zadobiti neuſajuſe oprostenje, koliko da zlobnoſt njihova, kako govorase Kain, vechaje od Boxjega Miloſardja. Çeſa radi za ukripiti grisnike takove ſkrusene, i umiljene, i za dokazati njima, koliko uſatiſe imaju oni u dobrotu Boxju, nakaniosam danaſ iſtomaçiti priliku raſipnoga Sina, od koga govori Vanjelje ſveto: i znam za ſtalno, da iſtomaçenje takovo mnogoche haſniti vama, toliko za çiniti vaſ uſati u Miloſardje Boxje, dokazujuchi neizmirnu ljubav, koju dokaxuje on prema grisniku, koiſe k-njemu vracha, buduchi i zatu ſvarhu poſtavna prilika ova u Vanjelju ſvetome: koliko za znati naçin, ſ-koim ſluxitiſe imamo za povratitiſe po pokori k-Bogu nasemu. Prilika paka jeſt ova.

Çovik jedan dva ſina imase, ter mlaji od ovih reçe Ocu ſvome, dajmi dio bastine moje, i zadobivsiju od Oca, otide u daleke ſtrane, kadi u malo vrime u bludu, i pianſtvu potrosi ſva, i ſvaka. I poklam ſva raſipa, uçiniſe veliki glad u miſtu onome, çeſa radi uſiljenbi nimu paſti xivinu, i xeludom, koi iſtoj oſtajase, hraniti ſebe. Videchiſe u ovome neſrichnome ſtalisu, dojde u ſe, i reçe: tolici ſluge u kuchi Oca moga obiluju ſ-kruhom, a ja ovdi od glada pogibam: stochu çiniti dakle? Eh uzdignutichuſe, povratiti k-Ocu mome, iſpovidati grih moj, i proſitichuga, da meju ſluge mene poſtavi ſvoje, i kako reçe, tako i uçini. Ali Otac, istom ga upazi iz daleka joster, odma maknut na miloſardje, idemu ſprotu, ogarliga, i poljubiga: i kada ſin on iſpovidase grih ſvoj, zapovi ſlugam ſvoim, damu done odichu lipu, da na parſt poſtavemu parſten, i da

ubiu tusto tele; ter pun veselja, i radosti cicha povrachenja sina svoga; blagujmo, reçe, i budimo veseli, jere sin moj ovi, koi umroje bio, uskarsnu, i izgubljena najdoh.

Idimo sada po stranah razmisljajuchi priliku ovu lipu, koju postavlja nam naparvo Isus u Vanjelju svetome, i kako u njoj prilikujese grisnik jedan, koi povratitise xeli k-Bogu svome. Koliko nerazborno, i postupljivobi upitanje neopazana sina onoga! Dajmi, reçe on Ocu, dio, koise pristoi mene; *da mihi portionem, quæ me contingit*, a paka za ku svarhu? ne za drugo, nego za izlaziti mochi od kuche tvoje, za odaleçitise od tebe, za nexiviti pod okom tvoim, i u tvome druxtvu. „Siromaski Otac viditi potribovati od sebe dobra ona, koja, doklebi xiv, duxan nebi svome dati sinu! i to zato, da odaleçitise on moxe od Oca svoga, koi toliko ljubljase njega, stobi isto, oli rechimu, da zloje njemu s-Ocem pribivati, i ukup stati. A sto pofalioje njemu u kuchi Oca toliko dobra? posluxen, i spoznanbi gospodar stvari svake, i vindarche da odlazi, i u daleke strane: *in Regionem longinquam*. A jedalise ovo nedogaja i s-nama o grisnici bratjo draga? Mi pria, nego sagrisismo, koliko ne stavasmo dobro buduchi u miloschi Boxjoj; bismo xiva Carkva prisvetoga Trojstva, bismo drazi, i dragocinjeni svemu kolikome Raju: i vindar postupilismose rechi njemu, akone s-riçima, barem s-dilom, da nehajemo za priateljstvo njegovo, da texakje zakon nama njegov, i da, ako odaleçitise nemoxemo od njega cicha neizmirnosti njegove, grisech svaku nepravdu uçinitichemomu: paçe nemoguchi mi bez Boga maknuti oko jedno, oli nogu, oli ruku, na naçin rasipnoga sina, paçe gore od njega, potribovasmo, da slobodno pusti nama uxivanje moguchnosti tila, i duse, za çiniti mochi ono, stoje nama po volji, za mochise odaleçiti od njega, i nove izmisliti naçine za ne-

izmirnu njegovu uvriditi dobrotu; ter hotismo, da on isti s-darima, koje dade nama, pripomaga istome uvridjenju svome, i. grihom nasim, buduchi da sluximose s-njegovimi miloschami, i darimi suprot njemu: *servire me fecisti iniquitatibus tuis.*

„Spoznajte sada, koliko gore ponasalise jesmo s-nasim Nebeskim Ocem, nego s-Ocem svoim sin on rasipni! Sto paka uçini mladich on nepametni, poklam zapusti Oca svoga? U çem potrosi bastinu svoju, koju primioje od njega? Eve sto govori Vanjelje sveto: *dissipavit omnem substantiam, vivendo luxuriose*, rasipa vas imitak xivuchi bludno. O bastina zlo uloxena, o xivljenje nedostojno roda njegova! Takoje, vi odgovarate pravo, i istinito: a mi, poklam odaleçismose od Boga nasega po prokletome grihu, u çem uloxili jesmo tolike pomochi, tolike milosche, tolike dare, koje primismo od Boga? u çem potrosismo dane, chedne, i misece, i tolika godista? Uzdignutibismo po svetome karstu na çast priveliku sinovà Boxjih, za neizroditise dakle od toliko velikoga Oca nasega, uçiniti imahomo dostojna dila sina takova, koise slavi, da Boga ima za Oca svoga: a mi sto uçinismo? premislimo jedno malo na prosasno xivljenje nase; kakove biahu nase misli, kakova govorenja, kakova dilovanja? jedali dostojna biahu jednoga sina Boxjega? jesmoli s-takovima iskali çast, i slavu Boxju? jesmoli zadobili nama zasluxenja kakova za srichnu zadobiti nama vikovitost? Eh, ako pravo, i istinito govoritichemo, imamo rechi i mi, da rasipasmo sva dobra nasa bludno; to jest potrosismo, i izgubismo nase xivljenje, nasa lita, misli, i poxelenja u stvarih zemaljskih, u nedostojnih raskosah, i u iziskavanju novih naçinà za to vise uvriditi Boga, i pogarditi pridobroga Oca nasega. A jedali nije istinito ovo o Karstjani moji? Eh virujte vi meni, da, da rodilibismose na ovome svitu samo i jedino za uvriditi Boga,

da daobi bio on nama xivljenje za ſluxiti ſamo poxudam nasim, pûti, ſvitu, i Diavlu, gore nebiſmo mogli xiviti, nego xiviſmo do ſada. Mi mi dakle ſvakim moxemo zavapiti razlogom; o bastina zlo potrosena! o dari prilipi naravi, i milosche zabicheni! o miſli, o riçi, o dila nedoſtojna porodjenja nasega!

A sto ſe pak dogodi neſrichnome onome raſipnome ſinu, poklam raſipa, i potrosi ſva ſvoja? znateli sto? na toliko on doſpi ſiromaſtvo, u toliko neſrichni upade ſtalis, da vaſ razderpan, gô, gardan na tilu, gnuſan, i ſmardechi uſiljenbi çuvati, i paſti ſmardljivu xivinu, neimajuchi drugu za ſluxbu takovu plachu, nego mochiſe hrąniti ſ-onim ſamim xeludom, koi xivini oſtajase onoj. „Siromaski mladichu! vi ſe uſmilujete njemu o Karſtjani? u kakav neſrichni on upade ſtalis! sto obuzrokova njemu odaleçitiſe od kuche dobra Oca ſvoga! Ali da vidite, i ſpoznatibiſte mogli o grisnici bratjo moja, u kakav ſtalis poſtavise prilipu nasu dusu tolici neizbrojeni griſi, koliku, i koliko vechu ſtrahotu, i uſmiljenje varhu naſ iſtih obchutili nebiſmo! Eh da biſmo ſvitloſtju vire ſvete viditi mogli dusu nasu, kakono ona, koja popria u miloſti Boxjoj buduchi, bi kip xivi ſvoga Boga, lipa, i draga ſvemu kolikome Raju, poſta ſada marſka, i pogardjena od tolicih grihâ, da velim viditi nju moglibiſmo, u kakvu tugu, i xaloſt upali nebiſmo, ter ſmucheni, i oſramljeni otislibiſmo odma od ove Carkve ſvete, niti ſarca imali nebiſmo meju pravedne, i bogabojeche pribivati. Takoje o Karſtjanì moji, o grisnici bratjo, ovoje on nas neſrichni ſtalis; u takovo ſiromastvo upade dusa nasa: sto rechibi imali ſada oni duſi Nebeſki? sto ſvi Anjeli Rajſki? Oni, koji pria vidise nju toliko lipu, buduchi ona u miloschi Boxjoj, i koji znadose nje priveliku cinu, koja bi neprocinjena karv Iſuſova? Evo dakle o grisnici bratjo moja, evo velim plache, koju zadobiſmo ſluxechi him-

benome ſvitu, i Diavlu paklenome: za gnuſno naſladjenje jedno, kakono nima xivina hotiſmoſe valjati u blatu, i iſtoj priliçni poſtati: *comparatus est jumentis insipientibus, et similis factus est illis.* Ter eh koliko neſrichno nije xivljenje nase, i nas ſtalis! tkobi ikada bio reko, da toliko ſiromaſi poſtati michemo, i toliko marzki prid oçima Boga nasega! A jedali ſvejer takovi biti imamo? ter zadovoljni xiviti u takovome ſiromaskome, i neſrichnome ſtalisu?

Eh neuçini ovako ſin on raſipni, koi povrachajuchiſe u ſe, kako govori Vanjelje ſveto; *in se reversus,* reçe, kolici ſluge u kuchi Oca moga obilnuju ſ-kruhom; a ja ovdi od glada pogibam; uzdignutichuſe dakle, i povratitiſe k-Ocu mome: *surgam, et ibo ad Patrem:* rechichu njemu: Oçe ſagrisioſam prema Nebu, i prema tebi: *Pater peccavi in Cælum, et coram te.* A mi sto nakaniliſmo çiniti o Grisnici bratjo moja? Hochemoli moxebit pribivati u vik u ſramotnem ſiromastvu ſvakoga duhovnoga dobra u vrimenu, u kome tolici druzi nasi uxivaju u obilnoſti prilipe razkose Iſuſa zaruçnika ſvoga? Hochemoli ſluxiti pohotjenſtvu ne ſ-drugom plachom, nego gnuſne ugodnoſti jedne? Vi jurve dobro znate, koliki ſtrah, koliki nemir, koliku grixnju ne obuzrokovase u dusevnoſti nasoj kratke, i himbene ugodnoſti, koliko neſmutise one mir duse ſiromaske nase. Çinte vi ſlobodno, stoje povoljno vama; ja paka ſliditichu raſipnoga ſina: *surgam, et ibo ad Patrem:* uzdignutichuſe od blata, u kome lexim cicha tolicih moih grihâ, odbacitichu zalu od mene prigodu, zapuſtitichu nedoſtojno, koje do ſada vodih, xivljenje, ter ovako ſkrusen, i priobrachen pochichu pohoditi Oca, i pridobroga moga Boga: ali ne, ſam nechu da idem; tkoje meju vama, koi ſamnom nakanioje ichi? Eh idimo idimo ſvi kolici o grisnici bratjo moja, idimo ſvi kolici nasega pridobroga pohoditi Oca, ter nemojmoſe

bojati, jere tkoje uvridjen? Otac nas neizmirne dobrote, neizmirnoga milosardja. Ter kada Petar sveti Krizologo reko bude nama, kako reçe rasipnome sinu, *qua spe, qua fiducia, qua confidentia?* da s-kakovim ufanjem, i uzdanjem pristupiti mogosmo prid Boga, i Oca nasega uvridjena toliko; odgovoritichemomu: *illa qua Pater est*, da dobroje znano nama, da poso imamo s-Ocem nasim, s-Ocem milostivim, s-Ocem jednim, koi, akoprem neponasasmose mi kakono pravi, i virni njegovi sini, nije oçinsku svoju odbacio ljubav. *Illa, qua Pater est.* Idimo dakle, i bacimose svi kolici prid noge pridobroga Oca nasega: *surgam et ibo ad Patrem*, ter skruseni, i pokajani ispovijmo zlobnost priveliku nasu, recimomu sa svim sarcem, da priveliku uçinismomu nepravdu, kada zapustismo njega, i da strasno sagrisismo prid Nebom, i prema njemu: *Peccavi in Cœlum, et coram te*, recimomu, da nismo dostojni zvatise njegovi sini, ter da nas postavi u broj slugà svoih: *non sum dignus vocari Filius tuus: fac me sicut unum de Mercenariis tuis.*

Ovoje naçin o Karstjani moji, s-koim pristupiti imamo prid noge uvridjenoga Boga nasega; pristupiti imamo ispovidajuch istinito, i sarçeno privelike grihe nase, ispovidajuchi, da sagrisismo prema nasome pridobrome Ocu, koi daoje nama bitje, i xivljenje, da sagrisismo prema Ocu jednome, koi nas ljubljase toliko, da aldovati hoti neprocinjeno xivljenje svoje za spasenje nase: i koi za to isto dostojanje sve ljubavi nase, i da prema takovome sagrisismo Ocu na vidilo svega Neba, svih Anjelà, i svih blaxenih Duhovà, koji marzise na zlobnosti privelike nase: *peccavi in Cœlum, et coram te.* Ter spoznajuchi mi ovako nedostojnost nasu, i priveliku nespoznanost prema dobrome takovome Ocu, obljubiti imamo, da cilo xivljenje nase potribovati nechemo garljenja ona, koja navadanje on çiniti poslusnim sinovom

ſvoim; ter da zadovoljni bitichemo ſ-njegovom dobrotom, ako naſ u broj ſvoih priateljà poſtavi, i ako nam dopuſti, da kakono ſuxnji njegovi najpotistenii ſ-cinom privelikih ſuzà nasih kupiti budemo mogli miloschu njegovu izgubljenu od naſ toliko puta: *fac me sicut unum de mercenariis tuis.*

A sto paka uçini on vridni ſtarac? i kako ponasaoſeje ſ-pokorenim ſinom ſvojim? kako, i na kakav njega primioje naçin? Eh da nebi dokazao Vanjelje ſveto naçin takav, tko mogobi virovati o Karſtjani moji, da toliko miloſtiv mogase biti on vridni ſtarac prema jednome nedoſtojnome ſinu ſvome? Istom upazi izdaleka njega, veſeo, i radoſtan reçe: eto ſina moga ljubljenoga: onje doiſtò, koga ja priblizatiſe vidim. Varas ſe jako o ſtarçe, govorimu ſveti Petar Krizolog, ter po kakvome zlamenju ti njega poznas za ſina tvoga? On, kada biase u kuchi tvojoj, bi lip u obrazu, ſnaxan u odichi, veſeo u razgovoru; ov paka, koi dolazi ſada, gard, gnuſan, razkidan, i gò ſe vidi. Ne, odgovara ſtarac, nije ſumnje, ov, koga ja vidim, ſin moj jeſt, ja poznavam njega, akoprem nekaxumi to oçi moje, ali zadoſta uſtanovituje mene ſarce oçinſko moje, koje u vidjenju njega razveſeliloſeje odma: *urgentur viscera Patris, iterum filium genitura per viam.* Ter ovako upazechga izdaleka joster, nemoguchiga çekati on ſam idemu ſprotu, i k-njemu doſpivsi ogarliga, i pritiſnega k-ſebi, i na miſto spotati, i pokarati njega, hiljada uçinimu dragovanja, i ſ-privelikom primi njega ljubavju, ter zapovida odma ſlugam ſvoim najlipsu donitimu odichu, i poſtavimu na parſt parſten, a zatim priveliki zapovi pripraviti obed za dokazati priveliko, koje obchuti veſelje u iznova poſvojenju ſina ſvoga, koga izgubi.

Vidim o Karſtjani, da videchi ljubezljivo priçeka-

nje ovo, ſuze od mila uzdarxati nemoxete, ter zaçudjeni gledate jedan drugoga govorechi ſami ſobom: eh dobri ſtarac, eh dobri Otac, eh ſarce puno ljubavi prema jednome nezahvalnome, i nedoſtojnome ſinu! imate pravo: ali eh koliko jeſt bolji Bog Otac Nebeſki ſ-grisnici, koji ſkruseni povrachajuſe k-njemu! eh da ſpoznalibiſte ſ-kakvim ljubezljivim priçekanjem on takove prima, on najparvo neſamo njih çeka, kakono Otac raſipnoga ſina, ter izdaleka njih gleda, kadaſe vrachaju k-njemu; paçe onje, koi njih zove, i nutka, da dojdu, ſada ſ-onim nutarnjim nadahnutjem, ſada ſ-dobrim kakovim izgledom, ſada ſ-opominjanjem onoga pravednoga, i bogabojechega druga, i priatelja, ter istom upazi njih priſtupiti ſkrusenih, i umiljenih, i rekuchi oni ſamo, *peccavi*, ſagrisioſam, zaboravechſe ſvih nepravdà uçinjenih ſebi, ſ-ljubavju, i ſarcem Oca ljubljenoga, i xelechega ſpaſenje njihovo, opraschajim odma, uçinijih ſvoje priatelje, i celovanje mira udili njima; i nebuduchi ſ-otim joste zadovoljan, zapovida ſlugam ſvoim, da odma poſtave na nje stolu od pravednoſti: *cito proferte stolam primam*, i parſten udile dragocinjeni milosche njegove. I nebuduchi zadoſta njemu ovo za dokazati neizmirnu ljubav ſvoju, hoche, daſe priveliko, i çudnovato pripravi gostjenje, u kome on ſam (ah neizmirna ljubavi Boga nasega) u kome velim on ſam hoche da bude jeſtvina, i hrana njihova, i koliko dabi priveliki uçinio dobitak ſ-njihovim povrachenjem, pozivlja ſve koliko Nebo, daſe uzveſeli, buduchi uſkarſnute duse one, koje umrise cicha prokletoga griha.

Stoſe vama vidi ſada o Karſtjani moji? jedali nije pridobar Bog nas, koga uvridiſmo toliko? primali on dobro one, koji ſkruseni, i ſpokoreni vrachajuſe k-njemu? Vi povrachajuchiſe k-njemu, hochetemu rechi, da doſtojniniſte ſini njegoviſe zvati: *non sum dignus vocari*

filius tuus. A on nesamo primitiche vaſ kakono ſinove ſvoje, paçe ſ-vechim dokazanjem ljubavi, nego primiti navadanje pravedne ſine ſvoje one, koji nigdar neuvridise njega. Povratiteſe dakle k-njemu o grisnici bratjo moja, povratiteſe velim ſkruseni, i ſpokoreni, ter obchutiti, i ſpoznatichete kakovu ſladoſt, kakovu ugodnoſt pripravioje on dusam vasim. Koliko dakle nije dobar Bog, i ljubezljiv Otac ſvim, kojiſe vrachaju k-njemu!

Sto dakle çekamo, sto kaſnimo? pojmo pojmo ſvi u kup, ter bacimoſe na grisna kolina nasa ſkruseni u ſarcu prid noge toliko dobroga Oca nasega. Poglejte o grisnici bratjo moja, poglejte velim neizmirnu dobrotu Iſuſa „Spaſitelja nasega! nu! jedva naſ vidi k-ſebi dochi, odma otvara, i pruzi priſvete ruke ſvoje za naſ primiti, i ogarliti: poglejte, kakono naklonjenu darxi varhu naſ priſvetu glavu ſvoju, i to za celovanje od mira udiliti nama: poglejte ſarce ono otvoreno, i ranjeno, koje otvori on za primiti duse nase. Eh kolikoje dobar nas Bog, koliko ljubezljiv nas Otac, koi neçekajuchi, da ſvarsimo rechi: *peccavi*, ſagrisioſam, vech nama oprasta, i ſvelikom napunjuje utihom ſarce nase: jedali nije tako o Karſtjani? jedali nechutite veſelje u ſarcu vasem? kakov dakle zlamen bolji od ovoga xelite imati, da Bog oproſtioje grihe vama? kolikoje dakle dobar Bog ſ-nama o Karſtjani! Neka dakle xive u vike dobrota „Spaſitelja nasega, i njegovo Miloſardje, ova bitiche ſvejer ſve uſanje moje, ter u ovo ſamo utechiſe budem. Hvalimo dakle ſvi ujedno, i blagoſlivljajmo Miloſardje priveliko, i dobrotu Iſuſa, pozivljajmo ſve kolike oſtale grisnike, daſe k-njemu povrate, i recimo njim, da poſo imaju ſ' Ocem jednim, u kome nalaziſe nedoſpitno Miloſardje prema ſvim onim, koji po pokori ſe k-njemu vrachaju.

RAZGOVOR XXIV.

Od Pravice Boxje.

Sto uçinih ja o Karſtjani, kada u prosaſnome razgovoru mome toliko xivo poſtavih prid oçima vasima priveliko, i neizmirno Miloſardje Boxje prema grisnikom! boimſe ja jako, da na miſto maknuti takove grisnike na pokoru u pogledu miloſardja takova, dao ne budem priliku njima to bolje grisiti za to iſto, da Bog jeſt miloſtiv ſ-onim, koi uvridjuje njega. Malo ima takovih, koji na naçin Kaina, izgube ufanje u Miloſardje Boxje cicha privelikih grihâ ſvoih, kadi paka neizbrojeni broj jeſt onih, koji grise uzdajuchiſe na miloſardje Boxje, ter dobrota Boxja ſluxi za pokripljenje njima u grisenju. Sto uçinih dakle, ponavljam iznova, sto uçinih o Karſtjani, kada na toliko uzvisih Miloſardje Boga nasega! Ponapravimo dakle danaſ falingu, koja od razgovora takova moga doſpiti mogase u pamet kakovoj dusi: i akoſe meju vama nalazi grisnik kakav poſtupljiv, i tvardokoran, koi zato iſto, da Bogje dobar, i miloſtiv, nakanioje u grihu napridovati ſtalan buduchi za oprostenje zadobiti; neka priſtupi naparvo, i ja dokazatichumu danaſ, koliko zlo utemeljeno bitiche ovo ufanje njegovo, i da koliko jeſt Bog dobar, toliko praviçan, i ostarje prema grisnikom.

Grisnici bratjo moja imate pravo, kada velite, da Bogje dobar, i neſamoje on dobar, da neizmirno vise, nego izmiſliti vi moxete, ali kolikoje dobar, toliko i praviçanje, buduchi obe izvarſnoſti ove nedoſpitne u njemu, i jednake. Vidivsi dakle mi do ſada kolikoje velika Boxja dobrota, izvidimo ſada jedno malo, kako naſ uçi Apoſto Pavao ſveti, kolikoje i velika njegova oſtrocha: *vide ergo bonitatem, vide severitatem Dei:* i ne-

moguchi mi ſpoznati pravicu Boxju, kakoje u ſebi ona, izvidimo kakovaje u nje porodu. Ter najparvo izvidimo, kako pedepſa Anjele odmetnike u Nebu. Dobroje znano vama o Karſtjani da Anjeli Nebeſki najlipse ſtvorenje bi, koje od Boxjih izlazi rukâ, puno znanoſti, i lipote: *plenus sapientia, perfectus decore.* Dvorani najdraxi biahu njegovi, ſtvoreni za ſluxiti prid Priſtoljem vikovita Kralja. Ovi dakle Duſi Nebeſki toliko lipi, i nadareni ſ-jednim ſamim od oholiſti grihom ſagrisise, hotechi kratiti Bogu ,Stvoritelju ſvome podloxnoſt, kojamu ide, kakono kralju njihovome: grih bi od misljenja ſamo, i bi parvi, koga uçinise oni, i da Bog oproſtiobi bio njima grih on parvi put uçinjen, kako uçe Bogoſlovci, nadomeſtilibi bili ſ-ponixnoſtju, i hvalom hiljada, i hiljada godistâ. I vindar sto uçini Bog u pogledu parvoga griha ovoga? griha od misljenja uçinjena od Anjelâ ſvoih toliko lipih, i plemenitih? znateli sto? Pravica Boxanſtvena, bez gledati na beſvarsni za tako rechi broj njihov, i izvarſnoſti njihove tolike, nedajuchi njima çaſ ſami jedan za razabratiſe, otira njih od Raja, i baci u Paklenu dubinu, ter od Anjelâ lipih, koji poprie biahu, poſtase goruche paklene glavnje. Ali, o moj Boxe, velikije broj njihov! nista zato, ſvi pochi imaju u Pakao: aliſu nailipse dilo rukâ tvoih! ſvi u Pakao: ali parvi krat ſagrisise, i to ſ-misljenjem ſamo! nije faide, ſvi u Pakao.

Stoſe vidi vam ſada o Karſtjani od ove toliko ſtrasne pedepſe? Vi velite da Bogje dobar, daje miloſtiv; iſtinaje, paçe jeſt iſta dobrota: ali nije ſamo dobar, i miloſtiv za vaſ, da i za ſvih oſtalih, i vindar nu kako ſtrasno pedepſa ſtvorenje ſvoje plemenito toliko za grih ſam jedan ſ-mislju uçinjen! ako dakle razbioje zlatne poſude, imatiche obzir na vaſ, kojiſte zemljene poſude pune gnjilobe, i ſmrada ſvakoga: *si superbientibus Angelis*, govori Bernard ſveti, *non pepercit, quanto magis*

tibi putredo, et vermis? ako oholechim Anjelom neoprosti Bog, joste manje oproſtitiche tebi, koi gnjiloba, i çarv jeſi. Sto napokon izgubitiche Nebo, akoſe vi pogubite? Oſta prazno Nebo za tretinu jednu grajanâ ſvoih, poklam ſagrisise Anjeli, i vindar marionije Bog pogubljenje njihovo, a paka muçno, ſuditeli vi, poſtatiche njemu pogubljenje vase? jedali vechega doſtojniſte vi uſmiljenja od duhâ plemenitih onih? jedali grih vas bi ſam jedan, i to ſ-misljn uçinjen, kakobi njihov, a ne moxebit ſtotine, i hiljada puta ſ-dilom ponovljen? i to poklam cicha prokletoga griha Iſuſ, Spaſitelj nas na krixuje umro. Eh Karſtjani moji, ako Bog jedan toliko dobar radioje ſ-Anjelima ſvoima ſ-tolikom ostrochom, ſ-kolikom molim vaſ raditineche ſ-vama? ja od ſtrane moje vaſ trepechem, i ſtrah obaſtruje ſarce moje. A tko od naſ bojatiſe neche tebe o dobri Boxe? *quis non timebit te o Rex gentium?* tko moxe ikada, videchi pedepſu jednu ſtrahovitu toliko, doſechi, da ſpozna, kolikaje ſarxba tvoja, kolikoje ſtrasna pravica tvoja? *Quis novit,* govori okrunjeni Prorok, *potestatem irœ tuœ, et prœ timore tuo iram dinumerare?*

Iſpovidam vama o Karſtjani moji, da, akoprem ſtrasnabi pedepſa, ſ-kojom pedepſa Pravica Boxja odmetnike Anjele, nistanemanje mnogo manja poſtaje, ako uſpored ostroche one, ſ kojom ſluxilaſeje Pravica Boxja, kada oſudi na ſmart jedinoga, Sina ſvoga za zadovoljenje grihâ nasih. O koliko ſtrasnabi pravica ova, o koliko ostra oſvetabi ova. „Sagrisi parvi nas Otac Adam, i grih njegov, kako dobro znate bi od neposluha okuſech jabuku zabranjenu ſebi: i Pravica Boxanſtvena cicha takova kakono odmetnika otiraga od zemaljſkoga Raja, i uzmemu ſva dobra, koja, u iztoçnoj pravednoſti buduchi, uxivase: ter izvise oſudiga, da ſ-trudom, i potom hranu zadobi ſebi: i nebuduchi ovo zadoſta njemu, hoti, da on, i ſvi, koji od njega izlazili

budu do konca ſvita podloxni budu nevoljam, i tarpljenju glada, xedje, mraza, nemochi, ſiromastva, i oſtalim, koja ne mala na ovome chutimo ſvitu: i da na ſvarhi ſmarti podloxni budu, i otirani zauvik od Nebeſkoga Raja. O ſtrasna Pravica! o ostrocha nigdar çujena joste! grih ſam jedan pedepſan ſ-tolikom ostrochom ne ſamo u onome, koiga uçini, da i u ſvih, koji dolaze od iſtoga!

Ali po malo o Karſtjani, joster nerekoſmo ſve, sto imamo rechi: hoti Bog na ſvarhi miloſtiv ſe dokazati çoviku poklam gardno ſagrisi, ali evo, da u çaſu iſtome, u kome ſvoje prema iſtome dokaxuje miloſardje, joster ostria ſviti pravica njegova. Videchi on od jedne ſtrane, da ſvi kolici ljudi, ſtvorenje buduchi ſamo, ſa ſvimi nevoljami, tarpljenji, koima podloxni poſtase cicha griha parvoga Oca Adama, neimase naçina za zadovoljiti Bogu, uvridjenje beſvarsno buduchi od ſtrane Boga; a hotechi od ſtrane druge zadovoljenje imati popuno, i da takovo odgovaralo bude grihu, sto uçini? oſudi na ſmart jedinoga Sina ſvoga upùtenoga, ſina praviçnoga, i ljubljenoga, koi ſvitloſtbi ſlave njegove, Sina ſvoga, koi bi ſ-njim Bog iſti, toliko velik, toliko dobar, toliko moguch, koliko on jeſt: ter zapovi njemu, da kako neposten jedan meju dvimi razbojnici umrobi na drivu krixa, i to za iſplatiti dug za çovika, koi iſplatiti nemogase: *Factus obediens usque ad mortem, mortem autem crucis.* I akoprem boxanſtveni Sin njegov prignut ſ-glavom do zemlje, i ſ-karvju vaſ obliven ſ-velikom ponixnoſtju proſiobi Nebeſkoga Oca ſvoga, da odaleçiobi od njega xuhku çaſu ovu: *transeat a me calix iste;* nistanemanje Primiloſtivi, i Primiloſardni on Bog, koi hvali i diçiſe toliko, da uſlisatiche zapustene, i xaloſtne, nehoti uſlisati molbe najpraviçniega, i najxaloſtniega Sina ſvoga; ter odluçi, da do zadnjega iſpie kapa odredjenu ſebi çaſu, da ovako popunoma iſpla-

chena postane Pravica Boxja, i da svit spozna, kolikaje griha prokletoga zlobnost, i koliko ostra suprot takovome Pravica Boxanstvena, kako govori Pavao sveti: *ad ostensionem justitiæ suæ.*

Stose vidi vama o Karstjani od Pravice Boxje ove, koja zadovoljenje imati potribuje sa smartju istoga Sina svoga? Dakle za usmilitise çoviku, toliko ostar biti sa Sinom svoim? Vi, koji malo prie smucheni postaste çujuchi pedepsu Anjelâ Nebeskih, reçite, kakovaje skladnost meju pedepsom Anjelâ, i osudom da Isus umriti ima? Anjeli napokon stvorenjesu samo; Isus paka Bogje neizmirno dobar, i svet nedospitno. Oni krivi biahu, i odmetnici, i zato praviçno pedepsani biahu; kadi paka Isus pripravedan bi, i za grih ne svoj tarpi, i umira. Izvise, najmanje Isusa tarpljenje, buduchi on Bog, i Çovik skup, zlamen jest vechi ostroche Pravice Boxje, nego pogubljenje svih Anjelâ, sviu svetih, i sviu ljudi prosasnih, i buduchih, kolika dakle ostrocha biti neche, potribovati od njega smart toliko nemilu, i nepostenu, koja bi od krixa? *Factus obediens usque ad mortem, mortem autem crucis.* Ako dakle Bog tolikoje ostar, kada oprasta Çoviku, sto bitiche molim vas, kada iskati osvetu bude? Ako sluxechise s-neizmirnom prema nama dobrotom, tolikoje ostar sa Sinom svoim, sto bitiche, kada za pedepsati nas bude dochi? Nu çujte, sto govori Bogu svome Toma sveti od Vilanova vas stravljen od milosardja ostra toliko u nas odkupljenju. *Severior mihi Domine parcendo, quam ulciscendo videris: et me plus hominis pia redemptio terret, quam Angeli dura perditio.* A vi paka velite, Bogje neizmirno milostiv, besvarsna dobrota; i ufajuchise u takovo milosardje njegovo grisite bezsramno, uvridjujetega bez pristanka, i to zato, jereje on dobar; a ja paka govorim vama, daje i neizmirno praviçan, i besvarsno ostar s-onim, koiga uvridi, nehotechi niti oprostiti

„Sinu ſvome, koi ſplachevasega za druge, kakono poruk, a ne za ſe, kakono glavni: çeſa radi u razmisljavanju ostroche takove plakati, i gorko plakati imalibiſmo, kakono reçe Iſuſ xenam onim, koje ſprovajase njega na goru Kalvarie: *nolite flere super me, sed super vos ipsas flete;* jere ako ovako radiſe ſ-drivom zelenim, ako ovako oſtro pedepſujeſe najpravednii Iſuſ; sto bitiche od ſuhoga, i gnjiloga driva, koi nije nego za oganj? stoche biti dakle od naſ, kojiſmo zlobni grisnici? *Si in viridi ligno hæc faciunt, in arido quid fiet?*

Ali çujem, da mi odgovarate, da, buduchi bio Bog toliko ostar ſ-iſtim „Sinom ſvoim, i to za dokazatiſe miloſtiv nama, ufamoſe, da Pravica Boxja uçini ſve, sto uçiniti mogase, i da zadovoljna popunoma poſta, ter drugo neiste ſada, nego ſvoje dokazati Miloſardje. Pravica dakle Boxja polak govorenja vasega iſplachenaje popunoma toliko ſ-pedepſom Anjelâ Nebeſkih, koliko ſa ſmartju iſtoga „Sina ſvoga: ceſa radi odluci Bog u pogledu naſ ſa ſamim ſvoim ſluxitiſe Miloſardjem, i miloſtiv ſvejer dokazatiſe u oprostenju grihâ nasih, ter uſajuchiſe mi tvardno u neizmirnu dobrotu njegovu moxemo ſlobodno u grihu napridovati, znajuchi, da on oproſtitiche nama. O zaglava nedoſtojna, i bezumna neſamo Karſtjana jednoga, da ſvakoga Çovika, koi stogod uma u ſebi ima! ſvako dakle ſtvorenje, akoje dobro, ljubitiſe ima, na priliku ljubiſe priatelj, jereje nama haſnovit; ljubiſe Goſpodar, ljubiſe Poglavar, jereje nama dobar, i miloſtiv; sto vise? ljubiſe pasçe, ljubiſe paripçe, jereſu dobri, i ſluxe nama: ſam dakle Bog, jereje dobar, jere odma ne pedepſuje, jereje ſ-nama miloſtiv, uvriditiſe ima, i to zato ſamo, jereje dobar? A jedali nije ovo oboruxjati Boga ſuprot Bogu iſtome? izvarſnoſti njegove okrenuti prema njemu? hotiti, da iſta dobrota njegova ſluxiti ima za ponukovanje prokle-

toga griha? jere Bogje dobar, mi imamo biti nemili ſuprot njemu?. kako govori Petar ſveti Krizologo: *fiunt de Domini miseratione crudeles?*

Ali priſtupite jedno malo naparvo vi, koji velite, da dovarsioje Bog ſvu ljutoſt, i oſtrochu ſvoju, i pravice priſvete ſvoje ſ-pedepſom Anjelà ſvoih, i ſmartju jedinoga ,Sina ſvoga, i da za naſ ljudih jeſt on ſama dobrota, i ſamo Miloſardje: ter odgovorte vi meni; i dokaxte, kako ovi iſti Bog toliko dobar, i miloſtiv prema ljudem, pedepſuje ſada jedan ſami grih ſmartni? jedaliſe çini da nevidi, oli nikakav ne çini raçun od takova? podnasaga moxebiti, i kakono ſlaboſt çoviçanſku pokvarene naravi lahko oprasta? odgovorte molim vaſ; kakoſe vlada Bog ſ-çovikom takovim, koi jedan ſami krat ſmartno ſagrisi, ter u iſtome, poſtavimo, umre grihu? Uçinte, da ſpoznam i ja to veliko Miloſardje, ſ-koim ſluxiſe Bog ſ-takovim grisnikom cicha ſamoga jednoga griha.

Ter za ſpoznati to bolje iſtinu ovu, uzmimo çovika jednoga ne kakova takova, da takova, koi ſa ſvom jakoſtju ſvojom ſluxioje Bogu ſvome, i ljubio njega za xivota ſvoga: paçe recimo stogod vise: çinmo raçun, da dusa takova potrosi ſto, hiljada, i ſto hiljada godistâ u ſluxbi Boxjoj, ter da ſ-trudom, potom, i pokorom ſvojom zaſluxenja zadobi vecha nego imase ſvi kolici Iſpovidnici, Muçenici, Divice, i Pokornici, i ſvi Apoſtoli ſveti: eh koliko lipa bilabi takova dusa o Karſtjani, koliko draga prid Boxjima oçima. Poſtavimo ſada, da dusa ova na koncu xivota ſvoga ſmartno ſagrisi, i da bez ſpokoritiſe i ſkrusitiſe od griha takova pojde od ovoga ſvita: upitam ja vaſ, kako ovi Bog, koije iſta dobrota, iſto miloſardje ſ-ljudmi, podnoſiticheſe ſ-dusom onom? Ona ne ſagrisi nego jedan krat ſamo, grih uçinjenje od çovika od naravi ſlaba i na zlo nagnuta; na-

paſtovanje jako biase: i Vrazi pakleni, naſkoçise njega ſa ſvom jakoſtju ſvojom: napokon dusa ova zadobi Bogu ſvome ſ-trudom ſvoim priveliku ſlavu; dusa ova vecha zaſluxenja ima, nego ſvi Sveci, i Svetice Boxje: kako dakle, ponavljam rechi, kako podnoſitichеſe Bog ſ-takovom dusom, Bog toliko dobar, i toliko miloſtiv? Ako vi neznate, dokazatichu ja vama: iſtina jeſt Vire ſvete, da cicha onoga ſamoga jednoga griha nikakav raçun çiniti neche Bog od ſviu trudâ njegovih, niti od ſlave, koju ona ſ-potom ſvoim zadobi njemu: iſtinaje Vire ſvete, da izgubi ona ſva kolika zaſluxenja ſvoja, koja u tolicih zadobi ſebi litih: *justitiæ ejus non recordabuntur.* O Boxe priveliki, o pridobri, i primiloſtivi Stvoritelju sto çinis molimte! A jedali moguche, da grih jedan ſami u çaſu uçinjen ima uzeti nama, i odniti zaſluxenja tolika, i od tolicih godistâ za te uçinjena! tolika dakle dobra dila, tolici poſti, tolici trudi, tolike pokore izgubljene imaju biti za ſami grih jedan? takoje o Karſtjani, sveje to iſtina Vire ſvete: *justitiæ ejus non recordabor amplius.* Ah gubitje priveliko, i ſtrasno, koje zadoſta ſmutitibi imalo ſarce nase!

Hocheli barem biti Bog ovi toliko dobar, i toliko miloſtiv ſ-ljudmi zadovoljan ſ-uzetjem toliko ostrim zadobljenja tolicih dobrih dilâ, koja uçini prie griha dusa takova? ne ne o Karſtjani, jereje iſtina vire ſvete, da cicha ſamoga griha onoga otirana bitiche od kraljeſtva Nebeſkoga. Eh Karſtjani moji, da ſpoznalibiſte, stoje Nebo, od koga çuliſte me vech govoriti, ter dokazah vama, daje miſto naiſrichniega pribivanja Blaxenih, u kome Bog poſtavioje ſvu ſvemoguchnoſt ſvoju za obogatitiga, i ſ-raſkosama napuniti, u kome ovi dobri Bog naplatitiche kakono veliki Bog, koije on u ſebi, ſve duse, koje ſlusiti budu njemu. Spomenteſe, da blaxenſtvo, koje uxivaju ondi one blaxene duse, tolikoje u

ſebi, da dabi kap jedan, kako govori Aguſtin ſveti, upao u paklenu tamnicu meju proklete duse, pogaſiobi ſvu muku, oſusiobi ſve ſuze: *ut si una gutta in infernum defflueret, totam damnatorum massam dulcoraret.* Od takova dakle najſrichniega kraljeſtva, od miſta ovoga puna ſvaka dobra, od vire jeſt, da Bog otiratiche dusu takovu? A jedali otirana bitiche za ſto, za hiljada godistâ? Eh neſrichna, i ſiromaška dusa ona, koja za naſladjenje çaſa jednoga izgubiti ima hiljada godista prilipoga, i ugodna uxivanja ſvake lipote, i dobrote! O koliko ſtrasno jeſt pedepſana! O Pravica Boxja kolikoſi ostra!

Ali ſvarsivsi godista takova prognanja ſvoga, hocheli dopusteno biti njoj u ono ſrichno uliſti kraljeſtvo? hocheli pochi uxivati blaxenſtvo ono, koje zadobi njoj Iſuſ ſ-karvju priſvetom ſvojom? kakovo kraljeſtvo? kakovo blaxenſtvo? Ne ne, za neſrichnu dusu ovu neima Raja, nikada, i nikada viditi neche Nebo, odlazitiche hiljada, i ſto hiljada, i miliun godistâ. i Blaxeni uxivatiche ſvako dobro u Nebu, a ſiromaskoj dusi onoj uliſti dopusteno bitineche, ne ne nije Nebo za nju zauvik, i to cicha ſamoga jednoga griha. Karſtjani moji, mi virujemo iſtinu ovu, mi dobro znamo, da cicha ſamoga jednoga griha otirana dusaje od vikovitoga Rajſkoga dobra, i to zauvik: i vindarſe grisi, i grisiſe zato, jereje Bog dobar, jereje miloſtiv? A na kakav naçin molimvaſ dokazati bolje moxe ostrochu ſvoju, akone ſ-otiranjem od Raja duse jedne toliko drage ſebi, i to za ſami grih jedan? I vi vindar velite, da Bogje iſta dobrota, i iſto Miloſardje, a ja paka govorim vama, daje i Pravica iſta ſuprot prokletome grihu.

Takoje o Karſtjani, ovi Bog iſta dobrota, i iſto miloſardje jeſt u vrimenu iſtome iſta Pravica ſuprot nevoljnome grihu: hocheteli ſpoznati ovo oçitnie joste?

Nu çujte: poklam Bog toliko ostro pedepsa dusu onu otirajuchi nju, kako çuliste, od Rajske slave, i to za sami grih jedan, joster zadovoljan nebi, ter izvise baciticho nju u strahovite tmine paklene. Jurve çuli jeste zadosta, stoje Pakao, da mistoje sviu mukâ: *locus tormentorum.* U strasni dakle oni oganj bacenache biti od Pravice Boxje, i zakopana dusa ona, na takav naçin, da oganj imatiche oko sebe, oganj u sebi, obuchichese s-ognjem, hranitichese s-istim, plavatiche u njemu, sluxitiche njoj za postilju, sluxiti za pribivaliste: riçju, nesrichna dusa ona postatiche glavnja gorucha jedna: *pones eos, ut clibanum ignis:* i bitiche oganj toliko xestok, da zadostanbi bio za rastopiti gore, i planine, akobi sve brunçene bile. Takoje o Karstjani, oni Bog, ona neizmirna dobrota, ono nedospitno milosardje, koi providi svakome najmanjemu çarvu svita óvoga osuditiche u vikoviti oganj pakleni dusu siromasku onu na priliku svoju stvorenu, s-karvju odkupljenu jedinoga Sina svoga, i to za sami grih jedan, i pustitiche nju goriti, (çujte sada vi, koji toliko zlo se sluxite s-Boxjim milosardjem) po svoj vikovitosti, dokle Bog bude, niti ikada usmilitichese nje plaçu, i mukam: goritiche svejer, muçitichese vazda, i nikada svarsitineche nje tarpljenja, i muke: akoprem tolika neizbrojena parvo griha uçini dobra dila, i zasluxenja.

Karstjani moji, zaglavljujmo govorenje ovo nase, jere cicha privelikoga straha vech vladati nemoxem samnom, i od glave do nog darhchen. Ispovidam vam istinito o Karstjani, da Pravica Boxja ova, i ova tolika njegova ostrocha nesamo suprot Anjelom svoim, i Sinu jedinome svome, da i suprot nas drugih, i grihom nasim tolikome strasi, i zabia u sarcu mome, da mnogose potribuje za maknuti mene, dase ufam, sto ja vindar çiniti imam, u milosardje Boga moga, a joste paka manje, da u pogledu takova napridovaobih u grihu.

Eh kadaje tome tako, stoche biti od mene o dobri Boxe, o neizmirna Pravico, o privelika ostrocho! sto bitiche od mene cicha tolicih grihà moih? çefa radi nesamo odbaciti nechu ftrah od sebe u pogledu spasenja moga, da joste prositichu tebe, da umnoxis u meni takav: *confige timore tuo carnes meas*; govorte vi flobodno o grisnici némili, da Bog jeft dobar, daje miloftiv, a ja paka odgovaram vama, da s-takovim govorahu jezikom i sve one proklete duse, kojese muçe u Paklu, uzvisahu i oni ovo nedospitno milosardje Boxje svoje vrime, i vindar sa svim takovim zauvik pogubisese, jere zloflu xisese s-iftim: *qui habent aures audiendi audiant.*

RAZGOVOR XXV.

Od Posvetilista svete Mise.

Oproftitemi o Karftjani, ako, poklam govorih vama od ufanja u milosardje Boxje, imajuchi u ovome danu besiditi od priçudnovatoga, i ftrahovitoga Posvetilista svete Mise, po kome, kako viditi budemo, zadobiti moxemo od Boga sva ona, koja ufamose, dobra, ako, velim, prie nego od takova besiditi poçmem, usiljen se nalazim vas ftravljen zavapiti: o nakazna nezahvalnofti nasa prema Isusu! o mala viro nasa! o zlobnofti privelika, i nigdar çujena karftjanskoga naroda u jednome najsvetiome, najpoglavniome, i naipostovaniome poflu svetoga nasega zakona, stoje Posvetiliste svete Mise! Karftjani moji, jednu oda dvih dopuftiti imate: olise nezna, stoje Posvetiliste svete Mise, i kolikaje nje kripoft nedospitna, oli smo zlobnii, i nezahvalnii od svake nakazi svita ovoga fluxechi iftoj nedoftojnim toliko, i nepoboxnim naçinom, kako u mnozih vidise kar-

ſtjanih. Blaxen, i ſrichanchu ja dakle biti, i blaxenichete biti i vi, ako zadobiti mochi budem od vaſ, da ſpoznate, stoje Poſvetiliste ſveto ovo, koliko velika, i bezmirnaje procina njegova, jere ſtalan bitichu tada, da ſpoznatichete i naçin, ſ-kakovim ſlusati imate ſvetuMiſu.

Vi dakle dojdoſte k-ſvetoj Miſi; ali recitemi molim vaſ, i dokaxtemi, kakovo u ſlusanju iſte nakanjenje imate? sto nakanjujete çiniti u vrimenu iſte? biſteli mi znali rechi, stoche rechi Poſvetiliste? kome ſe ovo alduje? i za ku ſvarhu? Vech vidim, da na ſva upitanja ova riç jednu odgovoritimi neznate, ako neznate, çujte mene, i ja dokazatichu vama. Po riçi ovoj *Poſvetiliste*, razumiti imate dilo jedno najplemenitie kriposti zakona nasega, ſ-koim çinimo Bogu prikazanje jedno, ſ-koim ſpoznavamo, i iſpovidamo, da on jeſt najvechi, i jedini Goſpodar nas, ſtvarî nasih, xivljenja, i ſmarti nase. I buduchi da ſam Bog popuno takovo goſpodarſtvo varhu naſ ima, ſlidi, da njemu ſamome, a ne Blaxeni Divici Marii, oli Svecu kakovome aldovatiſe takovo moxe. Çeſa radi, kada aldujemo ſvetu Miſu na çaſt Priblaxene Majke, oli kakova Sveca, nenakanjujemo takovo aldovati iſtome, da ſamome Bogu, u ſpomen vindar, i zahvaljenje miloschâ, koje udili on njima. Imate joste znati, da, buduchi Poſvetiliste oſobito, i najpotribnie dilo zakona za ovako ſpoznati Boga kako Goſpodina, i najvechega Goſpodara ſvega kolika ſtvorenja, u vrimenu ſvakome Poſvetilista takova çinilaſuſe Bogu: paçe iſti Vrazi pakleni, kada od Poganinâ neſrichnih hotise darxani biti Bogovi njihovi, potribovahu, da poſvetilista çinilabiſe njima.

U ſtarome joste zakonu odredioje Bog Mojzeſu mnoga, i razluçna, koja imala ſuſe çiniti od puka njegova, Poſvetilista, i ſ-kakovimi obiçaji takova ovarsiti imajuſe, dokazamu. Bi najparvo Poſvetiliste od xartve pro-

zvano, koje çinilofeje famo za dati çaft Bogu; i da takova ifpuujenabi bila, i vise izvarsna, zgorena imalaje biti popunoma ftvar ona, koja aldovanabi. Drugo Pofvetiliste biase od milofti, koje çinilofeje za oçiftiti dusu od grihà, i za zadovoljiti za ifte Pravici Boxjoj. Napokon biase fvedba mirna, f-koim hvala davalafeje Bogu za fve priete dare, i milosche, i nove takove profile fe jefu. „Stvari pako, koje u Pofvetilistih takovih aldovalefufe, razluçne, i fvakovarftne biahu: najopchinitie paka bise, golubi, janci, i ovna, koja za tako rechi na oltaru iftome zaklana biahu: ter oni, koji takove prikazahu, i aldovahu, fa fmartju iftih hotise ifpoznati Boga, kakono Gofpodara xivljenja, i fmarti fvoje: ter fpravni dokazahufe za i umriti na ifti naçin, ako potribnobi bilo za njegovu ljubav: i davahu fpoznati, da cicha griha fvoih fmart zafluxise, çefa radi hvalu davahu Bogu, koi na mifto fmarti, i xivljenja njihova, primise xivljenje aldova uçinjena.

„Sada fva ova Pofvetilista neizvarsna priftase: i na mifto takovih neima drugoga u Carkvi fvetoj, nego ono priçudnovato od fvete Mife. Jere, videchi ljubezljivi nas Ifuf, da Pofvetilista takova neodgovarahu Veliçanftvu Boxjemu, niti neimahu toliku u febi kripoft za mochi zadobiti nama milosche od Boga, nezadovoljan, da prikaza febe jednom pofvetiliste Ocu fvome Nebefkome, hoti f-prikorednom ljubavju fvojom puftiti nama tilo, i karv fvoju u izvarsnome Pofvetilistu do konca fvita: na takav naçin, da sto pria prikazahomo u Pofvetilistu Bogu jance, ovna, i golube, fada u fvetoj Mifi prikazujemo njemu pravo Tilo, i pravu karv Ifufovu: paçe niti nifmo mi, koji poglavitim naçinom prikazanje çinimo takovo; da ifti Ifuf, koi, kako na krixu prikaza fvega febe Ocu Nebefkome fvome za naf, tako on ifti, po rukah Redovniçkih, prikazuje na oltaru ono ifto Tilo, i onu karv iftu, koju prikaza na krixu.

Çesa radi Posvetiliste svete Mise nije samo kip jedan Posvetilista, koi uçinjenbi na krixu; da napridovanje istoga; jere, kakono rekosmo, stvar ista, koja prikazanabi na krixu tada, prikazujese i sada u svetoj Misi, tojest pravo Tilo, i prava Karv Isusa „Spasitelja nasega: i Redovnik, koi alduje u svetoj Misi, jest on isti, koi aldova na krixu, to jest Isukarst: Redovnik paka, koi jest pri oltaru, namisnikje samo Isusov; çesa radi, kada govori, govori u ime njega, i s-njegovimi sluxise riçmi, s-koima sluxioseje Isus, kada posvetioje kruh, i vino, govorechi: ovoje tilo moje: ovoje karv moja: ne veli on, ovoje tilo Isusa, ovoje karv njegova. „Sada, buduchi isto Posvetiliste ono, koje sada u svetoj aldujese Misi, s-onim, kojebi uçinjeno na krixu na gori Kalvarii, i buduchi isti Redovnik, iliti Isukarst, slidi, da Posvetiliste svete Mise jest isto ono, koje bi na krixu: niti utem ima razluke druge, nego ove same, da on aldov na krixu bi karvni, koi uçinjenbi s-prolitjem prisvete karvi, ov paka, koi çinise sada, jest nekarvni, jere buduchi Tilo prisveto Isusovo puno slave, tarpiti vise nemoxe.

Evo vam dakle istomaçeno, i dokazano zadosta, stoje Posvetiliste svete Mise, i da jest isto ono, koje bi uçinjeno na krixu. Pristupivsi dakle, i dohodechi vi k-svetoj Misi, uzbudite u vas Viru, i recite: ja sada idem sluxiti istome strasnome Posvetilistu, koje, kako jedno vrime uçini na Kalvarii Isus, tako i sada çini za nas Ocu svome Nebeskome. Ter eh kakova chuchenja od ljubavi, i skrusenja obchutiti nechete u vas! Da naslibistese bili o Karstjani na gori Kalvarii, ter vidili, kako tarpi, kakose muçi, kako karv svoju proliva Isus za nas, stobiste bili tada rekli! s-kakovom ljubavju gledalibiste bili svetbu prisvetu onu, ter reklibiste bili: evo koliko ljubljaseme Isus! ljubav na toliko dospi njegova, da

cichu mene, i ſpaſenja moga hoti xivot ſvoj dati, i puſtitiſe pribiti na drivu krixa: koliko nebiſte bili vi marzili tada na grihe vase, znajuchi, da ovi uzrok biahu nemile njegove ſmarti! koliki ſtrah, koliki trepet obchutilinebiſte bili cichu Pravice Oca Nebeſkoga, videchiga toliko ostra ſuprot jedinome, i pripravednome ,Sinu ſvome za grihe ne ſvoje. Ako ſtvorenja neumna obchutise ſmart njegovu, ako pucase ſkrile, ſunce pomarçi, otvoriseſe grobi, i uſkarſnuse martvi, paçe iſti oni, koji pribise na krix njega, ſmucheni, i priſtraseni vrachahuſe od Kalvarie miſta, koliko veche uçinilo nebi bilo ſarce vase tada? jedali puklo nebi bilo od mila, videchi onako umriti ljubezljivoga ,Spaſitelja nasega.

Ova ovako poſtavna, iſtinaje Vire ſvete, da na ſvetoj Miſi ponavljaſe Poſvetiliste iſto krixa; jedali dakle nebiſmo imali iſtu ljubav, i poboxnoſt obchutiti u naſ ſluxechi ſvetoj Miſi? jedali nebiſe uzbuditi imala u ſarcu nasem privelika prema neizmirnoj Iſuſa ljubavi ſpoznanoſt? jedali nebiſmo imali ſprovajati Poſvetiliste takovo, koje çini Iſuſ od ſebe za grihe nase, marzechi, i odurjavajuchi i mi grihe nase, plaçuch gorko, da ovi uzrok biahu Poſvetilista Iſuſova? A mi sto çinimo, kakoſe ponasamo u Carkvi u vrimenu ſvete Miſe? Eh Karſtjani moji ſarce u meni puca, ter vaſ ſmuchen poſtajem, kada razmisljam nepoxnoſt priveliku Karſtjanà ſadasnjih u vrimenu ſvete Miſe, koliko da Iſuſ u çaſu onome nista nebi çinio za naſ, i na miſto plakati tada priteske gribe nase, za koje Iſuſ prikaxuje ſvu priſvetu karv ſvoju, u iſtome onome çaſu nove çinimo grihe na toliko, da Iſuſ niti na oltaru ſvome, niti u vrimenu poſvetilista ſvoga za naſ, çitav biti moxe od grihà nasih. Ah Vira bez vire, ah nakazna neſpoznanoſti nasa. Iſtinaje Vire ſvete, da Iſuſ zadovoljuje u ſvetoj Miſi Ocu ſvome Nebeſkome za grihe nase: da alduje vaſ

koliki xivot ſvoj za naſ; a mi u iſtome çaſu onome ſe razgovaramo, ſe ſmijemo, oko gledamo, ki dolazi, i prolazi, i na ſve drugo miſlimo, nego na ono, stoſe posluje tada: a jedali nije ovo o Karſtjani zadirati njega na Oltaru iſtome, kakono zadirasega Xudii, i uboice na krixu viſechega, i umirajuchega? Eh boimſe, i boimſe jako. da karv ova priſveta njegova na miſto vapiti Miloſardje, i uſmiljenje, vapitiche, kakono karv Abela, pravicu, i oſvetu ſuprot nama. *Sanguis clamat ad me de terra.* A sto odgovoritichemo mochi Iſuſu tada, i kako opravdati naſ, kada prid oçi poſtavio bude nama priveliko poklonjenje, tihoſt i poboxnoſt, ſ-kojom krivovirci, i pogani pribivaju u Carkvi ſvojoj tada, kada poſvetiliſta çine Vragom paklenim? Oli ſlugu privelikoga Aleſandra, koi ſluxechi Poſvetiliſtu u Carkvi ſvichom u ruki, puſtioje raje, damu ruka izgori, nego da daobi zlamen kakav od muke, i to ciehu ſtraha za ne mutiti ljude u vrimenu poſvetiliſta: çinechi, kako govori Ambroz ſveti, da poklonjenje poſvetiliſtu priſtojno pridobi narav iſtu: *tanta fuit in puero disciplinæ reverentia, ut naturam vinceret.* A kako moxemo mi rechi, da virujemo, da u ſvetoj Miſi ponavljaſe iſto krixa poſvetiliſte, ako ſ-vechom nerednoſtju pribivamo u Carkvi u vrimenu ſvete Miſe, nego u niednome drugome miſtu?

Pravo çinis o Oçe, da ubezoçivas nama malu viru nasu, i neſpoznanoſt priveliku; ali buduchi mi neumni, i priproſti, xelimo izuçeni od tebe biti, kako ponasatiſe, i sto çiniti imamo u vrimenu ſvete Miſe. Kadaje tome tako, znati imate, da za ſlusati ſ-koriſtju ſvetu Miſu, potribnoje vama ſluxiti iſtoj ſ-nakanjenjem za iſplatiti ſ-Poſvetiliſtem onim çetiri oſobiti dugi, koje, kako govori Toma ſveti, ſ-Bogom imamo nasim: najparvo dakle duxniſmo priveliku çaſt Bogu dati: zatim zahvaliti njemu imamo za tolike dare, i milosche

udiljene nama: trecho, duxnismo zadovoljiti Pravici Boxjoj za grihe nase: a na svarhu molitiga imamo, da i u napridak nezapusti nas, ter nove nama udili milosche. Çinechi vi ova, stalni moxete biti, da slusana dobro, i koristno bilaje od vas sveta Misa.

Duxnismo dakle najparvo çast, i sluxbu priveliku dati Bogu: *Maxime obligatur homo Deo propter ejus Majestatem:* jere, kakono na zemlji, koliko vechije kralj, oli Erceg, toliko vecha imamuse çast, i sluxba dati, tako, buduchi Bog nas Veliçanstvo, i Visokost nedospitna, nedospitna i çast imamuse dati. Ali kako platitichemo mochi dug ov njemu mi siromasko stvorenje njegovo? Bacitichemose na nasa grisna kolina, ter klanjatise njemu do zemlje. Ali sto! sveje to malo, sveje to nistare u pogledu njegova Veliçanstva. Kako dakle datichemo njemu çast, kojase pristoi Veliçini njegovoj? znateli kako? sluxechi poboxno svetoj Misi: jere na Posvetilistu svete Mise Isus,Spasitelj nas dubokose klanja za nas prid Trojstvom prisvetim, i spoznaje isto kakono Gospodina, i sviu stvari Gospodara: i za zlamen gospodarstva takova, i svoje podloxnosti spravan se ponuja za izgubiti na çast njega on svetotajni xivot, koga zadobi malo pria po riçih Redovnika. Ter ponixechise ovako Isus, koi svemoguchje, nedospitan, i isti Bog s-Ocem, i Duhom svetim, dospivamo i mi po njemu, da çinimo Bogu poklonjenje za tako rechi nedospitno, i da çastimo njega, kako od nas çastjen ima biti.

Takoje o Karstjani moji, stvarje istinita, mi po svetoj Misi dajemo nedospitnu çast Bogu, çastimoga toliko, koliko çastjen ima biti. Sto vise, mi sluxechi Misi svetoj vechu sluxbu, i çast dajemo Bogu, nego s-poklonjenjem svoim davaju njemu na Nebu svi Patriarki, i Proroci, svi Apostoli, Muçenici, i Divice, i svi Anjeli Nebeski, i to, jere svi ovi çaste njega, kakono samo stvo-

renje njegovo, radi çesa ponixenje njihovo domirenoje, kadi paka na svetoj Misi ponixujese isti Isus, koga ponixenje cinu u sebi nedospitnu ima: çesa radi i ponixenje nase, koje po njemu çinimo Bogu pri svetoj Misi, bezvarsno jest. O pravedne, i Bogabojeche duse, koje cichu privelike ljubavi vase prema Bogu xelile biste imati u rukah vasih sviu ljudih sarca, za mochi s-njima çastiti vasega, i njihova Stvoritelja: koje xelilebiste çastiti Boga vasega, koliko çaste njega svi Anjeli, i blaxeni dusi u Nebu: veseltese, i radujtese danas, jere obznanujem vam, da Isus u Posvetilistu svete Mise daje vam naçin za ispunjenu viditi xelju takovu vasu: zadostache biti, da poboxno slusate svetu Misu, i da aldujete Bogu ponixnosti Isusove varhu Oltara, i datichete Bogu tada çast, i slavu vechu od one, koju prijimlje on od sviu stvorenjà svita ovoga.

Ispovidam istinito vama o Karstjani, da od jedne strane vas se gubim razmisljajuchi neizmirnu Spasitelja nasega prema nama ljubav, koi, za çastiti u ime moje, Nebeskoga Oca svoga, postavioseje varhu Oltara u stalisu jednome sakrivenome, i ponixnome toliko, da drugose nevidi, nego malo kruha, i çinise viditi svetotajnim naçinom ubien, i martav po razluçenju uçinjenome prisvete sve karvi njegove od njegovoga Tila, u kriposti riçî od posvechenja, i kakono govore Bogoslovci: *gladio verborum*, maçom od riçî. Eh koliko ljubljase nas Isus! i kolika ponixnostje njegova na Oltaru! Ali od druge strane u istome se veseli vrimenu sarce moje, videchime bogata toliko, da na stroske ponixenja moga Isusa moxem, akoprem stvorenje ja jesam ubogo, i nedostojno, çastiti Boga moga toliko, koliko çastjen on biti ima; da ja nevoljni grisnik po Isusu mome tada, kada ponixujese za me na Oltaru vechu çast, i sluxbu dajem Bogu, nego sve koliko Nebo. Ter kako neizmechese sarce nase od parsih nasih od veselja, videchise

mi bogati toliko po Posvetilistu Mise svete! mochi mi s-istim dati Bogu çast, i slavu neizmirnu, i vechu, nego dati mogu njemu sva kolika stvorenja prosasna, sadasnja, i buducha.

A vi paka velite, da neznate, sto imalibiste çiniti pod svetom Misom: evo vam dakle, sto çiniti imate: sprovajati imate ponixenja Isusova, ter ponixitise i vi toliko nutarnjim, koliko i vanjskim naçinom prid Veliçanstvom Boxjim, i ispovidati istinito nistare vase: spoznati imate s-krusenim, i umiljenim sarcem, i duboko castiti Boga, kakono Gospodara, i Gospodina vasega, svidoçivajuchi, da, kakono sva, koja uxivate, spoxnivate od darexljivih rukà njegovih, tako za veliku, i osobitu imatichete çast potrositi, i aldovati sva za njega, i çast njegovu. I znajuchi, da Veliçanstvo priveliko Boga vasega neizmirno ponixenje potribuje, a vi paka takovo udiliti nemoxete, kakono siromasi, i nejachi u sebi; prikazatichetemu ponixenja, koja çini njemu Isus na Oltaru svetome: ono, sto çini Isus, rechichete Bogu, nakanjujem i ja çiniti: ponixujemse i ja s-njim, ter çastimte o Boxe, kako te çasti „Sin jedinorodjeni tvoj Isus. Ter çinechi mi ovako, o kako u vrimenu svete Mise ispunitichemo varhu mire dug parvi, koga imamo s-Bogom dajuchi çast priveliku, i pristojnu njemu.

Akoprem isplatismo dug parvi, koga imamo s-Bogom, dajuchi njemu pristojnu çast, i slavu, ostajemo nistanemanje svejer duxni, jere, kako uçi Toma sveti, tisiti imamo Pravicu Boxju cicha grihà nasih: *secundo propter offensam commissam*. Ter eh kolikoje velik, i strasan dug ov o Karstjani. „Sam jedan grih smartni, kako dobro znate, buduchi uvridjenje Boga jednoga neizmirno dobra, uçinjeno od najpotisteniega stvorenja njegova, zlo jest, i dug jedan toliko strasan, da nesamo svi ljudi svita ovoga sa svimi svoimi dobrimi dili,

da niti ſvi Sveci ſa zaſluſenjimi ſvoimi, ſvi Muçenici ſ-karvju ſvojom, ſvi Iſpovidnici ſ-pokorom ſvojom toliku imaju glavnicu, koja za iſplatiti dug ov zadoſtnabi bila. Kakav dakle naçin imatichemo za zadovoljiti Bogu za tolike grihe nase? I vindar Pravica Boxja iſplachena hoche da bude, i vapi: *redde, quod debes;* povratimi uzeto postenje ſ-grihom tvoim, iſplatime, iſplatime, ali kako molim vaſ iſplatitichemo? Nu! poglejte o Karſtjani dobrotu priveliku Iſuſa Spaſitelja nasega! On, akoprem uvridjen jeſt, nistanemanje, nezadovoljan, da iſplati vech jedan krat Pravicu Boxju za naſ na gori Kalvarii, dade, i daje nama bez priſtanka naçin takov za zadovoljiti, i iſplatiti Pravicu Boxju u Poſvetilistu ſvete Miſe: jere, ponavljajuchiſe, kako rekoſmo, u ovoj aldov on, koga uçini Iſuſ Ocu ſvome Nebeſkome na drivu krixa za grihe ſvega ſvita, ona iſta karv priſveta, kojabi prolita tada za ſpaſenje naroda çoviçanſkoga, prikaxujeſe oſobitim naçinom u ſvetoj Miſi za grihe onih, koji ovome ſluxe Poſvetilistu: vidite dakle, koliku kripoſt imati neche karv ona priſveta neizmirne cine za iſplatiti dug nas, ter utisiti ſarditoga Oca. Eh kako Pravica Oca Nebeſkoga, videchi varhu Oltara onoga Iſuſa Sina ſvoga, koi, za iſplatiti dug nas, i zadovoljiti za grihe nase, alduje ſebe iznova, i ponavlja ſtrahovito, i najuzmnoxno Poſvetiliste, koje vech na krixu uçini, vise prima ſlave, i çaſti od poſluha Iſuſova, i prikazanja, koga iznova njemu çini Tila, i karvi ſvoje, nego bi uvridjenje, koje od nasih zadobi on grihà.

Dajteſe dakle mir o duse pokorne, vi, koje taknute do ſarca cichu grihà vasih, jere uvridiſte neizmirnu dobrotu, trapite ſ-poſtom tilo vase, nochi i dane tratite u molbah, ter boiteſe joster, da neiſpuniſte niti u najmanjem dilu Pravicu Boxju, dajteſe velim mir: Iſuſ pridobri po Poſvetilistu ſvete Miſe daje naçin vama za zadovoljiti Pravici Boxjoj, jere stoſe dotiçe njega,

prikaxuje on Ocu Nebeſkome zadovoljenje neizmirne cine. Radi çeſa çinte ovako: tarſiteſe, kolikoje moguche, ſ-pokorom zadovoljiti Bogu za grihe vase, ali u vrimenu iſtome pridruxite pokori, i ſuzam vasim Poſvetiliste ſvete Miſe, i zadovoljenje, koje Iſuſ daje Ocu Nebeſkome za vaſ pri ſvetoj Miſi. I akoprem, kako Bogoſlovci uçe, Bog domirenim prijimle naçinom zadovoljenje ono, kojemu daje Iſuſ na ſvetoj Miſi, akoprem od naravi takovo neizmirno u ſebi jeſt, nistanemanje, videchi on, da od ſtrane vase ſe tarſite, kolikoje moguche, zadovoljiti Pravici Boxjoj, primitiche zadovoljenje Iſuſovo u toliko obilatome naçinu, da zadoſtno bitiche za grihe vase, ter odpustenje iſtih zadobitiche vama.

A mi o grisnici bratjo moja, sto çinimo? ſvaki od naſ zna dobro, koliko velikje dug nas, koga imamo ſ-Bogom, i kako Pravica Boxja iſplachena biti iste: *redde quod debes.* A zasto dakle neistemo zadovoljiti njoj ſ-bogatom glavnicom, koju daje Iſuſ nama u Poſvetiliſtu ſvete Miſe? Eh mala viro nasa! eh mala ljubavi, ſ-kojom naſ iſtih ljubimo! Iſuſ u ſvetoj Miſi çini duxnoſt ſridnika pri Ocu ſvome Nebeſkome, nudimuſe za naſ kakono plachalac, i za zadovoljenje grihà privelikih nasih placha onu iſtu cinu, koju iſplatioje na krixu za vaſ koliki narod çoviçanſki: i mi, ſlusajuchi poboxno ſvetu Miſu, mochichemo lahko na ſtroske priſvete Iſuſove karvi zadovoljiti ne malo Pravici Boxjoj za grihe nase, aldujuchimu po rukah Redovniçkih priſvetu karv, i zaſluxenja Iſuſova. I vindar toliko ſlipi, i neumni jeſmo, da toliko çiniti nechemo, ter istemo, i odluçujemo iſplatiti raje dug nas ſ-vikovitim ognjem na drugome ſvitu. Ne velim o Karſtjani moji, da, za zadovoljiti Pravici Boxjoj za grihe nase ufatiſe imamo ſamo u Poſvetiliste ſvete Miſe; jere, akoprem, kako rekoh, i dokazah vama, ima ovo u ſebi neizmirnu cinu,

prijimlje nistanemanje Otac Nebeſki takovo u naçinu vise, oli manje domirenim polak vechega, oli manjega prignutja onoga, koi ſvetu çini aldovati Miſu, oli takovu ſlisa; radi çeſa, ako xelimo, da takova haſni nama, i grihom nasim, ſdruxiti imamo ſ-iſtom i druga joste dobra dila. Nemoxeſe vindar nerechi u vrimenu iſtome, da jedna ſveta Miſa ſlusana, kakoſe ima, mnogo naſ okoriſtiti moxe u pogledu oprostenja grihâ nasih, i odpustenja dohodechih mukâ na drugome ſvitu; jere ſvejer iſtinitoje, da u ſvetoj Miſi od ſtrane ſvedbe, kojaſe prikaxuje, vise zadovoljenja dajeſe Bogu, nego dadoſe jedno vrime ſvi Muçenici ſ-karvju ſvojom, ſvi Pokornici ſ-ostrochom ſvojom, ſvi Apoſtoli ſ-trudom, i kriposnima dilima ſvoima: akoprem neznamo miru, po kojoj Bog takovo primiti hoche: imajuchi mi dakle od ſtrane jedne dug toliko ſtrasan ſ-Pravicom Boxjom, a od druge paka ſtrane glavnicu jednu toliko uzmnoxnu od ſvete Miſe, jedaliſe neima zvati nechuchenſtvo priveliko nase, nehotiti ſlusati ſvetu Miſu, oli ſlisajuchi nju, neznati, sto u vrimenu iſte çinitiſe od naſ ima.

Dokazatichu ja dakle vam, sto imate çiniti: poklam za nikoi çaſ pod ſvetom Miſom ponixiliſteſe prid neizmirnim Veliçanſtvom Boxjim; razmisljajte privelike grihe vase; i ſpoznavajuchi priveliki dug, koga ſ-Bogom uçiniliſte, i kako Pravica njegova hoche, da iſplachena bude, uzbudite najparvo u ſarcu vasem marzenje priveliko ſuprot njima, kakono uvridjenje jedne neizmirne dobrote: iſpovijteſe krivi, i poſve doſtojni ſmarti, jere poſtupiliſteſe uvriditi Boga, Stvoritelja ſvoga neizmirno dobra; i u iſtome vrimenu prikaxtemu kakono na raçun duga vasega, zadovoljenje iſto, koje dajemu Iſuſ na Oltaru: prikaxtemu zaſluxenja Iſuſova, karv njegovu priſvetu, Boga i Çovika u kup, koi na naçin ſvedbe poſvechujeſe iz nova na Oltaru tada za vaſ.

I videchi, da Isus u svetoj Misi, kakono sridnik, i branitelj vas prosi s-karvju svojom od Oca svoga za vas oprostenje, sadruxite i vi s-glasom Isusovim skrusenje, i suzama na oçiuh vasih prosite i vi s-njim milosardje, ter nemojtese bojati, jere ako karv prisveta njegova kripost imase za zadobiti svega kolikoga naroda oprostenje, imatiche jakost i sada za zadobiti oprostenje vama, i pomochi, koje potribnesu vama za pravo, i istinito uçiniti obrachenje. I ovako isplatitichete dug drugi, koga imate s-Pravicom Boxjom cichu grihâ vasih, i zabaviti korisno drugi kus svete Mise.

Ali ispunjeni nisu joste svi dugi nasi prema Bogu Varhu çasti, koju dati imamo njemu, i duxnosti za zadovoljiti Pravici njegovoj, imamose istome, kako nas uçi Toma sveti, spoznani dokazati cichu tolicih darâ uçinjenih nama, i koje bez pristanka çini nama: *tertio propter beneficia jam suscepta.* Ali kakova spoznanost zadostna biti moxe, i dostojna darexljivosti jedne neizmirne Boga nasega? svaka najmanja miloscha njegova dostojnaje neizmirne spoznanosti, jere izlazi od rukâ neizmirnoga Boga, i nedospitne ljubavi njegove. Kako dakle zahvalitichemo mochi njemu za tolika neizmirna dobra toliko od naravi, koliko od milosche, s-koima obogati on nas? kako za tolika zla, i muke cichu grihâ nasih zasluxene, od koih oslobodi nas? Tko izbroiti moxe one tolike dare, i milosche od njega udiljene nama? Tkoje, akone Bog, koi dade bitje nama, i çuva isto? Tko nasje uzeo za sinove svoje u svetome karstu? Tko udili nama naçin za dilnici postati zasluxenjâ privelicih, i prisvete karvi Isusove u svetih Sakramentih? Tko toliko imase starpljenje s-nama, i oslobodi nas toliko puta od Pakla, koliko krat grisechi zasluxismo njega? Sto vise o Karstjani, sto vise? Duxnismo Bogu od xivota istoga Isusa, Sina njegova: duxnismomu od karvi, koju do zadnje kapi proli Isus za nas

na Kalvarie gori ; duxnifmomu od fmarti, koju podni Ifuf na drivu krixa. Kako dakle molim vaf ifplatitichemo mochi Bogu dare tolike, kako zahvaliti polak doftojanftva njegova? I vindar daje nama znati u fvetome pifmu, da fpoznanje od naf imati hoche od fvega, sto uçini, i udili nama: *da Altissimo secundum datum ejus:* ali kako ifplatitichemo, firomafi buduchi, hochemo dakle nefpoznani poftati? A jedali neznamo, da neima veche nakazi na fvitu od nefpoznanofti? koliko nebi imalo fmutiti naf ovo, da tolika neizbrojena primifmo od Boga dobra, i da u najmanjem odgovoriti nemoxemo njemu. A zasto dakle hoti Bog toliko darexljiv dokazatife nama, ako mi ufiljenifmo nefpoznanife dokazati, i nebiti u ftalisu za zahvaliti njemu! kako hotitiche ovi Bog, videchi naf nezahvalnih, napridovati u udiljenju miloschâ fvoih? i tada sto bitiche od naf?

Ne, nemojmofe bojati, priljubezljivi naf Ifuf mifljase i na to, i dade naçin nama za nezahvalni nebiti. A kako, rechichete vi meni, kako firomafi mi, i potisteni grisnici platiti moxemo, i dati toliko Bogu, koliko valjaju milosche njegove? jedali ima, izvan Boga, u cilome Nebu glavnice tolike, koja za ifplachenje takovo zadoftnabi bila? Imate pravo, da zaçudjeni poftajete o Karftjani; i vindarje tako: Pofvetiliste fvete Mife za to ifto zovefe kruh xivuchi, iliti zahvaljenja, jere Ifuf u Pofvetilistu ovome prikaxiva u ime naf, fvega febe Ocu fvome Nebefkome za zahvaljenje miloschâ, koje bez priftanka prijimljemo od njega. Radi çefa imamo pri fvetoj Mifi naçin za prikazati Bogu cichu fvih darâ njegovih nama udiljenih, dar jedan neizmirne cine, i to jeft, xivot, Tilo, karv, i zafluxenja Ifufa, Spafitelja nasega: i ovako odgovarati moxemo popunoma miloscham njegovim. Nemojtefe dakle bojati vi o pravedne duse, koje f-tolicima nadarene miloscha-

ma, ſudiliſte, da odgavarati nemoguchi, nezahvalni dokazatichetese, u Poſvetilistu ſvete Miſe nachichete toliko, koliko zadoſta bude vama za mochi vratiti Bogu za ſva, koja primiſte, i primiti ſe ufate od njega.

Kada dakle ſlusamo ſvetu Miſu, çinmo ovako: poklam çaſt priſtojnu dadoſmo Bogu, i utisiſmo Pravicu priſvetu njegovu, razmisljajmo jedno malo vrimena neizbrojene dare, i milosche, koje darexljiva ruka njegova udili nama, i zajedno daje, i xelechi bitimu zahvalni, bacimoſe prid noge dobroçinitelja nasega, i recimomu: Takoje o moj dobri Boxe, ſpoznavamſe mnogo duxan tvojoj dobroti, uçinioſi meni ſad ovu, ſad onu miloschu; iſpovidam, da miloſardje tvoje prema meni bi ſvejer neizmirno, ali i xelim ſva iſplatiti tebi: *omnia reddam tibi.* Evoti dakle za plachu, i ſpoznanoſt moju ove priſvete karvi, ovoga Tila, ove pripraviçne ſvedbe, koju prikaxujem tebi po rukah Redovniçkih: ovi aldov, koga ja çinim tebi, i ov naçin, koga ti meni dajes za odgovarati privelikim miloscham tvoim, novje, iſtina jeſt, i priveliki dar, koga çinis ti meni: ſtalan ſam vindar, da zadoſtanje za iſplatiti tebe za ſve dare udiljene meni, jere ono, sto ja prikaxujem tebi u ſpoznanje, jeſt Bog iſti. dakle dar jeſt bezmirne cine, i valja ſam on vise, nego ſvi dari, i ſve milosche, koje primih, i prijimljem, i çinechi raçun pravi, nachichu, da moxebit vise daoſam tebi ſ-prikazanjem takovim, koje od Iſuſa çinim tebi, nego primih od tebe: jere milosche tvoje meni udiljene domirene biahu; ovo prikazanje paka jeſt neizmirne cine: i ako jednom u upûtjenju darovaoſi meni, Sina tvoga, ja tolicih bez broja puta aldovah tebi njega u vrimenu ſvete Miſe. Takoje o Karſtjani moji, z'ovima ſluxitiſe moxemo riçima, i bez poſtupljivoſti, oli bezoçnoſti kakove po Iſuſu govoriti Bogu nasemu u vrimenu ſvete Miſe.

Stofe fada vidi vama od privelikoga, i moguchnegaPofvetilista ovoga? fpoznajeteli barem fada cinu priveliku njegovu? fpoznajeteli ona privelika, i bezmirna dobra, koja u onome fe uzdarxuju? Sto na ova odgovarate vi nikoji, koji navadnifte rechi Redovniku, xelis da ti platim Mifu, reçiju za me, i platitichu nju tebi: ah neumni, i flipi Karftjani u ftvarih Boxjih! stoje to, platitichu nju tebi, stoje to velim? Ako dali bifte meni vaf koliki fvit, paçe hiljada, i miliun fvità, zadoftni nebi bili za nju ifplatiti. A jedali çuli, i razumili nifte, da po fvetoj Mifi çaftiti moxemo Boga onako, kako çaftjen on ima biti: da u kripofti ifte zadovoljiti moxemo popunoma Pravici Boxjoj za fve koliko grihe nase; da po iftoj odgovarati Bogu moxemo za fve udiljene nama milosche, a vi fudite, da f-nikulikimi kraicari moxete ifplatiti fvetu Mifu? Ono malo novacà, sto fe Redovniku daje, dajemufe, kakono limozina za uzdarxanje, i hranu njegovu: buduchi da fve koliko Nebo neima toliko u febi, sto zadoftnobi bilo za ifplatiti fvetu Mifu, valjajuchibo fveta Mifa toliko, koliko Bog ifti, koije nje xartva, i poglavni prikazatelj.

I vindar nerekofmo fve, sto imamo rechi od kripofti, i cine Mife fvete: jere po iftoj zadobivamo joste naçin za ifplatiti Bogu i dug çetvarti, koga f-njim imamo, kako naf uçi Toma fveti, tojeft molitiga, i profiti od njega milosche nove, darxechi za ftalno, da uflisani bitichemo: *quarto propter beneficia sperata*. „Svaki od naf dobro zna o Karftjani, koliko velikefu nevolje toliko od ftrane tilà, koliko i duse, i kolikoje potribno njemu utechife k-Bogu, da fvaki çaf pomoxe nama; buduchi on fam poçetak, i uzrok fvaka dobra nasega: ali od druge paka ftrane, razmisljajuchi ftrahotu mi grihà nasih, fkakovim farcem, i uzdanjem ufatife budemo mogli njegove zadobiti pomochi, ako toliko nezahvalni biahomo, i nevirni tolicim miloscham

udiljenim vele puta nama? Uvridiſmo gardno Boga nasega, bacismo zad plecha tolike njegove milosche, paçe ſ-iſtima ſluximoſe za uvriditi njega, a paka ſarce imatichemo proſiti od njega nove? a kako molim vaſ takove zaſluxiti mogoſmo.

Moxemo o Karſtjani moji, moxemo, velim, njega i za takove proſiti buduche pomochi toliko tileſne, koliko duhovne, a to po Poſvetilistu ſvete Miſe. Zato iſto hoti Iſuſ poſtati, i biti pri ſvetoj Miſi ſvedba od mira, iliti Poſvetiliste od zadobljenja, za zadobiti nama od Oca ſvoga Nebeſkoga ſva potribna nama Ako doſtojni niſmo mi za zadobiti takova, doſtojanje Iſuſ, koi kakono parvi, i Redovnik najvechi priporuça Ocu ſvome pravdu nasu, i proſi za biti uſliſan za naſ, i za mochi zadobiti nama takova, prikaxujemu priſveto Tilo, i neprocinjenu karv ſvoju. Nami, iſtinaje, kratiti mogobi Bog takove, ali kratitijih nemoxe Iſuſu Sinu ſvome tada, kada ſdruxi on molbe ſvoje ſ-molbami nasimi, jere zaſluxenje njegovo, za biti uſliſan, bezmirno jeſt. Ako Bog obljubi nama, da ſvejer uſliſatiche molbe nase u Ime Iſuſa uçinjene ſebi, koliko veche pri ſvetoj Miſi, pri kojoj ne ſamo u Ime Iſuſa proſimo njega, da Iſuſ ſam na Oltaru buduchi proſi za naſ: a kakovo dobro za naſ zadobiti neche on mochi od Oca ſvoga? Uzbudimo dakle ufanja nasa, otirajmo od ſarca nasega ſtrah ſvaki ſvi, stogod naſ ovdi ima potribni, ſiromaſi, i grisnici: neka budu velike potriboche nase, kolikoſe hoche, i na koncu nevolje nase tileſne, i duhovne, bojatiſe neimamo o Karſtjani: u poſlidnjome vrimenu, koje oſtaje nama u ſvetoj Miſi, dokaximojih pridobrome Bogu nasemu: i videchi, da cichu grihà nasih doſtojni niſmo za uſliſani biti, çinmo, da takova potribna nama proſiobi Iſuſ, da govorilabi zaſluxenja njegova. i neprocinjena karv njegova, da Iſuſ na ovome Oltaru ſvetome nas Branitelj, i Odvetnik poſtane;

ter koliko ftalni bitichemo za zadobiti fva ona, koja profiti budemo. Ako Bog nas pridobri tolikoje darexljiv, da za çafu vode dane u Ime njega veliko nama obechuje dobro, koliko veche udiliti neche on nama ono malo, sto profimo njega, buduchi da, za zadobiti takovo, prikaxujemo njemu fvu prifvetu karv Ifufovu, napokon fva dobra, koja profimo, domirenafu, za koja paka prikaxujemo zafluxenja bezmirna Ifufova. Çinechi mi ovako o Karftjani, kakono fpoznajete fami, ifplachujemo çetvarti dug nas Bogu, koije profiti njega nove milosche: i ovako flusatife ima od naf fveta Mifa od poçela do fvarhe.

„Sudite fada o Karftjani moji, ako videchi mi priveliko dobro, koje udiljuje nama fveta Mifa, i çujuchi ja vaf rechi, da neznate, sto imalibifte çiniti u vrimenu fvete Mife, ako velim uzrok neimam, kako u poçelu rekoh govorenja moga, za rafarditife, i rechi, eh nezahvalnofti privelike nase prema Ifufu! O mala, oli nikakova vira nasa! paçe o privelika, i neizreçena zloba nasa! A kakovu dokaxafte dofada zahvalnoft Ifufu za neizmirno dobro uçinjeno nama tada, kada fvedbam ftaroga zakona nedovarsenim hoti namiftiti Tilo fvoje, karv fvoju, i fvega febe u Pofvetilistu fvete Mife? A stobi bilo od naf, paçe fvega çoviçanfkoga naroda, ako Bog Otac Nebefki vidio nebi varhu Oltarih pripraviçnoga „Sina fvoga prikazati febe na naçin fvedbe, i to za utisiti, i zadovoljiti Pravici njegovoj cichu tolicih grihà, koji fvaki çaf fe çine? kako moglabi uzdarxatife Pravica Bòxja, da naf nepedepfa, i u ftrasne paklene ne baci tmine? I vindar znanoje dobro Bogu, koliko malo, oli nista zahvalni bifmo Ifufu za toliko nama udiljeno dobro! Ah nemila nezahvalnofti! Ali u iftome vrimenu eh mala vira nasa! i doifto, jere kako fuditife moxe, da virujemo, da pod fvetom Mifom mi tol.ke zadobivamo dare, i milosche, ako za flusati takovu go-

niti naſ ima zapovid Carkvana, koje da nebi bilo, zatvorene ſlobodno uvik moglebi biti Carkve ſvete.

Za zadobiti koi kraičar za tilo vase, truditeſe, i muçiteſe po nochi, i po danu, po mrazu, i vruchini, a za zadobiti privelika duhovna dobra ſluxanjem ſvete Miſe, potrositi nemoxete ſame pol ure, nikolikoſe potruditi korakâ, ter za kratak çaſ vase zapuſtiti poſle, koliko da vrime izgubljenobi bilo, koje potrosilibiſte pri ſvetoj Miſi. A sto paka rechichu od onih Karſtjanâ, koji ſ-vechim nepostavanjem pod iſtom ſe uzdarxuju, nego u iſtoj komedii, oli karçmi, nerazmisljajuchi, da poſo ov, jeſt poſo najoſobitii, i najſvetii nase ſvete vire, i zakona nasega. A kadi molim vaſ, i kada ufatiſe budemo mochi miloſardje zadobiti, i oprostenje, ako tada, kada Iſuſ ſ-velikom ponixnoſtju çaſti Oca ſvoga u ime naſ, mi u vrimenu iſtome pogardjujemo njega; ako u vrimenu, u kome ſ-karvju priſvetom ſvojom on njega tisi za grihe nase, mi çinimo nove. Virujemo o Karſtjani, da Poſvetiliste ſvete Miſe jeſt iſto ſ-onim od krixa, da on iſti Iſuſ, koi poxartvioſeje na krixu, poxartvujeſe i na Oltaru, i vindar u onome iſtome pogardjujemo njega: eh sto uçinismo o Karſtjani, sto uçiniſmo!

Ali sto ja çinim? ſuprot kome ſe ja uxixem? ja ja uzrok bih, da vi ſ-toliko malom poboxnoſtju ſlusaſte do ſada ſvetu Miſu; u meni u meni Paſtiru vasemu vidite pri Oltaru Miſnika, i Redovnika nedoſtojna aldovati priſveto Tilo Iſuſovo ſ-gnuſnima rukama: viditega poſvetiti xartvu priſvetu ſ-nepoſtenim, i neçiſtim ſarcem: jednom riçju vidite mene poſo ov oſobujni, i priſveti varsiti, koliko dabi bio on vrimeniti kakav, oli çoviçanſki; a paka çuditichuſe, ako nepoboxne vaſ vidim? ja ja dakle uzrok biah ſvemu zlu, i neredu tome, çeſa radi oproſtimi Puce moj ljubljeni cichu zala izgleda, koga dadoh

tebi do ſada pri Oltaru; i kako ſlaziti bude Iſuſ u ruke moje, drugo çiniti nebudem, nego oprostenje ga proſiti cichu nepravde, koju uçinih njemu, kada nepoboxno toliko aldovah priſveto ovo Poſvetiliste: i obljubitichumu, da vruchii, i pazljivii u napridakchu biti, i ako iſpunio nebih ovo obechanje moje, vi o Karſtjani moji tada, kada ſlusali budete Miſu ſvetu, neglejte na me vidjena Redovnika ali manje glavna, da imajte opazu na glavnoga, nevidjena, i najvechega Redovnika, koi prikaxuje tada iſtoga ſebe, iliti Iſuſa: pazite na ſvetoſt ſvedbe, koju prikaxujete tada: dolazite i vi ſ çiſtim ſarcem, i uzbudite Viru vasu: ter za poboxno çuti ſvetu Miſu, i koriſno, çinte ona pod iſtom koja dokazah vama; to jeſt, razdilite na çetiri ſtranke ſvetu Miſu, u parvoj ponixechiſe prid Veliçanſtvom Boxjim klanjajtemuſe, i dajtemu çaſt priſtojnu: u drugoj ſpoznivajuchi gardobu grihà vasih, proſite njega oproſtenje; u trechoj zahvaltemu za one tolike dare, i miloſche, koje primiſte od njega do ſada; a u çetvartoj priporuçiteſe njemu za nove, da udili vama, ali ſva ova çinte po Iſuſu, koi u onome Poſvetilistu ſvetome çeka za vas biti Odvetnik, i koi uſlisan bitiche od Oca ſvoga cicha privelikoga doſtojanſtva njegova. I ovako vi çinechi, ſtalni budite, da priveliki plod zadobitichete od Poſvetilista ſvete Miſe.

RAZGOVOR XXVI.

Od Molitve.

Akoprem vidiſmo u prosaſnome razgovoru, da za zadobiti dobra, koja uſamoſe od Boga naçin jako moguch

imamo, stoje ſveta Miſa, buduchi, da u iſtoj ſam Iſuſ, kakono Odvetnik moli za naſ: nistanemanje, buduchi i molitva ſveta, kako uçe Oci ſveti, naçin jedan u tem koriſtan jako, i moguch za zadobiti nam ſvako dobro, odluçih od takove beſiditi vama danaſ. Viditichemo najparvo potribu veliku, koju ſvi imamo za moliti: zatim jakoſt, i kripoſt nemalu, koju molitva u ſebi ima: i napokon viditichemo, kako, i na kakav naçin proſiti ſe imaju od Boga vrimenita dobra.

Ali najparvo upitam ja vaſ, ako znateli, stoje Molitva? i sto miſlite çiniti tada, kada molite? Govorte iſtinito, vi ſudite, da molitva uzdarxiſe ſamo u maknutju uſnicà, i jezika, i da zadoſtaje izgovarati riçi, bez razumiti, i paziti na ono, sto ſe izgovara, varateſe jako o Karſtjani! jere znati imamo, da molitva jeſt uzdignutje k-Bogu pameti nase: *Est elevatio mentis in Deum.* ſ-kojom dokaxujemo potriboche nase Bogu, i proſimo miloſt od njega: koliku dakle ljubav nedokaza Bog nama, hotechi, da po molitvi ſ-njim govoriti moxemo

A jedali nije znano vama o texaci, i ſiromaſi, kolikoſe imate truditi, kolike prosnje çiniti za mochi govoriti ſ-velikim kakovim ſvita ovoga? koliko puta uſiljeniſte povratitiſe za mochi takovu zadobiti miloschu? kadi paka ſ-Bogom nasim, kraljem Neba, i zemlje govoriti moxemo, kadaje drago nama. On ſpravanje ſvejer za naſ çuti. Niti ſamo ſtarpljeno ſlusa prosnje, i potriboche nase, da izvise hoche, i zapovida, da takove dokaxemo njemu. Ah neizmirna dobrota Boga nasega, koiſe doſtois naſ ſlisati u vrimenu ſvakome, i u ſvakome miſtu, i nebuduchi njemu zadoſta ovo, poſve hoche, i potribuje toliko imati od naſ: *Sine intermissione orate*, molte bez priſtanka, govori on nama po uſtih Luke ſvetoga, i da udiljeno bitiche nama, sto proſili budemo, *petite, et dabitur vobis.*

Kadaje tome tako, od kuda dolazi molim vaſ, o Karſtjani moji, da u potribochah nasih toliko malo, oli nista ſe utiçemo k-njemu? znateli od kuda? ſlipiboſmo, i neumni, ter potribu nepoznajemo nasu, nase ſiromaſtvo, i nepoznajuchi nevidimo potribu priveliku milosche, i pomochi njegove. Eh da ſpoznalibiſmo xivo ſlaboſt priveliku nasu, i nemoguchnoſt za najmanje uçiniti dilo kakovo, ſ-koim mogobiſe xivot zadobiti viçni: od druge paka ſtrane lahkochu veliku za zlo çiniti ſvako: izvise, da ſpoznalibiſmo, koliko jaki, i ſtrahovitiſu nepriatelji nasi, protiva koim vojevati imamo: o koliko vruche priporuçili nebiſmoſe Bogu! A jedali naſ neuçi vira ſveta, da za iſtoçnim grihom parvoga Oca nasega Adama po naſ zlo ſvako çiniti moxemo, kadi paka dobro kakovo dilo zaſluxeche xivot viçni, neſamo neçiniti, da niti miſliti ne moxemo: kako ſvidoçi Pavao ſveti: *Non sumus sufficientes cogitare aliquid a nobis, quasi ex nobis, sed sufficientia nostra ex Deo est.* Za oboriti naſ u zlo zadoſtnaje nama pokvarena narav nasa, da za uzdignuti naſ na dobro, potribujeſe miloſt Boxja: ovu paka Bog nedaje, nego proſechemu po molitvi, kako govori Aguſtin ſveti: *nullum credimus, nisi orantem auxilium promereri.*

Ova ovako buduchi, upitam vaſ ja o Karſtjani, imateli pravu, i iſtinitu xelju za ſpaſiti dusu vasu? Takoje o Oce, odgovarate vi meni, ter tkoje meju nama, koi ſpaſitiſe xelio nebi? Ali akoje tome tako, kakveſu molitve vase kroz ciloga dana? znanoje dobro vama, da bez miloſti Boxje nista ſpaſiteljnoga çiniti nemoxe çovik na ovome ſvitu, a jedali takovu proſite od Boga? A jedaliſe vladate ovako u vrimenitih poſlih, koji vase doticu tilo? Na priliku xelite kakvu zadobiti pravdu, oli xenidbu, koja obogatilabi kuchu vasu, oli priateljſtvo, i odvitovanje kakva u velikoj çaſti poſtavna?

sto neçinite, kolikofe netrudite za ftvar zadobiti takovu. Kadi paka za zadobiti fpafenje dusâ vasih, sto jedinoje, i najofobitie dilo, i koje bez milofti Boxje, i molitve zadobitife nemoxe, malo, oli, za bolje rechi, nistafe ne priporuçate. A jedali nije iftinito ovo o Karftjani? Nu! kaxte iftinu, molim vaf, koliko izmolite kroz ciloga dana? Rechichete moxebiti, da neimate vrimena, da zabavnifte cio dan f-pofiom, u pifanju, u targovini, u rukotvoru, u kopanju, i oranju, u domachih pofiih. Eh lipo izgovaranje doifto Karftjana jednoga: za fvaki dakle pofo vrimena ima; famo za fpafenje nase takova neima? *Vacas, ut sis Philosophus, non vacas, ut sis Christianus?* fe tarfis za poftati dobar pifac, dobar texak, dobar targovac, dobar rukotvorac: *et non vacas, ut sis Christianus?* a fkarb neimas za poftati dobar Karftjanin? izvise, upitam ja vaf jedno malo, jedali fa fvim pofiom vasim, f-koim zabavni dokaxujetefe toliko, nenajdete vrimena kroz dana za blagovati, fpavati, i uraſkofitife? A jedali moxebit dusa sto manje od tila? zasto dakle neuzmetefe jedno malo vrimena kroz dana za i nju nahraniti f-jednom barem kratkom, ali pravom, i poboxnom molitvom? Imate dakle rechi, da, oli nehajemo fpafiti dusu nasu, oli da nepoznajemo potribochu, ku imamo za od Boga profiti pomochi potribne za çiniti dobro, i od zla çuvatife, i griha.

Ali tko, rechichete vi meni, utemeljitiche naf, da zadobitichemo od Boga po molitvi fva, koja profiti budemo, i koja potribnafu nama? znateli tko? Bog ifti, takoje o Karftjani, on onje, koi govori nama, profite, i primitichete: *petite, et accipietis:* kucajte, i otvoritichefe vama, *pulsate, et aperietur vobis.* I po uftih Matie fvetoga, fve, sto upitali budete f-molitvom, virujte, da uçinjenoche biti vama: *quæcunque petieritis Patrem in nomine meo, dabit vobis.* A jedali mogase oçitie govoriti nam? Ter ako u kripofti fvidoçanftva ta-

kova dvoumiti budemo joste' o kripofti molitve fvete, hochemoli, oli ne po njoj milofl zadobiti od Boga, rechife ima, da nevirnici poftafmo, i zatajafmo viru, buduchi da oli fumnjimo da Bog toliko obljubioje nama, oli da nemoxe fvoja ifpuniti obechanja.

Xeliteli priliku imati jakofti, koju ima pri Bogu molitva fveta? Evoje u fvetome pifmu. Kada puk Izraelfki upade u poganftvo, çaftechi zlatno tele, rafardiofeje Bog velejako, ter hoti ofvetu uzeti od framote tolike febi uçinjene. Sto videchi Mojzef poçe moliti Boga za puk fvoj, ter od zafluxene izvaditiga pedepfe. Kome Bog reçe, puftime, dafe ofvetim, i nemoj moliti: *dimitte me, ut irascatur furor meus, et deleam eos.* Stofe vidi vama, molim vaf, od govorenja takova, puftime, *dimitte me?* jedali nedokaxuje Bog oçito, da molitva Mojzefa ufiliga, da ne uftrilja, da nepogubi puk on nevoljni? Ovo ifto i reçe Jeremii Proroku, kada za puk fvoj njega moljase: *noli orare pro populo hoc, et non obsistas mihi:* nemoj moliti za puk ov, niti uzdarxati defnicu moju, daga nepogubi. Çudno doifto govorenje Boga jednoga. A stoje, molim vaf, Mojzef jedan, i Jeremia, da tolikubi imali jakoft za filu çiniti Bogu? Ne ne, nije to Mojzef, ni Jeremia, koji toliku imalibi jakoft, da molitva, koju za puk fvoj oni çinjahu, ovaje, koja uzdarxi defnicu Boxju, koja iftegne ftrilje od rukâ njegovih, da ne rane. O jakofti privelike molitve fvete, koja filu çini Bogu, da neuçini ono, stoje nakanio.

Rechichete moxebiti meni, da ako Mojzef, i Jeremia f-molitvom fvojom maknuse Boga na milofardje, biahu vindar Proroci, i drazi Bogu, kadi paka mi grisnici jefmo, ter kakva zafluxenja imamo za uflisani biti? znateli kakva? Ifufa ,Spafitelja nasega; takoje o Karftjani moji, Ifufa koije glava nasa, i buduchi mi uda njegova, zafluxenja njegova poftaju i nasa. Moxemolife

dakle bojati, da bezkorisne postatiche molbe nase? A sto molim vas kratiti mochiche nama Nebeski Otac, ako, molechiga mi, prikazati budemo njemu bezmirna zasluxenja, pot karvavi, suze, trud, muku, smart, i neprocinjenu karv jedinoga njegovoga Sina? Ako u ime njegovo prositiga budemo? *Per Dominum nostrum Jesum Christum.* Sto vise, ovi ovi isti Isus nepristaje moliti za nas Oca svoga Nebeskoga. *Jesus Christus, qui interpellat pro nobis.* A jedali sumnjiti moxemo, da on toliko zadobiti neche od Oca svoga, koliko prosimo mi po njemu? Eh priveliku doisto istome uçinilibismo nepravdu. Sto razmisljajuchi Bernardo sveti, i govorechi od jakosti molitve, veli da ova silu çini za tako rechi Bogu da udili, stoje prosen. *Oratio Deo vim infert.*

Kadaje tome tako, od kuda dolazi, molim vas, tolika u nas slabost, tolika nejakost u pridobljenju pohotjenjà nasih? Od kuda lahkocha ona za zlo çiniti, a za dobro tegocha? Ako na priliku kralj kakav svita ovoga obljubiobi pomochi siromaha svakoga, koi utechi hotitise bude k-njemu, nasaobise vindar kakav, koi za takova obechanja mario nebi, ter raje umriti hotiobi od glada, i nevolje, nego utechise k-istome, i od njega prositi pomoch, sudim doisto, dá usmiljenja vridan nebi bio; dobromu stoi, rekobi svaki, dobromu stoi, zasto neide ka kralju? Ovo isto dogajase i s-nama. Kralj Neba, i zemlje obechuje, da udilitiche nama, sto prositi budemo: *petite et accipietis.* Isus isti obvexujese, da stogod prositi budemo u ime njegovo, i u kriposti zasluxenjà njegovih primitichemo. A mi vindar se to slabii jesmo u duhu, pohotjenja u nas se to vechu primu jakost, pridobiti nemoxemo napastovanja, izkoreniti neznamo prokletu navadu od psosti, i kletve: jedva ispovidjeni na parvanje vrachamose grihe: ter tkoje uzrok tome? Mi mi o grisnici bratjo, sve zlo od nas dolazi; jere moliti nechemo, nitise priporuçiti Bogu. Xeli-

mo pohotjenja pridobiti, koja vladaju u naſ, od bluda, ſarxbe, oſvete, ozloglaſenja, pſoſti, i oſtalih grihâ? molitvaje potribna nama, ova ova jediní, i nedvojbenije lik zlu ovome nasemu, i sto proſiti budemo Boga, zadobitichemo.

Govorenje ovo tvoje danasnje o Oçe duhovni, govoremi nikoji, jakoſt ima veliku u ſebi, od kuda vindar dolazi, da vele puta ne zadobivamo od Boga ono, sto proſimo, i molimo vruche? kriva tome nije molitva, ter krivinjaje u naſ iſtih, koji moliti neznamo. *Non accipitis*, govori takovim Pavao ſveti, *eo, quod male petatis*, ne primete, jere zlo proſite. To jeſt proſite ſtvari tileſne, i vrimenite. Sto dakle dopustenonije nama, odgovarate vi, Boga proſiti potribna nasemu tilu? jeſt, netaim, ali znati imamo naçin, kako takova proſitiſe imaju od Boga.

A stoje ono, molimvaſ o Karſtjani, sto od Boga proſe mnozi ſ-molitvom ſvojom, ter tuxeſe, da uſlisani niſu? znateli sto? Dobitje one pravde, utvardjenje kakve xenidbe, prietje kakve bastine; zadobitje kakve çaſti: jedali nije iſtinito ovo? A jeſuli molim vaſ vridne ſtvari takove za biti toliko vruche proſene od Karſtjana jednoga, priſtojne Boxjemu jednome Veliçanſtvu za biti od njega moljene? Eh veliku doiſto ſ-molbami takovimi çinimo Bogu ſramotu, kvar paka nemali nama, kako govori Aguſtin ſveti: *injuriam facis illi, et damnum tibi.*

Dokaxte vi meni, koliko cini Bog çaſti, bogaſtva, naſladjenja, i ſva oſtala vrimenita dobra himbenoga ſvita ovoga? jedali naſ neuçi Vanjelje ſveto, da ſva ova odurjava Bog, i zaniçuje? proſiti dakle ſtvari takove njega, iſtomje ſ-njim ſe norovati, buduchi da takove obilatom rukom i nepriateljom ſvoim dariva, bez biti

od njih prosen. A jedali nije podnio Bog tolike muke, i svu prolio neprocinjenu karv svoju, i to za zadobiti miloschu nama na ovome, a spasenje vikovito na drugome svitu? A jedali vas neuçi vira sveta, da spasenje duså nasih onoje, sto osobitim naçinom iskati, i xeliti imamo? A paka suditi moxete, da molbe vase u pogledu vrimenita dobra odgovaraju viri svetoj, koju ispovidate? i darexljivosti Boga jednoga? ne ne, varatese jako. Nemojtese çuditi dakle, ako molbe vase prazne postaju: *eo quod male petatis*, jere zlo prosite.

Vidimo dakle po govoru tvome, rechiche nikoji meni, da dopusteno nije po molitvi od Boga prositi vrimenita, i zemaljska dobra. Nije tome tako o Karstjani moji; buduchi Bog daritelj svaka dobra, prositi moguse od njega i vrimenita dobra; ali znateli kako takova imajuse iskati od nas? Da Bog udili nama takova bez kvara duså nasih, i spasenja nasega: i ako takova biti ona nemogu, dajih posve nechemo. Ali o koliko slipi, i neumni mi vech puta jesmo u molbah nasih, bez razmisliti, stobi bilo za nas bolje: *nam quid oremus, nescimus:* i jao nama, ako svejer uslisanebi bile molbe nase: çini Bog kadgodir s-nama ono, sto Majka jedna s-ditetom svoim tada, kada, videchi ovo nje dite nox kakav lip, i svitao, hoche, damuse da u ruke, ali majka znajuchi pogibil, u koi postavilabi dite svoje, dajuchi nox istome, po nikakav naçin neche damuga da. Dite vapi, i plaçe, majka se to vise gluhase çini, i neda: neda velim, jere ljubi njega, i neche, da se rani.

Ovako dogajase veche puta i s-nama, kada od Boga prosimo vrimenita, i tilesna dobra. Prosimo na priliku Boga, da izbaviobi nas od siromastva, ali znajuchi on, da u boljemu, i obilatiemu buduchi mi stalisu, u pianstvu, i poxdarlosti izgubilibismose, ter pogubili ovako dusu nasu, neche da nas uslisa, kakono dobra

majka dite ſvoje u pogledu noxa. Proſite od Boga porod, on nistanemanje gluh ſe çini, ali zasto? jere zna dobro, da imajuchi vi takav, cichu prikoredne ljubavi prema vasoj dici pogubilibiſteſe, jednom riçju uſliſani vele puta niſmo za dobro, i haſan nasu: *male usurus Deo miserante non accipit.*

Stiem u xivotu Ivana ſvetoga Zlatouſtnika, da plemeniti jedan, i bogati çovik dademu mnogo novacà za razdiliti meju uboge, po molbah koih mogobi zadobiti zdravlje od Boga jedinome ſinu ſvome, koga ljubljase jako. Ali istom ſveti on Biſkup razdili novce, ſin on od ovoga pojde ſvita. Ter tuxechiſe proti Bogu Ivan ſveti, obznanimu Bog, da ſmart diteta onoga bi plod molitve uçinjene, buduchi da ako xivilobi bilo, pogubilibiſe bili Otac, i ſin; Otac cichu ſkupoſti za obogatiti ſina, ſin paka ſluxechiſe zlo ſ-bogaſtvom takovim. Jedali nevidite dakle o Karſtjani moji, da kratechi Bog nama vrimenita dobra veche puta veliko dokaxuje miloſardje. Proſmo dakle ſlobodno i takova od njega, ali koja skodljiva nebudu dusi nasoj Ter ako prosnje nebudu takove nase, bojmoſe, kako govori Aguſtin ſveti, da Bog neda takova nama, ne za dokazati miloſardje prema nama, da za naſ pedepſati: *metuendum est, ne quod posset non dare propitius, concedat iratus.* Ako paka ſ-molbami nasimi iſkati budemo oſobito ſpaſenje dusà nasih, i iſpunjenje volje Boxje, ſumnjiti nemojmo, uſliſaneche biti molbe nase. *Petite, et accipietis, pulsate, et aperietur vobis, quærite, et invenietis.*

RAZGOVOR XXVII.

Od potribnih, Stvarih za dobru çiniti molitvu.

Razumim vaſ o Karſtjani moji, razumim vaſ. Poklam govorih ja vama toliko u prosaſnome razgovoru od molitve ſvete, kolikoje nama potribno moliti, i kolikaje nje kripoſt, vidim vaſ za tako rechi nemirne ne malo, i to zato, da poklam toliko moliſte, nezadobiſte ona, koja proſiſte. Dokle proſimo, velite vi meni, dobra vrimenita od Boga, neznajuchi, jedali haſnovita, oli ne bitiche takova nama, ſtoimo ſ tobom, ter iſtinito biti moxe, da nezadobujemo zato, jere zlo proſimo, kako naſ opominja Jakov ſveti: *non accipitis, eo quod male petatis.* Ali kada proſimo Boga dobra ſama duhovna, njegovu priſvetu miloschu, pomoch za ſpaſiti dusu nasu, zadobljenje kakove kripoſti, pridobljenje kakova pohotjenja, od kuda dolazi, da poklam proſiſmo toliko, vindar nezadobiſmo? imaſe dakle rechi, da molitva neima u ſebi jakoſt onu, koju ti o Oçe pripovidas. Polako o Karſtjani, jurve vama rekoh, da iſtinaje vire ſvete, i ponavljam vam rechi, da molitva po ſebi, kada uçinjenaje, kakoſe ima, kripoſt ima za zadobiti nama dobro ſvako: *petite, et accipietis.* Ali znate od kud dolazi, da nezadobivate? jere zlo proſite; *non accipitis, eo quod male petatis,* i to neſamo u pogledu ſtvari, koju istete, da i u pogledu naçina, ſ-koimſe u prosnji ſluxite vasoj, jere molitva vasa neima ſtvari one, koje ſe potribuju, da plodna poſtane. Izvidimo dakle danaſ, stoſe potribuje, da molitva nasa zadobi nama ono, sto od Boga proſimo, oſobito u pogledu ſpaſenja duse nase; i izvidivsi mi ova, ſpoznatichete, da krivinjaje u vaſ, ako nezadobite ono, sto istete: *non accipitis, eo quod male petatis.*

Vise tuxite dakle, da uslisani niste: ali recitemi najparvo, u kome stalisu se nalazi dusa vasa tada, kada vi molite? Nijeli moxebiti osmradjena s-kakovim grihom smartnim? Neimateli joste u vrimenu molitve takove smardljiva usta cicha kunenja, i psosti od mala izustjenih? Neimateli moxebiti joste ruke vase mokre od karvi sirotâ, i Udovâ, koje oglobiste? Ter s-takovima rukama nedostojnima, i s-takovim gnusnim jezikom k-molitvi pristupiti se postupljate? a paka se çudite, da uslisaninište. Ah nedostojni, i malovridni Karstjani, ne ne, molechi vi ovako, uslisani biti ikada nechete, oçito ispovida vam ovo Bog po ustih Isaie Proroka: *Cum oraveritis, non exaudiam, manus enim vestræ plenæ sunt sanguine.* I svidoçi, da molbe, koje od usta takovih zlobnih izasle budu, miçu njega ne na milosardje, da na sarxbu, i osvetu: *non est iste sermo, qui in misericordiam provocet, sed potius, qui iram excitet.* U istinu o Karstjani moji, jesteli ikada vidili, oli çuli bezsramnost, i postupljivost vechu od ove? U smartnome na priliku se nalazimo grihu, krivci uvridjenoga Veliçanstva Boxjega, uçinismomu malo pria takove molitve nase svaku sramotu, ter s-nasimi grisi iskasmo iznova propeti njega: *rursus crucifigentes Filium Dei;* i vindar bez marziti na grihe nase, bez kakovu cichu istih obchutiti xalost, idemo u Carkvu, pristupljamo prid Boga, i prosimoga ne kakovu takovu miloschu, da osobitu, koja izlaziti moxe od rukâ darexljivih njegovih, to jest vikovito spasenje nase, i naçin za zadobiti takovo. „Suci budite sami: imali Bog uzrok za uslisati nas, i molbe nase?

Postavimo na priliku, da meju vama naláziobise, koi nemilo. i bez uzroka svakoga zaklaobi na parsih jedne siromaske Majke nje jedinoga, i ljubezljiva sina, koi bi nje jedino veselje: i zaotim nemilim dilom ima-

juchi u ruki joste karvavo xelezo ono, potribovaobi od xaloſtne, i ſmuchene Majke onę, da bastinika uçiniga ſvoga, i uzmega za ſvoga ſina; sto reklibiſte od neſviſnoſti privelike çovika, i uboice nemiloga takova? Eh ſkrij barem, reklibiſte vi njemu, nox on okarvavljen, ter operi ruke tvoje, da nevidi Majka ſiromaska onu karv prolitu ſinka ſvoga: dokaxi kakovu takovu xaloſt, i ſkrusenje cichu ubitoga nje ſinka. Ovo iſto dogajaſe i ſ-vama o grisnici bratjo moja: vi vi jeſte, o marmljavci, o bludnici, o proklinavci, vi velim jeſte, koji ſ-grihom na dusi priſtupljaſte prid Boga za molitiga, vi jeſte, u koih takova nalaziſe neſviſnoſt: nepriateljiſte njegovi, i najnemilnii odurni njemu: i izgardiſte njega na ſvakojake nemile naçine ſ-vasimi prokletimi griſi: ter bez dati iſtome kakovu zadovoljnoſt poprie, priſtupljate prid njega, i proſitega, ter sto? za mochi ſ-njim kraljevati u njegovome kraljeſtvu, kakono njegovi ſini, bastinici, i priatelji: a paka ſe çudite, i xalujete, da uſlisani niſte. Ah ſlipoſti, i neſviſnoſti privelike, i nikada çujene! Eh oçiſtite parvo od griha dusu vasu, dajte Bogu kakav zlamen ſkrusenja cicha uvridjenja njegova, koje uçiniſte: i tada priſtupite prid njega za molitiga: drugako ako uſlisaniniſte, krivinjaje u vaſ: griſi vasi biahu, koji kakono guſti oblak pripriçiliſu, da molitva vasa do Nebeſ doſpilanije: *opposuisti nubem tibi, ne transiret oratio.*

Ako dakle, çujem odgovarati grisnike, ako dakle grisnikom dopusteno nije priſtupiti ſ-molitvom prid Boga, i ako on neuſlisa grisnike, darxi, i çuvaj za ſe o Oçe kripoſt, i jakoſt molitve: niti potribnobi tebi govoriti od takove nama, da ſamim pravednim dusam. A sto haſni nama, da molitva toliku u ſebi ima kripoſt, ako takova nije za grisnike, niti za naſ dakle? Polako polako o grisnici bratjo, nemojteſe za tako rechi ſarditi. Znati imate, do dvoj varſt ima grisnikâ, jedniſu,

koji oli grise istinom, oli xelju na grih joste u sarcu uzdarxuju: druzi paka, koji akoprem bilisu, i jostesu grisnici, vindar nebi hotili vise takovi biti, se xaluju, i hotilibi grih zapustiti. Kada dakle se veli, da Bog ne uslisa grisnike, razumiti se ima od onih grisnikâ, koji xele takovi biti, i nemare za priateljstvo njegovo: suprotivnim paka naçinom, grisnici oni, koji grih zaostaviti xele, i k-svome povratitise Bogu, nesamo moliti mogu: paçe Bog isti njih pozivlja, i nuka da mole, i obechava, da njih uslisatiche, kakono uslisa Oçitnika molechega u Carkvi, od koga govori Vanjelje sveto Veseli dakle budite o grisnici bratjo moja, i namisto vi izgubiti ufanje, dajem na znanje vama, da molitvaje za vas osobitim naçinom. Jedali istinito nije, da ako poprie biahote grisnici, sada vech takovi hotilinebiste biti? Da xaoje vam, da uvridiste Boga toliko dobra, od koga svako çekate, i ufatese dobro? Nemojtese dakle bojâti u pogledu grihâ vasih; pristupite slobodno prid Boga; on vas çeka, on vas zove; sto vise? on zapovida vam, daga molite; i ja od njegove strane dajem na znanje vama, da zadobitichete sva, koja prositi budete u pogledu spasenja duse vase: ter se drugo nepotribuje od strane vase, nego da prie molitve takove, akose u grihu nalazite kakovome, se skrusite u sarcu vasemu; da operete s-pokajanjem prikore one, koje ruxno çine, i gnusno prid ocima Boxjima sarce vase, daga prosite milosardje, i obljubite, da u napridak njegovi bitichete priatelji, i uçinivsi vi ova, spravan bitiche on za vama svako udiliti dobro. Jedali manje od ovoga potribovati on od nas moxe? Eh neizmirna dobrota, i milosardje Boga nasega!

Potribujese dakle najparvo, ako xelimo imati, da molitva nasa zaprieta bude pri Bogu, kakono çuliste, biti u miloschi Boxjoj, oli barem xeliti povratitise u nju po skrusenju istinitome, i pravome; ali joste nije

zadosta ovo; ter potribnoje, da s-takovim sdruxena bude ponixnost toliko nutarnja duse, koliko i vanjska tila nasega, polak opominjanja Duha svetoga: *oratio humiliantis se, penetrat nubes*. A sto paka çiniti imamo za mochi takovu ponixnost zadobiti potribnu toliko jednoj dobroj molitvi? znàteli sto? tada, kada moliti idemo, promisljavati imamo od strane jedne Visokost, i Velicanstvo onoga, koga molimo, Boga, od druge paka nixinu, potistenost, i nedostojanstvo nase za zadobiti kakovo najmanje dobro. Eh Karstjani moji, da bi mi tada, kada k-molitvi pristupljamo, razmisljavali, koliko strasno, i klanjanja vridnoje Veliçaustvo Boxje, koga neizmirnu Velikost dohititi nemogu svi Anjeli, i ,Serafini Nebeski, da prid Bogom onim, kome govoriti mi xelimo, u istome vrimenu do tal klanjajuse svi blaxeni dusi na Nebu, s-kakovim nebismo mi pristupili strahom, kojismo siromasi, i nevoljni grisnici: ter svi smucheni reklibismo njemu s-Abramom Patriarkom: *loquar ad Dominum meum, quamvis sim pulvis, et cinis*.

,S-kakovim svetim strahom, buduchi grihà puni, i svakake zlobe pristupitichemo prid neizmirnu svetost onu, koja prikore nalazi u Anjelih toliko dragih sebi, i ispovidatimu nedostojnost priveliku nasu, i da drugo ne zasluxismo s-nasimi tolicimi grisi, nego za baceni biti u oganj vikoviti pakleni! Kada Francisko sveti postavljaoseje moliti, izgovaràse svejer riçi ove: tkosi ti o moj Boxe, a tko sam ja! ter razmisljanje samo ovo zadostnobi za çinitiga trositi dane, i nochi u molitvi svetoj, a mi o Karstjani sto çinimo? na sve drugo mislimo vise, nego na molitvu, i iste naçin. Pristupljamo prid Boga u vrimenu molitve, koliko da besiditi imamo kome nasome priatelju, oli drugu, i jednakome nama, paçe, na misto pristupiti umiljeni, i poboxni, pristupljamo sarcem punim oholosti, koliko da osobitu çinilibismo Bogu sluxbu, za koju on nama duxan imobi

biti. Dajte hvalu Bogu, i reçite, jedali nije iſtinito ovo? A jedali ſeje ikada vidilo, da bogatac koi ima biti duxan ſiromahu zato da limoſinu proſase njega? Oli Likar nemochniku, jere udilimu zdravlje? Oli Sudac krivcu, jere proſasega oſlobodjenje od zaſluxene ſmarti? I vindar ovoſu cbuchenja ona, koja imalibiſmo imati, kada priſtupljamo k-molitvi ſvetoj: priſtupiti imalibiſmo ſ ponixnoſtju takovom, ſ-kakovom priſtuplja ſiromah prid bogaca za biti pomoxen u potribi ſvojoj, ſ-kakovom priſtuplja nemochnik ſtrasan kakav prid Likara za biti ozdravljen; ſ-kakovom priſtuplja krivac jedan prid noge ſuca za zadobiti xivot: *Tu misericors, ego miser: tu ditissimus, ego pauper; tu Medicus, ego Æger:* govorase ſvoje vrime Aguſtin ſveti.

Ova paka nuternja ponixnoſt ſarca nasega imaſe i oçita dokazati ſ-dubokim poklonjenjem tila nasega; paçe vajnſko poklonjenje tila dokazati ima ponixnoſt nutarnju ſarca nasega. Ovobi naçin, ſ-koim moljahu ſvoje vrime Boga jedan Mojzeſ, jedan Joſue, jedan kralj David tada, kada hotise tisiti ſarditoſt njegovu; i stoje vise, iſti Iſuſ, Sin jedinorodjeni Oca Nebeſkoga, ſvemoguch, i neizmiran koliko on, kada u vartlu od Getſemani hoti moliti Oca ſvoga, za dati priliku nama, kako govori Aguſtin ſveti: *in argumentum, in officium, in exemplum,* nebi zadovoljan pokleknuti ſamo, da bacioſeje ſ-obrazom na zemlju: *positis genibus, procidit in faciem suam.* A jedaliſe vidi u naſ ponixnoſt vajnſka takova u vrimenu molitve? Ah ne ne o Karſtjani, paçe ulizemo u Carkvu ſ-uznoſitom glavom, ſ-jednim pokleknuti kolinom, oli ſa ſvim tilom lexechi na klupu toliku dokaxujemo nepriklonoſt, koliko da beſiditi imamo najpotistenome çoviku ſvita ovoga. Na ſamo zazivanje Imena Iſuſova poklonitiſe ima kolino ſvako Nebeſko, zemaljſko, i Pakleno: *in nomine Jesu omne genu flectatur Cœlestium, terrestrium, et Infernorum:* a hotechimu

govoriti, i od njega milosche prositi, imamo prid njim stati s-tako oholim naçinom tila nasega? Isus molechi Oca svoga obraz svoj na zemlju baca, a mi molechi uzdigatichemo glavu nasu, ter na jedno samo pokleknuti kolino? „Sudac dakle, govori Cezario sveti Arelatense, bacase na zemlju; a krivaç uzdixe glavu? Neizmirna svetost se ponixuje, a zloba na nogah stoi? A paka molechi mi ovako bez ponixnosti toliko nutarnje, koliko i vanjske tuximose joste, da uslisaninismo? krivinjaje u nas o Karstjani, jere moliti neznamo: *non accipitis, eo quod male petatis.*

Imamo paka znati o Karstjani, da nesamo ponixnost potribujese u nas u vrimenu molitve svete, ako xelimo da takova plodna u nas postane, da izvise pomnja, koja, kako govori Toma sveti, dusa jest molitve, niti ova bez pomnje kakove biti moxe: radi çesa zovese molitva uzdignutje pameti nase k-Bogu. Ne uzdarxavase dakle molitva, kakono rekosmo, u maknutju uznica samo, oli broju oçenasov, da u dilovanju duha, i sarca nasega, s-koim prikaxujemo Bogu potriboche nase, i prosimo pomoch. Ova ovako buduchi, poglejmo jedno malo o Karstjani, kakono vechi dio Karstjanâ mole u Carkvi svetoj. Nu poglejte ondi Majku onu: ulizlaje ona u Carkvu imajuchi naruçaj malahno dite svoje, s-njim igrase, dajemu u ruke krunicu; sada postaviga siditi, zatim uzimljega naruçaj: i ovako zabavljajuchise s-njim slusa svetu Misu, i krunicu moli. Poglejte onu divojku: jedva ulize u Carkvu, uzme krunicu u ruku, i u vrimenu, u kome nju moli, baca oçi svoje sada ovamo, sada onamo, za znati koi dolazi u nutra, vidi priateljicu ulisti svoju, odma nju pozdravlja, i daje njoj misto, vidi koju drugu, i buduchi da takovu dobrim negleda okom, pazi, kakose nosi, kakose opravlja, i u istome vrimenu krunicu moli. Poglejte onoga mladicha, onoga Gospodara od kuche, istom ulize u Carkvu,

poſtaviſe moliti, a metimtoga miſli njegove zabavljajuſe u poſlih kuchnih, kako uçiniti onu prodaju, kako kupiti ono imanje, ou grunat, kako zadobiti onu pravdu, i daobi Bog, da na gora nebiſe miſlilo tada. A paka ſuditi moxete o Karſtjani, da molitva takova pri Bogu zaprieta biti moxe?

Kakochete molimvaſ, da Bog vaſ uſlisa, ako ſami neznate sto proſite; ako u vrimenu molitve niti ne miſlite na Boga, koga molite? Ako ſiromah jedan na takav naçin proſiobi limozinu od vaſ, okrenuch plecha vama, govorechi ſ-drugim miſlechi na ſve drugo, nego na ono sto proſi, udililibiſte moxebit limozinu iſtome? Ako ſluga vaſ koi govoriobi vama bez pomnjiti na ono, sto govori, bez razmiſliti, koi jeſt on, ſ-koim govori, sto ſudilibiſte od njega, i kakoga primili? Vi o ſiromaſi, o ſluge, o texaci, kada govoriti imate ſ-vasim Goſpodarom, ter priporuçiti iſtome potriboche vase, proſiti pomoch od njega, jedali çinite ovako? bez razmiſliti ſ-koim divanite tada? bez paziti na ono, sto proſite? i u vrimenu iſtem, u kome proſite, zabavljateſebo u ſtvarih od nista, u ſtvarih, koje iſtomeſu ſuprotivne? Ah ne ne doiſto, paçe ſ-velikom pomnjom vi takovu çinite prosnju: kadi paka govorechi vi Bogu, i proſechi njega oſobite milosche, potribujete uſlisani biti bez pomnjiti niti na njega, koga molite, niti na ſtvar, koju proſite? A jedali molechi vi ovako Boga nedokaxujete oçito, da malo marite ako zadobite, oli ne ſtvar, i miloschu, za koju molite! Eh dabi ſtvar takova utistila vama, i na ſarcu ſtala, ſ-koliko vechim uxexenjem molili nebiſte! govori Bernard ſveti, da ſva molitve ſladoſt pribiva u xelji: ter kolikoje vecha u molechemu xelja, tolikoje vecha molitve ſladoſt, i jakoſt, i çiniſe od Boga bolje çuti: *in auribus Dei vehemens desiderium clamor magnus.* Znateli o Karſtjani od kuda

dolazi, da xelja nasa tolikoje mlohava, i marzla? jere nechutimo texinu potribochâ nasih, nismo uglavljeni od velike potribe, koju imamo za pomoxeni biti: i nevidimo strasni pogibili, meju koima xivemo svejer, vikovita pogubljenja. Navadaje rechi, koi moliti nezna neka ide na more; *qui nescit orare, ascendat ad mare.* A jedalistese kada nasli na moru u vrimenu strasnoga vrimena kakova, ter gotovi biahote za utopitise? a paka sto uçiniste tada? jedali neuzdigoste do Neba glase vase? jedali ne moliste vruche Boga, da od pogibila vas izvede? jedali nezazivaste na pomoch priblaxenu Majku Mariu, sveca sad jednoga, sad drugoga, Anjela straxanina? I vindar stvarje istinita, da dokle na ovome putujemo svitu, pribivamo svejer u strasnome smetanju streseni ne malo od pohotjenjâ nasih; i kakono na moru meju vodom, i smartju nije nego slabo drivo; tako meju nama, i Paklom ne nalazise nego volja nasa slabia od svakoga driva. Koliko dakle vruche moliti nebismo imali Boga, koliko istome priporuçitise!

Ali nije nama potribno na more iti, za izuçitise, kako molitise ima, buduchi da i na zemlji uçitelje nachichemo jako dobre, koji u tem nauk datiche nama, i to jesu siromasi, i prosjaci. Sto ne çine oni, molim vas, za kakav zadobiti od nas kraicar? koliko vruche znaju oni svoju nama dokazati potribu; i akoprem vele puta otirani se vide, i neslusani, nistanemanje nepristanu prositi: miçu nas na usmiljenje otvorech nam rane svoje: omeksaju nas s-plaçom drobne diçice svoje: uzdisu, i mole nas u ime Spasitelja Isusa: zazivljaju na pomoch svece odvetnike nase, paçe sve blaxene od Raja; obljube moliti Boga za nas, za zdravlje, i srichu nasu, i spasenje nase; i sva ova çine oni za izvuchi od nas onu zadosta malu limozinu. Ova ovako postavna, çinimoli mi toliko o Karstjani za zadobiti Nebo, koliko oni za zadobiti on kukavi Kraicar? molimoli mi onako

vruche za potriboche duse nase, koliko oni za potriboche tilesne? Eh koliko siromasi ovi smutiti neche, i osuditi s-vrimenom mlohavost, koju dokazasmo u molitvi nasoj! i to veche, buduchi da oni moxebit stotine puta prosaše, a zadobise jedan krat, kadi paka mi koliko puta pristupsti budemo prid Boga, zadobitichemo od njega miloschu, koju prosimo.

. Napokon evo vam uzroka, zasto molitve vase vise puta uslisane nisu, jere u istih nenapridujete. Ako Bog odma nas neuslisa, i neudili, sto prosimo, zapustamo odma moliti, i s-istim tuximose Bogom. Ah slipošti, i postupljivosti privelike nase! a jedali nije ovo zapovidati Bogu, a ne moliti? *ne petas a Deo imperiosa, quod statim velis obtinere.* „Stalnost, i napridovanje u molitvi jest ono, sto zadobitiche svaka nama: *obtinere,* govori Ilario sveti, *in sola precum mora est.* Priliku istine ove postavlja naparvo nama Isus u Vanjelju svetome. Dospi, govori on, iznenada putnik jedan k-priatelju svome po nochi; koi neimajuchi kruha pri kuchi za mochi posluxiti njega sto uçini? ide k-susedu svome, i prosiga malo kruha, ali ov se izgovara govorechi, da kuchaje vech zatvorena, da slugesu vech u postilji, i da ustati vech nemoxe za datimu, sto prosi. Ali videchi na svarhi, da kuciti on nepristaje na vratih, i prositi, cichu dodianja njegova, usta, i dademu sto potribovase.

Karstjani moji, prilike ove nisu moje, da izustjene od Boga istoga, i to u pogledu molitve, za dokazati nama, da ako napridovati budemo moliti, zadobitichemo sva i svaka: jere ako çovik od suseda svoga napridujuchi u prosnji zadobuje sto xeli, koliko veche mi od Boga nasega zadobiti nechemo, koi jest neizmirno prema nama milostiv, i usmiljen? Molmo dakle o Karstjani Boga nasega, ali molmo bez pristanka, i çekaj-

mo ſtarpljeno miloschu od njega. *Expecta Dominum, viriliter age, et sustine Dominum:* i ako nezadobimo danaſ, zadobitichemo ſutra, ako ne ovo lito, zadobitichemo drugo: *expecta Dominum,* jere on poſaliti neche, i udilitiche, sto budemo proſiti njega. I ako kaſni kadgod u udiljenju, znateli zasto çini? jere ugodnoſt obchuti u molbi nasoj: dragamuſe vidi vira nasa, nasa ponixnoſt, nase ufanje, i oſtale kripoſti, koje dokaxujemo u molbi nasoj; veſeliſe, daſmomu neprilişni, i damu çinimo za tako rechi ſilu. Izvise kaſni on kadgodir udiliti nama, sto proſimo, za veche uxigati xelju nasu, i za çiniti vech neprocinjene milosche ſvoje, çinechi çekati, kako govori Aguſtin ſveti. *Deus aliquando tardius dat; commendat dona sua, non negat.* Drugako ſpravanje on za udiliti nama ſvaka: i ako nezadobimo, krivinjaje u naſ, jere molimo njega u vrimenu, u kome nepriateljiſmo njegovi: molimoga bez ponixnoſti, i pomnje, i u molitvi nenapridujemo. *Non accipitis, eo quod male petatis.*

RAZGOVOR XXVIII.

IZTOMAÇENJE MOLITVE OD OÇENASA.

Svetiſe Ime tvoje.

Poklam u prosaſnih dvih razgovorih vidiſmo o Karſtjani moji potribu, koju ſvi imamo, za moliti, i kako cichu krivinje nase vech puta uſlisani niſmo: dojdoſte u Carkvu danaſ za da vaſ nauçim molitvu kakovu, koja draga, i ugodna bi bila Bogu: jere mi, velite vi o Karſtjani, neumniſmo, i bez nauka, niti znamo piſati, kako dakle hoches o Oçe, da znamo moliti? oli pri-

kladne Bogu çiniti prosnje? Ali upitam ja vaſ, znateli vi ovako priproſti, i neumni, koje vaſ ſudite, molitvu od Oçenasa? Akoli nju znate, dajteſe mir, viseſe nepotribuje vama: jere znajuchi vi molitvu takovu, znate molitvu najplemenitiu, najkoriſtniu, i najdraxu Bogu, koja ſe izmiſliti moxe. I rekuchi vi nju dobro, i na naçin, na koi imaſe Oçenas moliti, çinite molitvu bolju od ſvake druge molitve, koju znati, izmiſliti, oli rechi bi mogli ſvi ljudi najſvetii, i najmudrii ſvita ovoga. Izvidimo dakle, kadaje tome tako, pitanja, koja u takovoj ſe uzdarxe molitvi, i viditichete, jedali iſtinitoje govorenje moje.

Za ſpoznati paka na poçelu dobrotu, i viſokoſt molitve ove od Oçenasa, znateli koi ovu uçini molitvu? i koi uçio naſje ovako moliti *Oçe nas, koi jeſi na Nebeſih*, i tako naparvo? Uçio naſ je Iſuſ, i on takovu dade nama kroz Apoſtolà ſvoih. Takoje o Karſtjani moji, Iſuſ, koi jeſt iſti Bog ſ-Ocem ſvoim Nebeſkim, koi ,Sin jedinorodjeni jeſt njegov, koije nas branitelj, i odvetnik, on on takovu uçioje, i dao nama molitvu ovu od Oçenasa. A jedali nije zadoſta ovo za uzbuditi u ſarcu nasome ljubav priveliku prema molitvi ovoj? za u vechoj darxati nju cini od ſvakake molitve oſtale? A tko molim vaſ bolje od Iſuſa znati, i ſpoznati moxe, sto drago, i ugodnoje Ocu ſvome Nebeſkome? Akobo imalibiſte prosnju kakovu dati kralju, ter da takovu upiſaobi vama ſin njegov iſti jako od njega ljubljen, ſumnjili nebiſte doiſto, da uſlisana bitiche prosnja vasa od Oca njegova, znano buduchi dobro vama, da nitko tako, kako ſin naklonjenje ſpoznati moxe Oca ſvoga. Ako dakle upitanja, kojaſe uzdarxe u Oçenasu, narekaoje Iſuſ, koi neſamoje ,Sin Boxji, da iſti Bog ſ-Ocem ſvoim, kakovo ufanje imati mi nechemo, molim vaſ, po takovoj molitvi za uſlisani biti, buduchi da u njoj ſpoznava Otac Nebeſki riçi iſtoga ,Sina ſvoga? *Amica*, govori Ci-

priano ſveti, *et familiaris oratio est apud Deum de suo rogare: agnoscit Pater Filii sui verba.* A paka tko bolje znati moxe od Iſuſa, sto potribnoje nama, i sto duxniſmo mi proſiti za dobro, i haſan nasu, buduchi on nas Odvetnik priljubljeni, i koi xeli ſpaſenje dusȧ nasih? Da uçiobih vaſ molitvu, koju ſvi ukup uçinilibi bili Anjeli, ſvi ,Sveci, i priblaxena Majka Maria, ufanje veliko u takovu poſtavilibiſte, znajuchi dobro, koliko ſvi ovi vaſ ljube: a jedali naſ neljubi Iſuſ, ter bolje poznaje, stoje potribno nama, nego ſvi ,Sveci, i ,Svetice Boxje? koliko dakle tvardno nebi imalo biti ufanje nase, i ſtalno, da po molitvi ovoj uſlisani bitichemo?

Stoje faide dakle xalovatiſe vama o ſiromaſi, neumni, i priproſti ljudi, da piſati neznate, i da zato neznate, koja molitva zaprietabi bila pri Bogu: a kakova, molim vaſ, molitva draxa moxe biti Bogu od one, koju iſti uçini Iſuſ? Da stilibiſte ſve kolike ſvita knjige, bolju od ove nebiſte doiſto nasli, jere neima çovika koi tolikobi bio mudar, toliko raſvitljen, i koi toliko poznaobi potribe nase, kakobi Iſuſ. Vi paka o poboxne duse, da ſpoznalibiſte, koliko izvarſna, i zaprietaje pri Bogu molitva ova od Oçenasa, nebiſte toliko nemirni bili Iſpovidnikom vasim, da nauçe vaſ novu kakvu, i lipu molitvu. *Deus solus*, govori Tertulian, ſam Bog, i nitko drugi nauçiti naſ mogase, kako moliti imamo njega, *docere potuit, ut se vellet orari:* i to ſ-oſobitim uçini on naçinom u molitvi od Oçenasa. Takoje o Karſtjani, u molitvi ovoj ſam Bog jeſt Uçitelj, onje, koi naſ moliti uçi. Sto dakle istemo vise, sto boljega xelimo imati? U napridak dakle ova neka bude nasa najdraxa molitva, u ovoj poſtavimo za uſlisani biti ſve ufanje nase: ovu dobro znajmo izrechi, jere ſtalni jeſmo, da ova vise oda ſviu druzih dragaje Bogu, buduchi on ſam uçini nju: *quæ omnino magis placebit Deo, quam ea, quam ipse composuit?* govori Ciprian ſveti.

Ali za çiniti mochi molitvu takovu, nije zadosta samo znati izgovarati riçi, koje u njoj se uzdarxe, bez razumiti ono, sto u njoj se nalazi. Ispovidati imamo o Karstjani moji, da velika, i strasnaje nasa neznanost: stogod nas ovdi ima, izmolimo toliko puta kroz dana molitvu ovu od Oçenasa, ima tridesset, çetvardesset, i pedesset godistâ, da takova se od nas moli, nistanemanje tkoje od nas, koi znaobi dokazati, stose u njoj uzdarxi? i sto po njoj Boga prosi? Pristupi naparvo ti o sinko, ti o kcheri, ter dokaximi, sto prosis Boga, kada velis, *svetise ime tvoje*, oli kada prosis, da *pride kraljevstvo njegovo*; i tako od ostalih pitanjâ? Za toliçima litima, sto izgovarate molitvu ovu, joste dospili niste za razumiti u njoj riç jednu; ter kako izgovarati nju moxete s-poboxnostju onom, koja se potribuje, kako spoznati kripost nje, i izvarsnost? Uçimose nju dakle sada, i izvidimo, sto u svakome uzdarxise pitanju od Oçenasa.

Prie nego na upitanja dojdemo, imate znati o Karstjani, da Isus Nauçitelj nas uçio nasje pridstaviti pitanjem takovim pridgovor kratki jedan za uzbuditi ufanje, i ljubav prema pridobrome Ocu nasemu, kome govoriti imamo. I pridgovor takav se uzdarxi u riçih onih, *Oce nas, koi jesi na Nebesih.* Upazite odma priveliku Boga nasega ljubav, koju za nas on ima. On tada, kada pristupljamo prid njega za prositi po molitvi od Oçenasa milosche osobite od njega, hoche, da zvan bude sa slatkim imenom od Oca nasega. Ja ovdi dokazati nechu vama priveliku çast nasu, koju udili Bog nama potistenome stvorenju svome, kada dopusti, da Ocem zovemo njega, niti kakove mi, kakono sinovi njegovi buduchi, ispuniti imamo, jere od stvari takove zadosta govorih u tomaçenju parvoga sklјana Vire Apostolske, *Oca svemoguchega.* Ter zadosta bitiche meni, da premislite priveliku dobrotu njegovu, koi moguchise pustiti zvati Bog veliki, Bog strahoviti, Bog jaki, oli

kralj varhu ſvih kraljà, hoti raje, i odibra, da imenom ſlatkim od Oca zovemo njega, i to zato, da ſ-uzdanjem, i ſtalnoſtju za zadobiti ona, koja proſimo, prid njega moglibiſmo priſtupiti, kakono zna priſtupiti ſ-prosnjom ſin jedan prid Oca ſvoga: *ut filius ad Patrem, filiali affectu, filiali fiducia, imo securitate*, govori Gaetan, jere Goſpodin ſlugi ſvome kratiti moxe, sto proſi, ne ovako Otac ſinu ſvome, kadaje praviçna prosnja.

Ako dakle dobri nas Bog hoche, daga zovemo Ocem, i veſeliſe, da mi ſinovi njegovi jeſmo, kako miloschu, molim vaſ, kratiti mochiche nama? *quid enim non det filiis petentibus*, govori Aguſtin ſveti, *cum hoc ipsum ante dederit, ut filii essent*. Koliko dakle ufanje neima biti nase za zadobiti ſva ona, koja po molitvi od Oçenasa proſiti budemo? Zadoſtaje rechi, da poſo imamo ſ-jednim ljubezljivim Ocem, koi moxe, i hoche ſvako nama udiliti dobro. I ako ſtalniſmo za zadobiti od zemaljſkoga Oca nasega ono, sto proſimo, i to zato jereje nas Otac, koi ljubi naſ vise, nego nijedan oſtali, koliko veche uzdani biti nechemo u pogledu Nebeſkoga Oca nasega? koliku dakle uzdanoſt imati mi nechemo za zadobiti ono, sto proſimo, razmisljajuchi, da pridobri nas Bog, prie nego na pitanja priſtupimo, hoti biti zvan od naſ ſ-imenom Oca?

A jedalibiſte znali rechi meni o Karſtjani, zasto izgovaramo Oçenas, a ne Oçe moj? znateli zasto? jere Bog hoti biti ſpoznan od naſ kakono opcheni Otac naſ ſvih, i mi ſvi kolici njegovi imamoſe zvati ſini, i buduchi mi bratja, ljubiti imamoſe meju ſobom, i jedan za drugoga moliti. Veſelteſe dakle o ſiromaſi, neumni texaci, i ſluge, buduchi da iſtoga imate Oca, koga Kralji, Ceſari, Ercegi, i oſtali plemeniti imaju na ovome ſvitu. Vi paka o Bogaci, o Moguchi, i Goſpodari zaniçovati nemoxete ſiromahe, i Rukotvorce, buduchi o-

ni bratja vasa: takoje, istoga oni imaju Oca, koga i vi: a kako molim vas, izgovarati moxete istinito riçi ove, *Oçe nas*, ter ispovidati, da istoga s-njima Oca imate, ako paka nesamo neljubitejih, paçe radite s-njima kakono suxnjima, i nepriateljima vasima? *Admonentur hic*, govori Agustin sveti, *divites, vel genere nobiles, non superbire adversus pauperes, quoniam simul dicunt Deo, Pater noster, quod non possunt vere, ac pie dicere, nisi se Fratres esse cognoscant.* Kada dakle molitvu ovu od Oçenasa moliti budemo, spomenmose, da govoriti imamo svih nas opchenome Ocu jednome; ter ovako spoznavajuchise mi bratja meju nama, dokaxujmo, da sve ono, sto prositi za nas budemo, prositichemo i za ostalu bratju nasu, i dobro, koje xelimo nama, da xelimo i njima. Çinechi mi ovako, o koliko drazi postatichemo pridobrome Ocu nasemu: buduchi da tada dokazatichemo ljubav nasu prema Nebeskome Ocu, xelechi, i istuchi, da veliki broj bude onih, koji ljubiti njega budu, i istome sluxiti, radi çesa prosimo milosche ne samo za nas, da i za bratju nasu: i u istome dokazatichemo vrimenu ljubav prema nasome iskarnjemu, kome ne samo xelimo, da i prosimo od Boga dobro svako: i dokazajuchi mi ovu dvoju ljubav, drazi se to vise postatichemo Bogu, i milosche, za koje moliti budemo, lakse zadobitichemo od njega.

Govorise joste, *koi jesi na Nebesih.* Jedali nije dakle Bog u svakome mistu? zasto dakle izgovaramo, *koi jesi na Nebesih?* uzrokje ovi, jere, akoprem Bog s-neizmirnostju svojom svagdi se nalazi nistanemanje u Nebu, kakono u mistu pribivalista svoga pustise spoznati, ljubiti, i uxivati od dusâ blaxenih. Na svitu ovome rechise moxe, da pribiva on, kako nepoznan bez primiti poklonjenja ona, koja pristojese privelikome njegovome Veliçanstvu, kadi paka na Nebu çastjen, i ljub-

ljen jest kakono veliki Bog, i primoguchi kralj, koi u sebi jest, ter svi kolici oni blaxeni dusi za çast priveliku imaju poznati njega, ljubiti, i njegovu prisvetu ispuniti volju: *omnes cognoverunt a minimo usque ad maximum.* Koliko razveseliti dakle nebi imalo sarce nase znati, da pridobri nas Otac, kome govoriti imamo, osobitim pribiva naçinom na Nebu; jere, ako spotan, i uvridjen jest na zemlji, znamo barem, da u onoj Nebeskoj visini, kakono u pribivalistu svome od svih jest ljubljen, spoznan, i çastjen. Paçe Nebo, u kome pribiva nas Bog, misto jest, u kome drugose neçini, nego poznati, ljubiti, i çastiti pridobroga, i priljubezljivoga Oca nasega. Izvise, kolika nebi imala ponixnost biti u nas, kada pristupljamo k-molitvi, razmisljajuchi, i znajuchi, da, akoprem govorimo Ocu nasome, jest on Otac jedan plemenit jako, Otac Nebeski, koi varhu svih Nebes uzdixe Pristolje svoje? Na pokon, spoznajuchi mi, da Otac ovi nas, nije siromah, i zemaljski, da Otac Nebeski, Otac vele bogat, Otac koi stvorioje Nebo, i zemlju, koliko nechemo uzbuditi u nas ufanje za zadobiti od njega dobra privelika, i dostojna takova Oca jednoga, dobra ne zemaljska, da duhovna, i Nebeska, dobra, koja odgovaraju plemenschini, i moguchnosti toliko velikoga Oca.

Stose vidi sada vama o Karstjani od pridgovora ovoga, iliti priprave k-pitanjim, koja çiniti imamo u Oçenasu? O kolikoje dobar nas Isus, koi hoti nas nevoljne, i nedostojne grisnike izuçiti, kako imamo u nas uzbuditi ufanje. A kako molim vas, uzdani nemoxemo biti za zadobiti ona, ka prosimo, znajuchi, da prosimo takova Oca jednoga, koi ljubi nas, kakono sinove svoje, i koi svemoguchje, i vele bogat! Eh neka bude blagoslovljen hiljada, i hiljada krat Nauçitelj nas takav ,Sada kakvo bitiche pitanje, koje parvo u molitvi ovoj uçinitichemo Bogu, poklam zazivasmoga slatkim

imenom Oca? Parvo pitanje bitiche ovo: *,Svetiſe ime tvoje.* Sto hoche rechi: molimote o dobri nas Oçe miloschu ovu, da priſveto Ime tvoje, iliti iſti ti budes oda ſviu ſpoznan, çaſtjen, poſluxen, i ljubljen, da ſvi kolici ljubilibi dobrotu tvoju, a bojaliſe Pravice tvoje. Takoje o Karſtjani, ovoje, sto oſobito xeliti, i proſiti imamo, da Otac nas Nebeſki od ſvih ljubljen bude, od ſvih bude ſpoznan. Buduchi paka, da mi ſ-jakoſtju nasom toliko zadobiti nemoxemo, proſimo tvoju pomoch, ter ſe utiçemo k-ſvemoguchnoſti tvojoj Çini dakle o pridobri Oçe, da ſvi tebe ljube, da ſvi tebe çaſte. O koliko ſrichni nebiſmo mi bili, ako vaſ ſvit, i ſvi kolici narodi ſpoznali, ſluxili, i ljubilibi dragoga Oca nasega! ſrichni velim, i blaxenibi mi bili joste na ovome ſvitu. Ovoje dakle, sto oſobito proſimo tebe o Boxe, ovoje, sto najveche xelimo, i istemo; daſe ſveti Ime tvoje.

Koliko lipo pitanje jeſt ovo o Karſtjani, i koliko ugodno Bogu, ter ſvakim razlogom parvo ima biti, jere ako na ovome pribivamo ſvitu jedino za ſluxiti Bogu, i ljubiti njega, sto oſobito iſkati imamo, ako ne çaſt, i ſlavu njegovu? Sto vise na ſarcu ima pribivati nasome, ako ne iſkati, da dobri Bog nas od ſvih poznan bude, i ljubljen? Proſimo dakle ſtvar takovu njega, i proſimoga iz pravoga ſarca. O koliko ugodnoje Bogu çuti, da mi prie, nego proſimo njega za potribe nase, molimo, i istemo çaſt, i ſlavu njegovu! Ter ovoje prava ljubav o Karſtjani, koju mi kako ſini njegovi dokazati imamo prema tako dobrome Ocu. Ali upitam vaſ ja o Karſtjani moji, chutimoli mi u ſarcu nasome ovu xelju pravu, i iſtinitu, da Bog od ſvih ljubljen bude, i çaſtjen? jedalije oſobita miſao ova pameti nase? Eh, ako iſtinito govoritichemo, imamo rechi, da çaſt, i ſlava Boga nasega pri naſ ſtvarje najpoſlidnja. Meju tolicimi miſli, koje po nochi, i po danu

misajuſe u pameti nasoj, neznam, jedali jedna nalazichheſe, koja ciljalabi na Boga, i njegovu çaſt, jere ſvaka ſtvar druga vise nama ſtoi na ſarcu od ove. A sto çinimo, molim vaſ kroz ciloga dana, kroz chedna, kroz ciloga lita, za ſlavu rasiriti Boxju? Tarſimoſe, i ne malo za zadobiti dobra, i ſluxbu dici nasoj, trudimoſe, i muçimoſe za poveksati druxinu nasu, a za Boga, i çaſt njegovu sto çinimo, molim vaſ? ſ-kakovim dakle obrazom moxemo izgovarati, i proſiti Boga u Oçenasu, da nekaſe ſveti ime njegovo, i da ovo oſobitim xelimo mi naçinom, i da ovo najparvoje, sto proſimo njega?

Idimo naparvo, ter izvidimo, sto joste zlamenuju riçi ove, *ſvetiſe ime tvoje.* Sto dakle pitamo po riçih ovih? jedali moxebit nije zadoſta ſveto Ime Boga nasega u ſebi? jedali nije Bog poçetak, i uzrok ſvetoſti ſvake, ter prozvan na Nebu bez priſtanka od ſviu blaxenih duhovâ ſvet, ſvet, ſvet? Kakova dakle potribaje iſkati, i pitati, da ſe vise ſvetiobiſe ime njegovo? imate znati o Karſtjani moji, da ſvetiti neſamoche rechi ſveta çiniti, da i çaſtiti koga kako takova: ovako na priliku govorimo ſvetiti blagdane, ne da mi takove dane çinimo ſvete, nego dajih postujemo kakono poſvechene Bogu. Kada dakle govorimo Bogu, ſvetiſe ime tvoje, ne istemo, da ime njegovo, iliti iſti Bog, koi po ſebi iſtome neizmirnoje ſvet, poſtane ſvet, buduchibo on iſta ſvetoſt, drugu joste, i vechu ſvetoſt od one, koju ima, zadobiti nemoxe, ter ne proſimo drugo od njega, nego da çaſtjen, postovan i darxan kako takav bude od naſ: *non sic petitur*, govori Aguſtin ſveti, *quasi non sit sanctum nomen Dei, sed ut sanctum habeatur ab hominibus.* Ali na kakav naçin, upitatichete vi mene, ſvetiti budeſe od naſ priſveto njegovo Ime? na iſti, odgovaram vama, naçin, na koi ſvetujuſe blagdani. To jeſt, kakogodir poſvechenje blagdana na dvoj çiniſe naçin, tojeſt uzdarxechiſe od dila ſluxbenih, i

trosechi u molitvah dan takav, ovako ſvetiti imamo, çaſtiti, i za takova ſpoznati Boga nasega, i Ime priſveto njegovo, da neſamo çuvatiſe imamo griha, i dila çiniti povoljna, i ugodna njemu, nego izvise iſkati, da i od druzih çaſtjen, i neuvridjen bude.

Karſtjani moji, ja ſe ſpominjam, da dokazah vama u drugoj priliki, da neſamo Koludri, i Redovnici zadobiti imaju, i rasiriti ſlavu Boxju; ne ne, nemojte to ſuditi, paçe ſvi, sto naſ ovdi ima, moxemo, i imamo ſtvar çiniti ovu. ‚Svaki Karſtjanin, budi neuman, i priproſt kolikoſe hoche, ſvetoſtju xivljenja ſvoga, i ſ-dobrotom dila ſvoih uçiniti moxe, da Bog i oda druzih çaſtjen, i proſlavljen bude: *videant opera vestra*, govori nam zato Iſuſ u Vanjelju ſvetome, *et glorificent Patrem vestrum, qui in Cœlis est.* Na priliku, eto ondi Oca onoga obitili, koi ſ-dobrim izgledom, i ſpaſiteljnim, koga daje, naukom dici, i druxini ſvojoj, iste, i çini, daſe uzbudi u njih ſtrah Boxji, i daſe ſveti po njih Ime Boxje: da ſpoxnaju, kolikoſu duxni Iſuſu, i kako ljubiti varhu ſviu ſtvari imaju njega. Eto divojku onu, kako lipo, i doſtojno zna ſvetiti Ime Boxje tada, kada ſ-krotkoſtju izglednom ſvojom, ſ-poſluhom prema ſtariim ſvoim, ſ-poboxnoſtju oſobitom u Carkvi ſvetoj, i zaniçovanjem izpraznoſtî zemaljſkih, i taste ljubavi pozivlje ſ-izgledom ſvoim jednake ſebi na naſtojanje kripoſtî iſtih Eto onoga texaka, onoga Rukotvorca, kako neſamo çaſti on Boga po dobrome xivljenju ſvome, da mice i druge druxbenike ſvoje na iſpunjenje duxnoſti takove, videchi oni njega ſtarpljeno podnasati trud dila ſvoga, i u ſrid nevoljà ſvoih çujuchiga blagoſlivljati Boga, i pripovidati neizmirnu dobrotu, i Miloſardje njegovo. Jednom riçju, ſvaki çovik u ſtalisu ſvome ne ſamo pitati ima, da ime Boxje ſvetilobiſe, da izvise po ſvoih dobrih dilih iſkati, i zadobitije duxan, da i od druzih ſe ſveti ime Boxje.

Ali stobi bilo, molim vaſ, ako mi na miſto siriti ſlavu Boxju po ſvetoſti xivljenja, i dilà dobrih nasih, uzrok biſmobili ſ-opakim xivljenjem nasim, da poſtane Bog pſovan, i uvridjen? jedali laxci poſtali nebiſmo prid Bogom tada, kada dokaxujemo u Oçenasu, da meju ſvima, koja xeliti moxemo, najveche, i najparvo jeſt ovo; da ſe ſveti ime priſveto njegovo. Pavao ſveti govorechi zlobnim Karſtjanom, veli ovako njima. *Per vos blasphematur verbum Dei inter gentes:* po vaſ pſujeſe riç Boxja meju pogane. Takoje o Karſtjani, miſmo oni zaiſto, koji ſ-nasemi griſi uzrokſmo, daſe Bog pſuje. I za bolje razumiti iſtinu ovu, çinmo raçun o Karſtjani, da nevirnik, oli poganin kakav doide meju nama pribivati, ter xelechi takav izuçen biti od zakona, koga mi iſpovidamo, reklobiſe njemu: poglei na ono, sto Karſtjani rade, znati imas, da naſlidniciſu oni Iſuſa zakonitelja ſvoga; radi çeſa xivu polak danoga ſebi nauka, çine ono, sto Iſuſ çinjaſe: marze na ono, sto odurjavase Iſuſ, ljube ono, sto on ljubljase: ovoje njihov zakon, ovoje duxnoſt, koju iſpuniti imaju, i na iſpunjenje koje podvezaliſuſe oni na ſvetome karſtu, i obljubise biti naſlidnici Iſuſa zakonitelja ſvoga. Ova ovako poſtavna poſtavimo, da poganin takav ovako izuçen, iduchi po ulicah, ulizech u Carkve, ulizech u kuche nase, vidiobi tolike neçiſtoche, çuobi tolike kletve, i gnuſni razgovori, upaziobi pogardjenja ſvetih miſtà, tolike nepravde u prodavanju, i kupovanju, pianſtva, tatbine, ſvetogardnoſti; videchi velim ſva ova, i druga joste oſtala mnoga u naſ, stobi ſudio, molim vaſ, poganin takav od zakonitelja nasega Iſuſa? Nu çujte po uſtih Aguſtina ſvetoga, sto rekobi takav: ako Iſuſ uçiobi bio ſtvari ſvete, i Karſtjani çinilibi ſveta dila: *sancta a Christianis fierent, si Christus sancta docuisset.* Kako biti moxe dobar Meſtar, ako diaci njegovi tolikoſu zlobni? *quomodo bonus Magister, cujus tam malos videmus esse discipulos?* Vidi, i upazi, sto çine Karſtjani,

i pametno mochiches ſpoznati, sto uçi njihov zakonitelj: *vide Christianos, quid agant, et prudenter potes de ipso scire, quid docet.* Evo opake, ſtrasne, i ſvetogardne zaglave, koju polak nauka Aguſtina ſvetoga uçiniobi nevirnik on od opakoga xivljenja nasega, jedali dakle nije iſtinito ono, sto govori Pavao ſveti, da mi uzrok jeſmo, ako pſujeſe Ime Boxje: *per vos blasphematur verbum Dei.*

Ako xelimo dakle o Karſtjani moji dobro çiniti pitanje parvo ovo, od Oçenasa, koje uçio naſje Iſuſ, nije zadoſta nama iſkati ſlavu, i çaſt njegovu ſamo ſ-jezikom, oli xeliti nju u nasome ſamome ſarcu, da izvise po dobrome, i izglednome xivljenju nasome rasiriti imamo nju: da ovako videchi pogani, i nevirnici pravednoſt dilà nasih, zapuſtivsi krive Bogove ſvoje, ſadruxilibiſe ſ-nama u çaſtjenju pravoga Boga: *relictis Idolis suis, convertantur ad Deum vivum, et verum.* Zali paka Karſtjani da maknulibiſe na oſtavljenje grihà ſvoih, i da ovako ſvi u kup ljubilibiſmo Boga nasega, i njemu ſluxili virno, i ovo jeſt, sto proſimo Boga, kada izgovaramo, *ſvetiſe ime tvoje.*

RAZGOVOR XXIX.

Pridi kraljeſtvo tvoje.

Stoſe vidi dakle vama o Karſtjani moji od lipe molitve ove od Oçenasa? jeſteli dakle zadovoljni, da çuliſte u prosaſnome razgovoru mome, koliko velika, koliko plemenita, i koliko draga Bogu jeſt molitva ova? znajuchi dakle vi, koi uçini molitvu prilipu ovu, i stoſe uzdarxi u parvome od iſte pitanju, *ſvetiſe Ime tvoje,*

vidim vaſ ſ-velikim moga ſarca veſeljem iznova u kupſpravne, i xeljne za çuti iztomaçenje pitanja drugoga molitve iſte. Imate pravo, jere proſechi mi po molitvi ovoj dobro ſvako, potribnoje vama znati, sto proſiti imate, i naçin, kako prosnje vase çiniti imate.

Poklam dakle kakono dobri ſinovi, iſkaſmo, i pitaſmo najparvo çaſt, i ſlavu dobra Oca nasega, govorimo u drugome pitanju: *pridi kraljeſtvo tvoje.* Sto dakle razumimo mi o Karſtjani proſiti Boga, kada takovo çinimo pitanje njemu? Znati imate, da na dvoj naçin proſimo Boga, da pride kraljeſtvo njegovo: u parvome proſimo, da poruseno poſtavsi kraljeſtvo Vraga paklenoga, i prokletoga griha, doſpiobi dan on, u kome on mirno, ſtalno, i jedino kraljevaobi varhu ſvega ſtvorenja: u drugome paka, da mi za xivotom nasim uxivatibiſmoga mogli u kraljeſtvu njegovome. Ter jedali nije lipo pitanje ovo, koje na dvoj ovi naçin çinimo mi Bogu? Poçmimo dakle od parvoga: Dokleſmo na ovome ſvitu: akoprem Bog ſam, jedini, i naravſki Otac jeſt ſtvorenja ſvakoga, nistanemanje Vrag Pakleni nepriatelj njegov, poſvoja, kako ſvaki ſpoznati moxe, veliki dio takova goſpodarſtva njegova: ter kraljuje i on u dusah nasih po ſmartnome grihu; paçe toliko poſta kraljeſtvo, i vladanje njegovo, da u velicini, i sirini prioblada kraljeſtvo iſtoga Boga. A kolikojih neima podloxnikâ, koji mu ſluxe, ter dan, i noch trudeſe, i muçeſe za veche çiniti kraljeſtvo njegovo! koliko onih, koji odmetnici hudo poſtaju pridobroga Goſpodina ſvoga, za ſdruxitiſe mochi ſ-Vragom paklenim! moxeſe doiſto rechi, da zloba, i grih poſvud ſada kraljuje, i vlada, da Diavol pakleni u najvechome dilu ſvita uzdignu priſtolje ſvoje, i poſlusan uçini ſebi neizbrojeni broj naroda: A metimtoga nas dobri Bog, nas ljubezljivi Otac, i kralj nas pravi, i iſtiniti jeſt zaniçovan, spotan, i zahichen od vechega dila ſvita: metimtoga ſliditelji nje-

govi, i uçenici progonjeni, i pogardjeni jeſu. Ter jedali nije zadoſtno ovo za ſmutiti ſarce nase? jedalinebiſmo imali plakati, ter gorke prolivati ſuze, viditi, da zloba okrunjena radujeſe, i proſlavi, a da çiſtocha, i pravednoſt ſe tlaçi? viditi toliku bezobraznoſt, ſ-kojom nepriatelji Boxji ſilno vladaju ſ-tolicima dusama?

Ali dajmoſe mir o Karſtjani moji, ter nemojmoſe toliko mutiti u ſarcu nasome, jere imamo znati, da doſpitiche, dan, i koi moxebit daleko nije, iliti dan opchenoga ſuda, u kome grih ſkonçanche biti, bitiche ſtrasno pedepſani nemili grisnici, i biti zakovan, i vezan tako Diavol pakleni, da jakoſt imati neche vise za nauditi nama. Eh kakav dan ſlavnoga pridobitja za Iſuſa biti ov hoche! *cum evacuaverit,* govori Apoſto ſveti, *omnem Principatum, et Potestatem, et virtutem,* kada baciti bude od priſtolja, i ponixiti prid nogama ſvoima ſve nepriatelje ſvoje, i podjarmiti kraljeſtvo drugo ſvako, on ſam kraljevati bude ſ-lubavju u virnih ſvoih, i ſ-pravdom u nepriateljih ſvoih. Eh koliko lip dan bitiche ov, u kome grih jedan put imatiche ſvarhu, niti ikada viditichemo uvridjena Boga! Ali kada kada doſpitiche dan toliko ſrichni? Eh proſimoga od Boga bez priſtanka, i ſuzama na oçiu, da barſobi doſpio: kako naſ nagovara Aguſtin ſveti: *desiderare, ut transeat iniquitas, et veniat Regnum Dei.* I Apoſtô Ivan ſveti naſ utemeljuje, da nemirnoſt, i ugodnoſt, koju chutimo u naſ u pogledu xeljnoga onoga dana, u kome pridobljenche biti grih, i hudoba paklena, Iſuſ paka kraljevati mirno, jeſt za naſ zlamenje ſtalno, i nedvojbeno, da ljubav nasa prema Bogu, ljubav jeſt doiſto ſvarsna: *in hoc perfecta est Charitas, ut fiduciam habeamus in die judicii.* Veſeltese dakle o duse pravedne, veſeltese iz pravoga ſarca, jere ſrichni takav dan vech nije daleko: *appropinquavit in vos Regnum Dei.* Za çaſ, za

çaſ doſpitiche ſud opcheni; koi od tolike ſlave, i pridobitja bitiche za Iſuſa, Spaſitelja naſega. Ako ſada ſe xalujete viditiga ſpotana, i uvridjena, veſelteſe, jere u onome danu kraljevatiche ſam on oli ſ-Miloſardjem ſvoim varhu pravednih, oli ſ-Pravdom varhu grisnikâ: metimtoga za ſada, dokler doſpie dan takav, plaçite, cvilite, i proſte Boga marljivo u molitvi ovoj od Oçenasa, da dojde kraljeſtvo njegovo.

Vi paka o grisnici bratjo moja, koji tvardokorno napridujete u zlobnome xivljenju vasemu, iſtinaje, da çinite dobro, kada molite molitvu ovu od Oçenasa, paçe duxniſte nju moliti, jereju molite u ime ſve Carkve, buduchi takove uda: ali stoſe vaſ dotiçe, znateli vi, sto pitate tada, kada izgovarate u Oçenasu, *pridi kraljeſtvo tvoje?* Vi, govorechi pravo, proſite tada Boga, da priteçe pogubljenje vikovito vase: jere, neimajuchi on kraljevati mirno, akone za opchenim ſudom, u kome, kako dokazah, ſkonçan grihche biti, i ſnjim oſudjeni ſ-vikovitom pedepſom grisnici, pitajuchi vi kraljeſtvo njegovo, proſitega, da dojde barzo kraljevati varhu vaſ ſ-Pravicom ſvojom, da uzamsi vama ſvu ſlobod, i goſpodarſtvo, koje do ſada zlobno uxivali jeſte, u nemilo vaſ poſtavi ſuxanſtvo, da kakono potistene ſuxnje ſtrasnimi vaſ zakova verugami, jere ovoje naçin, na koi on kraljevati hoche varhu vaſ o nemili grisnici. Eh kakovoje pitanje ovo, koje vi o grisnici çinite Bogu! buduchi daga molite, da koliko barse salje varhu vaſ pedepſe zaſluxene. Jao, i jao vama, govori Duh ſveti, koji goſpodnji dan xelite: *veh desiderantibus diem Domini*

U napridak dakle, hotechi moliti vi o Karſtjani molitvu od Oçenasa, i pitati, da dojde kraljeſtvo njegovo, iſpitajte najparvo dusevnoſt vasu, i ako nalazili budete, da u njoj grih vlada, odurjavajtega varhu zla

ſvakoga cichu ſtraha, da'çinechi vi pitanje takovo, potezali nebiſte to bolje varhu ſebe zaſluxenu vikovitu pedepſu: jere ovoje moxebit i nakanjenje Carkve ſvete zapovidati, i hotiti, da ſvi kolici, toliko pravedni, koliko grisnici iſto u Oçenasu pitanje çiniti imaju, akoprem ovim ſtrahovito ovo poſtati ima, i to zato, da ſpoznajuchi zlo, i pedepſu, koju ſ-takovim pitanjem istu od Boga, pitanje iſto ovo za potaknutje ſluxilobi njima za od prokletoga izbavitiſe griha, bojechiſe, da uſlisao nebi Bog molbu njihovu, ter udilio pedepſu, za koju njega proſe. Ako paka u pogledu ſvega ovoga, bitichete o grisnici bezobrazni na toliko, da i çinechi vi pitanje takovo, tvardokorni xivitichete u grihu, nemojte dvoumiti da uſlisani biti nechete prie, nego vi miſlite: Pravica Boxja pripravna dokazatichеſe molitvam vasim: kraljevatiche Bog varhu vaſ ſuprot volji vasoj, i ſpoznatichete do mala, koliko neſrichnoje za vaſ kraljeſtvo ono, koje vi pitate, i istete.

Ali oſtavimo na ſtran nemile, i tvardokorne grisnike, od koih, ufatichuſe, da nijedan ovdi meju vama o Karſtjani ſe nenalazi. Vi dakle, stogod vaſje ovdi, koji oli ſvejer vasu oçuvaſte pravednoſt, oli nikada nexelite vech grisnici biti, razumiliſte zadoſta, ſ-kakovim maknutjem ſarca çiniti imate na parvi naçin pitanje ovo Bogu, da ſe ſkonça jedan krat prokleto kraljeſtvo griha, i paklenoga Vraga, i da ſam Bog neka kralju-je varhu ſvega ſtvorenja. Ali ſvarsiti neimaju u tome ſamome xelje, i pitanja vasa, imate na parvo joste pochi, i proſitiga, da doſpiobi ſrichni dan oni, u kome za ovim nevoljnim xivljenjem prietibiſte bili u onu ſrichnu, i Rajſku domovinu, u kojoj kraljevaobi Bog u vaſ, a vi ſ-njim zauvik: i ovoje drugi naçin, na koi çiniti imate pitanje ovo: *pridi kraljeſtvo tvoje.*

Takoje o Karſtjani moji, tada ſamo, kada budemo u Nebu, Bog ſvarsno kraljevatiche u naſ; jere dokler na ovome pribivamo ſvitu, akoprem kraljuje on u naſ ſ-miloſtju, i ljubavju ſvojom, nalaziſe ſvejer u naſ stogod, sto nepravednim ſuprotiviſe naçinom kraljeſtvu njegovome, i uzrokuje, da kraljevati u naſ mirno nemoxe, Kadi paka u Raju to biti neche: jere nista ondi nalazitinecheſe, sto od ſtrane nase ſuprotivitiſe bude najſvarsnome Goſpodarſtvu njegovome: Bog ſam, i jedini bitiche goſpodin ſvih naſ, ſarca nasega, i duse nase; ſam Bog ſa ſvimi ſvoimi izvarſnoſti kraljevatiche u volji, ſam u razumu, ſam u pameti, ſam, i jedini Bog, ne pût vise, ne poxude, ne naſladnoſti, ne prikoredna naſ iſtih ljubav kraljevatiche tada u naſ, i varhu naſ o Karſtjani. O koliko lipo, i koliko ſrichno bitiche kraljeſtvo ono. Kolika ſricha neche biti nasa, kada rechi budemo mochi: *fecisti nos Deo nostro Regnum!* poſtaſmo ſada kraljeſtvo Boxje; on ukup kraljevatiche u naſ, i kraljevatiche uvik, i mi takojer ſ-njim kraljevatichemo! *Fecisti nos Deo nostro Regnum.*

O Nebo, o Nebo kolikoſi xeljno! o lipa, i draga Domovino, kada doſpitiche ſrichna ura ona, kada u tebi pribivati budemo? Nemoxemo vise pribivati na ſvitu ovome tminâ punome. i zla ſvakoga, paçe mnogo vech vrimena pribivamo u njemu: *heu mihi, quia incolatus meus prolongatus est* O lipo kraljeſtvo, o ſrichno kraljeſtvo! Eh kada molim vaſ, oſlobodjeni od ſuxanſtva poxudâ nemilih Ercegi poſtatichemo kraljeſtva takova? Ter ovakovo imalobi biti chuchenje, ſ-koim imalibiſmo çiniti pitanje ovo u Oçenasu, *pridi kraljeſtvo tvoje.* To jeſt, imamo obchutiti xelju u iſtome vrimenu za ſdruxitiſe koliko pria ſ-Bogom naſim, koi jeſt ſve dobro nase; za uliſti u miſto ljubavi puno, kadi drugo ſe ne çini, nego ljubiti, blagoſlivljati, i hvaliti dobroga Boga nasega; i odlaziti jedan put od nevolj-

noga ſvita ovoga, u kome xiveſe ſvejer u pogibilu velikome griha. Ova paka xelja za ſdruxitiſe ſ-Bogom, i pochi uxivatiga neima biti ſamo u naſ tada, kada Oçenaſ molimo, da ſvejer, i u ſvakome nasome poſlu xeliti, i iſkati imalibiſmo zadobljenje Nebeſkoga Raja. Radi çeſa govori Auguſtino ſveti, da xivljenje dobroga Karſtjana nepriſtanaje xelja: *tota vita Christiani boni est desiderium.* Jere znajuchi, i virujuchi Karſtjanin kroz vire ſvete, koliko bogato, i blaxenoje kraljeſtvo ono, kojega çeka, koliko lip, i ljubljen jeſt oni Bog, koi placha njegova hoche da bude, i njegova baſtina, imobi bez priſtanka njega xeliti, kako xeljasega vruche ſvoje vrime Okrunjeni Prorok govorechi: *concupiscit, et deficit anima mea in atria Domini.* Imobiſe veſeliti, i ufati, da do mala doſpitiche u lipu, i ſrichnu domovinu onu: *lætatus sum in his, quæ dicta sunt mihi in Domum Domini ibimus.* I kakono jelen xedan ide istuchi vodu, tako i on imobi xeljom izlaziti kakono zvan ſebe za dochi k-ſvome Bogu, koi jedini jeſt ogled ljubavi njegove: *quemadmodum desiderat Cervus ad fontes aquarum, ita desiderat Anima mea ad te Deus.*

A mi o Karſtjani, ſ-kakovim obrazom, i ſarcem takovo do ſada uçiniſmo pitanje? imaſmoli za iſtinu u ſarcu nasome toliku xivu, i uxganu xelju? Eh, ako iſtinito govoritichemo, iſpovidati imamo, da ſvaku ſtvar drugu xelimo zadobiti veche, nego tako lipo, i ſrichno kraljeſtvo. Toliko zaljubljeniſmo u ovi ſvit nevoljni, i himbeni, ſ-takovom xejom naſladjenja istemo zemaljſka, i toliko veſelo, i dragovoljno na ovome pribivamo ſvitu, da, akoprem ſ-uſtima pitamo od Boga, da pride kraljeſtvo njegovo, xelja nasa ſve ſuprotivno govori, ſarce nase ſva ſuprotivna iste, i xeli. Ah ſlipoſti privelike nase! a jedali nije ovo norovati za tako rechi ſ-Bogom? dokazati na obliçju, da ſe xeli kraljeſtvo njegovo, pitatiga bez priſtanka vise puta kroz da-

na: *pridi kraljeſtvo tvoje*, a paka bojatiſe, da berzo ne doſpi, i xeliti daſe produglji xivljenje na ovome nevoljnome ſvitu, i to za uxivati mochi tasta, i himbena njegova dobra?

A jedali nije iſtinito ovo o Karſtjani? govormo oçitnie, kolikojih neima na ovome ſvitu, koji ako moguche bi bilo njima, u vik pribivatibi xelili na ovome ſvitu, i veſelilibiſe, da odlaziti neimaju ikada! i nerazumim beſiditi ſamo od Plemenitih, Bogatacâ, i Velikih ſvita ovoga, da i meju vama o ſiromaſi, i texaci kolikojih neima, koji, akoprem tesko, i muçno vode xivljenje, koje za tako rechi, ſmart nepriſtajna zvatiſe moxe, xiviti vindarbi hotili, i xiviti ſvejer, bez ikada ſmarti podloxni biti? Oni paka, koji kakova uxivaju na ovome ſvitu dobra, akoprem himbena, i tastaſu takova u ſebi, zadovoljnibi bili uxivati ſvejer takova bez iſkati vecha, i ſtalnia, ter xelilibi daſe iſpune polak ſlova riçi one od Proroka: *Cœlum Cœli Domino; terram autem dedit Filiis hominum:* to jeſt, da Nebo bude za Boga, i Anjele njegove, ſamo da uxivati mogu mirno oni zemlju. A jedali nije ovo nakazno, i priveliko nechuchenje nase u pogledu Neba? koliko malo utistenje çine u ſarcu nasemu dohodecha vikovita dobra! A jedali nerazmisljamo o Karſtjani moji, da biti toliko zadovoljni ſ-dobrima ſvita ovoga, da chutiti ugodnoſt, i poçivati u ſtvorenju, koliko dabi bilo blaxenſtvo nase, i poſlidnja nasa ſvarha, da nexeliti zadobiti Rajſku ſlavu, jeſt zlo jedno toliko u ſebi, da zadoſtno biti moxe za odbaciti naſ zauvik od kraljeſtva onoga. Jere kako ljubitiſe Bog moxe, bez xeliti ſe ſ-njim ſdruxiti, i uxivati njega? kako imati moxemo Karſtjanſko ufanje, koje u ſebi drugo nije, nego xelja jedna, i ljubav, ſ-kojom ſe noſimo prema vikovitome dobru, koje, akoprem dalekoje od naſ, mogucheje vindar, za mochiſe zadobiti? Ter ako nebude u naſ ljubav

Boga, i kripost od ufanja, kako molim vas, spasitichemose?

Tada dakle, kada o Karstjani moji izgovaramo riçi ove: *pridi kraljestvo tvoje:* probuditi imamo u nas xivu xelju zadobljenja preblaxenoga onoga kraljestva; ali za mochi mi toliko uçiniti, o koliko pomochiche nama odurjavati nevoljno xivljenje nase, plakati u nasome sarcu, i podniti starpljeno njegovo nekratko tarpljenje: kako govori Apostô sveti: *ingemiscimus adoptionem Filiorum, expectantes redemptionem corporis nostri.* Drugako, koi blaxen, i popunoma zadovoljan se nalazi u ovome suxanstvu, u uxivanju nasladâ svita ovoga, i nesrichan se ne spoznaje, da razluçenje od poslidnje svoje svarhe, daleko od prilipe domovine svoje, i da meju hiljada pogibilî za grisiti se nalazi, nemoxese ufati, kako govori Agustino sveti, dache ikada ulisti u Rajsku slavu: *ille speret felicitatem, qui confitetur infelicitatem:* niti ikada postati grajanin srichnoga kraljestva onoga on, koi kakono putnik ovdi na svitu neplaçe, *qui non gemit ut Peregrinus, non gaudebit ut Civis, quia desiderium non est in eo.* Ova paka xelja za stati zlo na ovome svitu, odurjavanje takovo nasladâ svita, i darâ tastih njegovih, jeçanje u nas, da daleko se nalazimo od Boga nasega, i vrucha xelja za s-njimse sdruxiti, u koliko malome broju Karstjanâ se nalazi! A kako, molim vas, nije istinito ovo, ako vechim dilom na drugo se nemisli, nego kako ispuniti bise mogle sve xelje, akoprem prikoredne, nase, i zadobivsi nasladu jednu, istese odma druga, i to za uçiniti sve to ugodnie xivljenje nase, i slaje suxanstvo ovo nesrichno nase.

Vi o siromasi, o progonjeni, o texaci, i Rukotvorci plaçete, istinaje, se tuxite, i za tako rechi zdvoite, i doisto stoite zlo na ovome svitu: radi çesa tarpljenje takovo vase, i dodianje, koje od vasega chutite xivljenja lipa imalabi biti priprava vama za zadobiti Ne-

bo, i uzrok za çiniti vaſ ſve to vechim uxganjem, i neſtarpljivoſtju izgovarati pitanje ono: *pridi kraljestvo tvoje*: i vindar nije tako, jere plaç, i tugovanje vase ne cilja prema lipoj domovini onoj, nije oli ljubav Nebeſkoga Raja, oli razluçenje od Boga ono, sto vaſ plakati çini, i xaloſtne biti; vas plaç i tugovanje, kakoga zove Aguſtino ſveti; plaç jeſt ne od ljubavi, oli miloſardja, da od pohotjenſtva, i xelje za imati plaç Babilonſki: *multi flent fletu Babylonico, quia gaudent gaudio Babylonico.* Plaçete paçe, jere zemaljſka neuxivate dobra, plaçete, jere obilovati hotilibiſte i vi na ovome ſvitu: plaçete, jere ugodnoſt, i blaxenſtvo neimate ono, koje Bogaci imaju, i veliki ſvita ovoga. Radi çeſa imaſe rechi, da ſa ſvima ſuzama vasima, i nevoljama daleko i vi jeſte od Raja, koliko i oni, jere Bog u udiljenju nam takovoga neçini razluku meju bogace, i ſiromahe u pogledu vanjſkoga dobra, i ſriche, da oſobitim on gleda naçinom ſarce, i xelju nasu: *Divites, et Pauperes in corde interogat Deus; non in arca, et Domo.* Od kuda dolazi, da stogod naſ ima na ſvitu ſiromaſi, oli bogaci, akoprem ſvaki dan izgovaramo: *pridi kraljeſtvo tvoje*, ſvi za tako rechi, buduchi zaljubljeni toliko u ovi ſvit himbeni, veliku zapriku poſtavljamo od ſtrane nase za ne mochi zadobiti takovo, ter ono sto ſ jezikom proſimo, cichu male, koju imamo, xelje, odgonimo u nasome ſarcu, jere xelje, i poxude nase vise prema zemlji ciljaju, nego prema Nebu.

A kakova, molim vaſ, dobra na ovome nalazimo ſvitu, koja vridna mogu biti tolike ljubavi nase, ter toliko ſtudeno çiniti naſ xelitiNebo? A jedali mala podnasate vi o ſiromaſi, i nevoljni, koji po mrazu, i vruchini ſe trudite, i muçite za mochi nahraniti ſebe, i druxinu vasu? Koliko vaſ ne muçi nerazboritoſt Goſpodarâ, i Poglavarâ vasih? koliko virovateljâ vasih? koliko vasih ſuſedâ progonſtvo? Meju nama paka o Kar-

ſtjani, tkoje budili bogat, oli ſrichan, kolikoſe hoche, koi obchutio nebi kakovu takovu nemoch na tilu ſvome? koi proſtbi bio od obchuchenja nepravde kakove, kakove privare, kakova izdajſtva iſtih najdraxih priateljâ ſvoih? Tkoje, koi veliku ne obchuti xaloſt, videchi potlaçene ſiromahe, ſirote, i udove progonjene? i tkoje na ſvarhu, koi ſe ne ſmuchuje u ſarcu ſvome, videchi, da lax, zloba, i grih u ſvakome vlada miſtu? Ako paka razmisljatichemo nutarnja nasa, koliko i koliko veche nachichemo uzroke za tugovati, i xeliti razluçenje duse od tila nasega. Neſtalnoſt ſama, koja ſe u naſ nalazi u pogledu ſpaſenja nasega, pogibili neizbrojeni, meju koima xivemo, za grisiti, ter Boga uvriditi nasega; nepriatelji ſtrasni, ſuprot koima bez priſtanka vojevati imamo; miſli, xelje, nemir, koji nemalo mute pamet i ſarce nase, uzroki jeſu mnogo jaki za maknuti naſ na odurjavanje xivljenja nasega, i neſtarpljeno çiniti naſ xeliti blaxeno kraljeſtvo ono: kadi mir obchutitichemo pravi, i iſtiniti, nitiche biti ondi nepriateljâ, ſuprot koima vojevati imalibiſmo: ne napaſti toliko nutarnje, koliko vanjſke, koje naſ bantuju ſada: pùt uzdigatiſe neche ſuprot duhu; nitiche naſ muçiti miſli, xelje, ſkarbi; da bitiche tada ugodan, mirni, i vikoviti poçinak ſlobodan od ſvake neſriche, i nevolje.

Ah ſlipoſti privelike nase! tolike imati uzroke za odurjavati ſvit ov nevoljni, i hotiti vindar xiviti toliko mirno, i zadovoljno u njemu! a jedali nije lizimirnoſt ovo jedna ſarca nasega, pitati bez priſtanka Boga, da pride kraljeſtvo njegovo, i ſvake naçine iſkati za mochi zemaljſka uxivati dobra? A sto haſni ſ-jezikom pitati Nebo, ako xivljenjem istemo, i pitamo Pakao? a sto çinimo, molimvaſ, dobra o Karſtjani ſvaki dan za mochi zadobiti Nebo? Vi dobro znate, da dajeſe Nebo

ponixnim, i poboxnim, i onim, koji progonstva tarpe cichu pravde: *beati mites, beati qui lugent; beati pauperes, quoniam ipsorum est Regnum Cœlorum.* Kadi paka mi, ako siromasi jesmo, xelimo nebiti, ter bogati postati; ako uvridjeni jesmo, kunemo, i psujemo, i osvetu istemo: od peçali svakih biximo daleko: ugodnost svaku istemo na ovome svitu: parva sidalischa imati xelimo u opchini: krix nas nositi nechemo; nitise suprotiviti poxudam opakim nasim. A sto? potribujemo moxebit, da u pogledu riçi onih, koje na pol ust izgovaramo, *pridi kraljestvo tvoje*, Bog suprot pravici svakoj udili Nebo nama, akoprem opako vodimo xivljenje? Ne ne nemojmose varati o Karstjani moji: vise slusa, i uslisa Bog jezik dilovanja, nego od riçi: dobra stvar jest pitati kraljestvo takovo, i s-velikom prositi xeljom, za zadobitiga mochi: ali ako molbi nasoj dobra sdruxiti nebudemo dila, ako od zlobnoga odaleçili se nebudemo svita; ako silu nama uçiniti nebudemo, boimse, i boimse vele jako, da çutichemo rechi nama, sto reçenobi od Isusa Majki sinova Zebedeovih: *nescitis, quid petatis:* neznate, sto prosite, odstupite odlazite od mene, jere prosechi vi kraljestvo moje na takav naçin, takovo vodechi xivljenje, neznate, sto prosite, i zato zaobstunj njega pitate, jere zadobiti nikada nechete isto.

RAZGOVOR XXX.

Budi volja tvoja kako na Nebu, i na Zemlji.

„Stvarje razborita o Karstjani moji, da poklam u prosasnome razgovoru istomaçih vama pitanje drugo od Oçenasa: *pridi kraljestvo tvoje*, idem istomaçiti vam treche; koje veli: *budi volja tvoja.* Jere, dokazausi nam

Isus, Spasitelj nas po ustih svoih, da za ulisti u kraljestvo njegovo nije zadosta rechi: Gospodine Gospodine, da ispuniti potribitoje volju prisvetu njegovu: *non omnis, qui dicit Domine, Domine, intrabit in Regnum Cœlorum, sed qui facit voluntatem Patris mei:* pristojnoje, da i mi, poklam pitasmo kraljestvo ovo njegovo, potribujemo ispunjenje njegove svete volje, sto jedinije naçin za zadobiti takovo.

Ali zasto, rechichete vi meni, potribnoje takovo odma u poçelu çiniti pitanje: *budi volja tvoja?* A jedali, prosechi mi, oli ne, se neispunjuje svejer volja Boxja? a jedalije tko, koi ovu zabraniti moxe? A jedali negovori pismo sveto u knjigi Ester: *non est, qui possit tuæ resistere voluntati,* neima, koi tvojoj suprotiviti moxese volji: i pri Izaii Proroku: *omnis voluntas mea fiet.* „Svaka moja volja ispunjenache biti: i Pavao sveti govori pisuchi Rimljanom: *Voluntati ejus qui resistit?* Za razumiti pitanje ovo o Karstjani, i potribu istoga, imate znati, da, akoprem jednaje volja u Bogu, s-kojom hoche on sve, stomuje drago; nistanemanje Bogoslovci za priklonitise zadovoljnosti pameti nase, razluçuju Boxju ovu volju u volju dobrovoljnosti, i u volju od zlamena: volja od dobrovoljnosti, govore, daje ona s-kojom Bog svarseno odluçuje dogajanje stvari kakove, i ova volja njegova vazda se ispunjuje, nitije, koi zabranitibi nju mogo, toliko nas uçi Vira sveta. Druga paka volja, koju zovemo od zlamena, uzdarxise u zapovidih, nadahnutjih, i svetovanjih, s-koima, kakono s-tolicimi zlameni, dokaxuje nama, sto potribuje od nas, i sto çiniti, oli ostaviti imamo za dobro sluxiti njemu. „Sada, za ispuniti zapovidi ove njegove, oli chemo rechi, volju od zlamena, potribujese, kako sami znate, slobodna volja nasa, buduchi dase neispunjuje drugako, ako ne çinechi, oli neçinechi mi ono, sto on

zapovida, oli brani nama: radi çesa potribnaje nama osobita milost Boxja, koja za ispuniti volju Boxju takovu objaçiti nas ima.

Ova ovako buduchi, znateli vi o Karstjani, na kakav naçin prosimo mi Boga, za njegovu ispuniti volju? prosimo, da na dvoj naçin nju ispuniti moxemo: najparvo prosimo, da ispunjena bude od nas volja njegova od zlamena, i to po posluhu njegovih svetih zapovidî, po slidovanju svetovanjà njegovih, i ispunjenju njegovih nadahnutjà; jednom riçju prosimoga svarsni posluh u svemu, sto on potribuje od nas imati. U drugome naçinu ga prosimo, da i mi hotilibismo sve ono, sto on svarsenom voljom hoche od nas, i od stvarih nasih, i da ovako volja nasa posvema sdruxena postane s-njegovom prisvetom voljom.

Eh kolikoje potribno nama o Karstjani dobro çiniti pitanje takovo u parvome naçinu: tojest, da ispunilibismo, sto on potribuje imati od nas. Znanoje dobro svakome od jedne strane, da duxnost jest ova osobita stvorenja jednoga prema svome Stvoritelju, podloxnika svakoga prema svome kralju, ispuniti njihove zapovidi: *quid me vocatis*, govori Bog u svetome pismu, *Domine Domine, et non facitis, quæ dico?* stome zovete, Gospodine Gospodine, a ne çinite, sto zapovidam vam? od druge paka strane o koliko slabi, i nemoguchi mi jesmo po nas istih za ovu prisvetu njegovu ispuniti volju bez milosche njegove! svaki çovik dobro spoznava, da, kakono svoje vrime reçe od sebe istoga Pavao sveti, da u sebi chuti zakon jedan suprotivan zakonu Boxjemu: *sentio aliam legem repugnantem legi mentis meæ:* zna dobro, kako svit, pût, poxude silumu çine za pripriçiti ispunjenje svega onoga, sto Bog zapovida nama: sto dakle zostaje za çiniti nama, ako ne prositi, i prositiga bez pristanka, da nas çini ispuniti volju svoju: i da

udili nama jakoſt, i miloschu tome potribnu: i ovoje uzrok, cichu koga mi grisimo guſto, i neposlusni ſe dokaxujemo Bogu; jere nepoznajemo ſlaboſt, i nejakoſt priveliku nasu, i potribu, koju imamo, milosche Boxje za iſpuniti zakon priſveti Boga nasega: ter ovako nepoznajuchi mi ova, molimo, da ſe iſpuni volja Boxja, ali ne molimo vruche, i iz pravoga ſarca.

A jedali nije iſtinito o Karſtjani, da ſvi mi kolici veliku chutimo teskochu za iſpuniti zakon Boxji, i ono, sto Bog potribuje od naſ? i jedali nije ovo, od çeſa ſe tuximo ſvejer, to jeſt, da tesko, i vele tesko çiniſe nama Boxje ovarsiti zapovidi? I za to bolje razumiti iſtinu ovu, vi o Poglavari od obitili dvoumiti nemoxete, da Bog zapovida, i potribuje od vaſ bdenje ne malo, i ſkarb u odhranjenju dice vase; ſumnjiti nemoxete o Karſtjani, da potribuje Bog od vaſ, da ponixno, i poboxno uzdarxatiſe, i pribivati imate u Carkvi ſvetoj njegovoj; da povratiti imate tuje, i uzeto iſkarnjemu postenje? i ti o mladichu raſpusteni dobro znas, da Bog brani tebi onu neçiſtu ljubav, onu ſlobod u razgovoru, ono govorenje bezoçno; onu igru, onu neçiſtochu; ovoje volja Boxja, koju on oçitova vama u zapovidih ſvetih ſvoih. A vi sto çinite, i uçiniſte do ſada? Vi vindar znate dobro potribu, koju za poſlusati imate, paçe nepravdu veliku nehotechi ovarsiti takova, i vindar sto odgovarate? Velite, akoprem zlobno, i nepametno, da nemoxete od manje çiniti, nego çiniti ono, sto çinite; ſpoznajete grih vas, ſe xalujete, ſe iſpovidate guſto, i nistanemanje na parvanje iznova povrachateſe grihe, krivite pohotjenſtva, zalu navadu, jakoſt prigodà, i oſtala, koja vaſ na grih ſile. A sto dakle zoſtaje vama drugo, ako ne proſiti od Boga jaçe pomochi, i milosche za mochi njegov iſpuniti zakon? Ter ovo jeſt, sto naſ uçi Iſuſ çiniti tada, kada izgovaramo u Oçenasu: *budi volja tvoja:* to jeſt priporuçitiſe vruche, i pro-

siti bez priſtanka, govorechi, Goſpodine çini da ovarsim, sto imati od mene hoches: Goſpodine udili pomoch, i jakoſt za mochi tvoju ſvetu iſpuniti volju.

Nitije zadoſta ſamo priporuçitiſe Bogu za iſpuniti mi mochi priſvetu volju njegovu u onome, sto dotiçe zapovidi njegove, da u ſvaçemu, sto on od naſ xeli imati. Karſtjani moji znati imamo, da ſvetoſt prava, i iſtinita pribiva, i nalaziſe u iſpunjenju volje Boxje: i da vechu njemu nemoxemo dati ſlavu, nego kada virnomu ſluximo u onome ſtalisu, u onoj ſluxbi, u koju naſ on poſtavi, i od naſ ſluxen xeli biti. I to tako, da ſva ona, koja çiniti budemo, akoprem dobra u ſebi, ako odgovarati nebudu volji njegovoj, zaprieta neche biti, niti plachu takav ufatiſe moxe zadobiti ikada od njega. Nu priliku iſtine takove: Kralj Izraelſki imenom „Saul imase od Boga zapovid za ſkonçati Amalecite, i ſva dobra njihova, on nistanemanje oçuva blago najbolje, i najtusche, i to ne za ſe, da za aldov uçiniti Bogu, i Poſvetiliste. „Sada, tkobi ikada mogo ſuditi, da neuçini on dobro dilo? Tkoje, koi nezna, da Poſvetiliste jeſt dilo jedno izvarſno jako, i plemenito, ſ-koim ſpoznajeſe Bog Goſpodin, i Goſpodar? i vindar? za iſto dilo ovo njegovo, akoprem dobro, i ſveto u ſebi, zahichenbi od Boga, i kraljeſtva ſvoga, i to zato, jere nehoti Boxju ovarsiti volju, koja bi, da porusi, i ſkonça ſva, i ſvaka, bolji buduchi, i draxi Bogu poſluh, i iſpunjenje volje njegove, nego Poſvetiliste; *Melior est obedientia, quam victima.*

Ovo iſto o koliko puta dogajaſe i meju nama: na priliku: hoche Bog da ona Majka njemu ſluxi ſtojechi pri kuchi, i prigledajuchi na domache ſvoje; ona paka sto çini? cio dan gubi u Carkvi, i hoche da çuje ſve kolike ſvete Miſe, i da vidi ſve kolike, koji po Carkvah ſe çine, blagoſlove: i evo da ona ſa ſvimi dili ta-

kovimi, akoprem dobrimi, i ſvetimi u ſebi, ne ſluxi Bogu, jere ne iſpunjuje volju njegovu, neçini, sto Bog od nje potribuje. Onoga u çaſti poſtavna, onoga Poglavara, onoga Redovnika Bog poſtavioje u ſluxbu, i hoche da poſluxen bude od njega, opominjajuchi taki, i uçechi neumne, prigledajuchi ſirote, i Udove, ſkratech ſ-oblaſtju ſvojom zle izglede u mlajih, i podloxnih ſebi, i çinechijih po pravome ſpaſenja putovati putu: on paka od ſvega takova daleko ſe darxi, vaſje u çinjenju pokore, ter cio dan ne çini drugo, nego moliti Boga, a metimtoga ne ovarsuje, sto Bog od njega potribuje; eh da niti ov ne ſluxi Bogu, jere njegovu neiſpunjuje volju: pokora, i molitva dobraſu u ſebi, ter nitko ovo neſumnji; ali nije ovo, sto oſobito Bog potribuje od njega; i zato nije drag Bogu, niti ne ſluxi njemu. On „Staçunar, on Rukotvorac, on Karçmar daje ubozim limozinu, poſti na çaſt ſad ovoga, ſad onoga „Sveca, ide guſto u Carkvu; a metimtoga vaga nije praviçna u prodavanju, nepoſtiſe, kada zapovida Carkva, varaſe, koiſe moxe, privare ſe çine, kolikoje moguche: ter jedalije ovo ſluxiti Bogu, jedalije ovo njegovu iſpuniti volju? Dobraje limozina, dobarje poſt u ſebi; ali prie toga potribuje Bog pravicu, i poſluh.

Xeliteli o Karſtjani moji oçitnije joster viditi, i ſpoznati iſtinu ovu, da iſta dobra u ſebi dila, ako polak pravoga reda, i volje Boxje ſe ne çine, nieſu ugodna njemu, niti naſ neçine drage njemu? Çinte raçun, da dvi ſluge imate, koji vam ſluxe: jedan od ovih poſtavimo, trudiſe i muçiſe, za poſluxiti vam, po nochi, i po danu bez pokoja: ali od druge ſtrane hoche, da poſluxi vam polak ſvoje volje, a ne polak vase, i potribe vase: i to tako, da, ako xelite vi, da on bude kod kuche, on ſudiobi bolje biti da van izlazi za ovu, oli onu koriſt vasu; ako. potribujete ſtvar jednu od njega, on ſudiobi bolje çiniti ſtvar drugu, koja vindar za potribu nije va-

ma: ako potribno ſudite, da izlazi, on ſudiobi bolje biti, da oſtane pri kuchi: vindar diluje bez priſtanka, i poſluje za vaſ, i za vasu haſan, i nista nemiſli naſe: on drugi paka ſuprotivnim naçinom, trudiſe mnogo manje, kada i kada uzme ſvoj poçinak, gleda i na ſvoju koriſt; ali vindar ovarsuje ſve ono, sto xelite imati od njega, zadoſtaje vama zapovidati, i odmaſte poſluxeni Upitam vaſ ja ſada, tko od ovih dvih çiniſe vama bolji? Odgovoriti chetemi, da parvi, akoprem ſe trudi, i poſlue bez priſtanka, zaoje, i nekoriſtan, drugi paka mnogo bolji od njega; jere nije zadoſta, velite vi, ſluxiti, i truditiſe, akoſe neiſpunjuje volja Goſpodarâ ſvoih; odgovarate pravo: na iſti naçin dogajaſe i ſ-nama o Karſtjani moji: mnogo puta trosimo vrime u dobrih ſtvarih, pohajamo Carkve, idemo na Blagoſlove, mnoge kroz dana izmolimo krunice, ſva dila ova dobraſu u ſebi; ali tko zna, jedali ova potribuje Bog od naſ, a ne moxebiti, da pazimo u vrimenu takovome na druxinu nasu domachu, da ſe trudimo, i poſlujemo za zadobiti potribna nama, i dici nasoj? Eh mladoſti mladoſti koliko bolje çinila bi, i povolnije Bogu, kada tarſilabiſe iſpuniti duxnoſti ſtaliſa tvoga, poſlusna ſe dokazala roditeljom tvoim, i çuvala kuchu, sto gubis vrime u Carkvi i to za viditi, i vidjena biti. Jednom riçju ſa ſvimi takovimi dobrimi u ſebi dili vele puta ne ſamo ne iſpunjujemo duxnoſt nasu, da ſuprot volji çinimo Boga nasega, jere ne ovarsujemo ona, koja on potribuje od naſ.

Evo dakle potribe, koju imamo o Karſtjani za ne privaritiſe, proſiti Boga, da ſpoznati moxemo najparvo, kakvaje volja njegova, a zatim nju iſpuniti. U pogledu çeſa ſudim, da najbolje, i najkoriſtniebi bilo ſvakome Karſtjanu u jutro, kada uſtane, proſiti Boga, da raſvitliobi pamet njegovu, da ovako ſpoznatibi mogo njegovu priſvetu volju, i ſ-kakovimi dili ovu iſpuniobi, i u iſtome vrimenu molitiga za priſvetu miloschu nje-

govu za ovarsiti mochi ona, koja on potribuje. Ali prositiju onako, kakoju prosase Aposto Pavao sveti, to jest sarcem spravnim za ispuniti sva onako, kako on hoche: *Domine, quid me vis facere?* A mi sto çinimo o Karstjani? prosimo Boga, dase ispuni volja njegova, ali u istome xelimo, i hotilibismo vrimenu, da Bog nebi potribovao od nas stvar ovu, oli onu, kakono na priliku pridobljenje onoga pohotjenja, izgubljenje onoga dobra, one ugodnosti; eh nije ovo o Karstjani iz sarca pravoga prositi Boga ispunjenje njegove prisvete volje.

Izvise prositi imamo rasvitljenje od njega za spoznati nesamo duxnosti opchinite svakoga Karstjana, da i osobite nase, duxnosti stalisa nasega, ter one, po koih on iste spasenje nase; jere Bog ne potribuje od svih stvar istu, ter ono, sto pri jednome kripostno moglobi biti dilo, zalo moglobi biti pri drugome: zato isto govorase Pavao sveti: *quid me? quid me vis facere?* sto osobito od mene xelis imati? Napokon prositi imamo rasvitljenje takovo od Boga za spoznati volju njegovu, nesamo u jutro, kadase ustanemo, da vise puta kroz dana, kada osobiti kakav nama se namiri poso, pitatiga imamo, kakono poslusni sini Oca svoga, akoje volja njegova, da ucinimo stvar onu, ako bitiche povoljna njemu; neimajuchi nakanjenje drugo, nego njegovu ispuniti volju. Blaxeni mi doisto bitichemo, ako bdenje takovo u nas bude, ako u svakome nasome dilu svetovati budemo zakon Boxji, i njegovu volju; o koliko lipa, çista, i pravedna postatiche dila nasa: ter ufatichemose, da kratiti neche nama Bog miloschu prisvetu svoju za spoznati mochi njegovu prisvetu volju.

Izvidimo sada on drugi naçin, s-koim Boga prosimo za ispuniti volju njegovu, tojest, da ne samo od nas se takova ispuni, nego izvise da ugodno bude nama,

ako on od naſ, i od ſtvarih nasih çinio bude, stoje povoljno njemu. O koliko pravedno, i koriſtnoje pitanje, koje na ov naçin çiniti budemo njemu! Za razumiti pravednoſt pitanja takova, imate znati o Karſtjani oſobitu iſtinu ovu vire ſvete nase, da, izvan griha, koga Bog neche, nego ſamo nebrani, sve ono, sto dobra, oli zla dogajaſe na ovome nevoljnome ſvitu, ſve po njegovoj dogajaſe naredbi. Onje, koi ſ-providjenjem ſvoim ravna, i vlada ſtvar ſvaku; ter, ſvakolika ſtvorenja ſluxbenici, ovarsitelji, i orudje jeſu, ſ-koimaſe on ſluxi za dobro, oli zlo od pedepſe çiniti nama; i bez dopustenja njegova takva nama nauditi nemogu u najmanjoj ſtvari: sto oçituje Bog nama po uſtih Amoſa Proroka: *Si erit malum in Civitate, quod non fecerit Dominus:* a joste ſvitlie Aguſtin ſveti: *non fit aliquid, nisi Omnipotens fieri velit, vel sinendo, ut fiat, vel ipse faciendo.* Ova ovako poſtavna, ſpoznati moxete, koliko razborito, i pravednoje pitanje ovo. „Svaki zna, da volja Boxja jeſt nedoſpitno ſveta, i nedoſpitno pravedna, ako dakle ſvako dobro, i zlo, koje chutimo, dolazi nama od rukâ Boxjih, ſvaka pravica hoche, da ſ-velikom takova primemo ponixnoſtju, akoprem muçna i teska kadgodir takova videſe nama.

A jedalije tko meju nama o Karſtjani poſtupljiv toliko, da hoche, da Bog razlog daobi njemu naçina, ſ-koimſe u poſlovanju ſluxi ſvome? jedali tko, koi tuxitiſe moxe prema Bogu, i dokazati, da nepravedno ovu, oli onu podnasa pedepſu? Eh virujte vi meni, da za iztastiti takove tuxbe, zadoſtaje premiſliti, da takoche Goſpodar, da tako zapovida Bog: *Dominus est.* Takoje, rechi ima ſvaki, ovo zlo, ova pedepſa, koju ja chutim dolazi od Boga, ne od ſuſeda, ne od nepriatelja, da od ljubezljivih rukâ moga Boga: *Dominus est:* radi çeſa odma triba rechi, kadaſe stogodir ſuprotivnoga dogodi; *quod bonum est in oculis suis, faciat,* neka çini Bog, sto

dobro vidiſe njemu, i neka bude iſpunjena u meni priſveta njegova volja: i za netuxitiſe, nemarmljati, i utisiti ſarce moje zadoſtaje meni znati, da ono, sto ja tarpim, i podnasam, saljemi Bog: *Obmutui, et humiliatus sum, quoniam tu fecisti.*

Nitije ſamo pitanje takovo pravedno, buduchi da priveliku po njemu çaſt dajemo Bogu, da i koriſtno nama. Karſtjani moji, nu çujte, sto rechichu vama: ako hotili budemo ſamo ono, stoche Bog, ako ugodno bude nama, i povoljno, da Bog çini od naſ, stomuje drago: virujte vi meni, da zadoſtnoche biti ſamo, i jedino ovo za blaxene naſ çiniti na ovome joste ſvitu: ſudite dakle ſada, ako potribno, i koriſtno nije nama iz pravoga ſarca pitanje çiniti takovo, i iſpunjenje xeliti iſtoga. Ali upitam ja vaſ, u çem ſe nalazi ſve Blaxenſtvo nase, koje çovik na ovome imati moxe ſvitu? znateli u çem? Da nikada ſuprotivnoga stogodir muſe nedogodi, i da ſvejer zadobi ono sto imati xeli. ,Sada, ako koi çovik çinechi pitanje takovo Bogu, doſpie na toliku izvarſnoſt, da xelio nebude, nego jedino ono, stoche Bog, da ima, i drugo nista; iſtinitoje, i nedvojbeno, da imatiche takav ſve, sto xeli: jere iſtina jeſt Vire ſvete, da ſve ono, stoche Bog, da çovik ima, zadobitiche bez falinge ſvake, i nemoxe neimati, ter ovako blaxenche on poſtati. A jedali nemoxe zadoſta razveſeliti ſarce nase mochi mi biti zadovoljni u ſrid nevoljà nasih, i veſelo podnasati ſva ſuprotivna naravi nasoj! jere znajuchi mi, da takova nama od Boga dolaze, dobrovoljno primitichemo, i hotechi Bog, hotitichemo i mi.

Çujte pripechenje jedno, od koga ſpoznatichete, jedalije iſtinito govorenje moje. Bi jedno vrime Bogoſlovac jedan imenom Taulero oſobite poboxnoſti ço-

vik, i nauka: ov najde jedan dan, hotechi ulisti u Carkvu, na vratih iste siromaha jednoga puna ranà, i na po gola, i u takovome videchiga stalisu, maknut u sarcu svome pozdraviga, i reçemu; dobar dan o priatelju; kome siromah on odgovori, nespominjamse, da ikada zaloga imah dana: reçemu tada Taulero: uçini te Bog srichna: neimam potribu, odgovorimu siromah od takova vasega priljubna nazivanja, jere nikada nebiah nesrichan: reçemu iznova Taulero; ja xelim, da imas sve, sto xelis, niti ovo nije potribno meni, odgovorimu on, jere sva polak moje volje dogajajuse meni. Zaçudjen na takova odgovaranja Taulero, upitaga, i reçe, a kako molimte s-tolicima ranama, i nevoljama srichan zvatise moxes? Rechichu tebi, odgovorimu siromah, ti nazvaosi meni najparvo dobar dan, a ja odgovorih tebi, da zaloga neimah za xivota, jere kada daxdi, snixi, olije kakvo zlo vrime, ja slavim, i blagoslivljam jednako Boga, kako i u lipome vrimenu: i ako u takovome danu tarpiti imam glad, xedju, i mraz, hvalu dajem Gospodinu Bogu, jere on ovako imati hoche. Zatim xeliosi ti meni srichno xivljenje jedno; a ja odgovorih tebi, da nikada nebiah nesrichan, jere prinçechise nehotiti drugo, nego sto hoche Bog, sve, stose meni dogaja budi zlo, oli dobro, budi slatko, oli xuhko. sve velim primem s-jednakim od njegovih rukà veseljem, znajuchi da Bog tako hoche, i to za dobro moje. Na svarhi xeliosi ti meni, da sva polak volje moje dogodilabise meni: i ovo ja svejer obchutim: jere hotechi ja imati jedino ono, stoche Bog, imam sva, ka hochu, i ovako u miru xivem, i zadovoljan jesam. Çujte, i slisajte sada vi o siromasi, i nevoljni, jedali nije dakle istinito, da vise zadovoljni, i srichnii biti moxete od velicih, i bogatacà svita ovoga, samo, ako hotiti budete ono, sto Bog hoche? Radi çesa Gertruda sveta za zadobiti takovu miloschu od Boga, imase navadu ponavljati na dan tristo sesdeset i pet puta riçi ove, o

ſlatki moj Iſuſe, neka bude iſpunjena u meni priſveta volja tvoja.

Napokon proſimo Boga u ovome pitanju, da ſe iſpuni volja njegova kako na Nebu, tako i na zemlji, to jeſt, kako iſpunjuju ovu Anjeli na Nebu, tako da i mi iſpunili nju biſmo. Na tri paka naçina Anjeli Nebeſki takovu iſpunjuju: parvo ſ-velikom niednoſtranoſtju od ſtrane ſvoje, çinechi dragovoljno ſva, kojaſe njima nalaxu od Boga, bez hotiti raje jednu, nego drugu iſpuniti zapovid; radi çeſa jednakoje ugodno njima po naredbi Boxjoj ſluxiti po nochi, i po danu najgoremu grisniku, oli najvechemu „Svecu, jere u ſluxbi takovoj na drugo ne paze, nego na iſpunjenje volje Boxje. „S-takovim naçinom i mi iſpuniti imamo volju Boxju, to jeſt, zadovoljni popunoma imamo biti tada, kada ovarsujemo ona, koja Bog od naſ iste, u onome poſlu, u onoj ſluxbi, u koju poſtavi naſ Providjenje njegovo, bez zaviditi druzim njihov ſtalis, oli pochi iſkati drugu, akoprem bolja vidiſe nama, zadoſta neka bude nama ſamo iſpunjenje volje Boxje.

Drugi naçin, ſ-koim Anjeli iſpunjuju volju Boxju, jeſt, da iſpunjuju takovu odma bez gubitka vrimena, bez iſpitavati, oli iziſkavati zasto to: istom çini ſpoznati njima Bog volju ſvoju, ſtvar vechje uçinjena, zapovid vechje iſpunjena. Kadi paka mi o Karſtjani oli nechemo da iſpunimo volju Boxju, oli nju iſpunjujemo jako lino, i ſtudeno; çudimoſe vech krat, da takova potribuje od naſ, oli barem uzrok xelimo znati zapovidi takove: *cur præcepit vobis Deus.* A znateli zasto? jere pridobiti niſmo, da ſve nase dobro nalaziſe u iſpunjenju volje Boxje, niti ſpoznatichemo, da Bogje poglaviti Goſpodar nas, i da moxe çiniti od naſ, i ſtvari nasih, stomuje drago. Ne uçini ovako Abram Patriarka, koi na zapovid od Boga ſebi danoj, da alduje jedinoga ſinka

ſvoga Iſaka, odma poſluſan ſe dokaza, i aldovaobi bio njega, ako Bog branionebi bio njemu, njegov videchi poſluh. *Nec se excusavit*, govori Toma ſveti, *nec præcepti causam exquisivit*, nitiſeje ogovorio, niti razlog iſkase zapovidi.

Trechi paka, i najplemenitii naçin, ſ-koim Anjeli na Nebu Boxju iſpunjuju volju, jeſt, da ſ-velikom takovu ovarsuju ljubavju: ljube ono, stoſe zapovida njima: veliku obchute ugodnoſt u iſpunjenju iſte. Ovo iſto, xeliobih ja, da çinilobiſe i od naſ o Karſtjani moji: zadovoljni neimamo biti ſamo, i jedino zato, da ovarsiſmo, sto naloxenobi nama, jere poſlusni ovako neizvarstni ſe dokaxujemo: *Mandata Dei pro jussione facere servientis, et obedientis est*: da izvise ljubiti imamo zapovid Boxju, ter ugodnoſt, i veſelje oſobito obchutiti u iſpunjenju takove: jednom riçju imamo poſlusni dokazatiſe Bogu cichu ljubavi, ſ-kojom ljubimo njega; imamo iſpuniti volju njegovu jedino za mochi dopaſtiſe njemu, i njemu ugodni poſtati. Ter ovo bitiche ſinovlji, i pravi poſluh, i takovo iſpunjenje volje njegove bitiche priſtojno, i doſtojno Boga jednoga: *diligendo hæc facere obedientis, et amantis est*, govori Gergur ſveti.

Ako ovako çinili mi budemo o Karſtjani, ako ſ-pitanjem ovim, koje u Oçenasu çinimo Bogu: *budi volja tvoja*, zadobiti budemo od Boga ne ſamo za uçiniti mi ono, sto hoche, da mi iſpunimo, da izvise, za hotiti i mi ſve ono, sto on hoche, i povoljnoje njemu od naſ, i ſtvarî nasih, i ako u iſpunjenju priſvete volje njegove ſluxitiſe budemo naçinom, ſ-koim ſluxeſe Anjeli na Nebu, ſtalni budimo, da blaxeni bitichemo na ovome joste ſvitu, a na drugome paka za uvik uxivatichemo onoga Boga, koga volju iſpuniſmo na ovome ſvitu; sto neka udili nama neizmirno Miloſardje njegovo.

RAZGOVOR XXXI.

Kruh nas ſvagdanji daj nam danaſ.

Poklam iſkaſmo o Karſtjani moji u parvih trih pitanjih ono, stoſe oſobito dotiçe çaſti, i ſlave Boga nasega, pridobri naſ „Spaſitelj Iſuſ uçinaſ, kako i proſiti imamo ona, koja koriſt nasu dotiçu. I buduchi ſtvar najpotribnia, i praviçna, koju pitati moxe ſin ſiromaſki jedan od bogata Oca ſvoga, hrana ſvagdanja; radi çesa, buduchi Bog daritelj, i ſahranitelj neſamo xivota duhovnoga, da i ſvitovnoga nasega, hoche, daga proſimo kruh nas ſvagdani, to jeſt, ſve ono, sto potribnoje nama za oçuvanje, i hranu tila, i duse nase: *kruh nas ſvagdanji dajnam danaſ;* stoje çetvarto pitanje, koje çinimo Bogu u molitvi od Oçenasa, i koje ja danaſ iſtomaçiti nakanih vama.

Takoje o Karſtjani: akoprem nikoji Oci ſveti ſude, da pod imenom kruha takova, imaſe razumiti jedino kruh duhovni, iliti on, koi potribanje za hraniti dusu, i nje uzdarxati xivot; koliko da nepriſtojna ſtvarbi bila Boxjemu Veliçanſtvu, pitati njega dobra tasta, i ſlaba, stoje uzdarxanje tila nasega, koje na ſvarhu hrana poſtatiche nemilih çarvâ; i koje, dokler ſe xive na ovome ſvitu, orudje jeſt tolicih grihâ: radi çeſa xeliti biſmo imali raje iſtoga ſkonçanje, da ſe neſuprotſtavlja dusi; nistanemanje vechim brojom ſude druzi Oci ſveti, da pod imenom kruha proſimo Boga u ovome pitanju i hranu potribnu nasome tilu. Jere kakono nije ſudio Bog ſtvar nepriſtojnu Veliçanſtvu ſvome, ſtvoriti ne ſamo duse nase, da i ovo ſiromasko nase tilo, u çinjenju, i ſlaganju koga çinioje ſvititi priveliku mudroſt ſvoju: i kakono ne ſamo nase duse, da i tila nasa ſtvar jeſt njegova, i na njega ſpada, buduchi mi, ka-

ko govori Apoſto Pavao ſveti, uda Iſuſova: *an nescitis, quoniam corpora vestra sunt membra Christi*, i xiva Carkva Duha ſvetoga: *Templum sunt Spiritus Sancti:* tako neſamo nemoxeſe nedoſtojati, oli za zlo uzeti, da ſinovi njegovi proſega ono, sto za hranu ſe potribuje njima: paçe proſechi mi takova ſpoznivamoga za Goſpodara tila nasega, kakono i duse: ter dokaxujemo oçito podloxnoſt nasu toliko u pogledu duse, koliko i u pogledu nasega tila.

Ova ovako poſtavna, kakogodir Bog, kako govori Pavao ſveti, najparvo ſtvara u naſ tileſni xivot, a zatim duhovni: *primum, quod animale, deinde quod spirituale:* ovako i mi u iſtomaçenju pitanja ovoga poçetichemo od onoga, stoſe potribuje nasome tilu. Kada dakle Jſuſ uçi naſ proſiti kruh Boga nasega, nemojmo miſliti o Karſtjani, da riç ova, *kruh nas*, imaſe uzeti od naſ za ſami, i jedini kruh, i nista drugo; jere imate znati, da pod imenom kruha uzdarxiſe ſve ono, sto potribnoje za uzdarxati tilo nase, i xivot nas vrimeniti: ovako naſ uçi Agyſtin ſveti: *quando rogamus panem quotidianum, quidquid nobis propter carnem nostram necessarium est, rogamus.* Hoti paka Bog, da ſva potribna nama proſimo pod imenom kruha za uçiti naſ, kako govori Pavao ſveti Timoteu Biſkupu, da imajuchi mi potribna nasome tilu, imamo zadovoljni poſtati: *habentes autem alimenta, et quibus tegamur, his contenti simus:* i da daleko bi bila od naſ ſkupoſt ſvaka. Vidi, i ſpoznava nas pridobri Iſuſ, koliko u naſ vlada nedoſitna xelja za ſve vise imati, i kako ſkupoſt poçetakje zlobnoſti ſvake: *radix omnium malorum:* buduchi da od iſte izlaze tatbine, ſmutnje, ubojſtva, nevirnoſti, i nepravde: niti neima, moxeſe rechi, zlobnoſti na ſvitu, koja uçinilaſe nebi, ako ſamo ufanje jeſt dobitka kakova: radi çeſa za iſkoreniti od ſarca nasega zal koren

takav, hoti Bog naſ uçiti, da proſimo ſamo potribna nama: *kruh nas ſvagdanji.*

Potribnoje o Karſtjani moji, razumiti dobro iſtinu ovu. Od jedne ſtrane ſtvarje iſtinita, da ſvaki Karſtjanin ubog biti ima u duhu, to jeſt, neima priko reda ljubiti dobra ſvita ovoga, koliko da takova blaxenſtvobi bilo njegovo, i poſlidnja ſvarha: *divitiæ si affluant, nolite cor apponere.* Jere ljubav takova, tolika ſkarb, i marljivoſt za oçuvati, i poveksati ſvoja dobra zadoſtnaje, kako govori Aguſtin ſveti, za poſtati ſkupac prid Bogom. *Non solum avarus est, qui rapit aliena, sed ille avarus est, qui cupide servat sua.* Ali od druge ſtrane o koliko muçno, i tesko vidiſe nama odaleçenje takovo ſarca nasega od dobarâ ſvita ovoga. Iſpitajmo ſamih ſebe, ter izvidimo, koi jeſt meju nama, koi nadaren od Boga ſvakojakimi dobri, odaleçenje takovo chutiobi u ſebi? Tkoje, koi ſluxiobiſe ſ-dobrima ſvita ovoga, kako govori Pavao ſveti, kako da nebi uxivao takova, *tanquam non utentes?* Eh ako iſtinito govoritichemo, imamo rechi, da mnozi od naſ na miſto poſvoiti bogaſtva ſvoja, od iſtih oni poſvojeni jeſu, ter ſvakim razlogom moguſe zvati, kako govori Piſmo ſveto; *viri divitiarum.* I ovako neſamo nexivemo, kako imalibiſmo, bez iſkati, i ljubiti toliko tasta ſvita dobra, paçe na naçin naduta çovika, koi sto vise pie, vise hotiobi piti, sto vise imamo blaga, i bogaſtva, ſe to veche istemo, i xelimo umnoxiti takova na takav naçin, da imitje tolika blaga poſtaje za naſ, kako govori Aguſtin ſveti vise boleſt, nego blago, i ſricha: *plenus es, et sitis? morbus est, non opulentia.* Jedali dakle ne vidite potribu veliku, koju imamo mi o Karſtjani za takovo çiniti pitanje: *kruh nas ſvagdanji*, ter proſiti od Boga takav Duh ſiromastva, bez koga nebiſmo mogli biti pravi, i izvarſtni Karſtjani?

Ali kakovu potribu imamo mi, rechichete vi meni, za takovo çiniti pitanje? mismo siromasi, kako sam znas, i ne malo, nije se sto bojati dakle, da skupost, i prikoredna ljubav dobarà svita ovoga zaprika bude u nas za ne sluxiti Bogu. Eh koliko se varate jako, buduchi da vechu od bogatacà, i plemenitih potribu imate za takovo çiniti pitanje. Viste siromasi, istinaje, ali vindar nije u vas Duh pravi siromastva, jere neljubite siromastvo vase, niste zadovoljni stalisom vasim, u koi postavi vas Bog, radi çesa boimse ja jako, da isto ovo vase ubostvo uzrok bude vasega pogubljenja. Jeste ubozi, istinaje, ali xelite vindar postati bogati, i çinite sve, stoje moguche za zadobiti bogastva: i ono malo dobra, i blaga, sto na ovome uxivate svitu, s-takovim uxivate prilipjenjem, da raje izgubilibiste xivot, nego da vam koi, postavimo sused, samu jednu slanku posvoji. A jedali nije istinito ovo o Karstjani moji? jedalise nedogaja svaki dan ovo meju vama? za stvar jednu malu, za jedan kvar mali, za jedno nistare kolike se neçine kletve, kolika psovanja, kolike riçi, i na svarhi bienja? kolike krive prisege? kolike privare u kupovanju, i prodavanju? kolike laxi, kolike sile? i sva ovase çine za gnusni dobitak jedan, za jedno nistare. Izvise kroz ciloga lita kakovo çinite vi dobro? Poslujete cio chedan bez slusati jednu samu svetu Misu, oli pohoditi jedan put Carkvu svetu: paçe i dani svetaçni vechim dilom oli u jednome, oli u drugome vrimenitome posluse trose, i daobi Bog, da u takovih vise nebise çinilo zla, i griha, nego u rabotnih dnevih, a na spasenje duse vindar se ne misli, niti nemoxemo nachi jedno kratko vrime za oçistiti dusu nasu po ispovidi svetoj. Vi se tarsite sva ova pokriti s-potribom, koju, velite vi, da imate za poslovati, i priskarbiti hranu sebi, i druxini svojoj: a ja pako dokaxujem vama, da uzrok svega toga jest skupost, i xelja, koju imate za dobiti sve to vise, jere zadovoljni niste ikada stalisom

vasim; jere vase nepoſtavljate uſanje u Boga, ter ſe boite, da ako vaſ jeſt Bog hranio do ſada, doklerbiliſte nepriatelji njegovi, i grisnici, zapuſtitiche vaſ, poſtajuchi pravedni, i priatelji njegovi. *Pascebat te Dominus*, govori Aguſtin ſveti, *contemnentem se, et te deseret timentem se?* Jedali nevidite dakle, kako çinechi pitanje ovo, potribu i vi imate takovu, kakovu i bogaci, proſiti od Boga za biti ubozi u Duhu, to jeſt za poſtati ubozi ne cichu potribe, da cichu ljubavi, ter ovako ſliditi u ſiromastvu Iſuſa, Spaſitelja nasega, buduchi da, kako govori Bernard ſveti, ljubav ſiromastva, a ne ſiromastvo kripoſtje pri Bogu; *non paupertas virtus reputatur, sed paupertatis amor.*

Çujuchi mi govoriti tebe ovako o duhovni Oçe, odgovarate vi meni, vidinamſe, da doſadno çiniſe tebi poſlovanje, i trud, ſ koimſe ſluximo za zadobiti hranu potribnu nama, ter da zadoſtabi bilo nama takovu ſamo proſiti od Boga, govorechi *kruh nas ſvagdanji daj nam danaſ:* i ako iſtinitoje ovo, mnogo duxni imalibiſmo biti tebi, prisparaobi ti nama ne malo truda, i muke, i obljubilibiſmo toliko puta moliti oçenas kroz dana, koliko i ti. Ne nije tako o Karſtjani moji, pridobri nas Mestar Iſuſ çinechi naſ proſiti kruh takov ne iſkase naſ uçiniti dangubne, i da ſvi dani bez poſla xivemo, uſajuchiſe ſamo u providjenje njegovo, i da poſlatiche on kruh nama takav ſ-Neba oli po Gavranu jednome, kakono poſiljase jedno vrime Paulu ſvetome parvome puſtinjaku, oli po Anjelu ſvome, kakono Elii Proroku. Potribovati çudo od Boga takovo velikabi poſtupljivoſt bila. Da ſagrisio nebi bio Adam, ſvaçeſa imalibiſmo bili bez ſvakoga najmanjega truda: zemlja bez ſvakoga nasega dila rajalabi ſama od ſebe ſve, stoſe potribuje nama, i nasome tilu: ali poklam ſagrisi on gardno, ter izgubi prilipu pravednoſt ſvoju, meju mnoge

pedepſe, koje obchutioje cichu griha ſvoga, bi i ova, da on. i ſvi, koji od njega dolaze ſ-trudom, i potom zadobiti imaju hranu ſebi: *in sudore vultus tui vesceris pane:* da zemlja rajatiche tarn, i draçu: i ne bez velika truda nasega dalabi nama stogodir za xivljenje uzdarxati nase: *Spinas, et tribulos germinabit tibi, in laboribus comedes.* U pogledu dakle griha parvoga Oca nasega Adama uſiljeniſmo muçitiſe, i truditiſe, ako xivitichemo.

Vidite dakle o Karſtjani moji, da za imati kruh, i hranu, koju od Boga pitamo, Bog hoche, i potribuje od naſ dilovanje, trud, muku, pot, i ſkarb; ali u iſtome hoche vrimenu, da takav pitamo od njega, i to zato, da ovako çinechi ſpoznati moxemo, i imamo, da od darexljive ruke njegove ſva nama dolaze: jere ako Bog blagoſlovionebi trudi nasi, nebi nikada dali ovi potribna nasome xivljenju. Poſlujmo dakle o Karſtjani za zadobiti kruh takav, trudimoſe, i muçimoſe. Ovo za grihom parvoga Oca nasega Adama Bog i od naſ potribuje: ali dilujmo za pedepſu griha, ter ovako trudi nasi poſtatiche doſtojni plache, i bitiche dragi Bogu. I poklam truditiſe budemo za takav kruh zadobiti; pitajmoga od Boga, ſpoznajmoga od njega, a ne od trudâ nasih: uſajmoſega zadobiti ne od trudâ nasih, da od miloſardja, i darexljivoſti Boga nasega, koi takav daje nama, jere dati hoche, i koga vindar tolicim druzim krati, akoprem jednako, akone i vise trudeſe, i poſluju. Takoje, poſlujmo dakle, i molmo u iſtome çaſu Boga, i ſtalne vaſ çinim, da nikada poſalitiche ov kruh nama.

Ali od kuda dolazi, govore nikoji, da kadgod poſlujeſe, i moliſe, i vindar kruh takav ſe ne zadobiva? koliko dusâ neima, koje akoprem pravedne, i drage Bogu neimaju potribna xivljenju ſvome. Eh virujte vi

meni, da takovih zadosta mal broj ima na svitu ovome: a paka rechichu vama, da duse takove oli ne mole s-ufanjem pravim, i tvardim, kako bi imale, oli neposluju polak volje Boxje za zadobiti kruh potribni sebi: jere poslovati, kako se ima, i u istome vrimenu moliti Boga, kakose pristoji, a ne zadobiti kruh potribni sebi, pripechenje jest jedno, koje moxebit ikada se nedogaja. Ali dajmo, da se i dogodi, da dopusti Bog, da dusa kakova draga njemu ostane za nikoliko vrimena bez potribna sebi. ali znateli o Karstjani, zasto ovo Bog dopusta? jere ljubi takovu dusu: dopusti kadgod za skusati nje virnost, oli viditi, ako posalech njoj potribna tilu, hoche njemu sluxiti virno: dopusti, jere spoznajuchi, da s-miloschom njegovom ona dobro sluxi, tichese s-takovimi peçali, hoche, da njoj da priliku za zabavitise u kriposti od starpljenja, i zadobiti ovako sebi zasluxenja za diku Nebesku Dopusti napokon za dokazati svemoguchnost svoju, i svoju neizmirnu ljubav prema takovoj dusi pomagajuchi nju s-naçinom osobitim, i neprevidjenim u priliki. u kome nenadiasese ona: i çinechi nju se to jaçu u ufanju, i stalnosti za çekati od samoga njega dobro svako. Çinmo dakle, ponavljam iznova o Karstjani moji, çinmo velim nas poso, i trudimose, kako Bog iste od nas, za zadobiti kruh nama, i u istome vrimenu pitajmoga od Boga: *kruh nas svagdanji dajnam danas:* ter sve ufanje postavimo u njega, jere ako on obilato providi ticam, koje letu po zraku, i svakome najmanjome çervu, akoprem neprose njega, koliko veche nama, koji stvorenjesmo njegovo toliko drago njemu, i toliko u sebi plemenito, jere stvoreno na priliku njegovu, ako prositiga budemo, kakose pristoi, i potribuje.

Izgovarajuchi mi riçi ove, *kruh nas svagdanji daj nam danas,* nemojmo moxebit suditi, da duxanje Bog po pravici takav nam kruh udiliti, kakono stvar nasu. Na

dva naçina o Karstjani razumitise imaju riçi ove: *kruh nas* Na parvi naçin prosimo njega, da udili nama kruh on, koi doisto nas bude, to jest zadobljen s-dopustenim, i pravednim naçinom, i kakose pristoi, tojest s-nasim trudom, i potom; jere, kako govori Ivan sveti Krizostomo, on sam moxe rechi, da blaguje kruh svoj, koi po dopustenome njega zadobiva naçinu: *qui de justitia panem acquisitum, manducat panem suum:* koi paka zadobiva njega çinechi kvar i nepravdu drugome, blaguje kruh tuji, a ne svoj; *qui de peccato, manducat alienum.* O kolikojih ima na ovome svitu, koji sude, da kruh svoj blaguju, a blaguju vindar tuji.

On Kamatnik, koi suprot zakonu Boxjemu uzimlje nepraviçne kamate od danih na posudu novacà svoih, kada blaguje ono, sto nepravedno uçinioje sebi platiti, blaguje kruh duxnika svoga, a ne svoj, jere uzemu nepraviçnim naçinom, i suprot zakonu Boxjemu; on targovac, koi proda targovine svoje s-nepravednom vagom, i mirom, oli draxe proda, negoje stvar u sebi valjala, i to, jere kupac uze na viru, blaguje kruh kupca, a ne svoj, jere sve ono, sto uzeoje odvise, njegovo nije, da onoga, koi kupi stvar takovu od njega. I kruh ov tuji, nepravednim zadobit naçinom, o koliko tesko, i muçno probavitiche u njemu! O koliko zlo zadatiche ne toliko tilu, koliko siromaskoj dusi; jere moguch buduchi povratitiga ima, i akoga nepovrati, zauvik pogubljenche biti, niti njemu prudi od tuje tako posvojane muke platiti svete Mise, oli udiliti limozinu ubozim, da, ako moxe povratiti ima onim, koima nepravedno uze: jere drugako vi çinechi, kako govori Agusin sveti, svuchichete siromaha jednoga za obuchi drugoga: on, koga obukoste, se veseli, i za vas moli, ali u istome vrimenu on, koga svukoste plaçe, i osvetu iste; sada, koga sudite, upita vas Otac sveti Agustin, da uslisan vise bitiche od Boga? znateli tko? koi osve-

tu, i pravicu prosi, paçe, kako govori Ambrof sveti, isti siromasi viçu, i prose, da nasicheni nebi postali s-karvju bratje svoje: *ne nos alas de sanguine Fratrum nostrorum.*

Na drugi paka naçin hoche Isus, da reçemo, *kruh nas*, i to za uçiti nas, da kruh, koga pitamo, neimamo pitati samo za nas, da po ljubavi bratinskoj za svu bratju nasu, polak zapovidi ostre, koju dade Isus nama za udiliti ubozim sve, sto ostaje nama; *quod superest, date Pauperibus.* O koliko od jedne strane ostraje zapovid ova, a od druge paka strane koliko malo se ispunjuje, i koliko velikaje nemilost nasa prema onim, koji u potribi se nalaze, i neimaju, od kud xiviti! Priti nam Isus u Vanjelju svetome, da na sudu opchenome meju prikorenju, koja uçinitiche tada grisnikom, bitiche i ovo; gladansam bio, i nahranili nisteme; xedansam bio, i nenapoisteme; go biosam, i neodisteme: *Sitivi, et non dedistis mihi bibere; esurivi, et non dedistis manducare; nudus eram, et non cooperuistis me:* idite dakle prokleti u oganj vikoviti pakleni, *ite maledicti in ignem æternum.* I akoprem Isus oçito govori nama da pogubitiche nas buduchi mi toliko nemili prema siromahom, mi vindar najdemo biljada uzrokâ, koje naparvo postavlja nama skupost, i oholost prokleta nasa, za neispuniti zapovid ovu, ter ovako mi çinechi, postajemo duxnici istoga Pakla. Viditi dakle oçito moxete o Karstjani potribu, koju imamo, izgovarajuchi riçi ove: *kruh nas*, prositi Boga u istome vrimenu, da milostivse dokaxe i prema iskarnjemu nasemu, da omehça sarce nase, i uçini nas lahke u ispunjenju zapovidi ove svete njegove, udiljujuchi mi, sto zostaje nama, ubozim njegovim.

Razumim vas, sto hochete rechi vi o sluge, o texaci, i rukotvorci, hochete rechi, da chese drugo za

vaſ, nego udiliti ubozim, buduchi da neimate niti toliko, koliko zadoſtabi imalo biti vama: i ono malo sto imate, potribnoje ſ-teskim vama zadobiti trudom, neimajuchi niti vrimena za jednu ſvetu ſlusati Miſu, oli pohoditi Carkvu kakovu. A ja paka odgovaram vama, da, ako ufanje poſtavilibiſte u Boga, ſluſatibiſte mogli ſvetu Miſu, pohajati Carkvu, i Bog pridobri, kada potribnobi bilo, uçiniobi i çudeſa za umnoxiti dila vasa, i da imalibiſte hrane ne ſamo za vaſ, da i za druzih. Nu çujte priliku jednu, i ſpoznatichete, jedalije iſtinito govorenje moje. Bi ſvoje vrime Izidor ſveti ſiromah, i texak, koi trudioſeje oko zemlje ſvoje za nahraniti ne malu druxinu ſvoju. Ov u jutro pria dila ſvakoga miſljase na dusu ſvoju, hodjase u Carkvu, i ſlisase ſvetu Miſu, i akoprem za druzima poſtavljaseſe na dilo, u veçer vazda najdose vise uçinjenoga dila od druzih, jere vele vuta vidjeni biahu Anjeli pomagati njemu. Izvise Iſidor ovi, akoprem bi ubog, i potriban, nistanemanje dio kakav maloga dobitka ſvoga udiliti bi navadan ubozim: dogodiſe jedan dan, da proſechiga limozinu ſiromah jedan, reçe drugarici ſvojoj, da ide u kuchu za takovu udiliti njemu: dobra xenſka glava znase dobro, da u kuchi neima nista, nistanemanje poſluhne, i ide, i eto da poſudu jednu, koju oſtavi praznu, punu nalazi ſvakojake hrane, ter tada ſva veſela udili dobar dio ubogome, i njoj ne malo oſta. Jedali vidite dakle, da iſtinitoje govorenje moje, i da ako vi uſmiljeni dokazali ſe budete prema ſiromahom, i ufatiſe budete u Boga, znatiche Bog umnoxiti hranu vasu, ter poſalitineche potribna vasemu xivljenju.

Izvise riçi ovoj, *kruh nas* pridajemo joster riç ovu, *ſvagdanji*; a zasto pridobri nas Iſuſ hoti, da pitamo kruh ſvakoga dana? Uçio naſje na ov pitati naçin, jere poznajuchi mi potribu, koju imamo za priſtupiti ſvaki dan kakono ubozi prid njega za imati kruh takov,

xivilibiſmo zato ſvejer viſechi poſvema od njegove ſvete volje: buduchi da od njega dolaziti ima ſva hrana, i uzdarxanje nase, i bez pomochi njegove xivîti nebiſmo mogli dan jedan. I hoti u iſtome vrimenu uçiti naſ ſ-pitanjem ſvagdanjega kruha, da odbacimo od ſarca nasega onu ſkarb prikorednu, i brigu, koju imamo za dohodeche vrime, i koja ne malo brani, da nemiſlimo, kako imalibiſmo na ſpaſenje vikovito nase. Kakav mir obchutitichemo u naſ o Karſtjani moji, ako, znajuchi mi, da potribu imamo ſvaki dan takova kruha, çinili budemo od ſtrane nase ſve ono, sto moxemo za zadobiti takovo, ali u Boga poſtaviti budemo ſve ufanje za zadobitiga? Buduchi da on ſam hoche, daga ſvaki dan proſimo od njega, ter koliko manju ſkarb, i brigu obchutiti mi nechemo tada u pogledu dojduchih potribochah nasih?

U xivotu ſvetih Puſtinjakâ stieſe, da doſavsi u Grad jedan nikoji Bogaci za udiliti limozinu ubozim, i uzamsi ſobom Pravednika Carkve ſvete, koi kazaobi njîma potribne, koji biahu u Gradu onome, dopeljani bise u kuchu gubava çovika jednoga, koga, kada pomilovase, hotisemu udiliti obilatu limozinu; ali gubavac on primiti nehoti, ter reçe njima, evo, kako vidite, ovdi imam nikoliko liſti uranjaka, od koih konope napravljam, i ſ-ovim ufamſe, da Bog udilitiche meni danaſ toliko, kolikoje zadoſta, jere molih ja njega, i zato limozina vasa nije potribna meni. Od kuche Gubavca ulizose u kuchu ſiromaske Udove jedne, koja dvi kchere imase, i zadobivase hranu ſebi, i kcheram ſvoim bilech, i peruch rubje, i nebuduchi pri kuchi Majka, dojde otvoriti vrata kchi jedna najſtaria ſlabo odivena, a joste nahranjena ſlabie, i hotivsi bogaci oni pinez jedan ne mali udiliti iſtoj, nehoti primiti ona govorechi, da Majkaje nju nauçila, ufatiſe u Boga ſamoga, i

da za on dan toliko uçini dila, koliko se njoj potribuje za hranu onoga dana. U tem çasu prispi nje Majka, i silech za tako rech ovu, da prime od njih pinez, nehoti pod nikakav naçin, govorechi, da sve ufanje svoje u Boga postavlja svoga: onje, reçe ona njima, koi skarbi za me, i za moju dicu, njemuse utiçemo u potribi nasoj, i s-ovim poslom nasim, akoprem u sebi slabim, daje nama svaki dan zadostnu hranu, i naçin xivljenja; zasto dakle i u napridak nebi imala ja s-kcherima moima ufanje u moga postaviti Boga?

Eh lipe doisto prilikesu ove razborstva Karstjanskoga, i ufanja stalnoga, i pravoga, koje imalibismo imati u Boga nasega. O dabi u nas takova bila vira, kada kruh svagdanji od Boga prosimo, virujte vi meni, da obilnie svaçesa imalibismo, nego potribuje nama. Ali kakovu potribu imaju Bogaci, rechichete vi meni, za takav kruh prositi svagdanji, buduchi da takav obilatuje pri njih? Takoje o Karstjani, i oni potribu imaju takova prositi, i takovo çiniti pitanje, jere, ako Bog, poklam udili takova njima, istoga neoçuva, pofalitiche odma on njima; radi çesa oçuvati takov njima, oli iznova udiliti, jest stvar ista: prosechi dakle oni kruh takov od Boga, prose, da poklamga darova njima, oçuvaobiga. *Quid est aliud*, govori Augustin sveti, *petere, quod accepimus, nisi, ut id quoque nobis præstet, ne habere desinamus.* I zato isto Bogaci na misto zoholitise, i slavitise s-bogastvima svoimi, imalibise spoznati, i ispovidati ubozi, i potribni prid Bogom, ter prositibi imali i oni uzdarxanje svoje s-ponixnostju onom, s-kojom i ostali siromasi od Boga prose takovo: *quantumlibet quis dives sit in terra Dei mendicus est: stat mendicus ante domum divitis, sed et ipse dives stat ante domum magni divitis:* i ako takovim nista nefali, sto potribnoje njima, dolazi ovo od neizmirnoga Milosardja, i Darexljivosti Boxje, a ne od moguchnosti njihove: *et quod*

illi non deest, Misericordiæ Dei est, non potentiæ ipsius, govori isti Agustin sveti. Izvise, prosechi Bogaci kruh takav od Boga, koga vech uxivaju, davaju spoznati, i ispovidaju, da kruh ov, i sve ono, sto za uzdarxanje svoga uxivaju xivota, imaju od Boga, i od rukâ darexljivih njegovih, i ovako zahvalni se istome dokaxuju: jere, kako govori Ivan sveti Krizostom, nesamo prosimo Boga, da nam udili hranu potribnu: *non solum ita oramus, ut habeamus, quod manducemus*; da izvise, da i spoznati moxemo, da od njegovih ovo nam rukah dolazi, *sed ut, quod manducamus, de manu Dei accipiamus*.

Napokon govorimo u pitanju ovome, *dajnam danas*: ali sto? jedali dakle kruh takav imase prositi za sami dan jedan, ter branise moxebiti nama misliti, i skarbiti za dojduche vrime, neche biti dakle dopusteno nam uçiniti spravu za mnoge misece, i za kojegod godiste? Isus, Spasitelj nas brani samo nama priveliku, i prikorednu brigu za u napridak, i za staviti na stran mnoga, i mnoga dobra za dojducha lita: drugako çinechi mi ovo razboritim naçinom bez takove prikoredne brige, ne samo ne çinimo suprot volji Boxjoj, paçe isti Bog nagovara nas, da skarbljivi budemo, i da slidujemo u tem mravunce, koji po litu spravljaju, sto po zimi blagovati imaju. *Vade ad formicam o piger*. Ako dakle ovako çiniti budemo o Karstjani moji, ako na ov naçin, kako dokazah vama, prositi budete kruh, iliti hranu, i odichu od Boga, stalni budite, da imatichete obilato sve ono, stoje potribno vasome tilu, tilo paka ovo vase nahranjeno ovako, i objaçeno imatiche naçin za sluxiti Duhu, stoje osobita svarha, cichu koje uzdarxati imamo tila nasa.

RAZGOVOR XXXII.

Drugi od istoga pitanja.

Akoprem istinitoje, o Karstjani moji, kakono vidiste u prosasnome Razgovoru mome, da pitajuchi mi od Boga kruh nas svagdanji, polak nauka Otacâ svetih, prosimo i sve ono, stose potribuje uzdarxanju nasega tila, nemoxese vindar tajiti, da buduchi duhovni xivot duse nase mnogo veche cine, i plemenitii nasega tila, i koga jedino çuvati imalibismo; svi sveti Oci slagaju meju sobom, i sude, da prosechi mi Boga kruh takav, prositi imamo najparvo, i osobito xivot nase duse, sto najvise xeliti imalibismo zadobiti; radi çesa spoznati moxete oçito, da svaki razlog hoche, da poklam u pitanja ovoga istomaçenju, dokazah vama ona, koja spadaju na tilo nase, idem dokazati vam dânas potribu, koju imamo za prositi od Boga kruh za dusu nasu: tojest sve ono, sto hasniti moxe nama za uzdarxati nas u miloschi Boxjoj.

Ali kakovu potribu ima dusa, rechichete vi meni, za iskati sebi hranu? jedali nije ona neumarla, i vikovita, i zato isto nemoguchа za smarti podloxna biti? Takoje, istinaje ovo nedvojbena nase svete vire, da dusa nasa umriti ikada neche, i da uvik xiviti che oli srichna u Raju, oli nesrichna u Paklu. Ali i istina jest vire svete, da ako dusa smarti naravskoj podloxna nije, moxe umriti vindar po smartnome grihu duhovnome xivotu milosche svete: jere kako dusa jest tila xivot, i tilo bez duse xiviti nemoxe, tako xivot duse jest miloscha Boxja: i izgubivsi ovu, velise, da dusa duhovnim naçinom jest martva, iliti da izgubi xivot svoj: radi çesa kako tilo nase potribu ima hrane za rasti, uzdarxatise, i zadobiti s-hranom jakosti, koje svaki dan idu

na manje, tako i dusa nasa za uzdarxati xivot lipi od milosche, za biti svejer jaka suprot nepriateljom svoim, koji neistu drugo, nego po smartnome grihu njoj smart zadati, potribu ima hrane duhovne, i kruha, skoim ukripljena oçuvati moxe jakost svoju za ispuniti zapovidi Boxje: I ovoje uzrok, o Karstjani moji, cichu koga tolikosmo slabi, da na svako napastovanje pridobljeni postajemo: ter ovako lahko izgubljamo po smartnome grihu xivot prilipi milosche Boxje: jere koliko marljivismo, i skarbljivi za oçuvati xivot tila, toliko suprotivnim naçinom u nemar postavljamo siromasku, i prilipu dusu nasu; ter çinechi u Oçenasu pitanje ovo, tako marzlo prosimo Boga za kruh duse nase, da dokaxujemo oçito, da za malo, oli nista darximo zadobiti, oli nezadobiti takov.

O neumnosti, i sliposti privelike nase! Trudimose, muçimose po nochi, i po danu, po mrazu, i vruchini, po dobrome, i zalome vrimenu, i to sve za uzdarxati xivot nas nevoljni, i vrimeniti, koi za mal ças nestati ima, a za dusu prilipu nasu, koja umriti nikada neche, najmanje mislimo? pustamoju od glada poginuti, nedajuchi njoj potribnu duhovnu hranu: pustamoju toliko slabu, i nejaku, da na svaki mali vitar od napasti pridobljena postane, i grihu privolji. Hochete o Karstjani, da dokaxem vama, od kud tolika nasa dolazi nemarnost, oli za bolje rechi slipost privelika? znateli od kud? jere spasenje duse nase nestoi nama na sarcu, istine Vire svete nikakovo neçine u nas pritisnutje, nepoznivase zlo, koje zadaje dusi gubitje prisvete milosche, i Boxjega priateljstva, i kvar, koga çini dusi nasoj grih smartni smart njoj dajuchi. Eh da spoznalibismo, stoche rechi izgubiti priateljstvo, i miloschu Boxju: i kako dusa izgubivsi miloschu takovu u çasu jednome utonuti moxe u oganj vikoviti pakleni ko-

liko marljivii poſtalibiſmo u oçuvanju nje xivota, ter kruh njoj potriban vruche proſilibiſmo od Boga.

A stoje zato, odgovarate vi meni, da izgubi dusa xivot od milosche ſvete, imajuchi ona gotov naçin za iznova zadobiti nju? Zadoſtaje pochi k-iſpovidi ſvetoj, ter ovako nije potribno toliku imati brigu za çuvatiju: ako umre po grihu, oxivitiche po iſpovidi, jedali nije iſtinito ovo? jedali naſ neuçis i ti o Oçe ſtvar iſtu? Eh govorenje nedoſtojno, i malovridno ne velim Karſtjana jednoga, da ſvakoga çovika, koi uma u ſebi ima; a zasto neçinite ovako, kada za xivot tila radiſe vasega? kakovu obchutite dakle teskochu za çemer iſpiti, za u pogibile ſe poſtaviti izgubljenja xivota, imajuchi vindar toliki liki, koji povratiti vama mogu izgubljeno zdravlje? Ali odgovorte vi meni, tko ſtalne vaſ uçiniti moxe, da iſpovidatichetese mochi? jedalichete vi parvi moxebit biti, koji ne imase ni vrimena, ni naçina za uçiniti ovo? a zasto nebiſte mogli i vi u broju nalazitiſe takovih? Ali poſtavimo, da ſpovidatichetese mochi, tko vaſ ſtalne uçiniti moxe, da takovu ovarsitichete, kako ſe potribuje, za zadobiti iznova miloschu Boxju? I vindar ſtvarje Vire ſvete, da bez pomochi Boxje nemoxeteſe kajati, niti obratiti ſarce vase: a da nebi takovu udilio vama? A jedalije moxebiti duxan udiliti nju? Nebili bio on Goſpodar takovu kratiti vama? Eh Karſtjani moji, da ſpoznati hotilibiſmo iſtinu ovu, da po naſ upaſti u grih moxemo lahko, ali da za uſkarſnuti od griha neima jakoſti u naſ, ter potribnaje tome miloſt Boxja:, paçe da razumilibiſmo, kako govori Aguſtin ſveti, da vechi zlamen jeſt ſvemoguchnoſti Boxje çiniti povratiti dusu jednu na xivot milosche, nego uſkarſnuti martva çovika; koliki ſtrah obchutilinebiſmo u ſarcu nasem nebuduchi ſtalni, da po Sakramentu od pokore zadobiliſmo na trak miloschu izgubljenu, i zadobivsiju nji, eh koliko marljivo çuvalibiſ-

moju za iznova neizgubiti nju.

Ali idimo naparvo, dopustam vama, da ispovid vasa bi dobro uçinjena, i da imaste srichu za odkupiti miloschu po grihu izgubljenu: ali sto, jedali se vidi vama stvar mala, da dusa vasa pria ispovidi takove vase pribivase martva k-miloschi? Vi dobro znate o Karstjani moji, da kako tilo nase, kadaje martvo, poslovati nemoxe, ne chuti, ne vidi, ne tarpi, ne veselise, ne xalujese: tako i dusa nasa cilo vrime, sto po smartnome grihu pribiva k-miloschi martva, nije vridna samo jedno uçiniti dilo, koje dostojnobi bilo xivota viçnoga: ter ovako svi nje trudi, sva tarpljenja, sva dobra dila, koja ona çiniti moxe, sva velim u njoj martva, i neplodna jesu, dokle u smartnome ona nalazise grihu. Ter jedalise vidi ovo zlo malo u sebi, akoprem stalni bilibismo za odkupiti iznova izgubljenu miloschu? sto vindar jest vele tesko, jere ne stoi ovo u nas, niti u rukah nasih, i akoprem ufanje imamo, da zadobismo takovu, stalni vindar nemoxemo biti.

Pravo, i istinito govoris o duhovni Oçe, çinimise, da mi odgovarate, ter ispovidamo oçito priveliku nemarnost nasu u pogledu vikovita spasenja nasega, jere koliko vise se trudimo za uzdarxati xivot tila nasega, toliko najmanje mislimo za obçuvati xivot duse nase: ali u napridak nebude tako, ter prominitichemo naçin xivljenja nasega: radi çesa dokaxi dakle nama, sto razumiti imamo tada, kada u Oçenasu prosimo kruh duhovni za dusu. Razumiti imate sve ono, sto osobitim i poglavitim naçinom zadobiti moxe vama spasenje vikovito, sto objaçiti moxe dusu vasu suprot napasti svakoj, udiliti njoj lahkochu u ispunjenju zapovidi Boxjih, i njegove svete volje: kakosu na priliku nadahnutja Boxja, njegove prisvete milosche, kojesu potribne nama za çuvatise zla, i dilovati dobro, rasvitljenja pame-

ti, i razuma, maknutja volje, dar molitve, a osobito riç Boxja, i prisveti Oltarski „Sakramenat. O privelika potribo, koju imamo o Karstjani za takav kruh prositi! O da vidilibismo siromastvo, i nevolju nasu, i kako duse nase tolikosu slabe, da gotovesu za umriti cichu pomanjkanja kruha takova.

O kakova, i kolikaje nesricha nasa o Karstjani moji! Razum nas jest potamnjen od vele gustih tminâ neznanosti: s-velikom uze do sada slipostju zlo za dobro, a dobro za zlo: sto bitiche od nas, akoga Bog nerasvitli, i neda njemu stogod svitlosti za spoznati istinito dobro? Pamet nasa çesa spominjalaseje do sada, akone od stvarih himbenih, i tastih svita ovoga? jedalije mislila ona ikada od dohodechega vikovita dobra, od Raja, za koje stvoreni od Boga jesmo? Ah koliko nevoljni, i siromasi.mi jesmo, ako Bog neudili stogod potribnoga kruha dusi nasoj, ako svetima nju nenapuni mislima, ako neprobudi u njoj jedini, i osobiti poso, od koga spomenuti imalibismose, tojest, spasenje vikovito nase. Napokon volja nasa o koliku neima potribu kruha takova! istina jest Vire svete, da bez pomochi Boxje niti samu jednu dobru misao imati ona ne moxe; çesa radi, buduchi po istoçnome grihu parvoga Oca nasega Adama nagnuta na zlo vise, nego na dobro, i cichu grihâ svojih slaba, i nejaka, kakoche mochi çiniti dobro, i çuvatise griha? kakoche mochi vojevati prema ljutim, i jakim nepriateljom svoim? Eh kolikoje nesrichni stalis duse siromaske nase? na sto postavise nju nesrichne poxude nase: kako nevoljni grih uze njoj sve dobro, ter u takovo postavi nju siromastvo, daje gotova od glada umriti, i to u vrimenu, u kome tolici druzi, akoprem priprosti, i neumni s-takovim obilnuju kruhom, prilipe imaju od Boga milosche, tolika rasvitljenja u pameti, i toliku u volji jakost za çiniti dobro svako, i çuvatise griha: *quanti Mercenarii in domo Patris mei abun-*

dant panibus, ego autem hic fame pereo. Sto dakle zostaje drugo nama, akone da od privelikoga pridobiti siromastva na naçin rasipnoga sina, oli ostalih siromahà svita ovoga se bacimo prid noge dobra Oca nasega, i miloga molimo, da udiliobi nam kruh takov? kruh, o dobri moj Boxe, udili pameti nasoj, volji udili nasoj, kruh svim mochim duse nase, *kruh nas svagdanji daj nam danas*, drugako tarpitichemo, grisitichemo, i poginutichemo.

Rekosi ti nama o duhovni Oçe, da pod imenom kruha duse nase varhu nadahnutjih Boxjih, i pomochi milosche Boxje, osobitim imase razumiti naçinom riç Boxja: takoje o Karstjani moji, i ako meni ne virujete, evo, sto govori Agustin sveti. *Verbum Dei, quod quotidie prædicamus, panis est, non quia non est panis ventris, ideo non est panis mentis.* Riç Boxja, koju svaki dan pripovidamo, kruh jest, niti zato, da nije kruh utrobe, pristaje ona kruh pameti biti: kada slisamo riç Boxju, dusa nasa s-istinima, koje çuje, se nahrani, i se odebeli, i nahranjena ovako slabo ne putuje po stazi od kriposti: da jaka postaje, i se to bolje raste u izvarsnosti, i svetosti: ali, ako xelimo takav obchutiti plod u nas od riçi Boxje, nije zadosta nju çuti, da potribnoje primiti hranu takovu, takav kruh s-naredbami onimi, s-koimi uzmese hrana tila nasega, to jest, da hasni, i nahrani tilo. Parvo pripravljenje jest, kako sami znate, za jesti imati dobru xelju; drugo paka jest blagovati: treche napokon jest çiniti probaviti jestvinu, da prudi, i daje çoviku xivot; na ovaki naçin hranu uzeti imamo i od riçi Boxje: to jest vruchu imati xelju, obchutiti glad, i s-velikom pohlepom nju slusati imamo; i to cichu dvih uzroka, jere u slisanju nje, ne slisamo çovika jednoga, jednoga grisnika, kakono ja jesam, i svi mi kolici; da jednoga svemoguche-

ga Boga, koi po ustih takova govori nama, buduchi mi pastiri duhovni Tomaçitelji, i Poklisari njegovi, s-koima se on sluxi za otvoriti nama volju prisvetu svoju: *legatione pro Christo fungimur*, govori Pavao sveti: drugi paka uzrok, koi maknuti nas ima na vruchu xelju za slisati riç Boxju, jest, jere riç Boxja naçin jest, s-koim vechim dilom sluxise Bog za nas izuçiti, rasvitliti, i obratiti: radi çesa svi kolici, siromasi, i bogaci, mudri, i neumni potribu imaju nju slisati: i za to isto Carkva sveta prokletim, iliti razluçenim od opchine virnikà krati sluxiti svetoj Misi, ali ne brani njima slusati riç Boxju, buduchi da ovobi bilo uhiliti njih naçinom najkoristniim, i najpotribniim za obrachenje njihovo.

Povratimose sada k-nama o Karstjani moji: a jedalise moxe rechi, da gladnismo riçi Boxje? A jedalijih neima meju nama takovih, koji na naçin onih, koji za bolje spavati, zatvaraju okna, da kakav zrak svitlosti uzbudiojih nebi, za u zlobi to bolje, i mirnie poçivati, bixe od riçi Boxje cichu straha, da nauk kakav oli od vikovitosti, oli od smarti, oli od Pakla xivo od pripovidavca dokazan uzbudiojih nebi, i taknuo do sarca? kako moxemo rechi, da chutimo glad riçi Boxje, ako biximo od Mise one, pod kojom znamo, da prodikache biti, ter pod kakovim izmisljenim uzrokom saljemo na misto nas k-Misi takovoj xenu, oli dicu, i ako usiljenismo posve na takovoj biti, marmljamo proti pripovidavcu, da s-dugim razgovorom svoim nas çini gubiti vrime? A jedali nije istinito ovo o Karstjani? Ah nesrichnaci! nu çujte mólim vas, sto govori Isus u Vanjelju svetome, kakono on koi rada slusa riç moju, oçito dokaxuje da sin moj jest, i u broju odabranih: *qui ex Deo est, verbum Dei audit.* Tako protivnim naçinom on, koi neslusa takovu, svakim moxese bojati razlogom, da u broju odvarxanih se nalazi; *propterea vos non auditis, quia ex Deo non estis.*

O odluko ſtrasna! i uzrok, koga naparvo poſtavlja on pri Luki ſvetome, jeſt ov: jere koi ſlisa ſlusbenike, Redovnike, i Pripovidavce njegove, ſlisa njega iſtoga: *qui vos audit, me audit;* i koi zaniçuje naſ, zaniçuje iſtoga Boga: *qui vos spernit, me spernit.* I vindar neche oni, da naſ ſlusaju, kakono ſlusbenike njegove, jere neche da çuju govoriti ſebi iſtoga Boga: *nolunt audire te,* govorase jedno vrime Bog Proroku, jere *nolunt audire me.* Ali sto! dochiche vrime, virujte vi meni, dochiche velim vrime, u kome mi xelitichemo govoriti njemu, ali on gluh çinitichese: nu çujte pripechenje ſtrasno jedno, po kome ſpoznatichete iſtinitoſt govorenja moga. Biase jedno vrime ſeljanin jedan, koi nehotiase ikada riç ſlisati Boxju, ter u tvardokornoſti takovoj prohodioje ſve koliko xivljenje ſvoje. Umre napokon, i odnitobi tilo njegovo u Carkvu: kada eto stoſe dogodi: u vrimenu, u kome Redovnici obiçajne varhu njegovoga tila poçeſe pivati molitve, propelo na oçigled ſvega kolikoga puka, vidiloſeje ſmaknuti od çavlov ruke ſvoje, i zatvoriti usi, za neçuti. Videchi puk ovo, i Redovnici, koji biahu ondi, ſmucheni, i priſtraseni ostase: Redovnici paka dojduchi k-ſebi, rekose tada puku: jere za xivota nehotiase on ikada ſlisati riç Boxju, ſvaka pravica hoche, da niti Bog ſada hoche da naſ çuje moliti za njega. Neka uzme dakle tilo ovo oni Vrag pakleni, u koga rukah i dusa ſe nalazi njegova: i izrekuch ova, oſtavivsi molitve, odnesenobi odma tilo ono iz Carkve, ter baçeno u ſrid polja jednoga, da poſtane hrana nime xivine. Razmiſlite ſputno ſada ovo vi o Karſtjani, koima toliko marzi riç Boxja.

Potribnoje dakle ſlusati riç Boxju, ter xeljno od Boga proſiti kruh takov, to jeſt, da nama udiliobi volju, i priliku za nju çuti, paſtirom paka duhovnim xelju za prilomiti kruh ovi vama, jere meju pedepſami

velicimi, ſ-koima priti Bog grisnikom, govori on, da çinitiche njih glad tarpiti riçi Boxje: *mittam famem, non famem panis, sed audiendi verbum Dei.* Da paka riç Boxja takova u naſ plodna poſtane, i dusu nahrani, nije zadoſta ſamo nju çuti, da çutiju ſ-pomnjom, i ljubavju: imajih Karſtjanâ, koji nju ſlusaju, ali ſ-usima ſamo teleſnimi: *aures in adjutorium, non mentem afferunt:* i u vrimenu, u kome Redovnik ſtrasne dokaxuje iſtine, i zlochu prokletoga griha, ti takovi miſle na kuchne poſle ſvoje, na pogodbe. targovine, i daobi Bog, da i na gore josternebi miſlili tada ſtvari; ter ovako na pokon ſe ſvarsi prodika bez znati, i razumiti, sto pripovidavac od ſtrane Boga, oli Bog po uſtih njegovih daoje razumiti nama.

O koliko texak razlog datiche Bogu ſvi oni, koji po nemarnoſti ſvojoj neplodnu uçinise u ſarcu ſvome riç Boxju! Aguſtin ſveti za çiniti naſ ſpoznati koliko zlo jeſt u ſebi nepomnja takova u ſlusanju riçi Boxje, ſ-ovom ſluxiſe prilikom: prilikuje riç Boxju priſvetome Tilu Iſukarſtovome, i govori oçito, da ona manjega nije poklonjenja vridna od ovoga. *Hoc utique debetis scire, quod non sit minus verbum Dei, quam Corpus Christi:* jere kako, napriduje on govoriti, u vrimenu priçeſtjenja velikom ſluximoſe pomnjom, da marvica kakova Oſtie priſvete neupade na tal: *quanta solicitudine observamus, quando Corpus Christi ministratur, ut nihil ex ipso de nostris manibus in terram cadat.* Ovako pomnjivi imamo biti, da po nemarnoſti nasoj ſtran kakova riçi Boxje ſe ne izgubi, i zvan ſarca neupade nasega: *tanta solicitudine observemus, ne verbum Dei, quod nobis erogatur, dum aliquid cogitamus, aut loquimur, de corde nostro pereat.* Buduchi da nije manje kriv pri Bogu, koi ſ-nepomnjom ſlusa riç Boxju od onoga, koi po nemarnoſti puſti na tal upaſt marvicu, oli ſve tilo Iſuſovo: *quia non minus reus erit, qui verbum Dei negligenter*

audiverit, quam ille, qui Corpus Christi in terram cadere negligentia sua permiserit. Koliki dakle kvar ne uzrokuje nama o Karstjani s-nepomnjom slusati riç Boxju!

Ali nije zadosta samo s-pomnjom slusati riç Boxju, ter zapametit stose je reklo od pripovidavca, da izvise potribujese, da riç Boxja ona probavi u sarcu nasem, potribnoje puhati u iskru onu, koja upade po njoj u sarce nase, da se nepogasi, paçe da se to bolje se uxixe. Ter ovoje ono, sto çini, da mal zadosta plod primese od riçi Boxje, jere slisajuchi mi samo riç Boxju, sudimo, da uçinismo zadosta, i da drugo se nepotribuje. Ne ne varatese o Karstjani moji, ako to sudite, nije zadosta slusati riç Boxju, nije zadosta znati, sto se je reklo, da izvise potribujese za prodikom premisljavati sputno istine vikovite dokazane vama, ter marljivo naçin iskati za postaviti u dilo takove, premisljavati tribaje na on teski raçun, koi datichemo Bogu cichu novoga zadobita rasvitljenja, ako s-takovim sluxilise nismo; kadi paka mi suprotivnim naçinom istom svarsena prodika, svaki odma vrachase na parvi svoj poso, bez najmanje misliti na ono sto çulo, i reklose jest. Postavimo u pogledu istine ove priliku jednu: postavimo velim, da naslibismose u kuchi velikoj jednoj, u kojoj bi bilo çeljadi mnogo, ter svaki polak naklonjenja svoga u svome zabavljaobise poslu, jedni sidechi pri ognju trosilibi cile ure u tastih razgovorih: druzi uraskosechise u igri: jedni çinechi raçune kupovanja, i prodavanja; druzi pisuch, oli stechi, i ovako naparvo iduch svaki u razluçnome svome zabavljaobise poslu: postavimo sada, da u tem vrimenu iznenada çulobise pivanje jedno osobito, i lipo na putu pri kuchi onoj; eto svi se ustanu, svi zapuste posle svoje, koje pri rukah imase, razgovore, igre, raçune, i ostala, ter idu na okno za slusati pivanje ono, ali sto! jedva se svarsi pivanje svi oni na svoje parve povratese posle bez vise

misliti na çujeno pivanje ono: ovo isto dogajase i meju nama o Karstjani, kada slusati idemo riç Boxju: dajese zlamen zvonom, da poçetiche Prodika, i eto svaki zapusti svoj poso, i k-Prodiki ide: slusase s-pomnjom, i ugodnostju: hvalise Pripovidavac, i naçin njegov u pripovidanju: ali istom slusana bez tarsitise ispuniti ona, na sto on nagovarase, uzimljuse odma parvanji posli: jednom riçju idese slusati Prodika onako, kako pivanje jedno, kako govori Bog, i tuxise po ustih Ezekiela Proroka: *quasi carmina musica audiunt verba tua, et non faciunt ea.*

Eh Karstjani moji, nemojmose varati, slusati riç Boxju nije slusati pivanje kakovo, paçe vise jest u sebi, nego slusati svetu Misu; kada çuliste svetu Misu pomnjivo, i poboxno, uçiniste sve, sto imaliste ovarsiti: ali poklam çuliste prodiku svetu, ovarsiliste najmanju stranku, ter zostaje jostervama ono, stoje vise u sebi, za ispuniti: jere kako govori Aposto Pavao sveti, *non auditores legis justi sunt apud Deum, sed factores legis justificabuntur*, ne slisaoci zakona pravednisu pri Bogu, da ispunitelji zakona pravedniche postati: potribnoje dakle u dilo postaviti ona, koja slisali jesmo, ter ovako izgovarati sami sobom; Pripovidavac suprot onoj govorase zlobi, potribu dokazase one kriposti, a paka kome on govorase? Ne zidom, ne stupom, ni Oltarom, da meni nevoljnome grisniku; ja ja sam on, u kome vlada grih on nemili, jasam, koi potribu imam kriposti one, pridobime doisto s-Prodikom on svojom, radi çesa datichuse Bogu u ruke, zapustitichu grisne navade, bixatichu od svake zle prigode, jere neçinechi ja ova, pogubitichuse. Karstjani moji, ako ovako slusalase bude od nas riç Boxja, srichni postatichemo, i ufatichemose, da dusa nasa s-takovim nahranjena kruhom ljubitiche Boga svoga na ovome, a za vik uxivatiga na drugome svitu.

RAZGOVOR XXXIII.

Odpusti nam duge nase, kako i mi odpustamo duxnikom nasim.

Stose vama çini o Karstjani moji od molitve ove od Oçenasa, jedalise nevidi vama sve to lipsa, i koristnia? A kolika se ne prose u njoj dobra od Boga nasega? Najparvo çast, i slava njegova, *svetise ime tvoje*, zatim kraljestvo njegovo, i Rajska slava, *pridi kraljestvo tvoje*, treche, da se ispuni prisveta njegova volja, *budi volja tvoja*, i napokon sva ona, koja potribnasu za uzdarxanje tila, i duse nase; *kruh nas svagdanji daj nam danas*; koliko dakle lipa, ponavljam rechi, i koristna nije za nas molitva ova, jere u njoj od Boga prosimo svaka dobra: ali nije zadosta Bogu; da prosimo od njega dobro svako, ter izvise hoche, da prosimoga isbavljenje od zla svakoga prosasnoga, sadasnjega, i dohodechega: *et pro petendis bonis, et pro vitandis malis*, govori Agustin sveti. Buduchi paka zlo najveche nase strasni dug on, koga s-Pravicom imamo Boxjom cichu grihâ nasih, hoti pridobri nas Isus, da poklam prosismo tolika od Boga dobra, prosilibismo zaotim oprostenje dugovâ nasih. *Odpusti nam duge nase*, stoje peto pitanje molitve od Oçenasa, i koje danas istomaciti nakaniosam vama.

Poklam prosismo sva ona, koja potribnasu dusi, i tilu nasemu, govorimo njemu; *odpusti nam duge nase, kako i mi odpustamo duxnikom nasim.* Ali kakovisu to dugi, vi pitate mene, od koih izbavljenje prosimo mi od Boga u pitanju ovome? Znateli koji? koje uçinismo s-Pravicom Boxjom cichu tolicih uçinjenih grihâ nasih: zovese paka grih dug, jere nepravda on jest privelika, koja se çini Bogu, otimljujuchimu nepravedno stvar onu, koju duxnismomu dati, to jest posluh, i podlox-

noſt njegovoj ſvetoj volji, sto ſtvorenje ſvako dokazatimu ima, i zato ki grisi, veliſe, da uçini dug, jere poſtane duxan za povratiti na nikoi naçin Bogu ono, sto ſagrisech oteoje njemu Grih izvise zoveſe dug; jere koi grisi ne ſamo poſtaje duxnik prikore, i ſramote uçinjene Bogu, da joster duxnik poſtane i od pedepſe priſtojne ſebi za uçinjene grihe; koja oli je vrimenita. ter podnitiſe ima na ovome ſvitu ſ-pokorom, oli u Purgatoriu na drugome ſvitu, oli zauvik u paklenoj ſtrasnoj tamnici. Buduchi paka, da dug ov toli od prikore, koli od pedepſe, koga po grihu ſ-Bogom çinimo, dug jeſt neizmiran u ſebi, i toliko velik, da po naſ, i jakoſti nasoj on nikada zadoſta iſplatiti ne moxeſe, akoga Bog po privelikome Miloſardju ſvome neodpuſti nama: radi çeſa pridobri naſ Iſuſ, videchi potribu, koju ſvi imamo odpustenja takova, uçi naſ proſiti takovo od Boga: *odpuſti nam duge nase.*

Ako dakle molitva ova od Oçenasa toliku ima u ſebi kripoſt za ſmarſiti priveliki dugi, koje imamo ſ-Bogom cichu nasih grihâ, zahvalni imalibiſmo doiſto biti ne malo, govorite vi, Iſuſu Spaſitelju nasemu, da dade nama naçin toliko lagak za zadovoljiti mochi Bogu za ſve kolike grihe nase, koje ſvaki dan za tako rechi çinimo mi nevoljni grisnici; o kolikoje ovo koriſtno nama! nije dakle potribno toliko mutitiſe nama u pogledu tolicih nepravdâ uçinjenih Bogu: zadoſtaje znati nama molitvu ovu od Oçenasa, i eto gotova naçina za zadobiti oprostenje grihâ nasih, i ſtalni biti moxemo, da ſmarſen poſta dug ſvaki, koga ſ-Bogom imamo nasim, koliko ſtvar koriſtna ne poſtaje nama nevoljnim grisnikom molitva od Oçenasa: Takoje o Karſtjani moji, vi velite pravo, i iſtinito, da molitva ova lipaje, i koriſtna ſvima, a oſobito nam, kojiſmo grisnici, ali nije paka iſtinito, da ſama, i jedina ova, kako vi ſudite, zadoſtnaje za ſmarſiti privelike grihe nase, jere

zato potribujeſe ſveti „Sakramenat od Pokore. Eh Karſtjani moji, vi jurve dobro znate, da grih ſmartni privelikaje nepravda, i bezakonie, koje ſe çini priſvetome Trojſtvu, jeſt potlaçenje previſokoga njegova Veliçanſtva, koje ſe çini njemu od najpotistenoga ſtvorenja njegova, i to za jedno nistare, prid njegovima oçima; grih ſmartni, kako dobro znate, çini naſ poſtati nepriatelje njegove, krivce vikovite ſmarti, i vikovita paklenoga ognja, a paka potribujete, i ſtvar praviçna vidiſe vama, da dug takav ſtrasni, kakono jeſt ov, ſmarſiti ſe moxe izmolechi ſamo molitvu od Oçenasa, da molitva ova ſama po ſebi zadoſtna biti moxe za umiriti naſ ſ-Bogom nasim toliko od naſ ſtrasno uvridjenim; da drugo ſe nepotribuje za oſloboditiſe od Pakla, koga zaſluxiſmo, akone rechi, *odpuſti nam duge nase?* Varateſe jako, ponavljam iznova rechi vama, varateſe o Karſtjani moji: Pravica Boxja duge od ſmartnih grihà tako lahko neoprasta, potribujeſe tome karv, xivot, i muke „Spaſitelja nasega Iſuſa, koja po ſvetome od Pokore „Sakramentu pridruxena biti imaju nama; od ſtrane paka nase priveliko xalovanje potribujeſe, i prava iſtinita volja za dati zadovoljenje Bogu ſ-pokorom: ovako oſudioje „Sabor Tridentinſki, *ad quam tamen sacramentum Pœnitentiæ sine magnis nostris fletibus, et laboribus, divina id exigente justitia, pervenire nequaquam possumus.* Molitva dakle od Oçenasa nemoxe zadobiti vama oprostenje grihà vasih, zadobiti vindar moxe vama priprave one, koje ſe potribuju za takovo zadobiti oprostenje, i za mochi jednu pravu, i iſtinitu çiniti pokoru, i poklam iſpovidaſmo grihe nase, pomaxe nam za zadovoljiti po nikoliko za iſte. Drugako molitva od Oçenasa, molitva vlaſtita jeſt ſinovà, i priateljà Boxjih, jere nebuduchi ovako, kako moglibiſmo rechi, kako govori Aguſtin ſveti, *Oçe nas, nam si non est filiorum, qua fronte dicitur Pater noster?* Ter ovako uçinje-

naje molitva ova za ſmarſiti ſame male grihe, u koje upadaju ſvaki dan i iſti pravedni, i zato zoveſe *pœnitentia quotidiana*, pokora ſvagdanja.

Ako dakle zadoſtna nije ona, napridujete vi govoriti, za ſmarſiti ſmartne grihe, sto haſni namâ govoriti, *odpuſti nam duge nase?* A kakovo na ſvarhi zlo jeſt grih mali u ſebi, da tako vruche imalibiſmo oprostenje proſiti takova? Çujuchi ja vaſ beſiditi ovako, poznam dobro, i vidim o Karſtjani moji, kolikoſte u ſtvarih Boxjih neumni. Kakovo zloje grih mali? zadoſtaje rechi, daje uvridjenje jednoga Boga, radi çeſa zloje toliko u ſebi, da izvan ſmartnoga griha, veche zlo od njega nachi, ni izmiſlitiſe nemoxe, nitiſe çiniti moxe, ako radilobiſe ſ-takovim vaſ koliki ſvit ſpaſiti: jere çinjenje ſvako najmanje ſuprot volji Boxjoj, ſvako najmanje uvridjenje njegovo nemoxeſe prilikovati ſvim zlom ukup ſvega kolika ſtvorenja: i daje tome tako, nu çujte. Çini pitanje Toma ſveti, jedali bi ſagrisio çovik tada, kada cichu naſladjenja ſamoga bez kakove koriſti ubiobi mnoxinu male, i drobne xivine, i odgovara, da nebi, i uzrok daje ov, jere bitje çovika tolikoje plemenitie od bitja takovih, da najmanje naſladjenje njegovo ſvakom pravicom kupiti moxeſe ſa xivotom blaga, i xivine takove, i ſva ſkoda njihova nevalja u ſebi toliko, koliko najmanje zadovoljenje çovika jednoga: ova poſtavna, imate znati, da iſtinaje ſvete Vire, da bitje çovika uſpored Boxjega bitja neizmirno jeſt potistenie, nego bitje xivinçeta kogaſe hoche uſpored çovika, od kuda ſlidi, da mali grih jedan zlo veche ima biti u ſebi, buduchi uvridjenje Boxje, od ſvake najveche vrimenite ſkode, i to tako, da za oçuvati vaſ ſvit, i ſve Nebo dopusteno nije ſami jedan grih mali uçiniti, ter uvriditi ſ-takovim Boga privelikoga.

I za çiniti ſvitliu iſtinu ovu, poſtavteſe o Karſtja-

ni moji na priçu ſtrasnoga pogubljenja onoga, koga uçini Pravica Boxja u vrimenu opchenoga Potopa ſvega za tako rechi naroda çoviçanſkoga, oſlobodivsi od iſtoga ſamih oſam ljudi: ter bacite oçi vase na ſve çetire ſtrane za viditi on veliki razor. O ſtrasnoga pomora ſvega naroda çoviçanſkoga! O neizmirnoga broja martvih tileſà u vodi plavajuchih! Çinte raçun ſada, da ſvi ſiromaſi utopljeni oni uzdixuchi ruke ſvoje, a joſte vise vapaj prema vama proſilibi vaſ miloſardje, i oſlobodjenje od zla, i neſriche tolike, i poſtavimo, da za izbaviti njih nebiſe drugo potribovalo, nego ſamu jednu lax malu rechi; Znateli vi o Karſtjani, sto u prigodi takovoj imalibiſte uçiniti? ſtvarje iſtinita, i nedvojbena, kako uçe Bogoſlovci, da, akoprem na uſmiljenje maknuobi vaſ on njihov nevoljni, i neſrichni ſtalis, lax vindar takovu, akoprem malu uçiniti nebiſte ſmili. Jere zlo ono, koje podnasa narod on çoviçanſki u vodah utopljen, velik, i ſtrasan jeſt u ſebi, nije ſumnje, ali zlo jeſt vrimenite pedepſe, koje Bog ne xaluje, i zato prilikovatiſe nemoxe, niti braniti ſ-grihom jednim akoprem malim; jere kako rekoſmo manje zlo jeſt poraz ſvega ſvita, nego uvridjenje najmanje Boga nasega.

Vi ſe na ovo moje çudite govorenje, a ja paka govorim vama, da malo zadoſta rekoh, i ako to vise ſtalni u iſtini ovoj xelite biti, od zla vrimenitoga idimo na zlo vikovito. Nu priſtupite za kratak çaſ k-vratom Paklene tamnice; poglejte molim vaſ miſto ono mukà ſtrahovitih puno, propaſt onu ſtrasnoga plamena punu, jezera puna ſumpora, i paka; ah vidjenje ſtrasno! nu çujte ſkvike one, ona zdvojenja, one ſtrasne pſoſti; o koliko neſrichno miſto! U onoj tamnici ſtrasnoj, kako ſami znate, miliun, i miliun nalazeſe dusà neſrichnih, koje buduchi umarle u ſmartnome grihu cvile, i vape

pod strasnimi udarci Pravice Boxje. Poglejte, kako nesrichnaci oni gore u onome ognju, kako se muçe, kako cvile; i ono, sto najveche njih muçi jest, da izgubise zauvik prilipoga, i pridobroga Boga svoga. Eh koliko nesrichni oni nisu! dabi barem muke njihove ove jedan put svarhu imale, dabi ikada nesrichnaci oni mogli viditi Boga, ali ne, tarpitiche oni, i nikada svarhu mukâ svoih viditi neche. A jedali se ne miçete varhu njih na smilovanje, i varhu njihovome nevoljnome stalisu? biahu vindar jedno vrime bratja nasa u Isukarstu, a stobi se vidilo vama, ako u onome strasnome ognju upazili biste vasega Oca, vasu Majku, brata, sestru, druga, oli kakova ljubljenoga priatelja? Eh Karstjani moji, da bismojih mogli od onoga osloboditi Pakla, kakovo, i koliko neizmirno nebismo njima udilili dobro! Od grisnikâ, koji sada jesu, postalibi sveti, od suxnjâ postalibi sinovi Boxji: i na misto psovatiga, kako sada çine, ljubili, i blagoslivljalibi Boga svoga pridobroga uvik. Eh da moglibismo o Karstjani osloboditi njih od zla takova, od zla vikovita, i zadobiti njima vikovito dobro, i uxivanje Boga svoga! Eh da moglibismo uçiniti toliko!

I vindar çujte, stochu vama rechi, ako za osloboditi sve proklete duse u Paklu, i njima Raj zadobiti, imalibismo dragovoljno sam jedan grih mali uçiniti, svi ukup uçe Bogoslovci, da nebi ovo nama dopusteno bilo, jere kako vech rekoh, najmanje uvridjenje Boxje vecheje svejer svakoga zla pedepse, niti nemoxemo mi uçiniti pregrisenje najmanje kakovo za drugome s'ovim uçiniti najveche, kojese moxe izmisliti, dobro. Evo koliko zlo jest u sebi o Karstjani, sam jedan grih mali, buduchi uvridjenje Boxje, koje prispodobiti se nemoxe niti zlu pedepse, akoprem vikovite. Ali vindar, odgovarate vi meni, sumnjiti se nemoxe, da grih takav, akoprem uvridjenje jest Boxje, nije barem smartno, i

veliko, da malo: istinaje uvridjenje jest malo u sebi, ali u pogledu Veliçanstva, i velikosti onoga, koi jest uvridjen, buduchi uçinjeno prema neizmirnoj dobroti jednoj, zlo jest priveliko. Vi jurve dobro znate o Karstjani, da uvridjenje kakovo, akoprem postavimo malo u sebi, postaje veliko, ako u osobitoj nalazise çasti on, koi jest uvridjen. Ako podloxnik jedan, na priliku ne da iste smart kralja svoga, nego da samo postupiobise pochi mimo njega s-pokritom glavom, igrajuchise, i smiuchise s-druxbenikom svoim, bez paziti na mimohodechega kralja. jedali nebi s-ovim çinom svoim uvridio ne malo kralja svoga Veliçanstvo? jedali nebi bio dostojan ne male pedepse, sto vindar nebi bilo, ako prid drugim kakovim jednakim sebi uçiniobi ovo. Ako sin jedan uvridiobi ljubezljivoga Oca svoga s-jednom riçju samom, akoprem ne jako ruxnom, vridanbi bio pedepse, jere uvridi Oca jednoga ljubezljivoga, i sebi dobroga.

A stosu svi Ercegi, i kralji svita ovoga uspored Veliçanstva, i Moguchnosti Boga nasega? kakova skladnost biti moxe meju ljubavju zemaljskoga Oca, i ljubezljivoga Nebeskoga Oca nasega? koliko dakle gardnii neima biti grih akoprem mal u sebi, buduchi uçinjen prema jednome toliko velikome kralju, prema toliko ljubeznivome Ocu, sto jest Bog nas? Eh dabismo mogli dosechi, kolikoje dobar, koliko ljubezljiv nas Bog, koliko vridan posluha, i poklonjenja nasega! tada tada doisto spoznalibismo, koliko zlo grihje, akoprem mal, u sebi. Sveta Katarina od Genove spoznavsi po rasvitljenju osobitome od Neba danome gardobu svakoga najmanjega çina suprot volji Boxjoj: s-tolikom napunise strahotom, da gotova bi umriti, i reçe, da, ako za mal joste ças tarpilobi bilo vidjenje ono, tilo nje u tolike bi bilo islo falate. Ovoje spoznanje, koje imase sveti ljudi od svakoga maloga griha, koje mi vindar zaniçu-

jemo; ali zasto? jere ſpoznanje imamo jako ſlabo Viſokoſti, plemena, i Veliçanſtva Boga nasega.

Nemojmoſe varati dakle o Karſtjani, i otvormo oçi vire nase: grih mali, buduchi uvridjenje Boxje, jeſt zlo toliko u ſebi, da, kako vech rekoh vama, zvan ſmartnoga griha veche od iſtoga izmiſlitiſe nemoxe: jeſt jedno zlo toliko. koje uçinitiſe nemoxe niti za oſloboditi ſve proklete duse od Pakla: i ako ova joste zadoſtna niſu za ſpoznati iſtoga gardobu, i velikoſt, premiſlimo jedno malo one velike skode, ſ-koima Bog, koi jeſt iſta Dobrota, i iſto Miloſardje pedepſuje ſam jedan grih mali. Lotova xena za ſam jedan pogled ſuprot zapovidi Boxjoj obrachena bi u kip od ſoli: Oza taknuvsi ſamo korablju, da neupade. upade martav. Bog ſ-martju ſedamdeſet hiljada vojnikà pedepſa Davida kralja, jere ſ-ugodnoſtju pogleda jedan dan priveliku Vojſku ſvoju: i bez iſkati prilike druge, ſvaki od naſ zna dobro, da Bog joste ſada za grih jedan mali nezadovoljen na ovome joste ſvitu dusu, akoprem dragu ſebi, i koja umri u miloschi njegovoj, oſudi, da goriti ima u Purgatoriu, i zanasajoj za vrime nikoje uxivanje vikovita dobra u Raju: kako dakle ſuditi ſe moxe grih takav zlo u ſebi malo, ako Bog, koi jeſt neizmirna u ſebi dobrota, i neizmirno Miloſardje gledati moxe dusu jednu dragu ſebi cichu takova griha goriti, i muçitiſe u ſtrasnome Purgatoria ognju? çuje nje vapaj, vidi nje xelju, koju ſiromaska ima za doſpiti u Raj Nebeſki, ter ſdruxitiſe ſ-Bogom ſvoim: i vindar Bog ov toliko dobar gluh ſe çini, i hoche, da u onih pribiva ona mukah, dokle ne zadovolji Pravici njegovoj za dug, koga uçini ſ-malim grihom ſvoim. A paka moxeteli rechi, stoje napokon u ſebi grih mali? jere ako polak zakona ſvakoga pedepſa ima odgovarati prikori, *pœna non debet excedere culpam*, imaſe rechi, da grih takav, akoprem mal u ſebi, zlo veliko ima biti, buduchi da Bog nje-

ga toliko pedepſuje ſtrasno, ter ſve muke, kako doka-za Bog jedno vrime ſvetoj Katarini od Siene, koje pod-nitibi mogla dusa kakva na ovome ſvitu, niſu zadoſtne za zadovoljiti popunoma Pravici Boxjoj za ſam jedan grih mali.

I vindar u kripoſti ſvega ovoga, dobro viditi mo-xete o Karſtjani, ſ-kakovom lahkochom, i bez broja ſvaki dan, i ſvaki çaſ takovi od Karſtjanâ çineſe griſi. Iſpitajmo jedno malo naſ iſtih; kolike ſe ne izgovara-ju laxi od jutra do veçera u kupovanju, i prodavanju? kolike ſe nevide neſtarpljivoſti, kolike ſe ne çuju ostre riçi ſ-dicom, i ſlugami? kolike nepriklonoſti, i riçi bez potribe u Carkvi? koliko razterkanje od pameti, i li-noſt u molitvi? kolika zloglaſenja akoprem ne velika blixnjega ſvoga? kolici ſe ne çine griſi u jichu, i pi-chu za ſamu ugodnoſt, i bez potribe? kolici u ſpava-nju vise, negoje potribno? kolici u obuchi ſ-praznoſtju kakovom? kolike ſe neizreçu bezkoriſtne, i prazne ri-çi? kolika ſe ne uçine dila bez nakanjenja za ſ-takovi-ma dopaſtiſe Bogu? stoſu oni xeljni pogledi? sto pri-koredna ona xelja za ſvaku ſtvar znati, kojaſe naſ ne-dotiçe? sto ona prazna ſlava u kakovih dobrih nasih dilih? sto ona pohodjenja nekoriſtna, sto dangube, sto xelje od pohvale, sto norie, i tasta veſelja? sto priſe-ge bez potribe? A tko molim vaſ izbroiti mogobi gri-he, koji ſvaki dan, i ſvaki çaſ çineſe od naſ? i ako to-lici çineſe na dan, kolici ſe ne çine ſvaki chedan, ko-lici na miſec, kolici paka kroz ciloga godista? koliko dakle velik dug neima biti o Karſtjani, koga imamo mi ſ-Bogom cichu malih grihâ nasih! Eh kako Pravica Bo-xja iſkatiche za biti plachena popunoma za ſve, ako-prem male grihe, i prikore nase, koje mi vindar dar-ximo za nistare, kakove muke naſ neçekaju u Purga-toriu za iſplatiti dug nas do najzadnjega Kraicara!

Sto dakle zoſtaje çiniti nama o Karſtjani, ako ne ono, sto uçi naſ Iſuſ u molitvi ovoj od Oçenasa, to jeſt, videchi mi neizbrojeni broj grihà takovih nasih, i velik dug, koga za iſte imamo ſ-Pravicom Boxjom, bacitiſe na grisna kolina nasa pred dobroga Boga nasega, priveliku dokazati xaloſt u nasome ſarcu, da ſagrisiſmo, i uvridiſmo njega; i za tim kakono nejaki, i popuznuti duxnici, i nemoguchi iſplatiti dug zazivati Miloſardje Boxje, i proſiti oprostenje govorechi, *odpuſti nam duge nase.* Ali xivim ufanjem, i za zadobiti xeljom barem takovom, ſ-kakovom vi o duxnici xelite zadobiti odpustenje duga akoprem maloga vasega od virovateljà vasih. Ovoje o Karſtjani, sto çiniti imamo, a jeſmoli paka toliko çinili doſada? Proſiliſmo moxebit odpustenje dugovà nasih, ali bez najmanjega ſkrusenja, i xalovanja u ſarcu cichu takovih grihà; proſiliſmo, ali tako marzlo, koliko da malo hajemo zadobiti, oli nezadobiti takovo; proſiliſmo ſ-takovim nedoſtojnim naçinom, da iſti naçin nedoſtojne naſ uçini za zadobiti takovo, i neſamo nedoſtojne, paçe ſluxioje za poveksati dug nas prid Bogom, i molbe, koje uçineseſe za ſmarſiti grihe prosaſne nase, poſtase nova uvridjenja njegova: koliko nebi imalo ſmutiti naſ o Karſtjani razmiſliti, da ſ-takovim naçinom, i nechuchenjem poſtupili nebiſmoſe oprostenje proſiti od Çovika jednoga uvridjena od naſ, ſ-kakovim proſimo od Veliçanſtva Boxjega odpustenje grihà nasih.

Sto mi odgovaras ſada na ſva ova o Karſtjanine? Ajde ajde priſtupi naparvo, govori oçito, stoje to ſtiſkati ſ-plechima? Eh razumimte dobro, sto rechiches meni; vidiſe tebi, da neimas toliku potribu za proſiti dugovà takovih odpustenje; hvala budi Bogu, ti velis, çuvamſe, kolikoje moguche od grihà, pazim da neuvridim Boga niti u najmanjoj ſtvari; çiniſe dakle tebi, da niſi grisnik, sto ne daje tako? O oholi Farizeo, i ne-

ſrichni, *non sum, sicut ceteri homines:* a tkoje, govori Duh ſveti, koi rechi moxe, daje bez griha: *quis potest dicere, mundum est cor meum, et purus sum a peccato?* ſvaki koi ſe diçi, govori Ambroz ſveti, daje çiſt od ſvakoga griha, olije bez uma, olije pun oholoſti: *quisquis se inculpatum dixerit, aut stultus est, aut superbus.* I Ciprian ſveti, poklam dokaza, da ſvi grisnici jeſmo, reçe, da tajati iſtinu takovu jeſt ſvetogardnoſt: *nemo sine peccato: hoc negare sacrilegium est.* I Aguſtin ſveti, govorechi od pravednoſti ſvetacà, veli, da ſa ſvom ſvetoſtju njihovom ſvi ujedno iſpovidajuſe grisnici: i da ako protivnim govorilibi oni naçinom, lagalibi, i varali ſamih ſebe: *vox sanctorum est: si dixerimus, quia peccatum non habemus, nos ipsos seducimus, et veritas in nobis non est.* Paçe koliko vechiſu u ſvetoſti takovi, toliko vechiſe grisnici ſude, i najvechi ſvita ovoga, kako ſvoje vrime govorase od ſebe Pavao ſveti; jere buduchi u njih ljubav privelika prema ſvome Bogu, ſtrasan vidiſe grih on njima, koi mal druzim ſe çini, ter buduchi naparcheni ſ-takovim nepriſtaju gorke prolivati ſuze. Znasli dakle, zasto vidiſe tebi, da neimas potribu oprostenje pitati takovo? jere oholoſt nemila pridobi tebe, jere ſlip jeſi, i ne vidis, niti ne ſpoznivas tvoj neſrichni ſtalis. Ne ne o Karſtjani, nemojmo toliko od naſ ſuditi, da iſpovijmoſe ſvi grisnici, i kako takovi bacimoſe prid noge Boga nasega: ter ovo bitiche prava priprava, koja biti ima u ſarcu nasemu, kada govorimo Bogu, to jeſt ſpoznati ſiromastvo priveliko nase i iſpovidati neizbrojene nase grihe: radi çeſa Iſuſ ,Spaſitelj nas za çiniti uzbuditi u naſ maknutja takova ſpoznanja, i ponixnoſti, hoche, daſe oçitujemo duxnici neizmirnoga duga, i da ovako proſimo oprostenje, i odpustenje iſtoga: *odpuſti nam duge nase.*

,Svi dakleſmo grisnici o Karſtjani, nikoji vise, a

nikoji manje, ſvi potribu dakle imamo za proſiti, da Bog neka odpuſti duge nama, koje ſ-njim imamo: ali ſ-kakovom prigodom, i pogodbom udiliti obechuje on nama odpustenje takovo? evoju; *kako i mi odpustamo duxnikom nasim.* Oproſti ti nama onako, kako i mi ſpravniſmo oproſtiti onima, koji uvridise naſ: radi çeſa, ako xelimo od Boga oprostenje zadobiti privelikih grihâ nasih, potribnoje, da i mi oproſtimo uvridjenja uçinjena nama. Stoſe vama vidi od pogodbe ove? Vi toliko hotili nebiſte, i gledate jedan drugoga, ſtvar ova teska vidiſe vama, jedali nije tako? imati oproſtiti i mi nepriateljom nasim, ako oprostenje xelimo i mi zadobiti od Boga? Ah neſrichnaci! dobro ſe vidi, i ſpoznava ſve to vise neumnoſt, i ſlipoſt vasa, i koliko malo ſpoznavate priveliku razluku meju neizmirnim dugom, koga vi imate ſ-Bogom cichu grihâ vasih, i meju dugom jako malim, koga nepriatelj vas ſ-vami ima. Ako duxnik jedan, za ſluxitiſe ſ-prilikom u Luki ſvetome, biobi duxan virovatelju ostrome, i ljutome jednome ſilu novacâ, poſtavimo deſet hiljada Talentâ, i neimajuchi ſvoj dug od kud iſplatiti, odpuſtiobi njemu vaſ koliki virovatelj njegov ſ-takovom pogodbom, da takav odpuſti duxniku drugome ſvome dug ſvoj mali od nikoliko ſamih poſtavimo kraicarâ; hocheteli ſuditi moxebit, da duxnik takav zadovoljan biti neche ſ-pogodbom takovom kakono teskom, i muçnom, a ne ſuprotivnim naçinom darxatiche odpustenje takovo kakono jedan prilipi dar, i oſobiti? jere rekobi ſam ſobom: kakovo prilikovanje jeſt meju duxnikom od nikoliko kraicarâ, i onim od deſet hiljada Talentâ? Ova ovako poſtavna, iſtinaje ſvete vire, da mnogo, i mnogo manjaje nepravda, koju uçini vama blixnji uſpored uvridjenjâ tolicih, koja uçiniſte vi Bogu vasemu, negoſu mali krajcari duxnika onoga uſpored deſet hiljada Talentâ drugoga: razmiſlite dakle ſada, koliko praviçna, i razborita nije pogodba ova, koju Bog potribuje od naſ, ako odpustenje xelimo grihâ nasih:

odpusti nam, kako i mi odpustamo.

Karstjani moji, svarhu dajmo danasnjome razgovoru, jere od duxnosti, koju svi imamo za ljubiti nepriatelje nase u drugoj govoritichu vama prigodi, za sada rechichu ovo samo vama, da ufatise neima odpustenje zadobiti grihâ svoih od Boga, niti spasenje duse svoje, koi neche da oprosti blixnjemu svome: paçe ne oprastajuchi, i molechi mi molitvu od Oçenasa, izgovarajuchi riçi one, *odpusti nam duge nase, kako i mi odpustamo duxnikom nasim*, mi isti izustivamo odluku suprot istim nama: i Bog tada odgovoriti moxe nama, *ex ore tuo te judico, serve nequam*, od ustih tvoih sudim tebe o zlobni slugo, i osudjujem: ti mene prosis, da na on naçin oprostim tebi, kakono ti oprastas blixnjemu tvome, *dimitte, sicut dimittimus*, ti paka oprostiti neches, dakle i mene prosis, dati neoprostim; odlazi nesrichnaçe, i bitiches uslisan. Pazite dobro, govori Agustin sveti, sto izgovarate, i na pogodbu, koju çinite s-Bogom za oprostenje zadobiti od njega: *vide, quid dicas*, odpusti nam, kako i mi odpustamo, *quomodo dimitto, sic et tu dimitte nobis*, ako odpustate, *si dimittis*, s-razlogom svakim moxes i ti prositi oprostenje, i moxesmu rechi; Gospodine ja oprostih, oprosti dakle i ti meni, *bene convenis*; ali ako ne odpustate, kakov razlog imati moxete, da on odpusti vama, *si non dimiseris, quomodo eum convenis?* Nije tako o Karstjani, za onoga, koi ne oprasta, prostenje neima, ter dogoditichese takovome nevidjenim barem naçinom ono, sto vidjenim dogodiloseje jednome nesrichnaku, koi nehotechi oprostiti nepriatelju svome na svetovanja svoih roditeljâ, priateljâ, i istoga ispovidnika na koncu xivljenja svoga, za smartju, kada odnito biase tilo njegovo u Carkvu, u vrimenu, u kome Redovnici pivati poçese, *Parce mihi Domine*, oprosti nam Gospodine, çuoseje glas

ſtrasni jedan govorechi, gluh uçiniofeje on na ſvetovanja Namiſnikâ moih, niti nehoti blixnjemu miloſtiv ſe dokazati ſvome, zato niti ja njemu ſada miloſtiv dokazatichuſe: *neque ille pepercit, neque ego parcam.* Oprastajmo dakle o Karſtjani moji, ali oprastajmo iz pravoga ſarca, i onda ſtalni bitichemo da i Bog oproſtitiche nama, jere oçito govori nama neizmirna dobrota njegova u Vanjelju ſvetome, *dimitte, et dimittetur*, oprosti, i oprosteno bitiche tebi.

RAZGOVOR XXXIV.

I neuvedinaſ u napaſt.

Stobi hasnilo nama o Karſtjani, da zadobiſmo od Boda odpustenje dugova, koje ſ-njim imaſmo cichu nasih grihâ, ako nove iznova uçinilibiſmo ſ-njim duge, upadajuchi u veche joste grihe, nego poprie: i vindar toliko ſe meju nama vidi, i dogaja: a stoje molim vaſ drugo xivljenje nase, ako ne nepriſtajno kolo jedno od iſpovidî i grihovâ, od odrisenja, i iznova upadanja? iſtom ſkrusiliſmoſe cichu uçinjenih grihâ, odma u iſte upadamo: a jedali nije ovo vise norovatiſe ſ-Bogom, nego xalovatiſe za grihe ſvoje, i iſtinitu çiniti pokoru? *Irrisor est*, govori Izidor ſveti, *et non pœnitens, qui adhuc agit, quod pœnitet, nec Deum videtur poscere subditus, sed subsanare superbus.* O kolikaje nepravda velika, i ſtrasna, koju ſ-novimi takovimi griſi pridobrome nasome çinimo Bogu, i Pravici priſvetoj njegovoj! sto zoſtaje dakle çiniti nama? narav nasa pokvarena na grih miçe naſ bez priſtanka, nepriatelji nasi nepriſtaju ſuprot nama vojevati ſvejer; sto dakle uçiniti imamo za jaki poſtati, za ne griſiti vise, za neçiniti novi dugi? Evo o

Karſtjani ono, sto çiniti naſ uçi Iſuſ, Spaſitelj nas. Videchi on zlo veliko, koje bi bilo za naſ povratitiſe na grih, za pitanjem prosaſnim, *odpuſti nam duge nase,* uçi naſ çiniti pitanje ovo, *i neuvedinaſ u napaſt,* to jeſt proſiti, i priporuçitiſe, ter moliti pomoch za ne privoljiti napaſtovanju, i nove çiniti grihe: i ovoje ono, sto imam vama dokazati danaſ o Karſtjani, to jeſt, sto razumitiſe ima po riçih ovih, *i neuvedinaſ u napaſt.*

Akoprem pitanje ovo, *i neuvedinaſ u napaſt,* razumiti ſe moxe ovako, da po takovome proſimo Boga, da odaleçiobi od naſ napaſtovanje ſvako, kako uçi Ciprian ſveti, i Ivan ſveti Krizoſtom, *et ne patiaris nos induci in tentationem,* nista nemanje znati imate, da polak nauka opchenoga Otacà Carkve ſvete, a oſobito Aguſtina ſvetoga, ſ-pitanjem takovim proſimo Boga da nedopuſti naſ od napaſtovanja pridobljenih poſtati: *admonet hoc petere, ne deserti ejus adjutorio alicui tentationi vel consentiamus decepti, vel cedamus afflicti.* J uzrok biti ov moxe, jere ne malo koriſtne vele puta poſtati mogu nama napaſti takove, i buduchi, kako govori Job ſveti, xivljenje çoviçanſko nepriſtajni boj jedan, *militia est vita hominis super terram,* dokle ſe xive na ovome ſvitu, nemogucha, za tako rechi, ſtvarje xiviti ſlobodnu od napaſti ſvake; radi çeſa i Duh ſveti u ſvetome piſmu naſ opominja, da, koigodir xeli ſluxiti iz pravoga ſarca Bogu, na napaſtovanja pripravljen biti ima. *Fili accedens ad servitutem Dei, præpara animam tuam ad tentationem.* Ali kakovo dobro moxe dochi nama, çujem da me upitate, od napaſti, ako takova poſtavlja naſ u ne mali pogibil za uvriditi, i zamiritiſe pridobrome Bogu nasome, i za izgubiti njegovo priateljſtvo, i prilipu vikovitu bastinu nasu? Ako druga dobra neimas za udiliti nama, nego koja od napaſtovanjih izlaze, pustamojih tebi iz ſvega ſarca, koi vechu jakoſt moxebit imas za pridobiti takova, mi paka xelimo ra-

je xiviti u miru, i napaſtovani nebiti. Paçe iſpovidamoti iſtinu, da uzmiljenje obchutimo veliko u ſarcu nasemu, i veliko çudo, i razumiti nemoxemo videchi, i çujuchi, kako tolike duse pravedne, i drage Bogu toliko napaſtovane ſe nalaze, i proganjanje od Diavla paklenoga. kadi paka mi, koji vindar grisnici jeſmo, u ſrid naſladjenjâ nasih, i tolicih grihova nikakovu za tako rechi nechutimo napaſt, nikakovu grixnju u dusevnoſti nasoj: jednom riçju Vrag pakleni naſ u miru pusta, i poçinku.

Grisnici bratjo moja, viſe ſmilujete dusam pravednim cichu napaſtovanja njihovih, koja imaju od Diavla paklenoga, a ja neizmirno veche ſe ſmilujem vama cichu vasega, u kome vaſ on pusta, mira, i poçinka. Znateli, od kuda takav mir, koije u vaſ, dolazi? jere od njega pridobiti vech jeſte, njegovi poſtaſte ſuxnji, nitiſe ſuprotivite napaſtim njegovim; vi dobro znate, da kako pridobitelj, tako i ſuxanj vech ne vojuje, parvi ne, jere pridobi nepriatelja, drugi ne, jere bioje pridobljen: ovo iſto ſada dogajaſe i ſ-vama, govori Gergur ſveti, Diavol ne napaſtuje vise one, koji njegovi vech jeſu, i koih poſvojanje mirno, i bez oprike uxiva: *eos pulsare negligit, quos quieto jure possidere se sensit.* I ſveti Ciprian uteḿeljuje naſ, da nepriatelj pakleni vojuje jedino ſuprot vojnikom pravim Iſuſovim, ſuprot onim, koje vidi ſtati na nogah, i upaz imati varhu ſebe: ſuprotivnim paka naçinom pusta xiviti, i glave ſe ne tare za bantovati onih, kojiſu priatelji njegovi, i od koih Goſpodar vech poſta. Jao dakle vama o grisnici! vi dakle nechutite nemir kakav u dusevnoſti vasoj, vi u ſrid grihâ vasih u dubokome ſnu poçivate, i miru privelikome; o koliko neſrichni vi jeſte! O miru neſrichnii, i ſtrahovitii od ſvakoga najvechega rata; imate uzrok ne mal za bojatiſe, daſte pridobljeni, daſte od njegove ſtrane, i da njegovi poſtaſte priatelji,

i zato ne napaſtuje vaſ vise: protivnim naçinom radujemſe vama, i veſelimſe o pravedne duse, i drage Bogu, da ne mala chutite napaſtovanja, da nemiran bez priſtanka vama jeſt nepriatelj pakleni; jere oçitije zlamen daſte od Boxje ſtrane, da vojnici pravi jeſte Iſuſovi, da Vrag pakleni pridobiti vaſ nemoxe: ſarce ſarce o pravedne duse; o kolikoje dobro ono, koje obuzrokuje vama napaſt; nu çujte, sto veli vama Apoſto Jakov ſveti; *beatus vir, qui suffert tentationem,* blaxen on, koi napaſt podnasa, jere pridobivsi nju bitiche okrunjen, *quoniam, cum probatus fuerit, accipiet coronam vitæ.*

o

Takoje o Karſtjani, napaſtovanje ſluxi za iſkuſiti kripoſt nasu, i virnoſt prema Bogu nasemu na on iſti naçin, na koi junastvo ſe iſkusuje Vojnika jednoga u vrimenu rata, a ne mira: niti ovo nije oſobiti plod, koi od napaſti izlazi; drugo jeſt joſte veche dobro, koje uzrokuje takova nama, i toje ſpoznanje naſ iſtih, ſlaboſti privelike nase, i nasega nistare: i zato govori Duh ſveti: *qui non est tentatus, quid scit?* Hocheteli viditi pokazu jednu iſtine ove u Petru ſvetome? Nu çujteju; kada Iſuſ pri zadnjoj veceri ſidechi ſ-Uçenici ſvoimi pri tarpezu, rekobi, da u onoj nochi ſvi ſmuchnu podnitiche u njemu, Petar ſarçeno odgovorimu tada, *etiamsi omnes scandalizati fuerint, ego nunquam scandalizabor,* ako ſvi ſmutiliſe budu, ja nikada ſmutitinechuſe, ako ſvi zapuſtili te budu, ja te nezapuſtim, i ja ſam jakoſt, i ſarce imatichu za ſlidovati tebe: velikabi ljubav ova Petrova prema Iſuſu Mestru ſvome: niti ovobi zadoſta njemu; nu çujte! Iſuſmu reçe, da do maloga çaſa zatajatiche njega, a on uſajuchiſe odvise u vitextvo ſvoje, i virujuchimu vise, nego pritnji Mestra ſvoga, zaſvidoçi, da ſpravanje hiljada krat umriti prie, nego zatajati njega; *etiamsi oportuerit me mori tecum, non te negabo.* O Apoſtolu veliki, i hrabreni! o Apoſtolu pun ljubavi prema dobrome Mestru tvome!

na ovi govor njegov vidilobiſe, da ſtvar kakova bi u njemu vecha, nego u oſtalih; i vindar nije tako o Karſtjani, jere poſtavimo hrabrenoſt, i vitestvo ovo njegovo pri napaſti kakovoj, i vidimo stomu ſe dogodi; glaſ, i upitanje ſluxbenice ſame jedne neſrichno upaſtiga uçini, i zatajati ſvoga dragoga Mestra: ſada sto govori Apoſto ſveti? sto ſudi on od ſebe iſtoga, od jakoſti, i hrabrenoſti ſvoje? znateli sto, da dobro ſpoznava ſada na ſkusenje napaſti nistare ſvoje, i priveliku nejakoſt ſvoju, i da izuçioſeje nikada ne uſatiſe u ſebe iſtoga: o koliko iſtinitoje o Karſtjani, da i mi na naçin Petra, tada, kadaſmo u miru, i niſmo napaſtovani ſudimo, i uſamoſe velike uçiniti ſtvari na çaſt, i ſluxbu Boga nasega, dokaxujemoſe gotovi za hiljada krat umriti raje, nego ſ-kakovim njega uvriditi grihom: jeſmo, kako govori Tertulian, *in pace Leones, in bello Cervi,* u miru Lavi, a u ratu ſtrasljivi Jeleni: stoſe dakle potribuje za çiniti naſ ſpoznati nistare nase, za odbiti naſ od privare, u kojoj ſe nalazimo u pogledu jakoſti nase, za oçuvati naſ od oholoſti, u kojoj gotoviſmo za upaſti? Znateli sto? Potribnoje napaſtovanje: ovoje, koje naſ çini ponixne, i umiljene, i da ſe iſtih naſ boimo nemalo, ter u jakoſti ſe neuſamo nase, paçe u ſamoga daſe uſamo Boga, i miloſt njegovu. Radi çeſa iſti Apoſto Pavao ſveti za uzdarxatiſe umiljen, i nezoholitiſe cichu ſvoih, koja imase, oçitovanjih, govori od ſebe iſtoga, da izkuſioje napaſt u ſebi marſku jako: *ne magnitudo revelationum extollat me, datus est mihi stimulus carnis.*

Poglejte dakle, koliko jeſt iſtinito, da napaſtovanje veliko nama moxe obuzrokovati dobro; radi çeſa izgovarajuchi mi riçi one, *i neuvedinaſ u napaſt,* moliti nebiſmo imali, da napaſtovani nebiſmo bili, nego da çuvaobi naſ Bog u vrimenu napaſti ſvake: ali ako toliko koriſtneſu nama, odgovarate vi meni, i dusam nasim napaſti, neſamo molitinechemo Boga za napaſtova-

ni nebiti, da paçe mi isti traxitichemo takove, ter u svaki moguchi pogibil, i prigodu se postaviti, koje od napastovanja bitiche mochi nama. Ah Karstjani moji, koliko bezumno, i nerazborito jest poglavjenje ovo vase: Napasti koristne mogu biti nama, kada Bog s-milostju pomaxe nas svojom, i objaçi, dakle moxemo mi sami, i suprot naredbi njegovoj iskati naçine za napastovani biti? Ne ne o Karstjani, nije tome tako: a tko nas utemeljiti moxe, da Bog çuvatiche nas tada, i objaçiti s-kripkom miloschom svojom, koja se potribuje doisto za priobladati napast? a jedaliste vi iste gospodar, moxeteli vi nju imati, kadaje drago vama? jedalije duxan on udilitiju vama? sve suprotivno: paçe isti Bog oçitova vele puta u svetome pismu, da u prigodi takovoj zapustitiche nas, i pustiti nas upasti, i koi ljubi pogibil, iliti koi dragovoljno se u takov postavlja, poginutiche u njemu; *qui amat periculum, peribit in illo*. Eh Karstjani moji pridragi otvorte danas oçi vase, ter razumijte dobro istinu ovu od ne male koristi nase: tada, kada u kakovoj nalazimose napasti, oli pogibilu za upasti, i to cichu ljubostva çasti, i slave Boxje, oli ljubavi iskarnjega nasega: oli kada napast razluçitise nemoxe od stalisa, u kome jesmo, i u koi postaviloje nas Providjenje Boxje, i kada napast dospie naglo, i iznenada, u takovoj prigodi obljubiti moxem vama prigledanje, i pomoch pridobroga Boga, i zadostnu za pridobiti jakost, ako takovu iz pravoga budemoga prosili sarca, kada izgovaramo; *i neuvedinas u napast*. Paçe rechichu vama sto vise, da akobi potribno bilo Bogu u prigodi takovoj i çudesa çiniti, za skratiti zlo nama, uçiniobi doisto: a jedali neimamo hiljada, i hiljada zlamenjà neizmirne ove njegove dobrote? a koliko puta bdionie on za oçuvati tolike Divice priçiste: koje nehotechi zatajati viru, odpeljane biahu u nepostena mista, za oskvarnute postati? koliku jakost,

i koliku hrabrenost nije on dao, i bez pristanka daje tolicim Apostolskim ljudem, koji za slavu Boga, i spasenje iskarnjega svoga za obratiti na viru svetu pukove, i kraljestva cila, dragovoljno u napasti se postave, i pogibile strasne, koje izmisliti moxe narod nemili? Na svarhi jedali nije jedno nepristajno çudo milosche prisvete njegove jakost ona, s-kojom tolike, i tolike duse, akoprem od naravi mehke, i toliko slabe hrabreno priterpe sile svega kolikoga Pakla, koi s-napastima svake varsti prema njima vojuje?

,Sada ovo isto çinitiche Bog i s-vama: takoje o Karstjani moji, kako vama rekoh, çudesa çinitiche on, ako potribno bude, i s-vama za vama pomochi, ako napastovanja vasa nedobrovoljna budu, i nerazluçna od stalisa vasega, u kome se nalazite po naredbi njegovoj: priporuçitese vindar njemu iz pravoga sarca, pitajtega pomoch, uzdignite glas, i recitemu; *i neuvedinas u napast:* i tada nemojtese bojati, ufajtese u njega. viranje Bog, niti pripustitiche, da napast pridobie jakost vasu, oli bude od iste vecha: *fidelis D us, qui non patitur vos tentari supra id, quod potestis.* Kadi paka vi suprotivnim naçinom postupljivi sami prigode istete, i dragovoljno bez potribe postavljatese u pogibili za upasti, i vindar se ufate, da Bog pomochiche vama, i vas oçuvati, o koliko se varate! o koliki uzrok imate za bojatise u pogledu spasenja vasega! A sto? jedali ,Sveci ne spoznavahu moxebit dobrotu Boxju, i jakost milosche Boxje za vojevati toliko, koliko i vi? i vindar sto uçinise oni? Eh nesamo ne postavisese dragovoljno u pogibili, niti iskase napasti, kakono vi çinite, paçe za odbignuti takove pojdose u pustose, zatvorisese u Monastire, razluçisese od svita, i to za u stalnost postaviti spasenje duse svoje, za odbignuti prigodu za napastovani nebiti, i za neupasti. Ali vindar stalni biahu, da Bog pomochiche njima, da u pogibilih zapustiti njih

neche, zasto dakle potribno bi njima bixati, a ne raje dragovoljno poſtavitiſe u pogibil, kakono mi çinimo? potribnoje dakle rechi, da privariseſe, da neznaseſe miriti pravo jakoſt ſvoju, i tast ſtrah, i privelik imase. Eh ſudim o Karſtjani, da takova nije u vaſ vira; potribnoje iſpovidati dakle, da ,Sveci buduchi raſvitljeni od naſ vise, i izuçeni u ſpoznanju Boga, i znanoſti ſpaſenja, znadose doiſto vise od naſ, da Bog Goſpodar jeſt milosche ſvoje, i da paçe poſtupljivoſtje velika potribovati nju oſobito tada, kada ſuprot volji njegovoj u napaſt ſami ſe poſtavljamo: buduchi da ſtalnoſt takova pomochi njegove na miſto çiniti naſ umiljene, i bdeche, poſtati bi naſ çinile poſtupljive jako, i ohole: radi çeſa ufaliſuſe oni u miloſt Boxju, i njegovu pomoch, ali u iſtome bojaliſuſe vrimenu, i bixali daleko od ſvita, i prigode ſvake za napaſtovani nebiti; ſvakojakim ſuprot napaſtovanju ſluxiliſuſe likom: i ſva ova çinechi iſpovidahu vindar, da akoprem buduchi od pogibili daleko, zadoſta imahu za vojevati, i ſuprot ſtati napaſtim. I veliki Jerolim ſveti tuxioſeje ſvoje vrime, da za tolicima godistima, sto u ſtrasnoj pribivase puſtosi, joste u pamet pridohu njemu veſelja, tanci, igre, i prikaze, koja vidi ſvoje vrime u Rimu, i koja ne malo mutise njega, i mir njegov: a mi u vrimenu, u kome ,Sveci daleko toliko od pogibilih buduchi, trepetahu, ſtalni çinimoſe toliko, da zadoſta ſudimo biti nama za neupaſti rechi Bogu, *i neuvedinaſ u napaſt*, Goſpodine pomoxi nam u napaſti, u koju dragovoljno poſtaviſmoſe, i ſuprot volji tvojoj.

Ali govormo oçitnie o Karſtjani, da ſvi naſ razumiti mogu: jedali nije ovo izkusati Boga, i buduchi zlo veliko u ſebi, doſtojanje takav, da zapuſti njega Bog, i odaleci ſvaku miloſchu ſvoju? Tada, govori Toma ſveti, izkusaſe Bog, kada bez potribe potribujeſe od nje-

ga, da çudo kakovo uçiniobi ſ-nama: ovako govori nam Luka ſveti od Farizeova :. *alii autem tentantes eum signum de Cœlo quærebant*, „Sada, koigodir od naſ moguchi, i imajuchi daleko iti od pogibili, dragovoljnoſe u takove poſtavlja, i u iſtome potribuje vrimenu od Boga pomoch, moxeſe iſtinito rechi, da çudo potribuje od njega, ter ovako çinechi izkusava Boga, i vridanje pedepſe. Kada Bog po neizmirnoj dobroti ſvojoj oçuvati hoti Lota od opchenoga ognja velikih gradova „Sodome, i Gomore, zapovi njemu, da izlazi iz Grada grisnoga onoga, i da niti u blixnjemu kakovome ſe ne uzdarxi miſtu: *egredere de loco isto, et ne stes in omni circa regione* „Sada, da Lot na miſto bixati, uždarxaobiſe bio ſuprot naredbi Boxjoj u neſrichnome onome Gradu, i potribovaobi bio vindar, da Bog ſ-çudom oçuvaga od ognja, jedali nebiſte rekli, da iſkusaobi bio Boga, i doſtojan poſtao za parvi u onome izgoriti ognju? i toliko vindar u naſ vidiſe, i dogaja. Na priliku govori Bog onome mladichu, onoj divojki, ako xelis ſpaſitiſe, i neizgoriti u plamenu neçiſtim, i bludnim: *egredere de loco isto*, odlazi od prigode za viditi, i vidjena biti; bixi od onoga pogibelnoga druxtva, od onoga tanca, od onih prikazih: Goſpodaru od kuche, Oçe obitili, ako xelis u ſtalnoſt poſtaviti ſpaſenje tvoje, odlazi i ti; *egredere, nec stes in omni regione*, nemojſe zabavljati u igri onoj, koja obuzrokova u tebi pſoſti privelike, tolike privare, i krive prisege, *nec stes*, nitiſe ne uzdarxavaj u onoj karçmi, u kojoj piuchi priko reda, i mire gotov bioſi toliko puta za izgubiti dusu tvoju: *nec stes*, izlazi od onoga ſtacuna, od onoga targovista, u kome za gnuſni kakav mali dobitak poſtavljaoſi u pogibil dusu tvoju: van van, *egredere egredere nec stes*. A mi paka ſuprot naredbi Boxjoj, koi zapovida bixati nama, hochemo jaki ſtati u onoj prigodi, u onome pogibilu? i vindar potribujemo, da Bog ſ-nepriſtavnim çudom milosche ſvoje jake naſ darxi, naſ

çuva, i nepusti nas upasti: ter jedali nije ovo izkusavati Boga nasega? ter jedali kako takovi nismo vridni, da nas on zapusti?

Hochese drugo o Karstjani moji, nego mi sami postavljatise u pogibil, i napast, koliko da zaspani stalibi nepriatelji nasi, ter iskali oni nebi priliku svaku za nas çiniti upasti. A jedali nas neopominja Petar sveti, da Vrag pakleni na naçin gladnoga Lava, i jedovita konati bez pristanka istuchi, koga zgrabiti, i poxdritibi mogo: *Adversarius vester Diabolus circuit quœrens, quem devoret:* i uzrok jada ovoga njegovoga prema çoviku jest ov, buduchibo mi stvorenja, i prilike Boxje, od koga on otiran bioje od Raja, i bacen u strasnu paklenu tamnicu, nemoguchise na njemu osvetiti, vojuje suprot nama, kojismo prilika njegova, i dilo rukâ prisvetih njegovih, i podniti nemoxe nenavidnik, i uznosit, da mi drugi ljudi idemo napuniti u Nebu mista od sebe prazna ostavna, i od drugâ svoih: radi çesa sluxise svom jakostju svojom za nas pridobiti, i çiniti upasti: i zato potribnaje nama pomoch vele kripka za mochi suprotstati, i branitise od toliko jaka, i ljuta nepriatelja: jere, kako opominja nas Aposto sveti, nije rat namà s-ljudmi jednakimi nama: *non est nobis colluctatio adversum carnem, et sanguinem,* da suprot Vlasti, i Ercegi tminâ, *sed adversus Potestates tenebrarum harum:* nitije on samo jaçi od nas u jakosti nepriatelj, da izvise domisljat, i himben bez mire za nachi svakake naçine za çiniti nas upasti.

Çini on s-dusom nasom ono, sto veliki Vojvoda jedan, kada posvojati iste Grad kakav: izgleda najparvo s-velikom upazom, koja stran jest slabia, i ne jako branjena, i prema takovoj miçe i ravna vojsku svoju: ovako na isti naçin i s-nama çini Vrag pakleni: ide izgledajuchi, kako govori Leo sveti s-velikom pomnjom

naklonjenje naravi nase, pohotjenja u naſ vladajucha, i ſluxechiſe ſ-naçinima prikladnima naſkoçi naſ ſ-napaſtima ſvoima od ſtrane one, koju ſlabiu najde, i ovako upaſti naſ neſrichno çini: *omnium discutit consvetudinem, ventilat curas, scrutatur affectus, et ibi quærit causas nocendi.* Na priliku ohola çovika ne napaſtuje ſ-raſkosami, da obljubechimu çaſti, ſlave, i zadobljenja kakove oſobite ſluxbe. „Skupome neobechiva naſlade, i tastine, da nove naçine za umnoxiti ſvoje blago, i bogaſtva; bludna, i neçiſta çovika ne mami ſuprotivnim naçinom ſ-novcima, i çaſtima, da blazniga i dovedega na grih obljubechmu naſlade, i ljubavi: tko ſada od naſ braniticheſe mochi ſuprot toliko jakome nepriatelju, i segavome? tko çuvatiſe od jakoſti, i himbenoſti njegove? poglejte, i ſpoznajte dakle o Karſtjani veliku, koju imamo potribu za vruche priporucitiſe Bogu, i proſitiga, da nedopuſti naſ pridobljenih poſtati od nemile napaſti: *i neuvedinaſ u napaſt.*

I vindar Vrag pakleni nije moxebit ſvejer nas nemili nepriatelj, napaſtnik nas nemilii joste jeſt ſvaki od naſ, govori Apoſto Jakov ſveti, da ſvaki napaſtovan jeſt od iſtoga ſebe: *unusquisque vero tentatur a concupiscentia sua:* tako jeſt o Karſtjani, ova iſta pût nasa, pût grisna, i odmetna, koju noſimo ſobom za neſrichnim grihom iſtoçnim parvoga Oca nasega Adama ſuprot duhu bez priſtanka vojuje, ova najvise naſ napaſtuje, i upaſti naſ çini: ovoje on ſtrahoviti nepriatelj, koga najveche bojatiſe imamo, nepriatelj domachi, koga vazda noſimo ſa ſobom, xive u naſ, i vlada, niti ikada od njega odbignuti nemoxemo: nepriatelj koga ne ſamo ne ſkoncati, paçe hraniti, i çuvati imamo: *quem fugere, nec fugare possumus, sustentare oportet, perimere non licet:* govori Aguſtin ſveti. Nepriatelj nemili, koga joste vise bojatiſe imamo, jere naſkoçuje naſ ſ-dragovanjima, naſladima, i raſkosima, i sto gore jeſt, ne-

priatelj, koi po naſ iſtih, i nasome bludnome, i mekahnome xivljenju ſe to jaçi poſtaje: i kada ſvi ,Sveci ciehu ſtraha privelikoga, koga imase od njega, çinjaſe ſve, stobi moguche njima za oſlabitiga, i razoruxjati ſ-pokorom, poſtom, i ostrinom xivljenja ſvoga, mi ſuprotivnim naçinom dajemomu ſve po volji, i nudimomu oruxje ſuprot iſtim nama, i dajemomu jakoſt, da naſ naſkoçi, i rani. Ah mi nevoljni! a paka tuximoſe, da pridobljeni jeſmo, da upadamo ſve to malo, da vladatiſe vech nemoxemo na naſkoçenja nepriatelja toliko domachega, i nutarnjega nasega? krivinja jeſt u naſ o Karſtjani, akoga xelimo pridobiti, nemojmomu biti poſlusni, ter uzetimu imamo jakoſt ſ-pokorom, i ostrinom xivljenja nasega: varhu toga potribnaje molitva, potribnoje ſ-pravim, i ſkrusenim ſarcem izgovarati riçi one, koje nauçio naſje Iſuſ, *i neuvedinaſu napaſt*, Goſpodine, ne dopuſti, da napaſt pridobi mene.

Na ſvarhi vechi joster od Diavla, i pùti nepriatelj jeſt za naſ ſvit nemili; koliko nenapaſtuje naſ on, govori Aguſtin ſveti, *cum suis terroribus, erroribus, amoribus!* ſtrasi naſ najparvo *cum suis terroribus*, çinechi viditi nama teskochu, i za tako rechi nemoguchnoſt iſpunjenja zapovidî Boxjih ſ-onim prokletim obzirom çoviçanſkim, a sto rechicheſe od tebe, ako xiviti nebudes kakono druzi, ako oproſtis ſramote, i nepravde uçinjene tebi, ako primiti budes ſvete ,Sakramente: ako braniti budes iſtinu: koliki ſpoti, kolika progonſtva, kolika ruganja potribnoche biti podniti? nitije on joste ſ-otim zadovoljan, da izviſe naſkoci naſ *cum suis erroribus*, poſtavljajuchi u pamet, i ſarce nase ſtvari neiſtinite, i ſuprotivne nauku, koga primiſmo od Iſuſa, i koga Vanjelje ſveto naſ uçi, kako na priliku, da ſtaza ſpaſenja nije uſka, i teſka, kako nju nikoji dokaxuju, da u iſtome vrimenu ſluxitiſe moxe Bogu, i ſvitu: da nije ſuprot kripoſti Karſtjanſkoj kadgod naſladitiſe, gle-

dati prikaze, pochi u karçmu, igrati, tancati, i ostala ovim spodobna. Eh kolikesu o Karstjani privare, s-koima svit nas napastuje, i kolike falinge! O kolici jesu, koji slipo pustajuse od njega voditi, i pridobiti! Ali niti ovo nije zadosta njemu, ter kada zadobi, da nas uçini upasti s-prenutjima, i zabludima svoima, *cum suis terroribus, et erroribus*, naskoçi nas napokon *cum suis amoribus*, mami nas nasladimi svoimi, s-çastima, i s-bogastvima; obechava nam xivljenje jedno sve veselo, i raskosno, ter s-oruxjem ovim trojstruknim naskoçuje nemili ov nepriatelj siromasku dusu nasu, i koliko malojih ima, koji se tarse za suprot stati istome, i nepustitise od njega pridobiti.

Evo o Karstjani moji nesrichnoga stalisa, u kome mi xivemo svejer; nepriatelji nasi bde vazda za nauditi nama: svit, pût, i Diavol suprot nama vojuju u mistu svakome, i svakome vrimenu, ter niti mali nam nedaju pokoj, paçe svake istu prilike za nas çiniti upast. Radi çesa isti Duh sveti nas opominja, da stvorenja ista sluxe nama za napast, i da posarnutje jesu neopaznome svakome. *Creaturæ factæ sunt in tentationem animabus hominum et in muscipulam pedibus insipientium*. I akoje tome tako, ako svejer se nalazimo u srid nepriateljâ nasih, ako od sviu strana od pogibilih okoljenismo, i od napastih, spoznati lahko moxete, jedalije istinito ono, sto dokazah vama danas, to jest, da na misto iskati napasti, i u takove dobrovoljno se postavljati, veliku imamo potribu za pribivati svejer u strahu, i opazu, za priporuçitise vruche, i uzdigati gusto ruke prema Nebu, ter prositi iz pravoga, i skrusenoga sarca Oca Nebeskoga, da nas nedopusti u napast uvesti, govorechimu: *i neuvedinas u napast*.

„Svarsimo nas razgovor; ali prie, nego to uçinim, obratitichuse za kratakças k-vama o dobre duse pra-

vedne, koje me ſlusate: vi moxebiti do ſada ſagrisili niſte, oli neuçinili barem ſtrasne grihe one, koje navadniſu çiniti oſtali grisnici; ali sto? jeſteli zato moxebiti bolji od druzih? imateli uzrok zato za uzoholitiſe, i zaniçovati oſtale? O koliko varalibiſteſe! jere ako upali niſte, kakono oni, nije to bila kripoſt kakova vasa, da priveliko, i neizmirno Miloſardje Boxje, koje vaſ oçuvati hoti: nu çujte Aguſtina ſvetoga, kakono ſ-Bogom govori ſvoim: *quod ego non consentirem, tu me tenuisti*; da ja ne privoljih, uzrokje, jere ti çuvaoſi mene: duxni dakle ſte Bogu za grihe, koje neuçiniſte joste, jere od ſtrane vase uçinilibiſtejih bili, da miloſt Boxja poſalilabi bila. Na miſto dakle uzoholitiſe, ponixiti ſe imate, i ſuditiſe grisnici, i vechi od druzih, kakono od ſebe govorase Franciſko ſveti, jere i vi bez pomochi Boxje uçinilibiſte bili, oli moglibi bili uçiniti ſve grihe one, koje oſtali, buduchi da neima griha, koga uçinivsi çovik jedan, drugi nebi mogo uçiniti çovik, ako daleko jeſt, Stvoritelj, koi çovika ſtvori. Blagoſljivljajte dakle, i priveliku dajte hvalu Bogu, i neizmirnoj njegovoj dobroti, priporuçiteſe iſtome, i vruche moltega pomoch, ſ-kojom objaçeni napridovati moglibiſte u pravednome xivljenju vasome, i da nedopuſti vaſ pridobiti od nemile napaſti, govorechi: *i neuvedinaſ u napaſt.*

RAZGOVOR XXXV.

Da izbavi naſ od zla. Amen.

Dajteſe mir, o Karſtjani moji: doſpiſmo napokon na poſlidnje pitanje od Oçenasa: recite iſtinu, vi moxebi-

ti vech ſitiſte ovoga moga toliko dugoga iſtomaçenja. Eh neprimite za zlo, xelja moja gorucha, koju vi ſudiſte moxebit nerazbornoſt, mnogo bi potribna u pogledu ſpaſenja duse vase, i zato xeliti imam kakono Paſtir vas duhovni, koi iſkati ima ſpaſenje vase, da molitvu ovu neſamo izgovarati, da i razumiti dobro moxete: radi çeſa ne ſamo ſe ne xalim, da toliko govorih od nje; paçe govoriti hotiobih ſvejer od molitve ove toliko vama koriſtne, i toliko drage Bogu; od molitve, u kojoj, kakono vidiſte, pitajuſe ſva dobra potribna nama; od molitve, koja uçinjena, i izuſtjena bi od iſtoga Spaſitelja nasega Iſuſa; govormo dakle od nje joste danaſ, i izvidimo jedno malo, sto u poſlidnjome pitanju ovome ſe zdarxi; *da izbavi naſ od zla.*

Pitanje ovo, kako ſami vidite, ne ſamo poſlidnje jeſt, dali i najtamnie, i najtexe za iſtomaçiti od ſvih oſtalih. Ivan ſveti Krizoſtom, ſveti Petar Krizolog, i Ambroſ ſveti hochedu, da ſ-ovimi riçmi; *da izbavi naſ od zla,* proſimo Boga za ſlobodni biti od paklenoga Vraga, koi ne ſamo zloje jedno u ſebi, dali poçetak, i vrilo ſvake zlobe. Opchinſkim paka naçinom Bogoſlovci ſa ſvetim Aguſtinom, i Ciprianom ſvetim razume, da Bog izbaviobi naſ ne od Diavla, da od ſvega onoga, sto zlo kakovo nama uzrokovati moxe: ali u ovome joste ne uzdarxiſe ſva teskocha, niti ne ſvarsuje, jere, poſtavsi, da proſimo oda zla ſlobodni biti, pitanje jeſt, kakovo zlo ovo razumitiſe ima: ſuditi biſe moglo zlo takovo od prikore, koje ſamo, i jedino zlo zvatiſe ima: ali od takova govoriſmo tada, kada iſtomaçiſmo pitanje ono, *odpuſti nam duge nase.* Od zla od prikore razumiti ſe nemoxe, jere oſlobodjenje od takova vech proſiſmo u proſaſnome razgovoru, iliti u riçih onih, *i neuvedi naſ u napaſt;* razumiti dakle imaſe zlo od pedepſe, to jeſt, da oſlobodiobi naſ od peçalî, i nevoljâ vrimenitih; riçju od pedepſâ onih, koje ſ-nasimi zaſluxiſmo griſi: ne

vindar od ſvakoga zla, i tarpljenja, buduchi da izbavljenje takovo nebi ſvejer koriſtno nama bilo: da od zlih ſamo onih, koja pozna on, da nauditi mogla bi ſpaſenju nasemu, i dati prigodu za u grih upaſti. Takoje o Karſtjani, ovoje ono, sto razumitiſe ima po riçih ovih; *da izbavi naſ od zla.* Hoche paka Spaſitelj nas Iſuſ, da na ſvarhi proſimo izbavljenje od zla vrimenitih, i to za uçiti naſ, da prie, nego proſili budemo izbavljenje od zla takovih, iſkati imalibiſmo ono, sto gleda çaſt, i ſlavu njegovu, zadobitje kraljeſtva njegova, iſpunjenje njegove ſvete volje, izbavljenje od griha prosaſnih, i dohodechih; paçe ovoje jedini uzrok, da tolika zla vrimenita podnasamo, jere oſtavivsi na ſtran pitanja ſva druga, akoprem oſobitia u ſebi, poſlidnje pitanje ovo ſ-vruchim çinimo ſarcem, visebo xelimo izbavljeni biti od zla vrimenita, nego od griha, i zla vikovita.

Imamo dakle proſiti izbavljenje od zlà vrimenitih, oli pedepſe; ali zasto ne od ſvih, kako ti govoris o duhovni Oçe, da od onih ſamih, koja skodljiva moglabi poſtati dusi nasoj, ter braniti nje ſpaſenje vikovito? znateli zasto? jere neizbrojenaſu dobra, koja nevolje, peçali, i zla vrimenita uzrokovati mogu nama, ako ſtarpljeno takova podniti budemo. Prude, kako govori Aguſtin ſveti, najparvo, za opomenuti naſ, i poboljsati, akoſmo grisnici: *prosunt ista mala, vel ad emendanda peccata.* Jere çini Bog ſ-nama ono, sto Likar jedan ſ-nemochnikom, koi imajuchi udo kakovo gnjilo, u pogibilu ſmarti ſe nalazi; priſtupi on k-iſtome, i zapovi, da takovo odma ſe odrexe; nemochnik vaſ ſmuchen poſtaje, vapi, plaçe, huka, i proſi, da ſe to ne uçini: ali Likar glub ſe çini, neche da ſluſa, i bez miloſardja hoche, da naredba ſe iſpuni njegova; i na takav naçin nemochnik on ozdravi, i oſtane ſlobodan poſve

od nemochi ſvoje, koja bez takova lika ſmart zadalabi bila njemu.

Ovako o Karſtjani çini i Bog ſ-nama: dusa nasa toliko vech vrimena u ſtrasnoj, i ſmartnoj nalaziſe nemochi obiçajnoga kakova griha, pohotjenje ono oduzdano od oſvete, od neçiſte ljubavi, od prikoredne kakove xelje, poſtavi toliko puta u ſtrasni pogibil vikovita pogubljenja dusu nasu; sto ne uçinise, i nerokose Pripovidavci, i duhovni Paſtiri ſuprot nerednoſti obuche, ſlobódnome razgovoru, ſavisnome prionuchu naſladam, urazkoſam, i bogaſtvu, i vindar ſva ova nista ne prudise, naſladjenja ona pogaſena niſu, u priateljſtvu pogibelnome joste ſe xive, tuja muka povrachena nije, za urazkoſom jednom, isteſe druga: a Bog sto çini za poboljsati naſ, i izliçiti? Liki lahki, ſ-koima ſluxioſeje do ſada, zadoſtni nebiahu, nagovaranja duhovnih Paſtirâ, ſvetovanja priateljâ, grixnja dusevnoſti, i raſvitljenja, koja davase on nama bezkoriſtna bise, potribnoje dakle zelezo, i oganj; takoje o Karſtjani, zelezo, i oganj: i zato salje na naſ nemoch ſtrasnu kakovu: uzme nama ſva za tako rechi kadgod dobra, i u veliko poſtavlja naſ ſiromastvo: puſti varhu naſ progonſtvo kakovo: mi paka tada na naçin nemochnika ſlaba, i mekahna vapimo, i proſimo, *izbavi naſ od zla*, izbavi naſ Goſpodine od zla takova; ali on na naçin Likara, gluh ſe çini, *non audit*, govori Aguſtin ſveti, *ad voluntatem, sed audit ad sanitatem:* puſti, da vecha joste poſtane nemoch, i da ſve to veche ponixni, i ſmucheni poſtanemo: a zatim sto ſlidi? ſlidi, da dusa nasa po takovome liku iſkati poçme Boga, obratiſe k njemu, ſpozna, i iſpovida nevolju ſvoju, vidi oçito tastinu dobarâ ſvita ovoga, odaleçujeſe od naſladah, i neçiſte ljubavi, zove, i vidi rada Redovnike: riçju ſputno miſli o ſpaſenju ſvome: i evo izliçenu dusu ne ſ-likom drugim, nego od zeleza, i ognja, to jeſt od

peçali, i zla vrimenita: *multiplicatæ sunt infirmitates eorum, postea acceleraverunt; multiplicatæ sunt*, tomaçi Agustin ſveti; *non ad perniciem, sed ut Medicum desiderarent, postea, non antea, acceleraverunt, ut sanarentur.*

Poglejte dakle, koliko iſtinito jeſt, da peçali hasniti mogu nama ne malo, akoſmo grisnici, jere naſ çine poſtati boljih: *vel ad emendanda peccata:* ali nije ovo vaſ plod, koga takove udiljuju nama: jeſu izvise nama koriſtne mnogo, ter ſluxe, kako napriduje Aguſtin ſveti za ſkusati ljubav nasu, i poveksati zaſluxenja nasa, *vel ad exercendam probandamque Justitiam.* Eh dabiſte znali, koliko lipa, i velika ſtvar jeſt prid Boxjima oçima dusa jedna, koja u ſrid peçali, i progonſtva blagoſlivlja, caſti, hvali, i ljubi sto najvech moxe dobroga ſvoga Boga! ljubiti njega u dobru, ſluxitimu, kada naſ napunjuje ſ-darima, i miloschama, ſpoznanimu ſe dokazati, kada ſvakojaka nama udiljuje dobra toliko u dusi, koliko u tilu, ſtvarje lipa, i doſtojna pohvale, nije ſumnje; ali nije doiſto zlamen privelike ljubavi jedne; nije ſkusanje kripoſti, i ſtalnoſti, koja oſobita ſtvar jeſt u ſebi: ali ako dusa tada, kada Bog nju pohaja ſada ſ-jednom neſrichom, ſada drugom, ſada uzmemu çaſti, ſada bogaſtva, ſada zdravlje, ponixiga ſ-progonſtvom, i zloglaſenjem, ako velim tada dusa ne ſamo ſe ne tuxi, niti xaluje, da poljubi veſelo ruku, koja nju bie, i radoſt obchuti veliku u ſarcu ſvome, da iſpuniti moxe volju ljubitelja ſvoga, tarpi, i podnasa nesamo ſtarpljivo, da joste vise tarpiti, i podniti xeli, tko dokazati moxe nama ſlávu priveliku, koju daje Bogu takova dusa, ter ovoje nje ljubavi iſtinite zlamen pravi, ter koliko ſe neveſeli Nebo videchi nju tarpiti ſ-ljubavju tolikom?

Ovoje uzrok, govori Gergur ſveti, cichu koga Bog dopuſtioje paklenome Vragu muçiti na toliko varſtue

naçine vridnoga ſlugu ſvoga Joba ſvetoga, da ovako nauçiobiſe, progonjen, i muçen zahvaliti Bogu ſvome: *ut etiam flagellatus, agere gratias sciret*, i buduchi oçito, da on u ſrid ſvaka dobra, i ſriche viran bi Bogu, ſpoznati biſe moglo, ako takav zdarxaobiſe i u ſrid peçalî: *notum erat, quia servire Deo inter dona noverat, sed dignum fuit, ut districtio severitatis inquireret, utrum devotus Deo et inter flagella permaneret.* Buduchi peçali, i ſuprotivschine izkusanje pravo, i iſtinito, po kome prava, i iſtinita ljubav ſpoznatiſe moxe: *pœna quippe interrogat, si quietus quis veraciter amat.* Radi çeſa moxeſe pravedno rechi, da meju onim, koi ſluxi Bogu u ſrid ſvaka dobra, i onim, koi ſluxi u ſrid peçalî, razluka nalaziſe ova, da parvi ſpodobitiſe moxe Dvoraninu onome, koi virno ſluxi kralju ſvome, iſtinaje, ali druga neima poſla, nego ſprovajatiga, kamo on ide, oli praznajuchi pribivati u pridſtanici; drugi paka, koi ſluxi u ſrid peçali, ſpodobanje junaçkome Stotiniku jednome, koi hrabreno za ſlavu kralja ſvoga poſtavlja xivot ſvoj u ſtrasne pogibele, ter zadobie iſtome vojſke, i gradove ſ-cinom karvi ſvoje: koliku dakle plachu ufatiſe neche zadobiti mochi on ſvaki, koi poklam prosoje xivljenje ſvoje u peçalih, i nevoljah za ljubav Boga ſvoga, priſtupiti bude prid njega karvav, i ranjen? a tko velikoſt takove doſechi moxe, buduchi polak nauka Paula ſvetoga iſtinito, da ſve ono, sto na ovome moxeſe tarpiti ſvitu, nemoxeſe prilikovati neizmirnoj plachi onoj, koja naſ u Nebu çeka: *non sunt condignæ passiones hujus temporis ad futuram gloriam, quæ revelabitur in nobis,*

„Sarce dakle vi o ſiromaſi, o nevoljni, radujemſe ja vama u pogledu peçali vasih, jere ove oçitiſu zlamen ljubavi, i kripoſti vase, *vel ad exercendam, probandamque justitiam.* Ovo jeſu jedan za tako rechi ſtalni zadavak, da Bog vaſ ljubi, daſte ſinovi njegovi, i na

ſlavu odabrani, buduchi da ovako prilikuje vaſ jedinome ,Sinu ſvome Iſuſu, koi akoprem, kako govori Anſelmo ſveti, biase bez griha, nebiase vindar bez peçali: *qui licet sine peccato, non tamen sine flagello:* radi çeſa i mi ako biçevani niſmo, pravedno bojatiſe moxemo, da ſinovi Boxji niſmo: *si exceptus es a passione flagellorum, exceptus es a numero filiorum*, govori Aguſtin ſveti. ,Sarce dakle ponavljam rechi, o oxaloſtjeni, i nevoljni; ali niti ovoje ſve dobro, koje u naſ porajaju peçali, ſluxe joste ove, kako rekoſmo ſkup ſvetim Aguſtinom za poboljsati naſ, ako grisnici jeſmo: *vel ad emendanda peccata;* koriſtneſu nama za ſkusenje çiniti ljubavi, i kripoſti nase, *vel ad exercendam, probandamque Justitiam:* i vindar ſve ovo maloje joste: ſluxe izvise, napriduje Aguſtin ſveti, za çiniti naſ zaniçovati xivljenje vrimenito nase puno ſvakih nevoljà, i teskochà, i uxixu vruchu u naſ xelju za doſpiti u prilipu, i punu ſvaka dobra Rajſku domovinu nasu; u kojoj pravi, i vikoviti pokoj obchutitichemo: *vel demonstrandam hujus vitæ miseriam, ut illa, ubi erit vera, atque perpetua Beatitudo, et desideretur ardentius, et instantius requiratur.*

Takoje o Karſtjani moji; jere kakono raſkose, i dobra ſvita ovoga çine naſ jako prilipljene zemlji, i zaboravitiſe Neba: ovako ſuprotivnim naçinom peçali, i nevolje çine naſ marziti na ſvit ov nevoljni, i vruche xeliti Nebo: a kolikojih ima molim vaſ, koji nadareni od Boga ſ-dobrima ſvakojakima bogaſtva, i çaſti, lipote, i zdravlja, xelilibi imati Raj ſvoj na ovome ſvitu zauvik? Hocheteli ſpoznati, ako iſtinito govorim vam? upitajte molim vaſ od takovih mnoge, kako, buduchi rodjeni oni za uxivati zauvik pridobroga Boga ſvoga, xiviti mogu na ovome ſvitu od poſlidnje ſvoje razluçeni ſvarhe; kako tarpiti toliko vrimena u ovome toliko dugaçkome, i muçnome putovanju daleko buduchi od

lipe domovine one, koja njih çeka? kako prohajati dane, misece, i godista u suznoj dolini ovoj daleko od neizmirnoga dobra onoga, koga uxivaju Blaxeni na Nebu? Ali sto? ti takovi jezik ov, i takovo niti nerazume govorenje: kakova od suzà dolina, odgovoritiche oni, kakova poslidnja svarha! kakova Domovina! mismo srichni zadosta na ovome svitu, niti nepotribujemo drugo, nego da nas Bog pusti uxivati dobra ova, koja udili nama, mi tada zadovoljni jesmo, jesmo blaxeni, i vise nepotribujemo. A jedalise ne smuchujete o Karstjani moji çujuchi njih govoriti ovako? za rechi istinu, Karstjani, koji darxe za skljan vire svete, dajih çeka uxivanje vikovita Raja, Blaxenstvo tako veliko, kakovo oko nemogase ikada çoviçansko viditi, niti dosechi razum: *nec oculus vidit, nec in cor hominis ascendit;* sto vise, Blaxenstvo takovo, s-kakovimje blaxen Bog isti, koi hoche da bude njihova placha: *ego ero merces tua*, nesramujuse postaviti Nebo, i Blaxenstvo svoje u çem? u nasladah, kakono nima xivina, u tastih raskosah svita ovoga, a paka Karstjani takovi zvatise mogu? i ako s-ustima ne govore ovako, u sarcu izgovaraju doisto, ter dabi moguche bilo njima uxivati uvik vrimenita, i himbena svita dobra, iskali nebi ikada, niti xelili vikovita dobra.

Evo o Karstjani moji lipoga ploda çestitosti, evo ono, sto poraja stati dobro na ovome svitu. Sto dakle çini Bog s-onima, koje ljubi, sinima svoima, svoima dragima? videchi on, da ljubav prikoredna tastih dobarà takovih toliko nas çini postati slipe, znateli sto çini? po neizmirnoj ljubavi, i milosardju svome napuni njih i xivot njihov suhkochom; çini njima postati nesladke, i tarnove nasladi svita ovoga, uzmejim zdravlje, uzmejim dobra; dopusti, da su progonjeni, zlo vidjeni, zaniçovani, i to ne za drugo, nego za maknuti njih, da od svita, i nasladà odaleçilibise, ter k-svome povra-

tilise Bogu, i blaxenstvo xelili vikovito. I nu kako lipo neizmirna Mudrost svarhu zadobiva svoju! nemoguchi tada dusa uxivati zemaljska dobra, i nemoguchi bez kakova xiviti dobra, sto çini? ide iskati Nebeska dobra, razmisljati poçme odma s-Agustinom svetim, koliko nesrichno, i muçnoje zvan Domovine prave putovanje, i daleko biti od neizmirna dobra: *tribulatio magna peregrinari a Domino:* plaçe, i tugujese u svome sarcu, imajuchi ovako xalostna, i zapustena xiviti na ovome svitu, kakono u pustinji jednoj, bez mochi viditi, i uxivati svoga dragoga Boga: chuti kakono suxnjica veruge nevoljnoga tila svoga, i xeli njih prilomnjene viditi za mochise sdruxiti sa zaruçnikom svoim; jednom riçju, ona drugo neiste tada na ovome svitu, nego Boga svoga, nijedna stvar nju neveseli, nego Bog, i uspored neizmirnoga dobra, koje nju çeka, svako drugo stvoreno dobro njoj se gnusi, i marzi; ter sva ova dobra dolaze dusi takovoj od peçalî, koje, kako govori Agustin sveti, çine nas zaniçovati xivljenje vrimenito ovo, i xeliti Nebo; *ut illa, ubi erit vera, atque perpetua Beatitudo, et desideretur ardentius, et instantius requiratur.*

Takoje o Karstjani moji, i vech nego istinitoje ovo; ali zasto dakle, ako toliko nama dolazi dobro od peçalî, zasto, velim, molimo Boga, pitate vi mene, da nas izbavi, a ne raje, da takove u nas umnoxi? Rekoh vech vama, da dobri nas Isus neuçi nas pitati izbavljenje od zla svakoga, kakova na priliku jesu progonstva, nemochi tilesne, siromastvo, i druga ovim spodobna, da od zalih takovih, koja cichu slabosti naravi nase, i sile poxudâ nasih nauditibi mogli dusi nasoj, i zato ne velise, izbavi nas od zalih, da od zla, to jest od zla takova, koje nauditi moglobi dusi. Ali çujem nikoga, koi meni odgovara ovako: vidi vin[illegible] Bog, da progonstvo suseda onoga moga, mal, oli [illegible]

kav plod zemlje, nepravda, i nemilost Gospodara, priveliko ubostvo, nemoch, i muke, koje ja chutiti usiljen jesam, u pogledu slabe naravi moje zlosu priveliko, i pritesko za nositi, i zato s-razlogom svakim zlo takovo suditise bi imalo, od koga izbavljenje imobi prositi, i vindar Bog uslisatime neche, ter pustame tugovati, i hukati pod teskim takovih peçali brimenom. Razumimte ja dobro o dobri çoviçe, ali nemojse zato mutiti u sarcu tvome, niti izgubiti sarce, govoriti Agustin sveti, ufajse u Boga, i stalan budi, da ako u njega sve ufanje postavio budes, ako i telesnim tebe nebude oslobodio naçinom, duhovnim doisto, i to koristniim osloboditiche tebe: *noli timere, si non te eruit corporaliter, eruet spiritualiter.*

Eh dabiste znali o Karstjani, kolikoje umitna dobrota, i ljubav varhu nas Boga nasega, s-kolicimi, i razluçnimi naçini neizmirna Mudrost ona sluxise za s-duhovnim osloboditi nas naçinom, i s-velikom koristju nasom od peçali svita ovoga! On najparvo miri jakosti nasu, jedali takova zla podniti moxe, i ako vidi, da posve nemoxe, ter priobladana postatibi imala, nedopusta, da zla takova nas dotaknu, i na misto takovih salje na nas zla manja, i laksa: çini Bog s-nama, sto çiniti zna Likar jedan s-nemochnikom svoim, koga narav spoznajuchi vele slabu, na misto pripisati istome jaki lik kakav, i moguch, pripisemu lahak, i od jakosti manje: ovako i dobri Bog vladase s-nama; mnogo puta usiljen jest on za nas pedepsati, i opomenuti, jere potribuje toliko dobro nase, ali znate, kako to on çini? Udara nas, i pedepsuje kakono ljubezljivi Otac, a ne kakono ostri „Sudac, koi osudjuje. *Irasceris*, govori Agustin sveti, *ut Pater corrigens, non ut judex damnans:* miri, kako rekosmo, peçali polak jakosti nasih, salje nama takove, kakove podnositi moxemo, naperchuje nas, dase pobolsamo, ali ne, da pridobljeni postanemo

pod teskim brimenom: *potum dabis nobis in lacrimis in mensura*, kakovaje paka mira ova, dokaxuje isti naučitelj sveti: *ipsa est mensura pro viribus tuis, ipsa est mensura, ut erudiaris, non ut opprimaris*, mira ova jest, koja odgovara jakosti tvojoj, mira jest, da izučen postanes, a ne potlačen.

Izvise u vrimenu takovih pečali, s-koima nas pohaja Bog, čini nas zadobiti prilipu kripost od ustarpljenja, koja čini, da oli lakse postanu nama teskoche takove, oli barem, da dragovoljno njih podnosimo. Nu čujte, sto govori Aposto Pavao sveti: plod, i tvor dobar od pečali jest ustarpljenje: ustarpljenje jest, koje izkusanje od nas čini, i u izkusanju ovome utemeljise ufanje nase. *Tribulatio patientiam operatur, patientia autem probationem, probatio vero spem.* Koliko istinitoje o Karstjani, da nevolje, tuge, i xalosti zla zvatise nemogu tada, kada Bog daje čoviku prilipu kripost ovu od ustarpljenja; radi česa, kada ovu on daje nama, svakim razlogom rechi moxemo, da od zla duhovnim nas izbavlja načinom: ali kako, i na kakav način on lipu ovu nam od ustarpljenja udiljuje kripost? znateli kako? s-pomochju, i milostju svojom čini spoznati dusi, koja tarpi, koliko mnogo veche tarpe svitovni, i sliditelji svita za svoim nepravednim zadovoljiti poxudam, za kakovo himbeno zadobiti dobro; u kakove strasne se nepostavljaju oni pogibile po moru, i po kopnu: kolici su oni, koji za rič suprotivnu jednu u megdanu smart nemilu istu: izvise, kolici tolvaji i lupexi tarpe neizmirno i glad, i xedju, i mraz, i vruchinu, i strah, i grixnju u dusevnosti svojoj, i sva ova samo, i jedino za ispuniti zlobnost svoju! ter videchi sva ova dusa takova pomoxena, i objačena s-miloschom Boga svoga, usarčenise, i govori sebi skup s-Agustinom svetim, ako toliko podnose ti takovi za svoju izgubiti dusu, svaka

pravica hoche, da i ja podnosim peçali moje u sebi mnogo manje, i lakse za spasenje vikovito moje? *si ergo tanta suffert anima, ut possideat, unde pereat, quanta debet sufferre, ne pereat?*

U drugoj priliki paka çini Bog viditi dusi nedvojbenu Vire svete istinu onu, da zla od pedepse, koja ona podnasa, ne dogajajuse po zgodi, niti nedolaze od ovoga, oli onoga stvorenja; da od rukâ prisvetih njegovih; *non est malum in Civitate, quod non fecerit Dominus;* ter spoznajuchi ona istinu ovu, tada, kada njoj se kakva dogodi nesricha, oli nemoch, oli smart svoga Oca, svoje Majke, svoga sina, svoga druga, izgovara s-Jobom svetim: *Dominus dedit, Dominus abstulit;* Gospodin dade, i Gospodin uze. Pazite, govori Agustin sveti, da Job sveti ne reçe, Gospodin dade meni, a uze Vrag pakleni, jere tada imobi bio moxebit uzrok za tugovatise, da uze meni on isti Gospodin, koi poprie dade meni, i koi Gospodar bi dati, i iznova uzeti na trak; çesa dakle tugovatise hochu, ako on uze meni ono, sto njegovo jest, i sto na posudno ime dade meni? *non ait: Dominus dedit; Diabolus abstulit; sed Dominus abstulit, fortasse enim dolendum fuerat, si quod Dominus dederat, hostis abstulisset.* Radi çesa dusa takova videchi, da zla takova njoj od Boga dolaze, na misto tuxitise prema Bogu, i providjenju njegovome, blagoslivlja Boga s-Jobom svetim, i zahvaljivamu govorechi: *sit nomen Domini benedictum.*

O koliko blaxenibismo mi bili o Karstjani, ako razumilibismo sputno istinu ovu, da sve zlo od pedepse od Boga nama dolazi; o koliko pomoglobi ovo nas za ustarpljenje zadobiti, i oblahsati peçali nase! ako sin kakav jedini Oca svoga, i skup mudroga Likara ima ispiti, buduchi nemochan, lik kakav xukak jako, i oduran, ispiega dragovoljno, i veselo vindar, znajuchi,

da odrejen jest od ljubezljivoga oca svoga, koi toliko ljubi zdravlje njegovo: i pridragi nas Isus u vartu od ulika ponudiosejе dragovoljno gotov za podniti sve kolike muke, razmisljajuchi takove kakono pivo jedno, koje nudioje njemu za ispiti Otac Nebeski: *Calicem, quem dedit mihi Pater, non bibam illum?* Eh da i mi reklibismo nama: ovo progonstvo, ova nevolja, ova nemoch pivo jest, koje za ispiti daje meni Bog moj, Bog on, koi neizmirnome ljubi: o kako veselo primilibismo takova, i rekli, a sto? jedali dakle neimase dragovoljno ispiti pivo ono, koje meni nudi priljubljeni moj Otac Nebeski? *Calicem, quem dedit mihi Pater, non bibam illum?*

Kada oholi kralj Atila, poklam s-vojskom svojom pridobiobi bio tolike Gradove, i pod svoju postavio oblast, priblixaosejе k-Gradu od Troje za i njega posvojati: sveti Lupo, koi bi onoga tada Biskup, videchi, da nemogucha stvar jest suprotstati uznositome pridobitelju ovome, poklam pomolise Bogu, i njegovu zazivase pomoch, znajuchi, da po naredbi Boxjoj dogajase ovo, i to za Grad on pedepsati, obuçese u Redovniçke svete halje svoje, i izprachen od svega reda Redovniçkoga pojdemu sprotu: i dospivsi do njega, sarçeno upitaga, tkosi ti, koi u razrusenje, i strah postavljas kraljestva, i Gradove? i odgovarajuchi Atila, dase on zove biç Boxji; eh dobro doso, odgovorimu tada Biskup sveti, ako od strane Boga dolazis ti k-nama: ako Bog jest, koi salje tebe, ulizi u Grad slobodno, upali, i porusi, i çini ono, sto Bogche, da çinis; zadostaje meni nebraniti ulizanje tebi, paçe iz pravoga chu tebe primiti sarca, znajuchi da od Bogasi poslan, i da biç njegov jesi. Eh dabismo i mi hotili primiti peçali nase kakono biçi, koje Bog nama salje, nebismose doisto cichu takovih tugovali toliko, ter reklibismo, ti o dobri Boxe nama ova saljes? prisvetaje volja tvoja, da ja ova podnasam? a tkoje, koi suprotstati moxe volji tvojoj, koi veselo, i

dragovoljno primiti neche ſva, koja od priſvetih ruka tvoih dolaze. Ako ſluga jedan buku çuje kakvu u kuchi Goſpodara ſvoga, ſlazi odma ſardit, za viditi od kuda dolazi: ali, ako opazi, da Goſpodarje, koi çini takovu, nista ne reçe, i umiren povratiſe natrak: Goſpodarje, govori on ſam ſobom, nije triba ſe mutiti dakle, niti vikati; Goſpodar jeſt, i çiniti moxe, stomuje drago: Duse peçaljene, takoje, Goſpodarje, koi peçali takove salje vama: sto dakle zaoſtaje vama drugo, ako ne uſtarpljeno podnasati? a jedali nije dopusteno çiniti od vaſ njemu, stoje njemu drago?

Ali malo joste rekoſmo od naçina, ſ-koim pridobri nas Bog duhovnim naſ izbavlja naçinom od zla, i peçali. On ne ſamo miri takove polak jakoſti nase, i u ſrid njih uſtarpljenje dariva nama, da izvise napunjuje naſ veſeljem, i çini, da iſte peçali ugodne poſtanu nama. A jedali moguche biti moxe, da tarpljenje iſto od veſelja nama biti moxe, da veſeli, i radoſtni biti moxemo u ſrid iſtih peçali? i vindar jeſt iſtinito ovo; tolikoje dobar nas Bog, da po miri tarpljenja daje nama i veſelje: nu kako blagoſlivlja okrunjeni Prorok Boga, da polak mire teskochà njegovih udilimu i radoſti! *secundum multitudinem dolorum meorum consolationes tuæ lætificaverunt Animam meam:* na koje riçi vapi Agustin ſveti: *multi dolores, sed multæ consolationes, amara vulnera, sed dulcia medicamenta.* Mnoge muke, ali mnoga ukripljenja, xuhke rane, ali ſladki liki. Karſtjani moji, ni ja, ni vi ſpoznati nemoxemo iſtinu ovu, zasto? jereſmo mehki jako, i krixa nepriatelji: ali dokaxte nam vi o duse peçaljne, od kuda dolazi, oto neſmuchenje vase, oto vase veſelje, ota tolika u vaſ za tarpiti xelja? vidim vaſ od glave do pete ranà punih, i muke; muçe vaſ nemochi, taru vaſ progonſtva, mori vaſ ſiromastvo, nitko vaſ negleda, nitko nemari za vaſ, i nistanemanje vidim vaſ veſele, i radoſtne. Ali dokaxtemi, molim

vaſ, od kud dolazi ovo, koije toga uzrok? znateli sto odgovaraju one? ono iſto, sto od ſebe govorase Apoſto ſveti; *benedictus Deus, et Pater Domini nostri Jesu Christi, Pater Misericordiarum, et Deus totius consolationis, qui consolatur nos in omni tribulatione nostra.* Bog od radoſti, i miloſardja jeſt on, koi naſ kripi, i veſeli. Eh Karſtjani moji, razmiſliti ovo, da ſva kolika tarpljenja nasa dolaze od rukah ljubezljivoga Nebeſkoga Oca nasega; daſe tarpi za Boga, koi toliko valja, koi toliko naſ ljubi, koi tolikaje podnio za naſ, razmiſliti velim ova, zadoſtabi moglo biti, za ugodnu çiniti poſtati peçal ſvaku, i çiniti naſ blaxene u ſrid iſtoga tarpljenja, radujuchiſe, da doſtojni poſtaſmo za mochi tarpiti za ljubav Boga nasega, kakono radovaseſe ſvoje vrime Apoſtoli ſveti, koji *ibant gaudentes a conspectu Concilii, quoniam digni habiti sunt pro nomine Jesu contumeliam pati.*

Eh koliko jako neima naſ maknuti na veſelo, i radoſtno tarpljenje razmisljanje ono, daſe tarpi za jednoga Boga, koi toliko podnioje za naſ! O koliko naſ nemiçe viditi Boga jednoga ranâ puna na krixu viſiti za naſ? o koliko muke ove njegove daju nam ſarce, i xelju za tarpiti. Govoriſe od Ivana drugoga kralja od Portogala, da buduchi ſtrasno nemochan jedan njegov priatelj, i imajuchi ov teskochu za iſpiti lik ſebi odredjen buduchi xukak, od koga uſaloſeje zdravlje njegovo, ljubezljiv kralj on sto uçini? hoti prid oçima njegovima iſpiti dobar dio lika onoga za ovako ſarce dati njemu, da iſpie ſtran oſtalu: ovakovu ljubav, ali neizmirno vechu dokaza prema nama pridobri nas Bog: iſpioje on, kako govori Aguſtin ſveti çaſu vele xuhku od tolicih mukâ, i tarpljenja, koja ſpadahu na naſ, i to za dati ſarce nama, da veſelo, i dobrovoljno podnili mi biſmo ona mala, koja dobrotu imati bude varhu naſ poſlati: *prius bibit Medicus sanus, ut bibere non dubitaret Ægrotus.* Imate uzrok, o peçaljni za razveſelitiſe ſ-o-

nom lipom, i ſlatkom miſlju Apoſtola Paula, *Christo confixus sum Cruci,* ſtoim na krixu ſkup ſ-Iſuſom moim, veliku imam ſrichu za poſtati dilnik mukà Iſuſovih: *Christo confixus sum Cruci.* I Apoſto Petar ſveti uzbudjuje ſveto veſelje jedno u ſarcu vasem, jere tarpite ſ-Iſuſom. jere Iſuſ dilnike vaſ çini tarpljenja ſvoga: *comunicantes Christi passionibus gaudete.*

I ako ſva ova zadoſtna niſu, ſlatko, i ſtalno ufanje dara privelikoga, ſ-koim darexljiv nas Bog naplatitiche trudi nasi, nije moxebit zadoſtno za çiniti naſ neſamo podniti veſelo, da i xeliti peçali, i tarpljenja? iſtinaje Vire ſvete, jere uçinaſ Pavao ſveti, da za kratka tarpljenja takova nasa datiche nam Bog vikovitu Rajſku ſlavu: *momentaneum hoc, et leve tribulationis æternum Gloriæ pondus operatur in Cælis.* Ova ovako buduchi, jedali nije iſtinito, da Bog duhovnim naçinom izbavlja naſ od zla, jere ſ-pomochju milosche ſvoje po iſtini ovoj ſpoznanoj dobro çini naſ podnasati takove peçali ne ſamo uſtarpljivo da i veſelo, i xeljom za imatijih vise. Evo dakle naçina, o Karſtjani, ſ-koim proſiti imamo Boga u ovome pitanju, da od zla naſ izbavi. Videchibo mi, da neizmirna ona Mudroſt tolike ima naçine za izbaviti naſ, imamo proſiti njega, da naſ izbavi, ali na ſvoj naçin, na naçin, koi njemuſe dopada, i koi haſnovit moxe biti nama, oli teleſni zabranech, da vech naſ ne muçe, oli duhovni, dajuchi nam jakoſt za podnitijih ſ-koriſtju, i zaſluxenjem: recimomu dakle ſlobodno ſ-virom pravom, i xivom, kako naſ uçi „Spaſitelj nas, *izbavi naſ od zla,* u pogledu paka naçina izbavljenja takova ſpuſtimoſe na njegovu Mudroſt, i na ljubav njegovu; u dobrihſmo rukah, i zato veſelmoſe, i budimo ſtalni, da ako teleſnim naçinom od takovih izbaviti naſ hotiti nebude odaleçech takove od naſ, duhovnim doiſto uçinitiche naçinom, to jeſt, da-

juchi nam jakost za mochi podniti takove, koje izbavljenje mnogo koristnie postaje nama.

Na svarhi, akoprem istomaçenje poslidnjega pitanja ovoga biase moxebit duglje od ostalih parvih, vindar stvar jedna jos ostaje meni za vam rechi, i ova jest: koliko spoznati moxem o Karstjani moji, svi za tako rechi, koji me slusate, peçaljni se nalazite, i xalostni, neimate vechim dilom s-çim nahraniti sebe, i druxinu vasu, tarpite glad, zimu, vruchinu, trudi, nemochi, progoustva, nenavidosti, i ostala, ter nitko nije bez krixa svoga, jedali nije istinito ovo? Eh da spoznali, i vidilibiste, kolikoje xalostno sarce moje; ali u pogledu çesa? ne toliko cichu tarpljenja vasega, koliko cichu zla uxivanja istih, koje vi çinite, videchi vas ja tarpiti, i marmljati, tarpiti, i psovati Providjenje Boxje: ah, izgovaram ja tada u sarcu mome, kolika lipa zasluxenja, kolici dari od Milosche, kolika duhovna, i neizmirna bogastva negubite, i bacate neznajuchi vi tarpiti, i nevolje podnositi vase, nehotechi dobrovoljno primiti takove od darexljive ruke Boxje: ah slipost, i bezumnost privelika vasa! moglibiste s-tarpljenjem takovim zadobiti sebi priveliku, i neizmirnu srichu, kadi paka tarpechi vi s-nemirnim sarçem kupujete sebi vikoviti oganj pakleni.

Ispovidam vama istinu, veliko zlo jest, i dostojno usmiljenja, ako velici, i bogaci svita ovoga, koji blaxenstvo, i poslidnju svarhu svoju postavise u blago, i bogastvo, se pogube, ali vindar ti takovi dobra uxivase na ovome svitu: ali da vi, kojiste siromasi, puni nevolje, i glada, od Pakla, koga, za tako rechi, vrimenita imate ovdi, odlazitichete, i utonuti u Pakao vikoviti, i pogubiti hochetese u vrimenu, u kome za zadobiti vama Nebo nepotribujese drugo, nego dobrovo-

ljno podnositi ono, sto podnositi imate, stvarje, koja-me ne malo smuchuje, i za ljubav, koju prema vama nosim, puknuti bi imalo sarce moje videchi toliku u vas slipost, i bezumnost: videchi vas toliko nemile prema dusi vasoj, i vasemu tilu, nezadovoljni buduchi tarpiti na ovome, iskati joste tarpiti zauvik na drugome svitu. Pridobri Bog posiljajuchi vama peçali takove, neiste drugo, nego dati vam naçin za spasitise lahak, dati vam priliku za zostavitise griha, i obratitise k-Bogu Stvoritelju svome: a vi zaniçujuchi priveliku ovu dobrotu njegovu pod istimi biçi u grihu postajete joste tvardokornii: sto drugo dakle zostaje Bogu, ako ne, da poklam bioje vas kakono ljubezljivi Otac na ovome svitu, na drugome kakono pravedni Sudac osudi vas u vikoviti oganj? kada grisniku kakovome na ovome svitu sluxi sricha, dvoumiti taki moxe u pogledu spasenja svoga; jere svakim razlogom suditi moxe, da Bog zapusti njega, i na sarcu neima spasenje njegovo; ali kada grisnik pedepsan jest od Boga, i s-peçalima pohodjen, i to zato, da se ostavi griha, i vindar taki u grihu napriduje, i sve to gori postaje, svakim moxese suditi razlogom, da gotovo jest njegovo pogubljenje; jere kada lik jaki, i moguch ne prudi, nemochnikje proso: *contristatur sane*, zatvara Razgovor Agustin sveti, *quem flagella Divina corrigere non possunt.*

U napridak dakle o Karstjani moji, çinte na moj naçin, znajtese dobro sluxiti s-peçalima, koje Bog salje vama: podnasajtejih s-dobrim sarcem, poljubite ruku, koja vas bie: za kratak ças one tarpe, imatiche svarhu: i tada, kada viditise budete na koncu xivljenja vasega, kakovo veselje, i radost obchutiti nechete, razmisljajuchi, da tarpiliste za ljubav Boga: nemojte dvoumiti, imatichete poso s-neizmirnomDobrotom: znatiche on nadoplatiti ova vasa, akoprem kratka tarpljenja: kako svidoci nama Aposto Pavao sveti. *Momentaneum hoc, et le-*

ve tribulationis œternæ Gloriæ pondus operatur in nobis.

Poglavljase napokon molitva ova od Oçenasa s-riçju *Amen*, koja zvana jest od Jerolima svetoga peçat molitve Gospodinove, *sigillum Dominicæ orationis*, s-ovom spoznati dajemo Bogu xelju, koju imamo, da se ispune sva ona, koja u ovoj molitvi prosimo, koliko dabismo rekli, ovako neka bude, radi çesa potribnoje xivom riç ovu izustiti virom, i pravim ufanjem za zadobiti sva, koja prosimo, i xelimo, da ovako Bog videchi u nas ovu goruchu xelju reçe nama, kako jedno vrime rekoje Kananejskoj Xeni; *fiat tibi, sicut vis*, budi tebi, kako xelis. *Amen Amen*, ovako po Milosardju njegovome neka uçinjeno bude nama. *Amen Amen*.

RAZGOVOR XXXVI.

IZTOMAÇENJE ZDRAVE MARIE.

Zdrava Marie milosti puna, Gospodin s-tobom, blagoslovljena ti meju xenami, i blagoslovljen plod utrobe tvoje: Isus.

Poklam çuliste iztomaçenje molitve od Oçenasa o Karstjani, xelite imati od mene i iztomaçenje Zdrave Marie: i uzrok jest ov, jere mi, velite vi, ljudismo priprosti, i neumni, niti moxemo u pameti nasoj darxati drugo, ako ne Oçenas, i Zdravu Mariu, xelimo barem moliti dobro dvi molitve ove, i spoznati, sto u njih se nalazi; jere za rechi istinu molismo do sada, a neznadosmo, sto molismo, i tako molismo bez poboxnosti prave. Eh koliko veseli sarce moje xelja ta vasa, koju imate o Karstjani za izuçitise! Hochu vas posluxiti iz

pravoga ſarca, i to vise, jere govoritichemo od pri-drage nase Majke Marie, od koje za Iſuſom ima dochi nama ſpaſenje nase: govoritichemo od Marie, koja jeſt Odvetnica nasa jako mogucha pri Iſuſu, Sinu ſvome, kojaje uteçiste grisnikâ, ukripljenje nevoljnih, i xaloſtnih. Ah Divo prilipa, i preodiçena Majko, imajuchi ja danaſ na prosnju puka ovoga moga iztomaçiti pozdravljenje, koje primilaſi od Gabriela Arkanjela tada, kada naviſtioje on tebi, da Boxja poſtatiches Majka, i ono takojer, koje primilaſi od Elizabete ſvete rodjice tvoje; eh molimte zadobi ti meni uxganje toliko, da barem po nikoliko dokazati mochi budem puku ovome mome veliçinu pohvalâ tvojih, za uxgatijih mochi u poboxnoſti prema tebi, i dokazati njima, na kakav naçin pozdravljati imaju tebe tada, kada molitvu ovu tvoju izgovarati budu: tojeſt *Zdravu Mariu.*

Imate dakle najparvo znati o Karſtjani, da *Zdrava Maria* i onaje molitva jedna, koju, akoprem nije uçio naſ uprav Bog, kako onu od *Oçenasa,* nistanemanje moxeſe rechi, da od njega bi uçinjena, jere parva ſtran od ove izustenabi od Gabriela Arkanjela, koi Marii reçe kada po zapovidi Boga dojde nju pozdraviti, *Zdravu budi o Mario miloſti puna, Goſpodinje ſ'tobom, blaxenaſi ti meju xenami.* Druga ſtran riçiſu, koje izreçe Elizabeta ſveta po nadahnutju Duha ſvetoga, kada priſlavna Majka Maria dojde nju pohoditi, i jeſu ove: *Blaxena ſi ti meju xenami, i blagoſlovljen plod utrobe tvoje.* I napokon trecha, i poſlidnja ſtran pridavakje jedan Carkve ſvete: tojeſt, *Sveta Marie Majko Boxja moli za naſ grisnike ſada, i na uru ſmarti nase.* Akoprem dakle tri biahu Poſtavnici molitve ove, ſva vindar dolazi nama od Duha ſvetoga, koi po ovih poſlaoje nju nama; radi çeſa ſpoznati lahko moxete, da nachi ſe nemoxe plemenitia, i draxa Priblaxenoj Majki Marii molitva od ove; jere, kako çuliſte, nareçena biase od Duha

ſvetoga nje zaruçnika; i po kripoſti koga zaçe u utrobi divojaçkoj ſvojoj pridragoga „Sinka ſvoga Iſuſa; kakono i oçitova ſama blaxenoj Metildi, od koje upitana jedan dan, koja molitva najdraxa njoj bi bila, prikazaſe njoj ſ-molitvom od Zdrave Marie izrezanom na parſih zlatima ſlovima. Buduchi dakle molitva ova toliko draga Majki Marii, dvoumitiſe nemoxe, da i koriſtna nama mnogo biti ima. Radi çeſa govori Bonaventura ſveti, da kadagodir pozdravljamo priſlavnu Majku ſ-molitvom ovom, i to poboxno, primemo kakovu od nje miloschu: *libenter nos salutat cum Gratia, si libenter eam salutamus cum Ave Maria.*

Veſeltese dakle o Karſtjani, i dajteſe mir; jere znajuchi vi molitvu ovu od Zdrave Marie, naçin imate najſtalnii za pozdraviti priſlavnu Majku, i u iſtome vrimenu jako koriſtnu vama. Ali za mochi nju poboxno izrechi, potribnoje razumiti ona, koja izgovarate ſ-takovom. Najparvo dakle pozdravljamo nju govorechi, *zdrava Mario,* takoje, pozdravljamo nju, i u iſtome çaſu ſ-imenom Marie nju zazivamo. O ſlatko Ime! o Ime priljubezljivo! Ime za Iſuſovim najſladoſno, koje ſvaki put, kadaſe izgovara, govori Bonaventura ſveti, napuni dusu, i ſarce ſ-radoſtju, i veſeljem: *Domina, in virtute tua lætabitur cor nostrum, et in dulcedine Nominis tui consolabitur anima nostra.* I Gaetan razmisljajuchi ſladoſt, i ljubkoſt dragoga Imena ovoga, nemogaseſe uzdarxati, da nezavapi: *O quam suave est Mariæ Nomen! o quanta animum replet dulcedine, quando nuncupatur!* O koliko ljubko jeſt Ime Mariino! o ſ-kolikom ſladkochom napunjuje ſarce, kada ſe zaziva! I doiſto; jere tkoje meju nama, koi veſelje, i ukripljenje nechuti u xaloſtih ſvoih, kada poboxno, i iz pravoga ſarca Mariino Ime zaziva? Iſkuſimo i ſada o Karſtjani moji, zazivajmo ſkrovito, i u ſarcu, ali u iſtome vrimenu ljubljeno ſlatko ovo, i priljubljeno Ime: Maria, Maria. O priveliko ukrip-

ljenje! o privelika radost! koju odma mi chutimo u nevoljah nasih. Takoje o Karstjani, pozdravljajmo priodiçenu Majku iz pravoga sarca, i recimo njoj, kako Carkva sveta nas uçi, *zdrava budi o Mario*, i u vrimenu istome, u kome zovemo nju Majkom, dokaxmo, da spoznati nju hòchemo, i çastiti kakono priveliku Gospoju; sto isto zlamenuje Ime ovo Maria: Gospoju toliko veliku, da posluşnoje njoj Nebo, zemlja, i isti Pakao: Gospoju Anjelà Nebeskih, jere buduchi uzvisena ova varhu korà svetih njihovih, spoznaju nju i oni kakono kraljicu, poslusni njoj jesu, i nje ispunjuju volju. Gospoju od ljudì, jere svima udiljuje milosche, niti ima milosche pri Bogu, koju zadobila nebi ona poboxnim sebi. Gospoju napokon istih Diavola paklenih, jere pristraseni, i umiljeni na ovo prisveto Ime, kako ona sama oçitova Brigidi svetoj, idu na trak, i sramujuse. *Quia severa*, govori Bonaventura sveti, *est Domina Cœlestium, Terrestrium, et Inferiorum, Domina, inquam, Angelorum, Domina Hominum, Domina Dœmonum, Domina in Cœlo, Domina in Mundo, Domina in Inferno.* Ako dakle i mi u pozdravljenju nje i zazivanju s-imenom Maria razumimo nju spoznati opchenu Gospoju svega kolikoga stvorenja: *Domina in Cœlo, Domina in Mundo, Domina in Inferno*, s-koliko dubokim klanjanjem sarca nasega, s-kolikom ponixnostju budemo imati zazivati slatko jedno toliko, i drago Ime, i rechi: *zdrava budi o Mario!*

Ali Ime ovo Maria, kako uçi nas Jerolim sveti, ne samoche rechi Gospoja, da u Xidovskome jeziku zlamenuje, i rechiche zvizda od Mora, *stella maris.* Jere kakono zvizde salju od sebe zrake svoje bez najmanje njihove stete, i bez izgubiti stogodir od svitlosti svoje, ovako prislavna Majka rodila, i dalaje nama priljubljenoga Sinka svoga, ostajuchi svejer divojka neoskvernjena ni u porodu, ni za porodom, bez da çast Majkina u najmanjem naudilabi bila priçistome nje divojastvu.

Sicut sine sui corruptione, govori Bernard ſveti, *sydus emittit suum radium, sic absque sui læsione Virgo parturit Filium, nec syderi radius suam minuit claritatem, nec Virgini Filius suam integritatem.* Ali zasto, upitate vi mene, zoveſe Maria Morſka zvizda, a ne raje zvizda Nebeſka? Uzrok ovoga daje vama na miſto mene Bonaventura ſveti: nu çujte, govori on, lipu ſkladnoſt, koja ſe nalazi meju Mariom, i Morſkom zvizdom, i koliko dobro priſtoi njoj Ime ovo. *Hoc optime convenit Mariæ, quia gerit officium stellæ marinæ.* Jere kakono putnici, i molnari, kada ſumnje, i neznaju pravo, kakav put imalibi darxati za dochi u miſto, u koje ciljaju, odiberu ſebi zvizdu jednu, koja bi put kazala njima, i po njoj ravnaju putovanje ſvoje, ovako i Maria ſ-izgledom kripoſtî ſvoih; ſvitloſtju, i izvarſnoſtju ponasanjâ ſvoih, ſ-virnim jako odvetovanjem, i pomaganjem ſvoim ſluxi ſiromaskim umirajuchim, koji po ſtrasnome, i pogibelnome putuju moru ſvita ovoga, za voditeljicu, za odveſtijih zdrave u Luku ſpaſenja. *Tale certe est Officium nostræ Mariæ, quæ navigantes per Mare Mundi dirigit ad litus Cœlestis Patriæ.* Sto i tvardi Toma ſveti. *Sicut per stellam Maris Navigantes diriguntur ad Portum, ita Christiani per Mariam diriguntur ad Gloriam:* kakono po zvizdi morſkoj putnici uputjujuſe prema Luki, tako Karſtjani po Marii uputjujuſe prema Nebu.

Uzdignite dakle oçi vase o Karſtjani moji, evo nase zvizde, evo Voditeljice, evo one, koja meju vihrima neſrichna, i pogibelnoga putovanja nasega ima naſ odveſti ſrichno, i zdravo u Luku ſpaſenja. Zvizda ova jeſt Maria, takoje o Karſtjani, jeſt Maria. Nu çujte, kako dobro, i ſ-kakovim beſidovanjem govori od zvizde ove poboxni Bernard ſveti. Ako vihar od napaſti, govori ſvetac ov, ſe uzdigne; akoſe bois ubiti, i udariti u skolj kakav od peçali; ako valovi od oholoſti te napuhnuju, i bacaju ſad ovamo, ſad onamo, poglej u

zvizdu, i zazivaj Mariu: *respice stellam, voca Mariam* Ako pûteno pohotjenje, ako ſarditoſt, ako prikoredua xelja za ſkupiti blago, i bogaſtvo priti pogubljenje ſlaboj, i nejakoj, plavçici duse tvoje: *Respice stellam, voca Mariam;* poglej u zvizdu, i zazovi Mariu. Na ſvarhi, ako uplaseni od gardobe, i broja grihovâ vasih. od ostrine Pravice Boxje, jeſte za tako rechi, gotovi za utonuti u bezdan zdvojenja, bacite oko vase, i misao vasu na prilipu zvizdu Mariu: *jacta cogitatum tuum in Mariam stellam tuam consolatricem.* Priſlatko Ime Mariino budi vazda u ſarcu vasemu, budi u jeziku ſvejer: *Non recedat a corde, non recedat ab ore:* imajuchi zvizdu ovu za voditelja vasega, imajuchi Mariu za odvetnicu vasu, iz puta nikada izajtinechete, i ſtalni doſpitichete u Luku ſpaſenja; *ipsam cogitans non erras, ipsa propitia ad Portum pervenies:* govori ſvetac.

Ovo bi imalo biti chuchenje ſarca nasega tada, kada zazivamo priſlatko Mariino Ime, imalibiſmoſe k-njoj utechi neſamo kako nasoj Goſpoji, da i kako voditeljici, odvetnici, i najſtalnijoj zvizdi nasoj u pogibelnome ovome nasome putovanju. A mi o Karſtjani kakono uçiniſmo do ſada? zazivaſmo moxebit priſlatko nje Ime, ali bez najmanje poboxnoſti prema onoj privelikoj Goſpoji, bez najmanjega ufanja u moguche nje odvetovanje. O koliko ſmutiti, i ſramiti imali nebiſmoſe u pogledu nedoſtojnoga pozdravljenja takova; o koliko bojati nebiſmoſe imali, da na miſto çaſtiti nju, pogardiliſmoju. Napridujmo u iſtomaçenju nasome. Poklam pozdraviſmo nju ſ-Imenom Maria, govorimo njoj ſkup ſ-Arkanjelom, *miloſti puna*, ter ovako i mi ſe ſ-njom radujemo, i veſelimo u pogledu punoſti milosche, i ſvetoſti, ſ-koima varhu ſviu ſtvorenja odBoga biase nadarena.

A tko moxe doſechi, o Karſtjani, koliko velika, i oſobita bi miloscha, ſ-kojom od poçela xivljenja, i od

çafa nje zaçetja od Boga darovana bi? Ako Bog dili milosche fvoje, i fvoji dari polak fluxbe, koju kome naloxi, radi çefa Petru fvetome, koi temelj imoje biti Carkve fvete, i oftalim Apoftolom, koi obratiti fvit imalifu na viru Ifufovu, akoprem neumni, i priprofti biahu, napuni njih f-Duhom fvetim, i dade njima dar jezikovâ, i oblaft za çudefa çiniti: buduchi çaft Majke jednoga Boga, koju imalaje imati Maria, za tako rechi neizmirna, potribnoje rechi, i fuditi, da dana bi njoj miloscha, i fvetoft obilata toliko, da imase u febi stogodir neizmirnoga, kako govori Toma fveti: *Habuit talem gratiam sufficientem ad statum illum, ad quem erat electa a Deo, ut esset scilicet Mater Unigeniti ejus.* O kakova dakle, i kolika nebiase Mariina miloscha! Bi tolika, kolika priftojalafeje Majki takova jednoga ,Sina, i zato mnogo, i mnogo vecha bi nje fvetoft od fvetofti fviu kolicih blaxenih; radi çefa zove nju Toma fveti *Microcosmus Ecclesiæ*, fvit mali Carkve fvete; jere kakono Çovik zovefe *Microcosmus*, tojeft fvit mali, jere uzdarxi u febi izvarfnofti ovoga velikoga fvita; ovako priblaxena Majka uzdarxi u febi famoj fve izvarfnofti, i kripofti udiljene fvim ukup ,Svecem: *sicut in creatione Mundi collecta est in homine omnis Creatura, et ideo Microcosmus dicitur; sic in Virgine collecta est omnis Ecclesiæ, et sanctorum perfectio.* Tertulian paka Mariu zove: *simulacrum ex omni defloratione constructum;* toche rechi, da Bog za flikovati Mariu, odnioje od fviu ftvorenja sto lipo, i dobro biase, i poftavi u Mariu. I Ivan fveti Damafcen fvidoçi, da meju fvetoftju Majke Marie, i onom, koju fvi ukup imaju ,Sveci, razlukaje za tako rechi nedofpitna: *Matris Dei, et servorum Dei infinitum est discrimen.*

I akoje tome tako, imase doifto razlog Gabriel Arkanjel pozdraviti nju f-riçima ovima, *milofti puna:* a

mi sto çinimo o Karſtjani moji? Eh veſelmoſe ſ-njom i mi, i radujmoſe u pogledu punoſti takove, koju zadobi ona; ſpoznajmo nju neſamo kakono ſtvorenje jedno plemenitie; i draxe od oſtalih, da kakono takovu, koja od ſebe iſte ima ſvu ſvetoſt, i ſve milosche ſtvorenjà ſviu kolicih. O Duso privelika, o Duso prilipa, o Duso bogata, o Duso puna, paçe pripuna ſvetoſti, i milosche! radujemoſe tebi o priodiçena Majko u pogledu punoſti milosche, ſ-kojom nadariti hoti tebe Bog pridobri. Ali zasto, molim vaſ o Karſtjani, tolika u Marii miloscha? znateli zasto? zaçetibo imalaje u divojaçkoj utrobi ſvojoj Iſuſa, priçiſta nje utroba pribivaliste imalaje biti upùtjene Riçi. Takoje o Karſtjani, i zato imalaje biti ſ-miloſtju od Boga napunjena, i nadarena. Kakav dakle ſtrah, i kakva ponixnoſt u naſ nebi imala biti! Ah mi nevoljni! Maria, jere od nje roditi imoſeje Iſuſ, bi od parvoga çaſa nje zacetja napunjena ſvetoſtju, i miloſtju, kadi paka mi primemo toliko puta iſtoga Iſuſa ſarcem ne miloſti punem, da grihova, i ſvakakih zlobà? koliku ugodnoſt neimase obchutiti Iſuſ rodechiſe od Marie tako ſvete, i miloſti pune; ſuprotivnim paka naçinom ſ-kakovom ſtrahoſtju ulizao on nije u ſarce nase prazno od milosche ſvake? Sto dakle zoſtaje çiniti nama, ako ne bacitiſe prid noge ove privelike Majke, i tada, kada pozdravljamoju miloſti punu, dokazati njoj priveliko ſiromastvo nase, ter u iſtome nju proſiti vrimenu, da ſ-bogaſtvom ſvoim nadomiri nasemu ſiromastvu, i udili ona nama kap barem jedan ſinjega mora milosche ſvoje, da ovako dusa nasa, i ſarce nase poſtati moxe pribivaliste manje nedoſtojno ljubljena nje Sina Iſuſa.

Poklam pozdraviſmo priſlavnu Mariu kakono miloſti punu, govorimo njoj ſ-Arkanjelom *Goſpodin ſ-tobom:* i ovo rekuch, poſtavljamo njoj naparvo priveliku çaſt, koju imase za biti ne ſamo çuvana od Boga ſ-njegovima

miloſtima tja od poçela nje zaçetja, da i ſdruxena k-iſtome oſobitim naçinom, i to tako, da iſkuſioje Bog ugodnoſt priveliku pribivati, i biti ſvejer ſ-Mariom u nje ſarcu, i u nje dusi. I zato govori Aguſtin ſveti: *tecum Dominus in ventre, tecum in auxilio, tecum in mente.* O kolika bi çaſt ova Mariina, bivsi ſvejer lipo nje ſarce, i nje prilipa dusa kakono nareseni vartal jedan-pun ſvake lipote, i kako oſobiti ogled ljubavi ſvoga Boga, imajuchi vazda ſobom ſlatko, i drago druxtvo priljubljenoga Boga ſvoga! Eh dabiſmo i mi, o Karſtjani, mogli imati veliku ſrichu ovu za nebiti razluçeni ikada po grihu od Iſuſa: ali o koliko iſtinito jeſt, da mnozih od naſ ima, od koih na miſto moch rechi: Goſpodin jeſt ſ-tobom ſ-miloſtju ſvojom, kakono ſe nalazi u ſvih pravednih dusah, Goſpodin jeſt ſ-tobom ſ-oſobitim naçinom, i ljubezljivim, kakobi ſvejer u Majki Marii, ſvakim razlogom moxeſe rechi: u tvojoj dusi, i u tvomu ſarcu bi, i pribiva grih nemili, i Vrag pakleni: onje, koi uze pribivaliste u tebi, koi kraljuje, i pribiva u ſarcu tvome. Evo lipe pohvale, i lipoga pozdravljenja, koje mnozim od naſ datiſe moxe. Eh otirajmo molim vaſ po pravoj pokori jednoj od naſ paklenoga Vraga, i grih prokleti od ſarca nasega, i otvormoga Iſuſu, da ulize. Takoje o Karſtjani moji, Iſuſ, i milоscha priſveta njegova neka u naſ pribiva, u nasome ſarcu, i u dusi nasoj: molmo priodiçenu Majku, da zadobi nama miloſt ovu od Boga za vech nikada razluçitiſe od Iſuſa po ſmartnome grihu, da ovako mochi budeſe rechi i od naſ: Goſpodin jeſt ſ-tobom. Napokon govori Arkanjel, *blagoſlovljena ti meju xenami.* Eh kako dobro priſtoi njoj pohvala ova: jere kakav moxeſe vechi izmiſliti, i dati blagoſlov, nego biti odibrana ona ſama, i proçaſchena meju ſvima druzima za biti Majka jednoga Boga, i u iſtome vrimenu Divojka oſtati? O kolikoje iſtinito, da Maria bi blagoſlovljena varhu ſviu ſtvore-

njà ostalih, jere niti za mali ças jedan biase podloxna griha proklestvu; paçe, kako po Evi dospi varhu nas proklestvo, i pogubljenje, tako po Marii dospi Blagoslov nama. *Eva occidendo obfuit, Maria vivificando profuit; illa percussit, ista sanavit.* Neka bude dakle u vik blagoslovljena Divica Maria, po kojoj toliko dospiloje dobro nama: blagoslovimo svi dakle, i hvalimo Mariu, i hvalu dajmo Prisvetome Trojstvu, koje hoti napuniti s-Blagoslovom, i milostju Mariu. Reçimo i mi njoj s-Bernardom svetim: *Benedicta tu in mulieribus, quæ generalem evasisti maledictionem, cum nec sterilis maneas, nec cum dolore parturias: concipies, sed sine peccato; gravida eris, sed non gravata; paries, sed non cum fastidio; nescies virum, et gignes Filium.* Ali znateli o Karstjani, kakav biase najvechi Blagoslov, i najvecha sricha, koju Maria imase? Bi ova, jere virova u Isusa, jere ljubi njega; takoje o Karstjani, vise zato moxese blaxena zvati, nego da porodi Isusa nama: svidoçi ovo nama Agustin sveti. *Beatior Maria percipiendo Fidem Christi, quam concipiendo Carnem Christi.* I isti Isus xeni onoj Vanjelja svetoga, koja puna ljubavi prema njemu, govorasemu, blaxena utroba, ka teje nosila, i parsi, kojesi sasnuo, odgovori, i reçe, paçe blaxenisu oni, koji slisaju riç Boxju, i oçuvaju nju. *Quinimo beati, qui audiunt verbum Dei, et custodiunt illud.* Ako dakle xelite i vi dilnici postati blagoslova, i sriche, koju imase Maria, ljubite Isusa, virujte u Isusa, sluxite Isusu, slusajte glas njegov, oçuvajtega, i xivite polak njega, i tada i vi blaxeni bitichete.

Doovud jesu riçi, i pozdravljenje Arkanjela. O koliko neprocinjene, i ugodne nebiahu za Mariu riçi ove! Zadosta jest rechi, da uzdarxe u sebi vele srichni glas, koga navisti on preplemeniti Poklisar od strane Prisvetoga Trojstva priblaxenoj onoj Majki, da postatiche Boxja Majka: i zato prikazase jedan put Eulalii bla-

xenoj, i reçe njoj, da kadagodir pozdravljamo nju ſ-riçima onima, çinimo, da ſe ſpomene ſrichnoga çaſa. u kome naviſtjenabi kakono Majka Boxja; radi çeſa, kako tada ugodnoſt obchuti priveliku, tako i ſada ova iſta u njoj ſe ponavlja. Idimo ſada od pozdravljenja Arkanjela za kratki çaſ razgovoritiſe od druge ſtrane molitve ove, koja uzdarxi pozdravljenje, i riçi Elizabete ſvete. Ona takojer, kada pohodjenabi od Priſlavne Marie, ponovi ove iſte riçi od Arkanjela izuſtjene; *blaxena ti meju xenami*, nitiſeje tome sto çuditi, govori Ambroſ ſveti, da Elizabeta ſveta ponavlja one iſte riçi, buduchibo Duh ſveti on, koi napomenuoje Arkanjelu, i nadahnuo Elizabeti ſvetoj ſve ono, sto oni imahu rechi, ne mogaseſe zaboraviti jezika ſvoga: *Novit sermonem suum Spiritus Sanctus, nec unquam obliviscitur.* Ovima paka riçima po nadahnutju iſtoga Duha ſvetoga prida Elizabeta ſveta joste ovo; *i blagoſlovljen plod utrobe tvoje Iſuſ;* ſ-koima hoti ſpoznati ona, i iſpovidati, da punoſt privelika, i neizmirna Nebeſkih Blagoſlovâ, ſ-koima varhu mire nadarena bi, dohodjase njoj ſva od Iſuſa, koga zatvorena imase u priçiſtoj utrobi ſvojoj: i da zato oſobitim blaxena bi naçinom, jere Iſuſova biase Mati, koi neſamo blaxen jeſt u ſebi iſtome, da paçe vrilo, i poçetak ſviu blagoſlova, i blaxenſtva: *non quia tu benedicta, ideo benedictus fructus Ventris tui: sed quia ille prævenit in Benedictionibus dulcedinis, ideo tu benedicta:* govori Bernard ſveti. Od kuda dolazi, da kakogodir dobre izvarſnoſti ſina jednoga ſluxe za ſlavu Majki, i dobrota vocha za pohvalu driva, koi rodi njega, tako i izvarſnoſti Sina Iſuſa çine blaxeno, çaſtno, i hiljada pohvale vridno, i blaxenſtva priçiſtu Mariinu utrobu, koja njega rodi. I zato mi takojer kada njoj govorimo, *i blagoſlovljen plod utrobe tvoje Iſuſ*, imamo oſobito razmisljati Iſuſa u utrobi zatvorena, imamo na priliku Elizabete ſvete ſpoznati njega kako uzrok, i poçetak ſvakoga blagoſlova, koji dani biahu priſlavnoj

Majki Marii: imamomu dati hvalu, ljubitiga, i blagoſljivljatiga, da ne ſamo za ljubav nasu devet miſecà hoti pribivati u teſnobi utrobe Majke ſvoje, nego joste za plachu tolika tarpljenja, koje obchuti u utrobi, hoti napuuniti Majku ſvoju ſ-tolicimi blagoſlovi.

Vrime vech jeſt, i ja znam, ſvarhu dati ovome momе razgovoru, ali vindar uçjniti nemoxem ovo bez obratitiſe prie vama o priçiſte Divice, koje ſ-vikovitim zavetom obljubiſte çiſtochu vasu Iſuſu zaruçniku vasemu: i to za oſarçeniti, i maknuti na xivljenje one, koje me ſlisaju: O koliko dragocinjena, i draga Bogu jeſt kripoſt ova od çiſtoche! Eh dabihja mogo dokazati vama çaſtjenje, koje imam prema vama; ja vaſ razmisljam kakono najplemenitie, i najçiſtje Anjele: takoje, jere kakono Anjeli Divciſu Nebeſki, tako vi Anjeliſte zemaljſki; paçe, akoprem ſriehniiſu oni od vaſ, vi vindar veche pridobiteljice jeſte od njih, jere oniſu çiſti po potribochi naravi ſvoje, kadi paka vi tilo imajuchi padljivo jeſte po kripoſti. Eh koliko lipi dar jeſt ov, koga imate! xeliteli ſpoznati veliçinu dara takova? Nu çujte, Priſlavna Majka Maria dar od çiſtoche u tolikoj darxaſe cini, da prie, nego izgubiti imalabi bila nju, kako ſvidoçe Auguſtin, Ambroſ, i Bernard ſveti, odgovorilabiſe bila za poſtati Boxja Majka, i zato çujuchi naviſtjenje uçinjeno ſebi od Arkanjela, da zaçetiche ſina Boxjega, ſva ſmuchena reçe: *Quomodo fiet istud, quoniam virum non cognosco?* kako da prieti hotila nebi Materinſtvo takovo, ako nauditi bi ovo imalo divojastvu nje: *Angelus partum annunciat, at illa Virginitati inhœret:* riçiſu Gergura Niſena. Sto dakle xelite vise o Divci, i Divice za ſpoznati velikoſt dara takova? A jedali tolike kraljice, i Poglavice odgovorilebi bile privelikim xenidbam za oçuvati çiſtochu, i divojaſtvo ſvoje, jedali tolike plemenite Divojke dale bi bile xivot ſvoj za iſto, ako ſudile nebi bile dar ov od privelike cine? ſar-

ce dakle ſarce. o Divci, i Divice, ter imajuchi vi jedan toliko neprocinjeni biſer, veſeltеſe, i radujteſe, i u iſtome vrimenu marljivo njega çuvajte, ter odaleçite ſva ona od vaſ, koja pokvariti njega bi mogla: varhu ſvega paka priporuçiteſe Majki Marii, da vaſ brani, i çuva, i ja ſtalne vaſ çinim u Ime nje, da ako ſlidovati budete nje çiſtochu na zemlji, nadarenichete biti varhu druzih oſtalih od nje, i nje ,Sinka Iſuſa na Nebu, jere *virgines enim sunt, sequuntur Agnum, quocunque ierit.*

RAZGOVOR XXXVII.

,Sveta Mario Majko Boxja moli za naſ grisnike ſada, i na uru ſmarti nase.

,Suditibih imo o Karſtjani, da od poſlidnjega razgovora moga razumitiſte zadoſta mogli, kolikeſu çaſti priſlavne Majke Marie, i kolika za toiſto cina jeſt molitve Zdrave Marie, ſ-kojom mi nju pozdravljamo. ,Suditi imam vindar, da joste vecha ljubav u ſarcu vasemu uzbuditicheſe prema molitvi ovoj, i iſtoj Marii u iztomaçenju zgor reçenih riçi: *,Sveta Mario Majko Boxja etc.*, jere viditichemo u njih priveliku çaſt, koju zadobi ona poſtavsi Majka jednoga Boga, i u iſtome vrimenu, kako ufatiſe imamo od nje, ſvaku miloschu, i dobro ſvako.

Oſtaſmo dakle, kako znate, u trechoj ſtrani molitve ove, koja ſe uzdarxi u riçih onih pridanih od Carkve ſvete ravnane od ſvetoga Duha: *,Sveta Mario Majko Boxja moli za naſ grisnike ſada, i na uru ſmarti nase:* ſ-koimi riçmi razumi, i hoche Carkva ſveta, daſe utiçemo k-Marii, da naſ çuva, i brani cilo vrime xivlje-

nja nasega, a osobito na poslidnjoj uri smarti nase. Ali zasto, upitatichete vi mene, Carkva sveta učechi nas, kako priporučitise imamo Marii, hoti, da s-imenom Majke Boxje nju zazivati imamo, biaseli dakle velika za nju čast ova, i spomenjujuchi mi takovu, ufatise imamo to vise maknuti nju varhu nas na milosardje. i da uslisati nas hoche to bolje u potribah nasih? Takoje o Karstjani. Carkva sveta nasa dobrostiva Majka za uzbuditi ufanje nase u Mariu za po njoj zadobiti dobro svako, za maknuti se to vise Mariu, da milosche zadobude nama, za koje molimo, hoche, i uči nas, daju pozdravljamo, i zazivamo kakono Boxju Majku. Eh dabih u moguchnosti ja bio danas o Karstjani za činiti vas spoznati, stoche rechi, i koliko vele dobro jest za Mariu biti Majka jednoga Boga! blaxenbih ja bio doisto: koliku čast, i koliko ugodnu stvar učiniobih Marii: blaxeni i vi biste bili: o koliko uxgalonebise sarce vase od ljubavi prema prislavnoj Majki ovoj: Govorise dakle s-jednom ričju; *Maria Majkǫ Boxja:* ali tko moxe dosechi velikost časti ove, ako polak nauka Tome svetoga čast ova ima stogodir neizmirnoga u sebi; *habet quandam Dignitatem infinitam ex Bono infinito, quod est Deus.* i vindar potribitoje rechi stogodir. Najparvo znati imamo o Karstjani moji, da istina jest Vire svete dokazana u ,Saboru Efezinskomu suprot Nestoriu, da Maria jest prava Boxja Majka, jereje Majka Isusova, koi bi Bog, i Čovik. I ako prem Isus imase početak od Marie u pogledu same čovičanske naravi, ne paka u pogledu Boxje, za svim tim prava jest ona Boxja Mati, jere začelaje Čovika, koi skup i Bog jest; na on način, na koi jedan Otac zovese sina svoga, akoprem u rajanju njega nista nije udilio porajanju duse, kojaje plemenitia, osobitia, i dostojnia stran Čovika, kako i Boxanstvena narav plemenitiaje u Isusu.

Postavna istina ova Vire svete, i razumivsi vi, ka-

ko Maria jeſt Boxja Mati, za razumiti, i ſpoznati koliko toliko priveliku çaſt ovu Mariinu, potribnoje izviditi dva ova najpoſlidnja, Bog i Majka; Bog, kako dobro znate poçetakje, i uzrok najparvi ſvega kolikoga ſtvorenja. Bog bitje jeſt jedno jednoſtrukno nitkome nepodloxno, komu paka ſva jeſu podloxna: Bogje, koi ſ-nedoſpitnom moguchnoſtju ſvojom ne ſamo ſva ſtvorioje ſtvorenja, da izvise ſva takova çuva, i vlada, buduchi da ſva ſtvorenja u njemu xivu, *in ipso vivimus, movemur, et sumus*. Bogje dubokoſt jedna neizmisljena, i bezvarsna; jednom riçju Bog jeſt ſvako dobro; *omne Bonum*. Ter tko od naſ doſechi moxe, stoje Bog? Ako niti ſvi Anjeli, i ſvi blaxeni duhovi, kojiſu u Nebu ovo nemogu doſechi. Kadaje tome tako, izvidimo ſada riç onu drugu, ter vidimo, sto rechiche biti Majka. Majka rechi hoche dati ſ-karvju ſvojom bitje ſinu ſvome, ter çiniti, da on, koi nebiase, bude, i zadobi xivljenje, i poſtovati da moxe. Riç ova Majka noſi ſa ſobom poglavarſtvo, i oblaſt varhu diteta ſvoga, koga porodi, u pogledu çeſa ſin takav ne ſamo duxan poſtane Majki ſvojoj zato, da zadobi bitje od nje, da izvise podloxan, i poſlusan iſtoj biti ima, i to tako, da, kako zapovida Bog nama u deſetih zapovidih ſvoih, za Bogom najparviſu ſtarii nasi, koji çaſtjeni imaju biti od naſ. Izvise riç ova Majka potribuje u ſinu oſobitu ljubav jednu, ponixnoſt, i duxnoſt za prigledatiju, hraniti, i u potribi pomochi. Ovoje, sto ſdruxeno biti ima ſ-riçju ovom Majka, i oveſu duxnoſti ſina jednoga prema Majki ſvojoj.

Ova ovako buduchi, ſpoznati moxete o Karſtjani, kakova çaſt jeſt za Mariu Majka biti jednoga Boga. Od dakle, koi poçetak parvije ſtvorenja ſvega, kome ſva podloxna jeſu, a on nikome podloxan nije: on koi ſtvorioje Nebo, i zemlju, buduchi Sin Mariin, kako Co-

vik ſpoznava bitje ſvoje, i ſvoj xivot od Marie Majke ſvoje, i buduchi takav, Maria imade oblaſt, i poglavarſtvo varhu Iſuſa, Sina ſvoga. Bog dakle neſamo dokaxuje ljubav prema Marii Majki ſvojoj, da i podloxnoſt, i poſluh. Maria dakle po oblaſti ſebi danoj od iſtoga Boga, zapovidati moxe iſtome Bogu, i on dragovoljno nje zapovidi ovarsiti hoche. Viſe doiſto çudite ovome govorenju mome, i vindar ſtvarje iſtinita, buduchi, da ovoje biti Majka jednoga Boga. Ovaje ona çaſt priviſoka, koju Iſuſ hoti udiliti Marii njegova buduchi Majka: nemojmoſe çuditi dakle, ako govori Toma ſveti, da Bog ſvemoguchnoſtju ſvojom nemoxe ſtvoriti ſtvar lipsu od ove, niti na vechu çaſt uzvisiti ſtvorenje kakovo od one, na koju uzvisenabi Maria. Moxe Bog uçiniti lipse jedno ſunce, jedno veche more, jednu siru zemlju, jedan vechi ſvit, ali plemenitiu Majku od Marie uçiniti nemoxe: kako govori Bonaventura ſveti. *Majorem Mundum facere potest Deus, sed majorem, quam Matrem suam facere non potest.*

I doiſto; jere buduchi Maria Iſuſova Majka, moxe (hotivsi tako Iſuſ) zapovidati Iſuſu; Iſuſ paka, Sin buduchi, hotjaſe poſlusan biti Majki ſvojoj. Ah privelike oblaſti, i neizreçene! Oni Bog, kome podloxniſu na Nebu ſvi Anjeli, i Arkanjeli, Kerubini, i, Serafini, i ſvi blaxeni duhovi; na zemlji paka ſva kolika ſtvorenja, ſvi kralji, i Ceſari, ovi velim iſti Bog hoche, da poſlusan, i podloxan ſe dokaxe jednome ſtvorenju ſvome, sto jeſt Maria Iſuſova Majka. Eh dabi bilo moguche nama nachiſe ondi, kadi ova privelika Majka ſluxilaſeje ſ-oblaſtju ſvojom u ſiromaskoj kuchici ſvojoj u Nazaretu Gradu, vidilibiſmo bili nju ſada rechi Iſuſu, Sinko uçini ovo, i on odma ovarsi ſtvar onu; pojdi tamo, Sinko, i on pojde: dojdi amo, i on dojde: jednom riçju uçini ſva zapovidana ſebi od Majke ſvoje. Ter jedali nije ovo vise, nego zapovidati ſuncu, da ſtane, ka-

kono uçini glasoviti Josue, i na zapovid koga Bog poslusan se, dokaza; *obediente Deo voci hominis*, jest doisto, buduchi da Josue nikakovu imase oblast varhu sunca, i i za nikoliko ur samo uzdarxi njega; kadi paka Maria zapovidase Isusu po oblasti, koju varhu njega imase, i to cilih tridesct godistà, Isus paka poslusase Majku svoju nesamo u jednoj, oli drùgoj stvari, da u svih, koja xeljase ona od njega imati. Takoje o Karstjani moji, Maria zapovida jednome Bogu, i Bog poslusan hoche da se istoj dokaxe. Ah Čudo priveliko, vapi Bernard sveti, niti ja neznam, jedalije veche çudo, da Bog jedan poslusanje jednoj xeni, ali da jedna xena zapovida Bogu. A mi kakav ogovor imatichemo o Karstjani nehotechi poslusni se dokazati onome Bogu, onome ,Stvoritelju, koi za ljubav nasu poslusan hoche da bude jednome stvorenju svome, stoje prislavna Majka Maria.

Dokaxuje Toma sveti natezanje ljubljeno, koje se çini na Nebu meju Bogom Ocem, i Majkom Mariom u pogledu ,Sinka ,Spasitelja Isusa, koga porodise Oba, Otac od vika, a Majka u vrimenu. Vidi Bog Otac u ,Sinu ,Sobstvo, koje od vika porodi, i u njemu se veseli, vidi u istome Majka narav çoviçansku, koju uze u njejnoj utrobi, i u istome obchuti priveliku radost. Govori Bog Otac ljubljenome ,Sinu svome, od utrobe prid Danicom rodih tebe; govori takojer i Maria, i ja jesam ona, koja zaçela, i' porodilasam tebe u divojaçkoj utrobi mojoj. Govori Otac Bog blaxenim duhom onim, kaxuchi njim ,Sinka svoga, evoje moj ,Sin priljubljeni, u kome dopadah ja meni, *hic est filius meus dilectus, in quo mihi bene complacui*. Maria paka okrechajuchise prema svemu Nebeskome dvoru, ovi prilipi, i priljubezljivi Isus, govori njima, koije vase veselje sada, ako neznate, jest moj ,Sin priljubljeni, koga svejer ljubljah.

Ter sto moxese rechi vise, o Karstjani moji na çast Mariinu? Ona buduchi Majka jednoga Boga, imajuchi Isusa za Sina svoga o koliko spodobna nije Nebeskome Ocu; stvorenje jedno Stvoritelju svome, sluxbenica jedna kralju Neba, i zemlje. *Oh stupendam dignitatem;* o çudnovate çasti, govori Toma sveti, *ut fœmina habeat cum Deo Patre communem Filium*, da Xena ima s-Bogom Ocem jednoga istoga Sina. Razumijte sada o Karstjani, stoche rechi Maria Majka jednoga Boga.

Nemojmose çuditi dakle o Karstjani, ako Carkva sveta nas uçi, da pria, nego prositi nju budemo, dabi molila za nas, pria, nego izrechi budemo riçi one, *moli za nas grisnike*, pozdraviti nju imamo, i zazivati kakono Boxju Majku. Ter eh koliko ufanje poraja u nas zazivanje ovo Majke za zadobiti po njoj milosche od Boga. I ako na ovome svitu Majka jedna od dobra sina svoga mnogo zadobiti moxe, koliko to vise Maria od Isusa priljubljenoga Sinka svoga zadobiti nama neche.

Izvise, Isus jest on, koi zapovi sinom, da zaboravilise nebi duxnosti svoje prem aMajkam svoim, buduchi od njih zadobise xivot. A paka hochete, da Isus on bude, koi, poklam za xivota toliko poslusan, i zahvalan dokazase Majki svojoj, nikakav raçun çinionebi sada od Majke svoje? Da on Isus, koi oprostioje onima, koji pribise na krix njega, kratitibi hotio miloschu jednoj Majki svojoj, onoj velim Majki, koja dade njemu xivot? Hocheli moch pogubiti onu dusu priporuçenu od Majke svoje? Ustriliti odluku vikovitoga pogubljenja suprot onome grisniku, za koga miloschu prositi bude njegova Majka? Ne ne, nemoxem toliku onoj privelikoj Majki çiniti nepravdu, buduchi ja stalan, da ako na vratih Pakla ja nalaziobihse, i da prosilabi za me prislavna ona Majka, stalanbih ja bio spasenja vikovi-

ta moga, buduchi da vise ona moxe pri Bogu, nego ſvi ſveti, i ſvetice Boxje.

Ajde ajde dakle o grisnici bratjo moja, utecimoſe priſlavnoj Majki ovoj, ter recimo njoj onako, kako naſ uci Carkva ſveta, Majko Boxja moli za naſ grisnike: ter ſtalne vaſ ciniti moxem, da kakono Iſuſ za utisiti ſarditoſt Pravice Boxje ſuprot nama grisnikom, kaxe ſvome Nebeſkome Ocu priſvete rane ſvoje: *Filius ostendit Patri Latus, et vulnera*, ovako i Maria za zadobiti oprostenje nama, kaxe Sinku ſvome parſa ſvoja: *Filio ostendit Mater pectus, et ubera;* radi ceſa, tko dvoumiti moxe, da po njoj uſlisan bitineche? Akoje dakle tome tako, o duhovni Oce, cujem, da mi govore grisnici nikoji, i ako toliku oblaſt, i moguchnoſt ima ova priſlavna Majka pri Sinu ſvome u pogledu nevoljnih grisnikâ, i kada naredjuje Carkva ſveta, da priſtupimo molechi prid iſtom kakono grisnici, govorechi, *moli za naſ grisnike*, napridovati ſlobodno moxemo u grisnim xivljenju nasome, nitiſe neimamo bojati toliko Pravice Boxje, zadoſta bitiche nama poboxni biti iſtoj, i znati moliti molitvu Mariinoga pozdravljenja, ter znatiche ona zadobiti nama oprostenje gribâ nasih. Ah govorenje vech nego hudobno! ah poſtupljivoſti neizgovorna! jedali nije ovo potribovati, da priſlavna Majka ona ſ-prosnjom ſvojom ſdruxiſe ſ-vama o grisnici ſuprot Sinku ſvome, i brani ſtranke vase? i da ovako dopuſti, da koi pod nje obranbu grisi, grisiti moxe bez ſtraha kakove ſe hoche pedepſe? Ah privelike zlobnoſti! Poklam ſ-vasemi griſi propeliſte na krix iznova jedinoga nje Sina Iſuſa, na miſto upaſti na kolina ſvoja prid Majkom njegovom, i nju proſiti, da oprostenje zadobi vama, ſpravniſte ſ-novimi, i vechimi njega uvriditi griſi, ter u iſtome caſu Majku proſite njegovu, da vaſ brani, i cuva ſuprot Pravici Boxjoj, da ovako lakse, i ſtalnie grisitibiſte mogli. A jedali proſilibiſte ſtvar ta-

kovu od najnemiloſtivie jedne Majke na ovome ſvitu? ter potribujete toliko od Marie, kojabi najmiloſtivia od ſvih, koje na ovome biahu ſvitu; od one Majke, koje probodjeno ſarce bi u vrimenu ſmarti pridragoga nje ,Sinka; od one Majke, koja gori od ljubavi ſada u Nebu prema ,Sinku ſvome, ter od ovoge Majke potribujete o grisnici, da branilabi ona zlobe vase, koje ſmart dadose Iſuſu ſvome ,Sinku?

Zasto dakle, rechichete vi meni o grisnici, zasto, velim, uçi naſ Carkva ſveta izrechi u molitvi riçi ove, *moli za naſ grisnike*, ako Maria grisnike braniti neche, buduchi oni nepriatelji nje dragoga ,Sinka? Ali imate znati, da dvoja varſt ima grisnikâ, jedniſu, koji grih zapuſtiti nakanili niſu, da u iſtome napridovati, i vindar po molitvi kakovoj na çaſt Marie uçinjenoj ufajuſe nju odvetnicu imati. Ali eh koliko ſe varaju takovi, buduchi da takove neſamo neuſlisa Majka ona priſveta, da kakono nepriatelje ,Sina ſvoga odurjava. Druzi pakaſu grisnici, koji, akoprem u grihu ſe nalaze, nistanemanje marze na grih, i gotoviſu zapuſtiti njega, i datiſe u Boxje ruke, i ovi dragiſu Marii, i ona takove brani, i proſi za takove ,Sinka ſvoga. Grisnici dakle bratjo moja, koji mene ſlisate, ja znam dobro, da, akoprem biahote, i moxebit joster grisnici jeſte, vindar ſ-pomochju Boxjom odurjavate ſada grih prokleti, hotilibiſte zapuſtiti njega, pridobiti zlobne poxude, odſtupiti od pogibelnoga druxtva, i pogibelne prigode; eh uſarcenitese, i nemojteſe bojati, ter idimo k-Marii. Ona naſ ljubi kakono prava, i ljubezljiva Majka, i poſaliti neche proſiti za naſ ,Sinka ſvoga za zadobiti nama oprostenje priteskih grihâ nasih, a za u napridak datiche nama ruku ſvoju za vech nikada u grih upaſti.

Na ſvarhi govorimo njoj; *moli za naſ grisnike ſada, i na uru ſmarti nase*, tojeſt, moli za naſ o priſlavna

Majko ſada, dokler xivemo na ovome ſvitu, a oſobito paka na zadnjome çaſu xivljenja nasega, buduchi tada pogibili najvechi, i najpogibelnii, i ſila najvecha, koju çiniti bude tada Vrag pakleni ſiromaskoj dusi nasoj, znajuchi, da kratkoje vech njegovo vrime: i zato ſpoznati moxete o Karſtjani, koliko ſilno potribnaje nama tada pomoch priſlavne Majke, i buduchi da u onome poſlidnjome çaſu ſlabi, ſmucheni, i nevoljni nemoxemo ſ-vruchim k-njoj utechiſe ſarcem, uçi naſ Carkva ſveta to çiniti ſada, i rechi njoj, *moli za naſ i na uru ſmarti nase.* Blaxeni, i ſrichni bitichemo o Karſtjani moji, ako u onome poſlidnjome çaſu Odvetnicu nasu nju imati budemo, jere Vrag Pakleni priſtrasen imati neche najmanju oblaſt, i jakoſt za nauditi nama.

Evo vama o Karſtjani moji ſvarseno iztomaçenje od Zdrave Marie. Çuliſte, kolikoje draga priſlavnoj Marii molitva ova, i koliko ufanje imati imamo u nju, da pomochiche naſ buduchi Boxja Mati. Molmo dakle nju, i izgovarajmo poboxno, ali u iſtome vrimenu, ako xelimo od nje uſliſani biti, çuvajmoſe griha, da neuvridimo nje dragoga Sinka: jere kakono jedno vrime kralj David reçe vojnikom ſvoim: *servate mihi puerum Absalon*, oçuvajtemi ſina Abſalona, tako i priſlavna ona Majka govori nama, ako xelite imatime Odvetnicu vasu, i da vaſ çuvam za xivota, i na ſmartnoj uri: *servate mihi puerum Jesum*, çuvajtemi Iſuſa Sinka moga, ter nemojte uvriditi njega. Smilujſe dakle nama o priſlavna, i primogucha Majko ſada, ſmilujſe i na poſlidnjoj uri xivljenja nasega, ter çini da ne uvridimo ikada na ovome ſvitu Sinka tvoga, a na drugome paka ſvitu zadobuj ſrichu nama za mochiga ſ-tobom uxivati uvik u Nebu. Amen.

KAZALO.

Österreichische Nationalbibliothek
+Z186262002

